

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת קרח תשפ"ו
(חול"ל)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנס'י

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

מר בר חיאי מוני איפאכ - פריש בקנטרס דמסתברא כלישנא קמא, דקיס ליה רבי יוחנן בשיטתיה לעיל, דאמר: ניקב הקנה למטה מן החוה נידון כריאה. ונראה דאולין בכוליה לחומרא, מולא אימור הלכתא לא כמר לאל כמר, וגם רבי יוחנן דאמר: ניקב הקנה למטה מן החוה, משמע: בין דריאה בין דכבדא נדון כריאה. וכן רבינו שנתנו פסק לחומרא דשלתשין נקבותן במנשה, בין דכבד בין דלב בין דריאה.

מאן דאמר רוב עורו רוב מוחו מאי - דדלמא דהא חייז ברוב מוחו לבד - טרפה, ונקב רוב עורו לאשמשותין דאפילו עורו עבי ידע דרבינו נט מפריש: דמכע ליה א בעי נמי רוב מוחו. ועורו נדקט - מפני שהוא עיקר, ומכל מקום כלא מוחו נמי אינה טריפה. **נתמוזמו** מוחיה דדן - תימנה לרבונו יצחק בן מאיר, דבייני ראיא ממוח דראש דשיעורו נבבק משהו, למוח חוט השדרה דשיעורו ברובו.

עד
דשפכי סמפונות בקולחו, והכא - "לִבִּית חֲלָלוּ" קתני, מה לי חֲלָל גְדוֹל מה לי חֲלָל קָטָן? קנה חֲלָב - רב אָמַר: כְּמִשְׁחָה, וּשְׂמֹאֵל אָמַר: כְּרֹבּוֹ. הֵי גִידוֹ קִנְה חֲלָב? אָמַר רַבָּה פְּרִי יִצְחָק אָמַר רַב: חֲלָב שֶׁעַל גְּבֵי דְפָנוּת. - דְּפָנוּת סִלְקָא דְעֵתֵדָּ? אָלָא: שֶׁעַל גְּבֵי דוֹפְנֵי רִיאוֹה, אָמַר אַמִּימָר מִשְׁמִייה דְרַב נַחֲמָן: תִּלְתָּא קְנֵי הוּו, חַד פְּרִישׁ לִיבָא, וְחַד פְּרִישׁ לְרִיאוֹה, וְחַד פְּרִישׁ לְכַבְדָּא; דְרִיאוֹה - בְּרִיאוֹה, דְכַבְדָּא - כַּכְבְּדָא, דְלִיבָא - פְּלִיגֵי. מַר בַּר חֵיטָא מְתִינֵי אִיפְכָא: דְרִיאוֹה - כַּכְּבְּדָא, דְכַבְדָּא - בְּרִיאוֹה, דְלִיבָא - פְּלִיגֵי. אֵל רַבִּי חֵיטָא בַר יוֹסֵף אָמְרָה לְשִׁמְעוֹתָא דְרַב קַמְיָה דְשְׂמֹאֵל, אָמַר לֵיהּ: אֵי חֵכִי אָמַר אָבָא, לֹא יַדַּע בְּקִרְפוּת וְלֹא כְלוּם. "גִּשְׁבַר הַשְּׂרָדָה" קְנֵי רַבְנָן: חוּט הַשְּׂרָדָה שֶׁנֶּפֶסֶס - כְּרֹבּוֹ, דְכַרִּי רַבִּי; רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: אִפִּילוּ נִיקֵב. הוֹרְדָה רַבִּי כְּרִבִּי יַעֲקֹב. אָמַר רַב הוּנָא: אֵין הִלְכָה כְּרִבִּי יַעֲקֹב. וְכִפְתָה רֹבּוֹ? רַב אָמַר: רֹב עוֹרוֹ, וְאָמְרֵי לֵה: רֹב מוֹחוֹ. מֵאן דְאָמַר רֹב מוֹחוֹ - כֵּל שֶׁפֶן רֹב עוֹרוֹ; וְכִמָּן דְאָמַר רֹב עוֹרוֹ, רֹב מוֹחוֹ מֵאֵי? תָּא שְׁבַע, דְאָמַר יוֹזִיל אָמַר רַב הוּנָא: רֹבּוֹ שְׁבַע עוֹרוֹ, רֹב עוֹרוֹ, מוֹחַ זֶה - כֵּל מַעְלָה וְלֹא מוֹרִיד. רַב תַּנְן בְּרַב אֲבִין הוּוֹ יְרֵיב קַמְיָה דְרַבִּי; בְּדַק בְּרֹב עוֹרוֹ, וְקָא בְּרִיק בְּרֹב מוֹחוֹ, אָמַר לֵיהּ: אִם רֹב עוֹרוֹ קִיַּם, מוֹחַ זֶה אִינוּ מַעְלָה אִינוּ מוֹרִיד. אָמַר רַבָּה בַּר חֵיטָא אָמַר רַבִּי יוֹזִיל שֶׁן לֹאִי: נַתְמַרְךָ - פְּסוּל, נַתְמַסְמֵס - פְּסוּל. אִיזוּזֵיהּ הַמְּרַבָּה, וְאִיזוּזֵיהּ הַמְּסַמְסָה? הַמְּרַבָּה - כֵּל שֶׁנֶּשְׁפָּךְ קִיתוֹן, מִסְמָסָה - כֵּל שֶׁאִינוּ יְכוֹל לְעַמּוּד. בְּעֵי רַבִּי יְרֵמְיָה: אִינוּ יְכוֹל לְעַמּוּד מִפְּנֵי כְּבֹדוֹ, מֵאֵי? תִּיקוּ. בִּי רַב אֲמִירִי: נַתְמַסְמֵס - פְּסוּל, נַתְמוּזְמוֹ - בְּשֵׁר. מִיתִיבֵי, רַבִּי שֶׁמְעוֹן שֶׁן אֶלְעוֹר אָמַר: בְּהִמָּה שֶׁנַּתְמוּזְמוֹ מוֹחָה - טְרַפְּהָ! - הֵהִיא "נַתְמַסְמֵס" אִיתְמַר. - אִינוּ? וְהָא לֹא הוּוֹ יְרֵיב בִּי מִפּוֹתָא, חֵיטָא לְהוּוֹא גְּבָרָא דְמִרְיָה לְרִישִׁייה, אָמַר: "נַתְמוּזְמוֹ מוֹחִיה דְרִינִי", לֹא דִלָּא תִיִּי? אָמַר אֲבִי: לֹא, לֹמַר שֶׁאִינוּ מוֹלִיד. עַד הִיכֵן חוּט הַשְּׂרָדָה? אָמַר רַב יְהוֹרֵה אָמַר שְׂמֹאֵל: עַד בֵּין הַפְּרָשׁוֹת. רַב דִּימִי בַר יִצְחָק תְּוֹה קָא בְּעֵי לְמִיזֵל לְבֵי חוּזָא, אָתָּא לְקַמְיָה דְרַבִּי יְהוֹרֵה, אָמַר לֵיהּ: לִיְהוּ לִי מַר בֵּין הַפְּרָשׁוֹת הֵיכָא? אָמַר לֵיהּ: יוֹל אִיתִי לִי גְדִי וְאִחֹי קָרְ. אִיתִי לִיה גְדִי שְׂמִינָה, אָמַר לֵיהּ: בְּלִיעָה טְפִי וְלֹא יִדַּע. אִיתִי לִיה כְּפוּזָה, אָמַר לֵיהּ: בְּלִישׁוֹן טְפִי וְלֹא יִדַּע. אָמַר לֵיהּ: תָּא אֲנִימְרָךְ גְּבָרָא, חֵכִי אָמַר שְׂמֹאֵל: עַד אַחַת - טְרַפְּהָ, שְׁלִישִׁית - כְּפִרְהָ, שְׁנֵי - אִינוּ יוֹדַע, בְּעֵי רַב הוּנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: עַד

פולין *גלגל* על פי הקדרה - מן הפולין ולפנים - כלפנים, מן הפולין ולחוץ - כלחוץ, ופולין עצמן אינו יודע, ומסתברא כלפנים. רבי ירמיה ברק בעופא ואשפח קמין שני פולין מונחין על פי הקדרה. "ניקב חלב לבית חללו". בעי רבי יורא: לבית חלל קפון או לבית חלל גדול? אמר ליה אבין: מאי תיבעי קד? מי לא תנן, רבי שמעון אומר: עד שתתקב לבית הסמפונות; ואמר רבה בר תחליפא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רבי: עד שתתקב לסמפון גדול? - הכי השתא? הנהם "לבית הסמפונות" קתני - ולהיא דשפכי סמפונות בקולחו, והכא - "לבית חללו" קתני, מה לי חלל גדול מה לי חלל קטון? קנה חלב - רב אמר: כמישהו, ושמואל אמר: כרובו. הי גידו קנה חלב? אמר רבה בר יצחק אמר רב: חלב שעל גבי דפנות. - דפנות סלקא דעתך? אלא: שעל גבי דופני ריאה. אמר אממיר משמיה דרב נחמן: תלתא קני הוו, חד פריש לביא, וחד פריש לריאה, וחד פריש לכבדא; דריאה - בריאה, דכבדא - דליבא - פליגי. מר בר חיאי מתיני איפכא: דריאה - ככבדא, דכבדא - בריאה, דליבא - פליגי. אול רבי חיאי בר יוסף אמרה לשמעותא דרב קמיה דשמואל, אמר ליה: אי הכי אמר אבא, לא ידע בקירפות ולא כלום. "גשבר השדרה" קני רבנן: חוט השדרה שניפסס - כרובו, דכרי רבי; רבי יעקב אמר: אפילו ניקב. הורה רבי כרבי יעקב. אמר רב הונא: אין הלכה כרבי יעקב. וכפת רובו? רב אמר: רוב עורו, ואמרי לה: רוב מוחו. מאן דאמר רוב מוחו - כל שפן רוב עורו; וכמן דאמר רוב עורו, רוב מוחו מאי? תא שבע, דאמר יוזיל אמר רב הונא: רובו שבע עורו, רוב עורו, מוח זה - כל מעלה ולא מוריד. רב תנן ברב אבין הוה יריב קמיה דרבי; בדק ברוב עורו, וקא בריק ברוב מוחו, אמר ליה: אם רוב עורו קיים, מוח זה אינו מעלה אינו מוריד. אמר רבה בר חיטא אמר רבי יוזיל שפן לאוי: נתמרך - פסול, נתמסמס - פסול. איזויה המרבה, ואיזויה המסמסה? המרבה - כל שנשפך קיתונו, מסמסה - כל שאינו יכול לעמוד. בעי רבי ירמיה: אינו יכול לעמוד מפני כבודו, מאי? תיקו. בי רב אמירי: נתמסמס - פסול, נתמוזמו - בשר. מיתבי, רבי שמעון שפן אלעור אומר: בהמה שנתמוזמו מוחה - טרפה! - היא "נתמסמס" איתמר. - אינו? והא לוי הוה יריב בי מפותא, חייא ליהווא גברא דמרייה לרישיה, אמר: "נתמוזמו מוחיה דריני", לא דלא תיני? אמר אבין: לא, לומר שאינו מוליד. עד היכן חוט השדרה? אמר רב יהודה אמר שמואל: עד בין הפרשות. רב דימי בר יצחק תוה קא בעי למיזל לבי חווא, אתא לקמיה דרבי יהודה, אמר ליה: ליהו לי מר בין הפרשות היכא? אמר ליה: יול איתי לי גדי ואחוי קר. איתי ליה גדי שמינה, אמר ליה: בליעה טפי ולא ידע. איתי ליה כפוזא, אמר ליה: בלישון טפי ולא ידע. אמר ליה: תא אנמרך גברא, הכי אמר שמואל: עד אחת - טרפה, שלישית - כפרה, שניה - אינו יודע, בעי רב הונא בריה דרב יהושע: עד

לשון מורך, שנתרכבה ונעשית המוח בתוך הקרום כמים, ונשפר מראשו לטופו ומסופו לראשו, ואם היו נוקבין אותו היה יוצא דרך הנקב. ואינו יכול לעמוד - מפני שנעשה צבלי. אבל לא כל כך שיהיה נשפך קיתונו של מים, אבל כשאוחרו אותו ומניח קצתו למעלה מידו הוא נכפף ונפול. מפני כבוד - שיהא עב וכבד אבל לא בטעיה מבפנים, מהו? חולי הוא זה שמתכבד, או לא? וכל הני נתמרך ונתמסמס בכלל נפסח החוט הן, דקיס ליה לרבוני שמתוך ליקוי הוה עתיד ליניבך וליפסך, אי נמי - אין פיסוק גדול מזה. אף על גב דאמרן: מוח זה לא מעלה ולא מוריד - הני מילי מעלה ולא מוריד - הני מילי במרובה, אבל במרובה לא. תיקן - וכל תיקן דאיסורא לחומרא. נתמסמס פסול - כדקאמר. נתמוזמו כשר - ולהכי הדר נקט נתמסמס פסול, דלא תימא נתמוזמו ונתמסמס חדא הוא ולאפילוגי עליה אתא. נתמוזמו - נתרוקן מהמוח מקצתו מאליו. מרייה - "מניציני ליעו. נתמוזמו מוחיה דרין - דואג היה עליו, ואומה איר לו לזה שנתמוזמו מוחו. שאינו מוליד - תולדות מוחו מן מוחו היא אבא. שגיד הנחש של ירך וגדי הגוייה כולן מחוברין לחוט השדרה, שהוא מתפלג ויוצא מתחת השדרה ונעשה גיד אצל הירכים ונכנס לתוכו. עד היכן חוט השדרה - עד היכן חוט חוט ליהויה טרפה מוחית? חוט יוצא מן המוח והולך על פני כל השדרה והאליה עד סוף הזנב. עד בין הפרשות - עד מקום שהוא מפורש ומתפלג מצולין. כנגד הירכים הוא מתחיל ליפצל, ויוצא ראש אחד לירך זו ואחד לזה, והאמצעי יורד לזנב. ולמטה מאותן פיצולין כנגד שתי אצבעות הוא חזר ומתפלג עד לשלשה, ולמטה מהם עוד מתפלג. כל הבריה מקינות עד סופו. ואם נפסק מן החוט ועד בין הפרשות הללו, כל מקום שנפסק שם רובו - טרפה. ואם נפסק מבין הפרשות נפסק כל כשר כחו, הירכים מעמידין את שדרתו, ואחר מזה כבך. איתיה ליה גדי שני - טרשות ומופשט. ולא היה לו שרחת לעבב על שיקרעו ויהארו לו הפיצולין מבפנים, ויהי מראש לו מבחוץ, שהחוט לבן הוא ונפרד מבחוץ שכונס בבשר האילה לכאן ולכאן מתחת לעצם. ולא ידע - החוט מבחוץ, והוא צריך לכונן עד מלא חוט השדרה, שאם נפסק לכאן - טרפה, ואם נפסק לכאן - כשרה. בלישון טפי - והעצם של בוקא דאטמא דחוק הבשר ומדובק ודחוק בו את מוח החוט הנפצל עליו עד שנעשה דק ואינו ניכר. עד אחת - כל מקום שפיסק מן הצואר עד בין הפרשה ראשונה - טרפה. נפסק בין הפרשה שלישית - כשרה. שניה - אינו יודע.

עד שנעשה דק ואינו ניכר. עד אחת - כל מקום שפיסק מן הצואר עד בין הפרשה ראשונה - טרפה. נפסק בין הפרשה שלישית - כשרה. שניה - אינו יודע.

עד ועד בכלל - ודבין קאמר: מן הראש ועד בין הפרשה ראשונה. הוא אחרו "בין
 בכלל - טרפה. או דלמא הכי קאמר: עד ולא עד בכלל - טרפה, שלישית -
 שרפה, שניה איני יודע - הוא הדין לראשונה בדמסקא ליה, ונמנילא משתמע,
 ולא אצטריך לפרושי "ראשונה ושניה איני יודע", דבין דמי דראי טרפה עד
 אחת ולא היא בכלל - מכלל דמבאן ועד
 שלישית מספקא ליה. חדא מנייהו הוא
 דנקט, ולא תינא שניה ערשית לקולא. **7**
8 **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62**

עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל - ממאמר פירוקן (חולין נהא). כי שיערא
 דשיערו חכמים להחמיר - ליבא למפשט מדי, דהני מילי במשנה או בברייתא,
 אבל הכא מימרא היא. **ואם** תימצא לומר עד ולא עד בכלל פי פרשה מזה - אף על פי
 שאמר שמואל על בין הפרשות. מכל מקום מספקא ליה, דלמא מתחלת עובי פיצול
 ראשון עד פיצול שני שלמטה הימנו קרוי בין
 הפרשות ראשון, ועד ולא עד בכלל, ואיני יודע.
 או שנוא מסוף עובי פיצול קרוי בין הפרשות,
 שדוד בין הפרשות ממש, אבל מה שהוא כנגד
 עובי החוט המתפצל לא מיקרי בין הפרשות.
 וטרפה. אי נמי: משום הכי מספקא ליה, שמא פי
 פרשות עצמן. דהיינו עובי פיצול ראשון, הוי
 בין הפרשות. דקאמר שמואל, לפי שהוא בין
 חוט המתפצל לראשון ולחוט המתפצל לבין.
 הוא דנקט שמואל "עד בין הפרשות", ולא נקט
 "עד הפרשות" - לפי שהאדמוס מחולל לצאת
 להתפצל קודם לחבירו. ודוקא עם עד ולא עד
 בכלל איבעיא ליה פירשה ראשונה. אבל אם
 עד ועד בכלל - לא מצי למבעי. פי פרשה
 שניה מזה דממה נפשך הוי בכלל "איני יודע"
 כמו בין הפרשות. דהא עד בין הפרשות
 ראשון קאמר לטרפה ותו לא, ואם אינא דפי
 פרשה אינו קרוי "בין הפרשות" - הרי לא
 אמרינן שיהא טרפה אלא עד בין הפרשות, ואין
 זה בין הפרשות. ואם הוא קרוי בין הפרשות -
 האמה: שניה איני יודע. ועד בכלל שניה יש לו
 לחיות.

ואם תימצא לומר עד ועד בכלל פרשה עצמה
 מה - פירוש בקיטורס: נפקא הניסא הפיצול
 עצמה מן החוט מהו? ונראה, דאפילו דאם
 תימצא לומר דעד ולא עד בכלל הוא מצי
 למיבעי עעמה, אלא הכי תמצא לומר דפי
 פרשה בטרפה. אבל אי פי פרשה כשהו - אז
 דאי ליבא למבעי, דכל שכן פרשה עצמה. ועוד
 יש לומר, דנכטיה ליה אם נפקא הפיצול ברחוק
 ממקום חיבור, כנגד חוט השדרה שבין פיצול
 ראשון לפיצול שני, שהוא בין הפרשות ראשון.
 והשתא לא מצי למבעי אלא אם תמצא לומר
 עד ועד בכלל **מאי** לאל ראשונה ושניה - הא
 דנקט שניה, משום דאי הויא טרפה - הוה שייך
 למבעי כל הך בעיות בשניה כמו בראשונה.
 ממקום חיבור בן קאמר, אם למטה פקע
 ששכבות על העוק, דהיינו למטה מקום עצם
 של כנף המחבר בגוף **ורקא** - וכי וזיא
 לא היה צריך לברוח, דאבזי גבאי של מלך היה,
 דנהג בנבואת אלחיש' שחזר במאמר פירק "**אם**
 בורח" (סנהדרין דב,ב) דכי הוה חזק ריש נהרא
 למתא כי חזי חזי רבנן אמר ליה "לך עמי בא חדרין". **הלכך** בעינן כותב במקום מרה
 וכותב במקום שהיא חיה - הכי קיימא לך, כדפסקין לעיל (מגא). הלבב דכרבי האומר
 בבית. **ואמרי** לה קימא תתאה - כלומר, עם עילאה. דאי תתאה גריא - הא
 פסקין בסמוך דבעינן תרייהו, ואם כן לא הוה ליה לא כרב ולא כשמואל.
 איניקב

עוד - ועד בכלל, או דלמא עד - ולא עד בכלל? בעי
 רב פפא: אם תמצא לומר עד ולא עד בכלל, פי פרשה
 מהו? בעי רבי ירמיה: אם תמצא לומר עד ועד בכלל,
 פרשה עצמה מהו? הא שמעו: הפרשה תידון בבשר;
 מאי לאו, פרשה ראשונה ושניה? - לא, שלישית.
 בעופא - רבי ינאי אומר: למטה מן האגפים, וריש
 קפויה רבן פון, ואייתו לקפויה עופא ורבך עד בין
 אגפים, ושלח ליה רבי נשיאה וקם ואול, ולא ידענא,
 אי משום דלא צריך למנדק מפי, אי משום כבוד
 נשיאה. "נשיאה הכבוד" וכו'. הא נשתתרי הימנה כלום
 - פשרה, אף על גב דלא הוי פניה? והתנן: ניטל
 הכבוד ונשתתרי הימנה פניה - פשרה! אמר רב יוסף:
 לא קשיא, הא - רבי תינאי, הא - רבי שמעון
 בר רבי, פי הא דרבי תינאי וריק ליה, ורבי שמעון
 בר רבי מקביל ליה. וסימניד: עשרין מקמציין. ההוא
 פולמוסא דאתא לפומבדיתא, ערקו רבה ורב יוסף;
 פגע בהו רבי יודא, אמר להו: ערוקא, פניה ששאריו
 - במקום מרה. רב אדא בר אבהא אמר: במקום
 שהויה חיה. אמר רב פפא: הלך, בעינן פניה במקום
 מרה, ובעינן פניה במקום שהויה חיה. בעי רבי ירמיה:
 מותלקט, מהו? פרצונה, מהו? בעי רב אשי: פניה
 מוירד, מהו? תיקו. בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אמי:
 נדלדלה כבוד ומעורה כפרפשיה, מהו? אמר ליה:
 לדלול זה איני יודע מהו; אי למאן דאמר במקום
 מרה - הא איפא, אי למאן דאמר במקום שהויה חיה
 - הא איפא. "וריא עשוקה". רב ושמאול ורב
 אסי דאמרי: קרמא עשוקה, ואמרי לה: קרמא
 תתאה. אמר רב יוסף בר מניוין אמר רב
 נחמן, וסימניד: פיתונא דוירדא דמנא ביה ריא.
 פשיטא: אי איניקב עילאה ולא איניקב תתאה -
 תתאה מגין, פדרבה, דאמר רבה: האי ריא דאגליד
 כאהינא

חולין. פרק שלישי - אלו טרפות דף מו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - רש"י (ש"ת 1911)

חוליות

איניקב תחאה ולא איניקב עילאה מאי - לעיל (חולין מהא.) גבי קרום של מוח לא

בעי הכי, דפשיטא דעילאה מגין, שהוא עב וזקוק.

והולכתא מגין סדרב ורבי קור - בבל דוכתי (חולין ג.צ.) קיימא לן כרבינא לקולא, ולא חוצרך לפסוק אלא אלא משום דבעי לאתויי דרב יוסף. **אלא** לא שניא

פירש רבינו הנגאל: לא שניא. וטרפה. ולפירושו, הא דאמר לקמן (מומב.) אדומה כשרה מרבי נתן - צריך לומר היינו מבטלמבת על ידי נפיהו, וכן משמע מתוך הבלות טרפות דרבינו גרשום ובהלכות גדולות של רבינו תם. וקונטרס פירש: לא שניא, אפשה דרבינו דלמקמן, וכן פסק בהלכות גדולות וראב"א, אלא, ורבינו יעקב בר רבי אבין היה מודה. **ואיניקב** אונמי - פירש בקונטרס: טיישי, שיש בה מראות שחורות. והא דאמרין בספרי: כדיתא טרפה - יש לפרש דהינו כשרודה כן, ומעשה בא לפני רבינו תם והבשיל שחורה היתה רובה שחורה. אבל תימה: דכיון דאמר לקמן (חולין מ.ב.) דטרפה משום דשחרו ארום הוא אלא שלקה, לא כן מה לי דשחרו מה לי מקצתה: כיון דעל ידי לקותא היא נזרחה לפרש, דאוכמא דהכא היינו כן כחלא, דאמר לקמן (שם) דכשרה. וכן פירש בהלכות גדולות של רבינו תם. **איניקב** מקיפין בעיני - משניקבה הככא דלא נמשמשי ידא טרפאה כדפירש בקונטרס. דאי לא ניקבה - כשרה, בר מתיאבא דאיכא תרין בועי טרפיה: דסמיכי להודי, כדבספרי (מ.א.).

אבל כסדרן היינו רבייתיהו - נראה לי: כסדרן - אלא באותו ענין כמו שיש שוכבות זו אל זו. או לא הם הם שוכבות זו על אף, עק. פי שהם נסמכות זו לזו - טרפה, דאין זה כסדרן. ועוד כתוב בערך (ערך אן ג') בשם רבינו הנגאל: כסדרן - בקלה בר מפי רב, אפילו סריכן תרי אונמי - כסדרן ועיקרן מפרקי מחדדי - טרפה. וכל שכן אל וברכות זו על גבי זו. הראשונה כן השניה או השניה עם השלישית. דודאי טרפה רבתינה האוננים בתבו: כיון דראי אסיכא על גבי בתרתה - אף רבייתא, ולא איכפת לן בהחיא אסיכא. ודריבה תמייה רבינו יודיה על הלכות רבינו הנגאל, וכתב שלא מצא בכל הגלות טרפות של רבתינה שראה שום חילוק בין מפרקי מעיקרין ללא מפרקי. **היינו** רבייתיהו - על פירוש הקונטרס, דפירש דאסיכא מחמת נקב היה אהי. וקשה לרבינו יצחק: דאמאי כשרה כשרה? דאי אדעתא נמשכת לכאן ולכאן - לא אלא אלא קרום שעלה מחמת מכה באינו שאינו קרום, אף על פי שאין הקרום דבוק למקום אחר. ואי היה אמרינן דהוה דכסדרן

את המכה. הכי גרסינן: **הכא** כיון **דלא** שליט **בה** אוריאה **דריא** **היינו** גילדי - לקיפתא קליפתא *קושטית* בלעז ענין נפרכת *בלעז* **אונמי** *אונמי* בלעז, שחורות. **חזותא חזותא** - גוונים גוונים. ודוקא הנך גוונים דלא מיטרפא בהו, כגון אדומה ירוקה והנך דלמקמן בהלכות. **אין** **מקיפין** **בבועי** - בועה שניקבה בריאה הככא דלא משמשי ידא טרפאה, ודליכא למיתליה טבחהו. ואין ידוע אם קודם שחיהא אם לאחר שחיהא אין במיאין בועה אחרת לחקיק ולקרב אעלה ולקובה ולראות אם מראה הנקבים שום, כדאמרין לקמן בפריקן (חולין ג.א.) מקיפין בריאה. דהני מילי ריאה, אבל כיון שנעשתה בה בועה אין מראה ניכר בה, ששעלה להשתנות כל שעה, ושמן מראה אחר היה לו והשתנה. לשון מקיפין מקריבין זו לזו, כמו "אין מקיפין שתי ביות" דמסכת ביצה (ל.ב.). לית להו **ברייתא** - שסיכאו זו מחמת נקב היא באה. שמתוך שחריאה שואבת כל מיני משקה והמשקה נעשה עב בתוכה ממין *גלגליריא* יוצא מעט דרך הנקב, נקפה ונעשה קרום. כן מצאתי בתשובות הגאונים. ואף על פי שהיא חותם הנקב אין מוציא רח, הוא אמרן (חולין מ.ב.) קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום, שסופו ליסתר. **ולשלא** - כגון שתיים החיצונות נדקבו ממעל לאמצייתא או מתחתיה. היינו רבייתיהו - זו מגינה על זו והדרא ריאה שמתוך ששוכבות זו על זו אינן מתפרקות. והקרום חליך חוק, אבל כשהן שלא כסדרן - זו וחולכת לכאן זו וחולכת לכאן, והקרום מתפרק ונתסר, וכן הלכה, דליכא מאן דפליג עליה. ואונה הסריכה באומא היא אעלה, מעשה בא דליד ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי יקר והתירתי לי לאכול, ויש שאתסורין. והוא אמר לי טעמו וטעמה. והאוסר אומרי: הדין נקב יש, ולא מצאתי שחורתא אלא באוני דאמר רבא: וכן אמר רבינו היינו רבייתיהו, אבל אמר לא קאמר. וטעמא דאונמי משום שיעומדין מומבץ חזוהו ומתחממות, והדרא בריא. אוריאה בריאה ליה הסמוכה לדופן, כאשר כשרה באומא טרפה. דלמקמן (חולין מ.א.) וטעם מריה: לא מציתו אונמי בגבורא. ורבא לא חזוהו מעטנא משום חום. והדרא בריאה אמרין ליה לא שניא בה אוריאה, ורבא פירש טעמו משום דהיינו רבייתיהו, כלומר כן הן גדולות זו עם זו ואין מתפרקות זו מזה, הלכך לא שניא אונמי ולא שניא אומא. ורבא דנקט אונמי משום דעיקר מיתליה דאוריין לן שאלה טרפה. ואף על גב דאדא הויא סריכה אונמי בדופן הדין כשרה. כדאמרין לקמן (חולין מ.ח.א.) אשמעינן לך דהתם היינו טעמא. דכיון שהחלל צר לן שוכבת תמיד אצל הדופן ואינו מתפרק ממנו זו מזה, אלא שללא כסדרן - מתפרקות הן, שהרי אמצייתא מפרקתן, ואף אימא דחזק הדופן מעמידן שלא יתפרק זו מזה. אבל באומא ואומא שלא כסדרן לא איטריכא לן לאוריאה, דכיון דברכות החלל הן מעודות מן חיקי בה שלא יתפרקו? וטייב מצאתי לדבריה בתשובות הגאונים, וניכרים דברי אמת. ועינותא דוורדא, כל היכא דסבכא טריפה, דכוליה לגבה דידה שלא כסדרן ינתה.

כאדינא סומקא - שנשאתה בקרום התחתון, והיא בתמרה אדומה. **דאוישא** - כשנפוחין אותה משמעת קול כאילו רוח יוצא ממנה. הכי גרסינן: **אי** יענין **מתיאב** **אוישא** מותבינן עלה **נרפא** או **גילא** או **רוקא** - משביחין על אותו מקום כגון *פלומיה* בלעז. **גילא** קש. **אי מבעבנא** - ההיא רוקא מחמת הנפוחה - בירוד שיש שם נקב שחרורו יוצא משם. **מרפה** - משום ריאה שנקבה. **ואי** לא - יענין מתיאב אוריאה. וענימם שאין יכול להבחין לשמעת האזון מודיין קול זה נשמע. מייחנין **משיבולתא** - *קונוי* בלעז, דמיא פשוור ומותבינן - כולכה ריאה לתוכה, שכל מקום שיש בה נקב יבצעו המים. **דכונין** לה - והנקב נתסם ואין זו בדיקה יפה. **דמפריי** לה - מקשיין אותה כאבן, ואם אין שם נקב בקרום תחתון יש נקב תחתון - זה מתקיע הלחליון מחמת שהוא קלוש, מימם התקיע מותחין אותה כמשמקשה שפרין *דזיריי* **תתאה איניקב** - והרוח יוצא מבפנים דרך הנקב, ואינו יכול לצאת חוץ מפני קרום הגלגל שמגין, ונכנס הרוח לחוץ שני הקרומים, ולפיכך היא משמעת קול. **שהארייה** - *משקסוטרדא* - מי לא תניא ושאר שצעים *ורבסיים* - טקנים, כגון צפרדעים הדומה להם שערור רך, חוץ משמנה שרצים שערור קשה היא חביב עליהן בשבת משום דחבל על שחצא מלא חום טיפת דם, ואף על פי שערור הדם והאדים עורן מבחוץ אין זה לקותא, דמתוך שערור רך הוא ממחר לאדאים. והכא נמי ממחר לאדאים, ואמאי חשבת ליה נקב? **וכי תימא** לשמנה שצעים מדימין לה - דתנא בהו בפרק "שמונה שרצים" (שבת קו.ב.) נצטר הדום - ונאסף במקום אלה, דהיינו הריאה העור מחחוץ אף על פי שאין שחור, ואיקרי ליה התם חבורה שאינה שחורה, וכיון שהאדים העור מבחוץ בירוד שעל העור מדימין וטופו ליניקב ולצאת. והכא נמי מלאי קרום דריאה חשבת ליה כעור גמור. והכי מפרש התם, דלחך דהיה דאית להו עור היא חבלה, והבדק דלית להו עור חציבא חבלה קף צרירת דם. ודך מנתיחא קמייאת לא ידענא אהי **תניא**. **אלא** לא שניא - דבין כולה ובין מקצתה - כשריה. כדאמר לקמן (חולין מ.מ.א.) אדומה כשרה מרבינו נתן. **הכא** נמי לא שניא - לא גרסינן. איזו היא יבשה - אף על פי שאין מוציאה דם **אבין** זו יבשה על שתיבש כל כן שחאה נפרכת בצפורין. ורף ואורו מבאשי מוקלקל לקיפתא קליפתא *קושטית* בלעז ענין נפרכת *בלעז* **אונמי** **אונמי** *טיישי* בלעז, שחורות. **חזותא חזותא** - גוונים גוונים. ודוקא הנך גוונים דלא מיטרפא בהו, כגון אדומה ירוקה והנך דלמקמן בהלכות. **אין** **מקיפין** **בבועי** - בועה שניקבה בריאה הככא דלא משמשי ידא טרפאה, ודליכא למיתליה טבחהו. ואין ידוע אם קודם שחיהא אם לאחר שחיהא אין במיאין בועה אחרת לחקיק ולקרב אעלה ולקובה ולראות אם מראה הנקבים שום, כדאמרין לקמן בפריקן (חולין ג.א.) מקיפין בריאה. דהני מילי ריאה, אבל כיון שנעשתה בה בועה אין מראה ניכר בה, ששעלה להשתנות כל שעה, ושמן מראה אחר היה לו והשתנה. לשון מקיפין מקריבין זו לזו, כמו "אין מקיפין שתי ביות" דמסכת ביצה (ל.ב.). לית להו **ברייתא** - שסיכאו זו מחמת נקב היא באה. שמתוך שחריאה שואבת כל מיני משקה והמשקה נעשה עב בתוכה ממין *גלגליריא* יוצא מעט דרך הנקב, נקפה ונעשה קרום. כן מצאתי בתשובות הגאונים. ואף על פי שהיא חותם הנקב אין מוציא רח, הוא אמרן (חולין מ.ב.) קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום, שסופו ליסתר. **ולשלא** - כגון שתיים החיצונות נדקבו ממעל לאמצייתא או מתחתיה. היינו רבייתיהו - זו מגינה על זו והדרא ריאה שמתוך ששוכבות זו על זו אינן מתפרקות. והקרום חליך חוק, אבל כשהן שלא כסדרן - זו וחולכת לכאן זו וחולכת לכאן, והקרום מתפרק ונתסר, וכן הלכה, דליכא מאן דפליג עליה. ואונה הסריכה באומא היא אעלה, מעשה בא דליד ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי יקר והתירתי לי לאכול, ויש שאתסורין. והוא אמר לי טעמו וטעמה. והאוסר אומרי: הדין נקב יש, ולא מצאתי שחורתא אלא באוני דאמר רבא: וכן אמר רבינו היינו רבייתיהו, אבל אמר לא קאמר. וטעמא דאונמי משום שיעומדין מומבץ חזוהו ומתחממות, והדרא בריא. אוריאה בריאה ליה הסמוכה לדופן, כאשר כשרה באומא טרפה. דלמקמן (חולין מ.א.) וטעם מריה: לא מציתו אונמי בגבורא. ורבא לא חזוהו מעטנא משום חום. והדרא בריאה אמרין ליה לא שניא בה אוריאה, ורבא פירש טעמו משום דהיינו רבייתיהו, כלומר כן הן גדולות זו עם זו ואין מתפרקות זו מזה, הלכך לא שניא אונמי ולא שניא אומא. ורבא דנקט אונמי משום דעיקר מיתליה דאוריין לן שאלה טרפה. ואף על גב דאדא הויא סריכה אונמי בדופן הדין כשרה. כדאמרין לקמן (חולין מ.ח.א.) אשמעינן לך דהתם היינו טעמא. דכיון שהחלל צר לן שוכבת תמיד אצל הדופן ואינו מתפרק ממנו זו מזה, אלא שללא כסדרן - מתפרקות הן, שהרי אמצייתא מפרקתן, ואף אימא דחזק הדופן מעמידן שלא יתפרק זו מזה. אבל באומא ואומא שלא כסדרן לא איטריכא לן לאוריאה, דכיון דברכות החלל הן מעודות מן חיקי בה שלא יתפרקו? וטייב מצאתי לדבריה בתשובות הגאונים, וניכרים דברי אמת. ועינותא דוורדא, כל היכא דסבכא טריפה, דכוליה לגבה דידה שלא כסדרן ינתה.

חלוץ. פרק שלישי – אלו טרפות דף מז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)¹ רש"י²

1 תרתי בוני דמטיבי אחרדי – קים ליה לרבא דאין טמוכות אלא מחמת נקב
2 שהיה בריאה, והעלה הנקב את הבועות הללו סביביו. **הוא ומתחייא בתרתי** –
3 ואם אחת היא ונראה כמין סדק באמצעותה ודומה לשתיים. **בועיני לה** – באחת
4 מצדיה. תלת מיטבת. בדחמהו, והיא לימין הטבח שהיה תלדיה ברגליה ורגלי
5 עניה כלפי מעט. **יתיר** – סבירא ליה –

6 לרבא דכנטול דמי. ולית הלכתא כוותיה, **1**
7 כדאמרין בסמוך, וראיתי שהכשירה מורי
8 רבינו יעקב. אבל בחסיר חלופי הלכה
9 במתו, ליתכא מאן דפליג. **אמר ליה** –
10 רב אחא לטבח כשיצא מן הבית. **מאי**
11 **אמר לך** – מרימר. **אמר ליה** – רב אחא
12 לטבח. הדר עיילה קמיה – דלמא לא
13 עיין בה שפיר, דסבירא ליה לרב אחא הוא
14 דרבא. והני מיילי – דיתרת כשרה –
15 דקיימא בדרא דאנו. **אבל בני בני** –
16 כגון מלמטה לערוגה, כענינותא דוורדא
17 שהיא בן שתי הערוגות מלמטה, אי שיש
18 אחת באמצע האומא על גבה שלא כסדר
19 היתוכא דאנו – טרפה. **בייתא** – רועות
20 באפה. ואמרי ליה – ברייתא = בריאות
21 ושמונת. **ענינותא** – כמו "אינוניתא" –
22 אונה קטנה דוורדא. על שם קלישתה
23 ואדומה. והני מיילי **מנאי** – מתחת.
24 ומאן קיין לעמוד דל **אפילו במריפא**
25 **דאבא** – שטח בעל שם הדס. ומדסבר
26 רב אשי למיטרפה שבע מנה לאו אורחה. ובחני דידן דאית ברובא דידה, אי
27 משכונאי ריאה לדיה בע ענינותא – כשרה. ויש אומרים שאם חסרו אונות
28 הימין – ובטרופח לא בודייהו, הואיל ותררת לה, ובתולבת הגבליים מצאת
29 כן. אבל לא שמעתי, ואין הדבר נראה בעיני, הואיל וכן קיימא בדרא דידהו
30 יתררת היא. ואותם האריות לודות – חסרות. והואיל לה חולפין וטרפה.
31 וכדמשתבחן תרתי ענינותא. שמעתי מפי מורי הוקן שנחלוק בה גדולי תורה,
32 רבי יהודה בן רב ברוך בריהו, ולא אירש לי דעתו. ונראה לי שהיא טרפה,
33 דהא יתררת דביני בני היא. ולא אורחה. דחידא גופה לא אבשרן אלא משום
34 דכל הקן ברייתא הכי את להו.

1 כדסדרין כשרה היינו במקום שסמוכות האונות זו לזו. דחברתה עולה לתקב – אם כן
2 בתום הוא מחלק בין כסדרין לשלא כסדרין, אם היה חילוק אפילו כסדרין. ואם היינו
3 מפרשים "היינו רבתייהו" – שזוהו גידולה. שרגילה הסיכא לכא שם בלא נקב. הזה
4 נחא. אבל רבינו זנאל פירש: "רבתייהו" הוי כמו "מרבועיתיהו" כלומר, היינו דרך
5 רביעית. והיה נראה לפרש: ררגילה רבתייהו

6 **ואמר רבא: הני תרתי בוני דמטיבי להדי – לית**
7 **להו בדיקותא. הוה ומתחייא בתרתי – מיייתנין סיליא**
8 **ובועיני לה; אי שפכין להדי – הוה היא, וכשרה, ואי**
9 **לא – תרתי ניהו, ומרפה. ואמר רבא: חמש אוני אית**
10 **לה לריאה, אפה כלפי נבדא – תלתא מימינא ותרתי**
11 **משמאלא; חסיר, או יתיר, או חלופי – מרפה. הוהא**
12 **יתירא דאתאי לקמיה דמרמר. הוה יתוב רב אחא**
13 **אפקא, אמר ליה: מאי אמר לך? אמר ליה: אכשרה**
14 **ניתלה. אמר ליה: הדר עיילה קמיה! אמר ליה: זיל**
15 **אימא ליה למאן דיתוב אפקא, לית הלכתא מוניה**
16 **דרבא ברייתא. והני מיילי – דקיימא בדרא דאנו, אבל**
17 **בני בני – מרפה. הוהא בני בני דאית לקמיה דרב**
18 **אשי, כבר רבי אשי למימרפה; אמר ליה רב הונא מר**
19 **בר אורי: קל הני חווי ברייתא הכי את להו, וקרין**
20 **לה טבחי "ענינותא דוורדא". והני מיילי – מנאי,**
21 **אבל**
22 היא כדי להכשיר יא לא מבעצא, והשאת והלא לעולם לא תבצעו וניהו, היינו הא
23 דפרך עליה: בשלמא הכא תלין ברופן, אבל תתא יא האי אינקב – טרפה. ואי האי
24 אינקב – טרפהו ופירש שם בקונטרס: בשלמא הכא בדיק לה, לא דאי לא מבעצא – לא
25 אמרינן דניקבה ונסתמה, דכיון דאיכא למיתליה ברופן – תלינן ברופן וכשרה. אלא הכא
26 גבי תרתא אוני, מכדי סריכא זו תמדת מכה היתה, ודי מנייהו דאינקוב – טרפה, והא
27 דלא מפקא זיקא – קרום עליה בה וסתמה, ואי מנייהו שפירש שקרום עולה בלא
28 נקב חלופי, ולדא הוה לה למימר "אזי האי אינקב, ואי האי אינקב". ושבתא
29 "אינקב" הוי כמו "מניקב", ויש ליישב פירוש הקונטרס, אף על גב דקרום העולה תמדת
30 מכה אינו קרום – היינו כשיאנו סרוך בשום מקום, אבל כשיאנו סרוכה בנקב שאינה
31 עומדת להתפרק – תסתמה ומנינה יותר, שהקרום חולף חוקו. ומיהו, הא דפרך רב יוסף
32 על פירוש רש"י דמטיבי אמאי ומדסבר רבא תני אוני דמטיבי אחרדי כסדרין בן דניקבה, אמאי ישר על
33 ידי תימרת הסרכא? אלא דרב יוסף שמע דהא דרבינא ברישא ופרך עליה. ואי הוה שמעי ליה מילתא דרבא הוה נמי פריך עליה. ומתוך הלכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים
34 שכבת הרב רבי יוסף טוב עלם משמע נמי שהסרכא מומת נקב היא באה. שמעריכין נפידה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרין, או סמוכות וסרוכות בצלעות או בבשר שבין הצלעות.
35 והוא, אם הסרוכות באות בלא נקב, אם כן כסדרין למה צריך נפידה? כיון דלא תתפרקין וכן בריאה הסרוכה לדופן במקום בריאת דאנו. אם לאו דאמר דאנו סריכא אלא מחמת נקב,
36 ודא אתי שפיר דבדיקין לה בנפיהו שמא עדיין לא נסתם ונקב. ואנו הסרוכה לאומא והיא אצלה, פירש בקונטרס: מעשה בא לידו ושאלתי את פי רבינו יעקב בריבי יקר והתירה לי
37 לאכול, ופירש לי טעמו וטעם האוסרין. ונראה לו דשרי. ורבינו תם פסק לאיסור, ואמר דכל המאכל אונה סרוכה באומא – מאכל טרפות בישראל. דנראה טעם האוסרין, דרבא לא
38 אינה בכלל אונות, דשמ ריאה עליה. שזוהו עיקר הריאה. ובאנו תתיר רבא, כמו שמפרש ברייתא דאנו, אבל באומא מתפרקת. אבל באומא היינו ריאה –
39 לא תתיר, ועל המתירי לביאי אית. ואלא בתולבת גדולות ובחשבת הגאונים דהרב רבי משה פופטיניאזי ונורב בעירון עם הגאונים. וכן נהגינן בכל מקום לאיסור, חוץ ממקומה של
40 רבינו שלמה שפשי היתר. וכל רבותיו אורסין, חוץ מרובו (של) הוקן, ואנו במקום שפשי דיתר של רש"י. וכתב הרב רבינו יצחק זכרון לברכה, שרבינו גרשום ורבינו נחשון גאון ורבינו
41 זנואל ורבינו שמואל ורבינו יצחק בן רבינו יהודה כולם מתירים. ובחופסין רבינו יהודה מצנאי לחתיש שם רבי יצחק בן אשר, דאי לא הוה אונא בכלל אוני – לא אימצא שלא
42 כסדרא בשמאל, ורבא אמר סתם, בן בימן בין שמשמאל. ואי דלא אמר שבעת אוני אית לה לריאה – משום חולפי חוקי נקב תמשה, דאומא אית דרוב לודות חסיר חולפי, אלא
43 לחמשה אוני. ועוד נמי ריאה. דאפילו אם אין אונא שם אונא עניה, מכל מקום אם אונא אוני לאשמעין דאפילו באוני שלא כסדר טרפה. דברמנא אית דרוב לקונטרס. ואי הוה יקר אונא
44 הסרוכה לאימא הוה אימנא דאנוא אפילו שלא כסדרין כשרה. **א** שפכי אחרדי: הוהא היא וכשרה – כתב בעל הלכות גדולות, דבועות בשפולי ריאה, היינו בשפולי אונות
45 אומות – טרפה. ופירש טעמו, דכל יתר – כנטול דמי. ותימה: מזה ענין זה אצל זה; ואי חשיב ליה יתר בסוף ריאה – הכי נמי באמצע ואין לאיסור מפני שרואה כשתי בועות
46 דהא כמשרתייהו אחרדי ושפכי טעמו, דכעטומי כסוף – גופו ליפסק ולינקב. טוב ליהודי, שכל דבריהם דברי קבלה. וכן פסק רבינו גרשום, וכתב דאי מחודר לה חלופי
47 בישרא – כשרה. **וא** לאו טרפה – תבוא בהלכות טרפות של רבינו יוסף. דאפילו יש הפסק ביניהו בחוט השדרה – טרפה. ומשמע אין איכא בישרא, וכן פסק רבינו יצחק – לא ליה
48 סמיכי אחרדי, וכשרה. וכתב רבינו יהודה דוקא בועות שיש בן מוגלא, אבל צמחים קשין – אפילו סמיכי כשרה. וכן פירש רבינו שמואל. **ב**ל דני עיני ברייתא הכי את להו – דהא
49 דאמר דביני בני טרפה, היינו הכי דגדולה הריבה, ואין דומה לענינותא דוורדא. כשרה. ורבינו אפרים אומר, דעל אחת לא היה אונם **כל** הלתי בני בני ברייתא הכי את להו, ולא היה
50 דאיש כאלא משום דכל בני עיני ברייתא הכי את להו. ואם אין לה אפילו אחת – כשרה. ורבינו אפרים אומר, דעל אחת לא היה אונם **כל** הלתי בני בני ברייתא הכי את להו, ולא היה
51 סבור רב אשי למיטרפה, דהא כולוהו את להו. אלא דאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דני עיני ברייתא הכי את להו, ולפיכך אין לו אפילו אחת – טרפה. ונראה דאין
52 ריאה מנהמות שלנו, ושמא חלוקת משלהם, כדאשכחן בפרך "חלוקה בהמה" (בכורות ט"ב) פרה בת שלשה שילדה היא לבקו, ובומות שלנו וילדות לפעמים שבעה שניה. אם
53 לא שנאמר דכשיולדת בשנה שניה טיה כחה ושוב את תלד עד שנה רביעית. ועמא דבר כרשי"א. ומדקאמרי וקרו לה טבחי "ענינותא דוורדא" משמע כפירוש, דאם שם אלא היא.
54 דלדא מסתבר ללז לומר דקאי אשניה. ובכ מוקם שאלהי סרוכה – טרפה, ואי ארסא חתן מן האונות – אין הענינותא מצטרפת לחלשים.

שְׁלֹפוּחִית - קרום שהולד מונח בה, ובלעזו *מריץ. לקמן בפירוק (חזקוני נ.ה.)
ונאי. היא האם, היא טרפוחית. היא שלפוחית. ואכרו להם - לא גרסינו. ובשני
הרגלים לא אמרו להם כלום. ואיש עומדו מנמדו למנמן, ורבו המתירין והיתירוהו.
המכובה בדופן - בדוקה בצלעות. ואיש חוששין לה - שניא מקיבה. אלא תלינן

ירעותא דרופן - ואמרין; דרפן זה מכה הייתה
בו, וכשחיתה קלטה הריאה אצלה. העלתה
- הריאה. צמחין - **מנליץ סביבות
מיטכתא דרופן. האיל חוזנין בה ירעותא -
תלינן למכה בדידה. דחליש פומיה - פיו
חדוד ודק חותך יפה, שלא יקרע קרום
הריאה במושכו אתה מן הדופן. בדיק לה
בפשוירי - לאחר שפירקה ומצאו מכה
בדופן - מנפח בה, אי מנבצבא מיא -
טרפה, שהרי ניקבה. הכי גרסינו: בשלמא
האי תלינן בדופן ובשרה - ולא גרסינן
"אי איכא ירעותא בדופן". כלומר, בשלמא
הכא בדיק לה, דאי לא מנבצבא לא אמרין
ניקבה ונסתמה, דכיון דאיכא למיתליה
בדופן - תלינן בה, ובשרה אלא הכא -
גבי תרתי אוני, מכדי טרסכו זו מחמת מכה
היתה, ול מיתיהו דאנקיב טרפה. והאי דלא
מפקא זיקא - קרום עלה בה וסתמה. ומי
אמר רב נתמן הכי - דהא העלתה צמחין
חוששין לה, מכלל דהא פשיטא לה דניקבה
הריאה לא תהי, כחתימת הדופין? ה"ם
במקום רביטא - במקום שהריאה והדופן
נדלץ כאחד וסובוכן תמיד, וכל מיפרק
התאי סירכא, הילכך שעלה לא אמר רב
נתמן חוששין לה, למעלה ברחוב החלל,
כנגד האומנא הגדולה. דכיון דרחוקה
הריאה מן הדופן - מיפרקא תהי טיפמה.
ואפילו הכי, כי לא העלתה צמחין - אמר
אז חוששין לה, דתלי לה בדופן. ובהא
כאבימי סביאיך, החדוששין לה, ולחומרא
אזלינן בדארייתא. מקום חיתוכי דאויג -
שמן סמוך לצואר במערת החלל. ובהא
הילכתא כרב נתמן, דליכא דפליג עליה.
דשבץ בבשרא - שנסכבת ונאחזת הריאה
בבשר שבין שתי הצלעות, דהוי טיפמה
שריאר דלא מפיפקא. אבל צלעות עצמן
- אין זו סירכא קיימת. אלמא נקב הוא -
אפילו הכי שב סביב צמחתה, לא אמא
דמתיא טיפמה לריאה שנסכבת. ניקב -
הניד יש אדם. פסול - משום כרות שפכה.
מפני שהוא שותת - ואינו יורה כחץ,
וקיימא לו (גדה מ"א): כל שכתב דרע שאינו
יורה כחץ אינו מוליד. נסתם - הנקב אחרי
כן. כחץ - לבא בקהל מפני שהוא מוליד.
דאינו קרום - אבל טיפמה דופן - טיפמה
מיתלייתא היא. מתקין ב"ו - השתא
דאמרת נקב הוא בריאה אלא שהדופן
סותמתו, אילו אינקיב דופן לחדה ריאה
כנגד דופן הריאה לאחור זמן, מאי - טרפה,
דאלא לה טיפמה דופן. ליתני - במחמתין
שקולת הדופן כחדה שאר טרפות, דיש בהמה
שטרפה בכך דלאו מיניה מטרפא -
טרפות מחמת ריאה בא. צמחין - *מנליץ.
מונלין דברב - מנגמנין צמחין - היינו
מונלין. לא בעי מי אמוצא - רוצה היה
לדעת אם יכשירנה ואם לאו. לית לי פרישי -
כברא ליה - לרבי חזקוני לא סברא ליה לאכשורי, ומיטרף נמי לא היה טריף לה נידוליה, דלא שמינא ליה מרביה. מפנין - אזלינן. מסגי - לשון פוסט.
נדלדאי

שְׁלֹפוּחִית - היינו במקום שהולד מונח. אבל ניקב כיון שהטח או נישל - כטרפה. ומה
שלא הובר לא במשנה ולא בגמרא - שמונח הוי בכלל ניקבו דחזקוני.
מיייתנין סכינא דחליש פומיה - דהיינו כשלא העלתה צמחין, אבל העלתה צמחין
- אפילו איכא ירעותא בדופן לא תלינן בדופן.
רב נתמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשוירי -
איכא ירעותא בדופן קאי, בדיפש
בקנטורס. ועתה נהנין לחטרף כל הפסירות,
ואין בדוקן אותו לא בדופן ולא בפשוירי.
אמר רבינא דרופין דסביך בבשרא - פירוש:
נאחו ומסוכך היטב בבשר, כמו "צמר
מסוכך" וחזקוני ל.ב.ו. ולחיה נקט "סביך" ולא נקט
"סריך". ובתשובה בר ש שלום גאון כתב: דבין
סריך וסביך, ובין סריך וסוכך - כטרפה. פירוש
הלכתא כרבינא, אלא כרב נתמן דאמר: ריאה
שניקבה דופן סותמתה שריה. ומשמע מתוך
דבריו דרבינא לא בא לפרש דבריו של רב נתמן,
אלא כדא דגפשיח קמור. וכן נראה. מופרש
עליה דהעלתה צמחין חוששין לה ומי אמר רב
נתמן הכי? והאמר רב נתמן ריאה שניקבה דופן
סותמתה כשרה ולא משני: האי דסביך האי דלא
סביך. ועוד, מפרשין רב יוסף לרבינא ולא לרב
נתמן - משמע דלרב נתמן לא בעי לא סביך
ולא סריך, ואין נקב פוסל שם. שדופן סותמתה
מיתיהו לא ידעין מנא ליה שלא יתא הבה
כרבינא שהוא תברא? ושמו אין אז הכי
סתמא שהוא בכל התלמוד שזיה חבריו של רב
שאי, שולד ביום שנת רבא. מדבא בר יוסף
לחשיב על דבריה. ובהלכות טרפות של רבינו
גרסום כבה דריאה הסומכה לדופן אף במקום
רבייתיהו דאויג, וסרוכה וסוכבה בבשר שבין
הצלעות או בצלעות עצמן - בדקינא ליה
פשיחא עם הצלעות, ואו גוררין בבשר עם
הסירכא ומנפחין לה. אם עולה בנפחה -
כשרה. דכיון שהסירכא קיימת וסותמת כל
הצבק - לא יתפרע ער, כיון דבמקום רבייתיהו
קיימא. ובקנטורס פירש דסביך בבשרא היינו
דוקא בבשר שבין הצלעות, אבל בצלעות עצמן
לא. לא למעטי קרום שעלה מחמת מכה
בריאה - הכי נמי היה מצי למימר: למעטי
שלא שפוח ברייתיהו.

שְׁלֹפוּחִית שְׁלָה - פְּשָרָה. הַתְּלִיעַ כְּבֵד שְׁלָה - זֶה הָיָה
מַעֲשֶׂה, וְעָלוּ עֲלֶיהָ בְּנֵי עַפְיָא שְׁלֵשָׁה רְגָלִים לְבִנְהָ,
לְהֵלֵךְ שְׁלִישִׁי - הַתְּיֹרֶה לָהֶם. אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מִנְיֹמִי
אָמַר רַב נַחֲמָן: רִיאַה הַסְּמוּכָה לְדוֹפֵן - אֵין חוֹשְׁשִׁין
לָהּ, הָעֲלָתָה צְמָחִים - חוֹשְׁשִׁין לָהּ. מִרְ הַיְוָדָה מְשַׁמְיָה
עֲבָדֵינוּ? אָמַר רַבָּא, רַבִּין בַּר שָׁבָא אִסְרָהּ לִי: מִיִּיתֵינן
סַפְיָא דְחָלִישׁ פּוּמִיָּה וּמְפָרְקִין לָהּ; אִי אִיכָא יְרֵעוּתָא
בְּדוֹפֵן - תְּלִינן בְּתַר דוֹפֵן, וְאִי לֹא - מַחְמַת רִיאַה הִיא,
וּמְרָפָה, וְאָף עַל גַּב דְּלֹא קָא מַפְקָא זִיקָא. רַב נַחֲמָיָה
בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף בְּפִשְׁוֵרִי. אָמַר לִיה מִר
זִמְרִיָּה בְּרִיה דְּרַב הִנְבָּא בְּרִיה דְּרַב בְּנֵי לִבְנָא: הִיא
דְּרַב נַחֲמָיָה בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף, אֲתֵינן אַהָּא מַתְּיַנְתּוּ לָהּ.
אָנן אִירְבָּא מַתְּיַנְתּוּ לָהּ, דְּאָמַר רַבָּא: הֵינ תְּרַתִּי אֹוִיג
דְּרִיאַה דְּסִרְכִין לְהַדְרִי - לִית לָהּ בְּרִיּוּקָתָא לְאִשְׁוֵרִי;
רַב נַחֲמָיָה בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף בְּרִיה לָהּ בְּפִשְׁוֵרִי. מַתְּקִין
לָהּ רַב אֲשִׁי: הֵיא מֵאִי? בְּשַׁלְמָא הֵכָא - תְּלִינן בְּדוֹפֵן,
וּבְשָׂרָה; אֲבָל הָתָּם, אִי הֵיא נְקִיב - מְרָפָה, וְאִי הֵיא
נְקִיב - מְרָפָה! וְמִי אָמַר רַב נַחֲמָן הַכִּי? וְהָאֵמַר רַב
יוֹסֵף בַּר מִנְיֹמִי אָמַר רַב נַחֲמָן: רִיאַה שְׁנַקְבָה וְדוֹפֵן
סוּתְמַתָּה - פְּשָרָה: לֹא קָשְׂיָא, הָתָם בְּמָקוֹם רְבִיתָא,
הֵכָא שְׁלָא בְּמָקוֹם רְבִיתָא. - וְהִיכָא מָקוֹם רְבִיתָא?
חִיתוּכִי דְאֹוִיג. גּוּפָא. אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מִנְיֹמִי אָמַר
רַב נַחֲמָן: רִיאַה שְׁנַקְבָה וְדוֹפֵן סוּתְמַתָּה - פְּשָרָה.
אָמַר רְבִינָא: וְהוּא דְּסִבְדִין בְּבִשְׂרָא. אָמַר לִיה רַב יוֹסֵף
לְרְבִינָא: וְאִי לֹא סִבְדִין מֵאִי - מְרָפָה, אֲלֵמָא אֲמִרִינן
נְקִיבָה הִיא; אִי הֵכִי, פִּי סִבְדִין נְמִי! דְּהָא תְּנִינָא - נִיקֵב -
פְּסוּל, מַפְנֵי שְׁהוּא שׁוֹתְרָה, נִסְתָּם - פְּשָר, מַפְנֵי שְׁהוּא
מּוּלִיד, וְהוּא פְּסוּל שְׁחוֹרָה לְהַכְּשִׁירוּ; "וְהוּו" לְמַעֲטֵי
מֵאִי? לֹא לְמַעֲטֵי פְּהֵיא גּוּנָא? - לֹא, לְמַעֲטֵי קְרוֹם
שְׁעָלָה מַחְמַת מַכָּה בְּרִיאַה, דְּאִינוּ קְרוֹם. מַתְּקִין לָהּ

רב עוקבא בר תמאי: אילו אינקיב בדופן להרה מאי - מרפה, ליתני נקובת הדופן! -
ליטעמיד, הא דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: מרה שניקבה וקבד סותמתה -
פשרה; אילו אינקיב כבד להרה, מאי - מרפה, ליתני נקובת תפבד! אלא, פי ניקבה דלאו
מיניה מיטרפא - לא קתני, הכא נמי: פיון דלאו מיניה מיטרפא - לא קתני. בעא מיניה רבא
בר בר תנה משמואל: העלתה צמחין מהו? אמר ליה: פשרה. אמר ליה: אף אני אומר
כן, אלא שחתלמדיים מונונין פבדך, דאמר רב מתנא: מליא מוגלא - מרפה, מים זפים -
פשרה. אמר ליה: ההיא בכלליא אתמר. רבי יצחק בר יוסף היה קאול בתריה דרבי ימייה
בשוקא דפסבחי, תנויה להנדך דקיימין צמחי צמחי, אמר ליה: לא בעי מר אומקצא? אמר
ליה: לית לי פריטי. אמר ליה: אקפן אנא. אמר ליה: מה אעביד לך, דכי אתו לקמיה דרבי
יוחנן, משדר להו לקמיה דרבי יהודה ברבי שמעון, דמורי פה משמיה דרבי אלעזר ברבי
שמעון להתימרא, וליה לא סברא ליה. אמר רבא: פי הוה מפגינן פתריה דרב תנמן בשוקא
הגדלא

אקפן אנא - הטבחים יקפיו לי באמנה. כמו "החזוני מקיף" (אבות פרק ג משנה טז), לשון אמנה. וליה לא
כברא ליה - לרבי חזקוני לא סברא ליה לאכשורי, ומיטרף נמי לא היה טריף לה נידוליה, דלא שמינא ליה מרביה. מפנין - אזלינן. מסגי - לשון פוסט.
נדלדאי

שרדה לקמיה דרבי יצחק נפחא – לא מפני שקבל לקושות, כדפריש בוגוסוס, דלעיל (חולין מזב) שנינו דלא יצריב אלא לרבי שמעון, אלא משום דלמא אי הוה ריאה קמך הוה מניקבה, ואף על פי שרבי אמי הקשה לעיל קושאי זו לעולא מנחמתינן דהריהא שניקבה אז חסרתה – קיבל תירוצו של עולא. ויש פסרים וגרסי לעיל: “איתביה רבי אעילא.” **לרמא** אי

הוה ריאה קמך הוה מניקבה – לא משום דרך
הושת מניקב ואתאי, דאם כן אמאי מכשר
בסמך בחתיבה בריאה אלא בעי למימר: דרך
הסמפונות יצא, ובנסא בריאה מבחורין, קיפא
לגוי אי קופא לבר – אין לפרש שהמחט
קמצתה חוץ לכבד ומקצתה תיכוב, אבל בלול
בתוך הכבד – כשרה בכל ענין, דסמפונא נקט
ואתא. דאם כן ודאי פריך מנחט שומנא בעיני
בית הבוסות? דעל כרחך התם כשהוא בתוך
בית הבוסות איירי, דאי בחלל הגוף, הכי
קאמר: מרז אחד, שלא ניקבה אלא עור אחד
– כשרה: הא ודאי דרך הושת קמך ואתאי?
אלא אי קופא לגוי – לצד סמפון של כבד
קאמר, ואפילו כולה בתוך הכבד. ותיא, דדוקא
גבי כבד יש חילוק בין קופא לגוי לקופא לבר,
אבל בריאה – כשרה בכל ענין, וקרובה לקבה,
וסמפונא דריאה יש לה ריח וחלל גדול. וכן אם
נמצאת בתוך הדיקרבן – כשרה. שדרך הושת
בא מחט עם הנאכל, שהדיקרבן תלוי בחושת.
אבל

הגלרתי, ואמרי לה: בשוקא דרבנן, חוי הגך דקנינן
פגדי פגדי ולא אמר להו ולא מידי. רבי אמי ורבי
אסי הוו הלפי בשוקא דמפריא, חוי הגך דקנינן
מינן מינן ולא אמרי להו ולא מידי. אהמבר, מחט
שנמצאת בריאה – רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא
מכשרי, רבי שמעון בן לקיש ורבי מני בר פמיש ורבי
שמעון בן אילקום מרפי. לימא בהא קמיפלגי, דמר
סבר: הסרין מבפנים – שמייה הסרין, ומר סבר: לא
שמייה הסרין? – לא, דכולי עלמא: הסרין מבפנים לא
שמייה הסרין, והכא בהא קמיפלגי, מר סבר: סמפונא
נקט ואתאי, ומר סבר: נקובי נקוב ואתאי. התיא
מחטא דאשתתפה בחתיבתא דריאה, איתיהה לקמיה
דרבי אמי, סבר לאכשוריה. איתביה רבי ירמיה,
ואיתביה רבי ירמיה: הריאה שניקבה אז שחכרתי,
מאי חסרה? אילמא מבחוץ – התינו ניקבה! אלא
לאו – מבפנים, ושמע מינה: הסרין מבפנים שמייה
אל

הסרין! הדר שדרוה לקמיה דרבי יצחק נפחא, סבר לאכשוריה; איתביה רבי ירמיה, ואיתביה
רבי ירמיה: הריאה שניקבה או שחכרתי; מאי חסרה? אילמא מבחוץ – התינו ניקבה!
אלא לאו – מבפנים, ושמע מינה: הסרין מבפנים שמייה הסרין! הדר שדרוה לקמיה
דרבי אמי ומרפה. אמרי ליה: והא רבנן מכשרי! אמר לה: הן הכשרי – שידועים
מאיזה טעם הכשרי, און מאיזה טעם נכשרי? דלמא אי הוה ריאה קמן מניקבה! – טעמא
דליתא, הא איתא ולא מניקבה – פשרה? והאמר רב נחמן: האי סמפונא דריאה דאיניקב
– מרפה! – הוהו – לחבירו אתמר. – והאמר רב נחמן: האי הדרוא דכנתא דאיניקב להרי
חבוייה – מונין עליה! אמר רב אשי: מרפות קא מדמי להדרוי? אין אמרין במרפות זו דומה
לוו, שהרי חותכה מופאן – ויתיה, חותכה מופאן – ותיה! התיא מחטא דאשתתפה בסמפונא
רבה דריאה, איתיה לקמיה דרבנן טרופאי, לא אמרו בה לא איסור בה ולא היתר, היתר לא
אמרי בה – בשמעתייהו, איסור נמי לא אמרי בה, ביון דבסמפונא רבה אשתתפה – אמיא:
סמפונא נקט ואתאי. התיא מחטא דאשתתפה בחתיכה דכבדא, סבר מר בריה דרב
יסקא למיטרפה. אמר ליה רב אשי: אילו אשתתפה בשרא פתאי גוונא, הוה מרפה
מר? אלא אמר רב אשי: הוונא, אי קופא לבר – נקובי נקוב ואתאי, אי קופא
לגוי – סמפונא נקט ואתאי. והני מילי – באילמיתא, אבל קטניתא – לא שניא
קופא לגוי, לא שניא קופא לבר – נקובי נקוב ואתאי. ומאי שניא מנחט שנימצאת
בעובי

הריאה לפניהם וריאה שלמה, הלכך על כרחך דרך הקנה נכנסה. **לרמא** – הוה נקובה, שרוב הנכנסין – דרך הושת נכנסין, וזו הושת נכנס דאי ניקבה. **הא איתא**
– לריאה ולא ניקבה. כשרה – ומשום טעמא דבסמפונא נקט ועל. ונודי נמי דדרך הסימפון בא – הרי לא בסמפונות נמצאת, ועל כרחך ניקבה הסמפון ויצאה
לבשר הריאה. ואמר רב נחמן: האי סמפונא דאיניקב – טרפה לחבירו **אתמר** – אצל פיצול שומנא מפלגו מבחירו נקב, אצל דופן של חבירו. דכיון דדופן חבירו קשה
הוא, **יריירא בלעז – ערומ כנגדו, ואינו סותם הנקב ולא מגין עליה, אבל ניקב לאחר פיצולו ברחוק – כשר הריאה שזהו רך נכנס נקב ומגין עליה. וזה לא, וזה לא
אמרין דלמא איניקב לחבירה – דאחוקי ריעותא לא מחזיקין אי לא איתחוקו, כגון הרבי איתיה לריאה קמן, דעל כרחך חוקה היא זו שרוב הבלעין אין בלעין
אלא דרך הושת, ומשם לא יצתה בתוך הריאה בלא נקיבת דקין וריאה. **כנתא** – **אנטריל בלעז, חלב טהור. **הדריא דנתא** – דקין הסובבין אותו סביב כעגולה.
דאיניקב לחבירה – שניקב באותו צד שבינו לחבירו, שלא ניקב חיצון שבכולו. שחיי חותכה מכאן ומתה וחותרה מכאן וזוהי – כן נחתך רגלים למעלה מצימת
הגידין ולא נשבר העצם – כשרה. נחתכה למטה במקום צומת הגידין, אף על פי שנחמך מכאן – טרפה, כדאמרין לקמן: וזהו – שניקב צומת הגידין, כפרק “בהמה
המקשה” (חולין נטא), ואף על פי שלא נחתך העצם. **רבנן טרופאי** – הך רבנן דלעיל, רבי מני ורבי לקיש ורבי שמעון, דטרפי למחט שנמצאת בריאה. **כשמתיהו**
– דמחוקי ריעותא מספיקא, דחיישין שמא דרך הושת נכנסה תחלה, וניקבה כרס או דקין ויצתה. **כיון דבסמפונא רבה אשתתפה** – מי מכוונה לאתוה סמפון אם
הוה ויש נכנסה? הלכך דברים גיביר על כרחיהו דבסמפונא נקט, ועל דרך הקנה. וזכא לסמפונות הריאה. הוה שריף מר – בתמיה, כלומר, יכו נקיבת הכבד טרפה
הוה? **אי קופא לגוי** – אם ראשה כשר שהיא נקובה בו נחבא בתוך הכבד, וחדה הריאה יוצא לתוך חלל הבמה – **היא סמפונא נקבה**, ואחר כך ניקב
חודה את הסמפון ויצא לכבד וממנו לחוץ. ואי קופא לבר, לחלל הבמה ופיה לתוך הכבד – **דאי דרך הושת נכנסה תחלה, וניקבה דריקין**, ויצתה ונכנס פיה לכבד.
באילמיתא – מחט עבה שאינה יכולה לנקב דרך קופא שלה. אבל כבטינתא, כגון מחסין שלנו שמנקבין בשר אפילו דרך קופא שלהן.

גדלמא – רצענין. כניו כניו – צמחן גדולים כבדים בריאה. מיני – צמחים
גדולים מבדיו וכבר הוקש כסלע. ואלו הן אותן המוצין בבדמהט שלנו בריאה,
ואין מראיקן דומה לריאה, אלא דומין כמראה מוגלא. ולאו היינו אטום בריאה
וחולין מזב, דאטום אין שם צמח ואינו משתבח מן הריאה, אלא שאין עולה
בנפוחה. **מחט שנמצאת בריאה** – ואין
הריאה נקובה מבחוץ, ואין הרוח יוצא
ממנה. הסרין מבפנים – שהברול אוכל
הבשר סביבויון ששהה שם ומסרחו. דכי
רסנין: לא דבולי עלמא לא שמייה הסרין
– דהא הכי אוקימנא לעיל (חולין מזב).
דאכשרי ריאה שנשפתה כקיתון, ועוד, אי
רסנין “דבולי עלמא שמייה הסרין”, אי נמי
סמפונא נקט ואתא כקיתון, מכל מקום
כיון שנמצא בבשר הריאה – אי אפשר בלא
הסרין כדפרישית. **סמפונא נקט ואתא** –
דרך הקנה נכנס, וזכא בסמפונות. והין
הסמפונות לבשר, ומכל מקום קרובות וחסין
לא ניקב. ואף על פי שאין דרך הקנה בלבוש,
אפילו הכי, הוולא דאיצא לריאה קמן ולא
חיוני דאינקא – על כרחך סמפונא נקט
ועל, וריעותא דלא חיוני לא מחזיקין. **נקובי**
נקב – דרך הושת בא ובנס, שאין דרך
הקנה בלבוש, ונקבה את הדיקין, ויצאה
ונקבה את קרום הריאה ובנס לתוכה.
והלכתא כותבן רבנן דמכשרי, דהא רבי יוחנן
וריש לקיש – הלכה כרבי יוחנן, ועוד, דקם
ליה ששתייהו רבי אמי ורבי אשי, דאמרי
לקמן: אי קופא לגוי – סמפונא נקט ואתא.
אלמא עבידא נקב שיכנס לתוכו מחט, ולא
מחזיקין איסורא הוולא ואין נקב ניכר בו.
ודוקא כי אתא כולה ריאה לקמן, אבל
נחתכה קודם שבא לפנינו – חיישין דלמא
אי הוה ריאה נקט הוה נקובה. והכי פסק רבי
אמי לקמן בשמעתין. **בחתיכא** – לאחר
שנחתכה נמצאת באחד החתיכות. **סבר**
לאכשוריה – דקשבר נחתכה נקט, וחסרון
מבפנים לא שמייה חסרון. שדרה קמיה דרבי
יצחק – דאם משום דך קושאי, דהא איכא
בשנייה כדשנין לעיל (חולין מזב), ללולם
מבחוץ, ולרבי שמעון אצטריך. **לא משום**
דנחתכה הריאה לא סמך אנגמריה למימר
סמפונא נקט ועל, דלמא אי הוה ריאה
לקמן הואי נקובה, ותרע דמוש דך ספיקא
הדר ביה, דהא כי הוה אחרונה קמיה טרפה
מחאי טעמא. והא רבנן – דלעיל מכשרי,
רבי יוחנן רבי אלעזר ורבי חנינא. שידועין
מאיזה טעם הכשרי – שחרי באת כל

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף מט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רמא רש"י

עובי בית הבוסות – בסוף הכרס שקורים *פצי'א יש בו עשוי ככובע, ושפת דופנו כפולה, שתי דפנות ארוכות זו בזו ושומן מחברן, וקרוין לו **הבולחין. **מצד אחד** – שנקבה את דופן הפנימית ולא נקבה את השנייה. **כשרה** – שחמרהה מנייה עליה. **משני צדדין** – שנקבה השנית לצדקה לחלל הנוף. **טרפה** – ולא אמרין היבא דלא נקבה אלא את האחת; ואי קופא לבר, שנמצאת

אבל דזוחא מבויע בוע – פירש הקונטרס: ולמאן דחייש במחט חייש נמי הכא. ואם כן היה דלא כהלכתא. דקיימא לן הלכתא כרבי יוחנן דמכשיר ליעיל אבל נראה, דאפילו רבי יוחנן – במחט הוא דחליטין שבאחה דרך המפנות. אבל קשיטא דזוחא, שהם גסים ואנין יכולין לבא בריחוק דרך המפנות – חיישין נמי ניקבה היחיד וחוד

בעובי בית הבוסות, מצד אחד – כשרה, משני צדדין

- **טרפה, ולא אמרין: ליתו אי קופא רב אי קופא לגיו? אמרי: הקם, פיון דאיבא אקילים ומשקים – אימא אקילים ומשקים דחקיה. ההוא מחמא דאישתתפא בסמפונא רבה דכבדא, הונא מר בריה דרב אידי אמר, רב ארא בר מנימוי מכשר; אתו שיליה לרבנא, קריה להו: שקילו לימא דמורפאי! ההיא קשיטא דאישתתפא כמריה; אמר רב אשי, רב הונין בי רב הניא אמר: הא – ודאי סימפונא נקט ואתאי, אף על גב דלא קא נפקא, מירבג הוא דרביל ליה. והני מילי – דדיקלא, אבל דיומא – מיבוע בוע. אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה "ריאה" – שמאריה את העינים. איבעיא להו: לאכילה, או על ידי סמינון? הא שמעו, דאמר רב הונא בר יהודה: איווא – ביווא, וריאה דידה – בארבעה; ואי סלקא דעתך לאכילה, לינקט ביווא וליכולו אלא, על ידי סמינון, אינקבה ריאה היבא דממשמשא ידיה דמבחה, תלינן או לא תלינן? רב ארא בר נתן אמר: תלינן, מר וימרא בריה דרב מרי אמר: לא תלינן. והלכתא: תלינן. אמר רב שמואל בריה דרבנא אמר: אבא מרשי פלי דפרס תרה, ואמר: תלינן. אמרנה קמיה להא דמר וימרא בריה דרב מרי, ולא קבלה. אמר רב מרששיא: פויהיה דאבוה דאבא מסתבא, דהא תלינן ביווא. מורנא – פלגינה בה**

מאי מסייע כהני – דנתנה פגע אחת לא היה קוראהו "מסייע כהני". **והקדוש** ברוך הוא מסכים עם ידם – ולרבי ישמעאל לא איצטרך קרא להכי, דפשיטא דמסכים, כיון שצוה להם לברך.

ואברכה מברכין – ואפילו גוים המברכים את ישראל מתברכין, כדאיתא בירושלמי דברכות. ההואו גו ירדיב שבא לרבי ישמעאל, אמר לה מלךך כבר אמרת פירוש: אני צריך להחזיר לך שלום, שברכתך כנובה מ"ואברכה מברכין".

שאמר משום אבותיו היה היא דתניא בו – פירוש: קבלה אחת בידו של רבי אושעיא דרבי ישמעאל משום אבותיו התי, אבל לא מתוך ברייתו או דקדק. ולא ריסנין "דברי רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו", אלא "דברי רבי ישמעאל" סתם. דהא מבסוקא מהכפונין ליה, ומפרש ד"משום אבותיו" דקאמר רבי אושעיא – היינו משום אבותיו, ולזה לא סבירא ליה. והא דתניא אבא: שאמר משום אבותיו מצי היא – דהיינו אותה ברייתא שהעיד רבי ישמעאל חלב הקיבה, שאתה אומר שהיא משום אבותיו, מאי היא.

להביא

רבי יוסף בר דוסאי ורבנן, חד אמר: קודם שחוקה פריש, וחד אמר: לאחר שחוקה פריש. **והלכתא:** לאחר שחוקה פריש. "רבי שמעון אומר: עד שתימנעו, אמר רבה בר תחפילא אמר רב ירמיה בר אבא: עד שתימנעו למכפון גדול. ותיב רב אחא בר אבא קמיה דרב הונא, ותיב וקאמר: אמר רבי מלוח, אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון. אמר ליה: מלוח ערבאך קאמרתי? אין הלכה כרבי שמעון קאמר! בי סליק רבי זירא, ואשכחיה לרב ביבי דיתבי וקאמר, אמר רבי מלוח אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון. אמר ליה: חזי דמר, דאנא ורבי תייה בר אבא ורב אסי אישליעין לאתריה דרבי מלוח, ואמרי ליה: אי אמר מר הלכה כרבי שמעון? ואמר לן: אין הלכה כרבי שמעון אמרי. ואת מה בידך? אמר ליה: הכי אמר רבי יצחק בר אמי אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון, ואין הלכה כרבי שמעון. "ניקבה תפכה". אמר רבי יצחק בר נחמני אמר רבי אושעיא: חלב ששל גבי קבה – פהנים נהגו בו דיתר, כרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו; וסימניך, ישמעאל פהנא מסייע פהני. מאי היא? דתניא: "פה תכרכו את בני ישראל" – רבי ישמעאל אומר: למדנו ברכה לישראל מפי פהנים, לפהנים עצמן לא למדנו; פשהוא אומר: "ואני אברכה" – הוי אומר: פהנים מברכין לישראל, ותקדוש ברוך הוא מברך לפהנים. רבי עקיבא פרהה לפהנים אומר: למדנו ברכה לישראל, ותקדוש ברוך הוא מסכים על ידם. אלא רבי עקיבא פרהה לפהנים מנא ליה? אמר רב נתןון בר יצחק: מ"ואברכה מברכין". ומאי מסייע פהני? – דמוקי לה לכפרת פהנים במקום ברכה דישאל. רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו, מאי היא? דתניא: "את פל תחלב אשר על תפכה" (וג')

במציא דחודה. **שומתא** תלוקה הדי קורת בעצמיה. וכדומה אני – בכל מקום שהוא יודע שיכול לחלוק, כגון נקב העשרי שבאן. **דחא** תלינן ביווא – דאמר בפרק כהן נוצח ט.א. אבא זוטל את בני עמיים החזירין בשתן נקבין – אמר אומרם במקום נקב. **מורנא** – תולעת חיזאית מן דריבא אבא. **קודם שחויפה פריש** – מן הריאה, ונקבה ותרין מלוח ערבא – הדר בערביים. **אין הלכה כרבי שמעון קאמר** – לא אמר הלכה כרבי שמעון, אלא "אין הלכה כרבי שמעון" קאמר. **ואת מה בידך** – רב ביבי שיליה לרבי יודא. **ואין הלכה כרבי שמעון** – גמרא אף פסקי ליה. ובשיבה דאתרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. **כהנים** – שהקבה ניתנה להם מאת זבוחי הוהב, נהגו בו היתר אבלו. ומשום רבי ישמעאל נקט ליה; וסימניך – שהוא היתרה, ולא תשכח שמי נאמר. **ישמעאל כהנא מסייע כהני** – תמיד הוא עוזר ומיקל להם. ולקמיה מפרש דתניא: **אבא זוטא** – היבא מסייע להם. **ואני אברכה** – רבי ישמעאל מקול ליה אבהנים, ורבי עקיבא מצי ליה אריאל. **ומאי מסייע כהני** – הואל רבי עקיבא נמי אית ליה כרבה לבתניה מקרא אברכה. **במקום ברכה לישראל** – אצל מרכת ישראל. דהכי עריאל. **דמשמע** שמתברכהו חן עם השאל.

לכלבים. **קשיטא** – רגועין של תמרה. **מאי סימפונא** – כדבר נקט, ועל דרך הקנה נבנסה. **דאי רבך** דהוושט נבנסה – אינה ארייה לרבך כלום ולדא תתקן למחור וליכנס באן קרב נקב. **ואף על גב דלא נפקא** – שאינה יכולה שחמת דופן הדוק. **המירב הוא דרבייל** – על ידי נענוע, שנענעה ההבמה בלחיתיה ימים רבים. נבנסה תמיד מעט מעט במקום הדוק שאינה יכולה עכשיו לצאת. **מירביל** – לשון כברה שמנענעים אותה, כמו "אייתי ארבילא, וקמרביל" ב"אלו מצאות" (בבא מציעא כו.ב). **מיבוע בוע** – במחט, ומאן דטרפין במחט טרפין נמי בהא. **לאכילה** – האוכלין אותה כמו שהיא. **או על ידי סמינון** – כשמערבין סמינון המאכירין את העינים אף הוא מסייעה עמם. **אוואו ביווא ריאה** דידה **כאריבעה** – שמתאווה לנקח ברינה ריאה שלה שוה אריבעה. לפי שהסמינון מערבין בה. **ואי סלקא דעתך** – בנות שהיא מאירה – ליקטת אוז שלם עם הריאה ביווא ולכול, ומאי דקאמר. **יבוי סמינון** ואי סלקא דעתך **לאכילה** ליקטת ביווא ולכול. **היבא דמשמששא ידא דטבחה** – איני שמעת:

במציא דחודה. **שומתא** תלוקה הדי קורת בעצמיה. וכדומה אני – בכל מקום שהוא יודע שיכול לחלוק, כגון נקב העשרי שבאן. **דחא** תלינן ביווא – דאמר בפרק כהן נוצח ט.א. אבא זוטל את בני עמיים החזירין בשתן נקבין – אמר אומרם במקום נקב. **מורנא** – תולעת חיזאית מן דריבא אבא. **קודם שחויפה פריש** – מן הריאה, ונקבה ותרין מלוח ערבא – הדר בערביים. **אין הלכה כרבי שמעון קאמר** – לא אמר הלכה כרבי שמעון, אלא "אין הלכה כרבי שמעון" קאמר. **ואת מה בידך** – רב ביבי שיליה לרבי יודא. **ואין הלכה כרבי שמעון** – גמרא אף פסקי ליה. ובשיבה דאתרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. **כהנים** – שהקבה ניתנה להם מאת זבוחי הוהב, נהגו בו היתר אבלו. ומשום רבי ישמעאל נקט ליה; וסימניך – שהוא היתרה, ולא תשכח שמי נאמר. **ישמעאל כהנא מסייע כהני** – תמיד הוא עוזר ומיקל להם. ולקמיה מפרש דתניא: **אבא זוטא** – היבא מסייע להם. **ואני אברכה** – רבי ישמעאל מקול ליה אבהנים, ורבי עקיבא מצי ליה אריאל. **ומאי מסייע כהני** – הואל רבי עקיבא נמי אית ליה כרבה לבתניה מקרא אברכה. **במקום ברכה לישראל** – אצל מרכת ישראל. דהכי עריאל. **דמשמע** שמתברכהו חן עם השאל.

לכלבים. **קשיטא** – רגועין של תמרה. **מאי סימפונא** – כדבר נקט, ועל דרך הקנה נבנסה. **דאי רבך** דהוושט נבנסה – אינה ארייה לרבך כלום ולדא תתקן למחור וליכנס באן קרב נקב. **ואף על גב דלא נפקא** – שאינה יכולה שחמת דופן הדוק. **המירב הוא דרבייל** – על ידי נענוע, שנענעה ההבמה בלחיתיה ימים רבים. נבנסה תמיד מעט מעט במקום הדוק שאינה יכולה עכשיו לצאת. **מירביל** – לשון כברה שמנענעים אותה, כמו "אייתי ארבילא, וקמרביל" ב"אלו מצאות" (בבא מציעא כו.ב). **מיבוע בוע** – במחט, ומאן דטרפין במחט טרפין נמי בהא. **לאכילה** – האוכלין אותה כמו שהיא. **או על ידי סמינון** – כשמערבין סמינון המאכירין את העינים אף הוא מסייעה עמם. **אוואו ביווא ריאה** דידה **כאריבעה** – שמתאווה לנקח ברינה ריאה שלה שוה אריבעה. לפי שהסמינון מערבין בה. **ואי סלקא דעתך** – בנות שהיא מאירה – ליקטת אוז שלם עם הריאה ביווא ולכול, ומאי דקאמר. **יבוי סמינון** ואי סלקא דעתך **לאכילה** ליקטת ביווא ולכול. **היבא דמשמששא ידא דטבחה** – איני שמעת:

במציא דחודה. **שומתא** תלוקה הדי קורת בעצמיה. וכדומה אני – בכל מקום שהוא יודע שיכול לחלוק, כגון נקב העשרי שבאן. **דחא** תלינן ביווא – דאמר בפרק כהן נוצח ט.א. אבא זוטל את בני עמיים החזירין בשתן נקבין – אמר אומרם במקום נקב. **מורנא** – תולעת חיזאית מן דריבא אבא. **קודם שחויפה פריש** – מן הריאה, ונקבה ותרין מלוח ערבא – הדר בערביים. **אין הלכה כרבי שמעון קאמר** – לא אמר הלכה כרבי שמעון, אלא "אין הלכה כרבי שמעון" קאמר. **ואת מה בידך** – רב ביבי שיליה לרבי יודא. **ואין הלכה כרבי שמעון** – גמרא אף פסקי ליה. ובשיבה דאתרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. **כהנים** – שהקבה ניתנה להם מאת זבוחי הוהב, נהגו בו היתר אבלו. ומשום רבי ישמעאל נקט ליה; וסימניך – שהוא היתרה, ולא תשכח שמי נאמר. **ישמעאל כהנא מסייע כהני** – תמיד הוא עוזר ומיקל להם. ולקמיה מפרש דתניא: **אבא זוטא** – היבא מסייע להם. **ואני אברכה** – רבי ישמעאל מקול ליה אבהנים, ורבי עקיבא מצי ליה אריאל. **ומאי מסייע כהני** – הואל רבי עקיבא נמי אית ליה כרבה לבתניה מקרא אברכה. **במקום ברכה לישראל** – אצל מרכת ישראל. דהכי עריאל. **דמשמע** שמתברכהו חן עם השאל.

להביא

בעובי בית הבוסות, מצד אחד – כשרה, משני צדדין

- **טרפה, ולא אמרין: ליתו אי קופא רב אי קופא לגיו? אמרי: הקם, פיון דאיבא אקילים ומשקים – אימא אקילים ומשקים דחקיה. ההוא מחמא דאישתתפא בסמפונא רבה דכבדא, הונא מר בריה דרב אידי אמר, רב ארא בר מנימוי מכשר; אתו שיליה לרבנא, קריה להו: שקילו לימא דמורפאי! ההיא קשיטא דאישתתפא כמריה; אמר רב אשי, רב הונין בי רב הניא אמר: הא – ודאי סימפונא נקט ואתאי, אף על גב דלא קא נפקא, מירבג הוא דרביל ליה. והני מילי – דדיקלא, אבל דיומא – מיבוע בוע. אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה "ריאה" – שמאריה את העינים. איבעיא להו: לאכילה, או על ידי סמינון? הא שמעו, דאמר רב הונא בר יהודה: איווא – ביווא, וריאה דידה – בארבעה; ואי סלקא דעתך לאכילה, לינקט ביווא וליכולו אלא, על ידי סמינון, אינקבה ריאה היבא דממשמשא ידיה דמבחה, תלינן או לא תלינן? רב ארא בר נתן אמר: תלינן, מר וימרא בריה דרב מרי אמר: לא תלינן. והלכתא: תלינן. אמר רב שמואל בריה דרבנא אמר: אבא מרשי פלי דפרס תרה, ואמר: תלינן. אמרנה קמיה להא דמר וימרא בריה דרב מרי, ולא קבלה. אמר רב מרששיא: פויהיה דאבוה דאבא מסתבא, דהא תלינן ביווא. מורנא – פלגינה בה**

מאי מסייע כהני – דנתנה פגע אחת לא היה קוראהו "מסייע כהני". **והקדוש** ברוך הוא מסכים עם ידם – ולרבי ישמעאל לא איצטרך קרא להכי, דפשיטא דמסכים, כיון שצוה להם לברך.

ואברכה מברכין – ואפילו גוים המברכים את ישראל מתברכין, כדאיתא בירושלמי דברכות. ההואו גו ירדיב שבא לרבי ישמעאל, אמר לה מלךך כבר אמרת פירוש: אני צריך להחזיר לך שלום, שברכתך כנובה מ"ואברכה מברכין".

שאמר משום אבותיו היה היא דתניא בו – פירוש: קבלה אחת בידו של רבי אושעיא דרבי ישמעאל משום אבותיו התי, אבל לא מתוך ברייתו או דקדק. ולא ריסנין "דברי רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו", אלא "דברי רבי ישמעאל" סתם. דהא מבסוקא מהכפונין ליה, ומפרש ד"משום אבותיו" דקאמר רבי אושעיא – היינו משום אבותיו, ולזה לא סבירא ליה. והא דתניא אבא: שאמר משום אבותיו מצי היא – דהיינו אותה ברייתא שהעיד רבי ישמעאל חלב הקיבה, שאתה אומר שהיא משום אבותיו, מאי היא.

להביא

רבי יוסף בר דוסאי ורבנן, חד אמר: קודם שחוקה פריש, וחד אמר: לאחר שחוקה פריש. **והלכתא:** לאחר שחוקה פריש. "רבי שמעון אומר: עד שתימנעו, אמר רבה בר תחפילא אמר רב ירמיה בר אבא: עד שתימנעו למכפון גדול. ותיב רב אחא בר אבא קמיה דרב הונא, ותיב וקאמר: אמר רבי מלוח, אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון. אמר ליה: מלוח ערבאך קאמרתי? אין הלכה כרבי שמעון קאמר! בי סליק רבי זירא, ואשכחיה לרב ביבי דיתבי וקאמר, אמר רבי מלוח אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון. אמר ליה: חזי דמר, דאנא ורבי תייה בר אבא ורב אסי אישליעין לאתריה דרבי מלוח, ואמרי ליה: אי אמר מר הלכה כרבי שמעון? ואמר לן: אין הלכה כרבי שמעון אמרי. ואת מה בידך? אמר ליה: הכי אמר רבי יצחק בר אמי אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון, ואין הלכה כרבי שמעון. "ניקבה תפכה". אמר רבי יצחק בר נחמני אמר רבי אושעיא: חלב ששל גבי קבה – פהנים נהגו בו דיתר, כרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו; וסימניך, ישמעאל פהנא מסייע פהני. מאי היא? דתניא: "פה תכרכו את בני ישראל" – רבי ישמעאל אומר: למדנו ברכה לישראל מפי פהנים, לפהנים עצמן לא למדנו; פשהוא אומר: "ואני אברכה" – הוי אומר: פהנים מברכין לישראל, ותקדוש ברוך הוא מברך לפהנים. רבי עקיבא פרהה לפהנים אומר: למדנו ברכה לישראל, ותקדוש ברוך הוא מסכים על ידם. אלא רבי עקיבא פרהה לפהנים מנא ליה? אמר רב נתןון בר יצחק: מ"ואברכה מברכין". ומאי מסייע פהני? – דמוקי לה לכפרת פהנים במקום ברכה דישאל. רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו, מאי היא? דתניא: "את פל תחלב אשר על תפכה" (וג')

במציא דחודה. **שומתא** תלוקה הדי קורת בעצמיה. וכדומה אני – בכל מקום שהוא יודע שיכול לחלוק, כגון נקב העשרי שבאן. **דחא** תלינן ביווא – דאמר בפרק כהן נוצח ט.א. אבא זוטל את בני עמיים החזירין בשתן נקבין – אמר אומרם במקום נקב. **מורנא** – תולעת חיזאית מן דריבא אבא. **קודם שחויפה פריש** – מן הריאה, ונקבה ותרין מלוח ערבא – הדר בערביים. **אין הלכה כרבי שמעון קאמר** – לא אמר הלכה כרבי שמעון, אלא "אין הלכה כרבי שמעון" קאמר. **ואת מה בידך** – רב ביבי שיליה לרבי יודא. **ואין הלכה כרבי שמעון** – גמרא אף פסקי ליה. ובשיבה דאתרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. **כהנים** – שהקבה ניתנה להם מאת זבוחי הוהב, נהגו בו היתר אבלו. ומשום רבי ישמעאל נקט ליה; וסימניך – שהוא היתרה, ולא תשכח שמי נאמר. **ישמעאל כהנא מסייע כהני** – תמיד הוא עוזר ומיקל להם. ולקמיה מפרש דתניא: **אבא זוטא** – היבא מסייע להם. **ואני אברכה** – רבי ישמעאל מקול ליה אבהנים, ורבי עקיבא מצי ליה אריאל. **ומאי מסייע כהני** – הואל רבי עקיבא נמי אית ליה כרבה לבתניה מקרא אברכה. **במקום ברכה לישראל** – אצל מרכת ישראל. דהכי עריאל. **דמשמע** שמתברכהו חן עם השאל.

לכלבים. **קשיטא** – רגועין של תמרה. **מאי סימפונא** – כדבר נקט, ועל דרך הקנה נבנסה. **דאי רבך** דהוושט נבנסה – אינה ארייה לרבך כלום ולדא תתקן למחור וליכנס באן קרב נקב. **ואף על גב דלא נפקא** – שאינה יכולה שחמת דופן הדוק. **המירב הוא דרבייל** – על ידי נענוע, שנענעה ההבמה בלחיתיה ימים רבים. נבנסה תמיד מעט מעט במקום הדוק שאינה יכולה עכשיו לצאת. **מירביל** – לשון כברה שמנענעים אותה, כמו "אייתי ארבילא, וקמרביל" ב"אלו מצאות" (בבא מציעא כו.ב). **מיבוע בוע** – במחט, ומאן דטרפין במחט טרפין נמי בהא. **לאכילה** – האוכלין אותה כמו שהיא. **או על ידי סמינון** – כשמערבין סמינון המאכירין את העינים אף הוא מסייעה עמם. **אוואו ביווא ריאה** דידה **כאריבעה** – שמתאווה לנקח ברינה ריאה שלה שוה אריבעה. לפי שהסמינון מערבין בה. **ואי סלקא דעתך** – בנות שהיא מאירה – ליקטת אוז שלם עם הריאה ביווא ולכול, ומאי דקאמר. **יבוי סמינון** ואי סלקא דעתך **לאכילה** ליקטת ביווא ולכול. **היבא דמשמששא ידא דטבחה** – איני שמעת:

במציא דחודה. **שומתא** תלוקה הדי קורת בעצמיה. וכדומה אני – בכל מקום שהוא יודע שיכול לחלוק, כגון נקב העשרי שבאן. **דחא** תלינן ביווא – דאמר בפרק כהן נוצח ט.א. אבא זוטל את בני עמיים החזירין בשתן נקבין – אמר אומרם במקום נקב. **מורנא** – תולעת חיזאית מן דריבא אבא. **קודם שחויפה פריש** – מן הריאה, ונקבה ותרין מלוח ערבא – הדר בערביים. **אין הלכה כרבי שמעון קאמר** – לא אמר הלכה כרבי שמעון, אלא "אין הלכה כרבי שמעון" קאמר. **ואת מה בידך** – רב ביבי שיליה לרבי יודא. **ואין הלכה כרבי שמעון** – גמרא אף פסקי ליה. ובשיבה דאתרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. **כהנים** – שהקבה ניתנה להם מאת זבוחי הוהב, נהגו בו היתר אבלו. ומשום רבי ישמעאל נקט ליה; וסימניך – שהוא היתרה, ולא תשכח שמי נאמר. **ישמעאל כהנא מסייע כהני** – תמיד הוא עוזר ומיקל להם. ולקמיה מפרש דתניא: **אבא זוטא** – היבא מסייע להם. **ואני אברכה** – רבי ישמעאל מקול ליה אבהנים, ורבי עקיבא מצי ליה אריאל. **ומאי מסייע כהני** – הואל רבי עקיבא נמי אית ליה כרבה לבתניה מקרא אברכה. **במקום ברכה לישראל** – אצל מרכת ישראל. דהכי עריאל. **דמשמע** שמתברכהו חן עם השאל.

להביא

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף נ עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – חטיבוניזלין"
 רמ"ה רש"י

ולדין אפילו מיסתם נמי לא סתים – בתמידה לדין. בני בבל, נזד ללא אבלי ליה – להכי מיהא מחזקינן ליה בחלב טהור לחיות סותם. שמע מינה: הייא דפליגי ביה בני ארץ ישראל ובני בבל קרי ליה דר נחמן "בר חימנא", היינו דאיתירא, חלב שבמקום היתר. שהקיבה עשויה בקשה, ומבחרין "דאקשתא", ומבכנים לעולג קרי "דאיתירא" = חבל, בדאיתירא פליגי, כדמפרש ואזיל. דאקשתא כולי עלמא לא פליגי – רבין לבני בבל ובין לבני מערבא אסור. דאפילו רבי עקיבא דאמר לעיל (חולין) (מ"ט): תותב קרום ונקלף אסור, דהאי נמי לתותב דמי, שאינו מחובר אלא באמצע הקשת שגורן *ופשטא*. כי פליגי דאיתירא – בני בבל סברי לה כרבי ישמעאל דאמר: כל קרום ונקלף חלב טמא הוא, והאי נמי קרום ונקלף הוא. ובני מערבא כרבי עקיבא דבעי תותב קרום ונקלף, והאי לא תותב הוא. איכא דאמר, דאיתירא כולי עלמא ולא פליגי דמי, דכרבי עקיבא סברי לה. כי פליגי דאקשתא – מאן דאסר סבר: תותב הוא, ומאן דשרי סבר: כיון מחובר במקצת – לא תותב הוא. ולהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתיה דרבי נחמן, דכיון דבאקשתא דפליגי ביה אמר רב נחמן דסתים – לא שכן דאיתירא. דכוליו שרו, ואם כן מאן לא סתים? ודרב נחמן אלישנא קמא. והכי מסתברא לישנא קמא, כדאמרין ב"מקום שהגוי" (פסחים א.א.כ.) כי אתא רבה בר רב אבה דאיתירא, עובי לגביה רב אריא וכסיהי מן קביה, משום דעל בבל אסרי לה. ולדין תרווייהו אסרי, דבתר בני בבל גרירין. דאנן בני גולה אן, וכלישנא אסרי ולחומרא. דכל היכא דאיכא תיר לשינא בגמרא, אי מירי דאורייתא, וזיל ולי לחומרא, ודברבנן – זיל בתר בתרא. כי הא אלישנא קמא קאי. רבי אמר – מערבאה הוא. ואמר: מקמצין, נופלי ממנו מעט למעלה מההיא דאיתירא. איתירא שחלב הקרב שוכב עליו, ואוכלין השאר. מחסם – לשון ארס (בה) "לא תחסום" – מנגננס. כבליחא דתים – שנתגו בו איסור. גום – חתוך עץ עיקרו כולו השולף. גום – כמו "משום עם השופי" לקמן (חולין צ.ב.ג.). ליהא – מבכנים שריקא שריקא – אגלתי"א. ואדוקה בהן מבכנים, ומוציא אותם מהם ברוחך. נמיר חרימי דרבי אבא מרבי אבא – בני שמעתא לקמן דרבי אבא בריה דרבי חייא. ולאו היינו רבי אבא קמא. כל שלשה ימים חרימי – כל אבולות. כל פמקום קרום – אמ לא היה אחד מן האבלים בבית. והיה במקום קרוב בתוך מהלך יום אחד, וראי

כ"י פליגי דאיתירא – ההיא דפסחים פרק "מקום שהגוי" (א.א.כ.) חנה אבל דאיתירא – מתוקם כי האי לישנא.
דאיתירא כולי עלמא לא פליגי דשרי – ולהאי לישנא מפרש מילתא דרב נחמן בניתוחא: אינהו מקיל כל אבלי ליה, והשתא לדין דלא אבלין, אפילו סותם אינו. אבל מפרש הקונטרס, דפירש דלהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתיה דרב נחמן. **אפילו** ביום שביעי באל מקום קרוב מונה עמהם – כלבורה היה רבינו שביעי ביום ז' דוקא, אלא כלבורה של שביעי, דאיתירא לא פסק אבולות מנייניה, דאי ביום השביעי – הא מקצת היום ככולו ואין שייך לומר מונה ממנו. ומיהו, אפילו ביום שביעי ממש איירי, דבמועד קטן (כ"א), מקוץ לה כשדעין המנחמים אצלו דאבתי קאי באבולותיה עד שילכו להם. **מדיקה** לתקא ומנסה לגסס – פירש רבינו הנגאל: סתמנתא מבהמה דקה לבמהה דקה לחלף, דאי באונתא ואונת – היה ליה למימר קטנה וגדולה, כדאמר רבי יהודה גבי כרס. ואיתירו

ולדין – מיסתם נמי לא סתים? דאקשתא – כולי עלמא לא פליגי דאסרי, כי פליגי – דאיתירא. איכא דאמר: דאיתירא – כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי – דאקשתא, כי הא דאמר רב אריא אמר רבי אמי: מקמצין, וכן אמר רבי ינאי מישום זקן אחר: מקמצין, אמר רב אריא: הנה קאמינא קמיה דרבי אמי, קמצו והבו ליה ואכל. שפיעיה דרבי הנינא היה קאי קמיה דרבי הנינא, אמר ליה: קמוין, הב לי דאיכיל! חזיה דהוי קמחסם, אמר ליה: בקלאה את, גום שרי! הנינא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: בני מעיין שניקב, ליהיה סותמתן – פשרה. אכל רב רב קמא: שריקא ומכריא דניפיק מאי דיהקא. גמירי כהריא דרבי אבא מרבי אבא, ומנו – רבי יורא; ואמר ליה: כהריא דרבי יורא מרבי יורא, ומנו – רבי אבא. אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא, הכי אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במרפה, והלכה כרבי שמעון באבל. הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במרפה – הא דאמרן. כרבי שמעון באבל מאי היא? דתנן: כל שלשה ימים הראשונים, בא מקום קרוב – מונה עמהן, מקום רחוק – מונה לעצמו; מפאן ואילך, אפילו בא מקום קרוב – מונה לעצמו. רבי שמעון אומר: אפילו ביום השביעי, בא מקום קרוב – מונה עמהן. אמר מאן דהוא: איזיב ואיסק ואגמרה לשמענתא מפומיה דמרה. כי סליק אשפיה לרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא, אמר ליה: אמר כור הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במרפה? אמר ליה: הא "אין הלכה" אמרו! – כרבי שמעון באבל, מאי? אמר ליה: פלוגתא גינהו. דאיתמר, רב הקדא אמר: הלכה, וכן אמר רבי יוחנן: הלכה, ורב נחמן אמר: אין הלכה. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במרפה, והלכה כרבי שמעון באבל, דאמר שמואל: הלכה כרבי שמעון באבל. אמר רב שימי בר חייא: מקיפים בגני מעיים. הנהו גני מעיים דאתו לקמיה דרבא, אפנינהו ולא אידמו. אתא רב משרשיא בריה, כמשמש בהו ואידמו. אמר ליה: מאן לך הא? אמר ליה: פמה ודי ממשמשו בהני מקמי דליתי לקמיה דמרי? אמר ליה: תמים ברי במרפות כרבי יוחנן? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרתייהו: מקיפים בריאה. אמר רבא: לא אמרן אלא באותה ערוגה, אבל מערוגה לערוגה; מרפה אלא, ומגפה לפנה, אבל לא מגפה לדקה, ולא מדקה לפנה. אפילו ורבא דאמרי תרתייהו: מקיפים בקנה. אמר רב פפא: לא אמרן אלא באותה חוליא, אבל מחוליא לחוליא – לא. והתכתא: אפילו מחוליא לחוליא, ומפר חוליא לבר חוליא; אבל לא מחוליא לבר חוליא, ולא מפר חוליא לחוליא. אמר יעירי: תלחולת שניקב – פשרה, הואיל ויריבים מעמידות אותה. וכמה? אמר רבי אלעזר אמר רבי יוחנן: מקום הדבק – ריבוב, שלא במקום הדבק – במשהו. אמרה רבן קמיה דרבא משמיה דרב נחמן, אמר: לאו מי אמניא לכו לא תתלו ביה בוק

ולדעת בני בום, אף על פי שלא ידע – חל אבולות עליו, ובלבד שיבא בתוך שלושה ימים, ומונה אבולותו מיום ראשון. אמר מאן דהוא – אחד מן התלמידים, ולא היו זוכרים אלו שסדרו המעריף מן היה. אינו ואיסק – לארעא ישראל, לתריה דרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא. ואגמרה – לשמענתא דרבי חייא בר אבא, ואגמרה משמיה אי אמר הלכה כרבי שמעון או לא. ואין הלכה כרבן שמעון [בן גמליאל] – התלמוד קאי פסיל לה. מקיפין בגני מעיים – אם נמצאו קוביבם, ואין אני וידעק אם קודם שחיטה הוא לאחר שחיטה – נוקבין נקב אחר בעיזו ורואין, אם מראיתן שוין – ששרה, בדידעו שלאחר שחיטה היה. כמשמש בהו – ממשמש בהן בגביים האחרים, ונהפכו וראוהו אחד. ואדמו – באשרה. מאן לך הא – שידעת לעשות טרפה זו. וזהו אמר ליה – מעצמי הבינותי, כמה ידי משמשת בנבקיין קמאי מקמי דליתי קמיה דמי. כרבי יוחנן – בכל מילי. לישנא אחרינא: רבי יוחנן חריב טרפות, דאמרין לקמן: שרד ליה שמואל תריסר מגלי ספיקי וטריפיות בפרק "גיד הנשה" (חולין צ"ה). מקיפין בריאה – היכא דליכא למיתלי בטבחה. ערוגה – דופן הריאה ימיני או שמאלה. מריקה לדקה – אפילו בהמה אחרת דוגמתה. לישנא אחרינא: נגסס לגסס – מאומה לאומה. ובאסר לדקה – מאונת לאונת. וזאת נראית לי, שאין מקילין כל כך. מקיפין בקנה – באי מנצאת אפוקה לאחר זמן, או קוריה כאיסר. באותה חוליא – לענין קודמו כאיסר נקט לה. חוליא – שנתג טעויה, דטבעת אחת היא עולג באיסיך. וסודרין עדי אחרת אותה חוליא עומה ומקיפין. כי חוליא קמאי קלישתו הקנה מן התוחתיה, שבערות בהמר שחברת איהו טבעויה, ואף התנוק הויסך דקטן מנצמית וליצדין לכאן ולכאן על פני כל הקנה. מחוליא לבר חוליא – במקום עוביה של זו למקום קלישתה של זו. תלחולת, היא כרכשא, *טבחי"א. מעמידות – סותמתות אותה, שהרי אדוקה בהן. מקום הדבק – שהיא דבוקה בריבים. כרובי – אפילו נקדר וניטל דופנה עליון או תחתן כרובי – כשרה, שאין דרך היעיל היוצא דרך הנקב לחזור לאחוריו ולפול לתוך חלל הגוף. מפני שמקום דחוקו, היא השדרה מלמעלה, ועצמות האהלי שגורן *הגאק"ש, ומכאן ולמטה הן מחוברין בחחסו.

ולדעת בני בום, אף על פי שלא ידע – חל אבולות עליו, ובלבד שיבא בתוך שלושה ימים, ומונה אבולותו מיום ראשון. אמר מאן דהוא – אחד מן התלמידים, ולא היו זוכרים אלו שסדרו המעריף מן היה. אינו ואיסק – לארעא ישראל, לתריה דרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא. ואגמרה – לשמענתא דרבי חייא בר אבא, ואגמרה משמיה אי אמר הלכה כרבי שמעון או לא. ואין הלכה כרבן שמעון [בן גמליאל] – התלמוד קאי פסיל לה. מקיפין בגני מעיים – אם נמצאו קוביבם, ואין אני וידעק אם קודם שחיטה הוא לאחר שחיטה – נוקבין נקב אחר בעיזו ורואין, אם מראיתן שוין – ששרה, בדידעו שלאחר שחיטה היה. כמשמש בהו – ממשמש בהן בגביים האחרים, ונהפכו וראוהו אחד. ואדמו – באשרה. מאן לך הא – שידעת לעשות טרפה זו. וזהו אמר ליה – מעצמי הבינותי, כמה ידי משמשת בנבקיין קמאי מקמי דליתי קמיה דמי. כרבי יוחנן – בכל מילי. לישנא אחרינא: רבי יוחנן חריב טרפות, דאמרין לקמן: שרד ליה שמואל תריסר מגלי ספיקי וטריפיות בפרק "גיד הנשה" (חולין צ"ה). מקיפין בריאה – היכא דליכא למיתלי בטבחה. ערוגה – דופן הריאה ימיני או שמאלה. מריקה לדקה – אפילו בהמה אחרת דוגמתה. לישנא אחרינא: נגסס לגסס – מאומה לאומה. ובאסר לדקה – מאונת לאונת. וזאת נראית לי, שאין מקילין כל כך. מקיפין בקנה – באי מנצאת אפוקה לאחר זמן, או קוריה כאיסר. באותה חוליא – לענין קודמו כאיסר נקט לה. חוליא – שנתג טעויה, דטבעת אחת היא עולג באיסיך. וסודרין עדי אחרת אותה חוליא עומה ומקיפין. כי חוליא קמאי קלישתו הקנה מן התוחתיה, שבערות בהמר שחברת איהו טבעויה, ואף התנוק הויסך דקטן מנצמית וליצדין לכאן ולכאן על פני כל הקנה. מחוליא לבר חוליא – במקום עוביה של זו למקום קלישתה של זו. תלחולת, היא כרכשא, *טבחי"א. מעמידות – סותמתות אותה, שהרי אדוקה בהן. מקום הדבק – שהיא דבוקה בריבים. כרובי – אפילו נקדר וניטל דופנה עליון או תחתן כרובי – כשרה, שאין דרך היעיל היוצא דרך הנקב לחזור לאחוריו ולפול לתוך חלל הגוף. מפני שמקום דחוקו, היא השדרה מלמעלה, ועצמות האהלי שגורן *הגאק"ש, ומכאן ולמטה הן מחוברין בחחסו.

ואיזהו כרס חיצינהו בשר החופה את רוב הכרס – ואם תאמר: אם קן חסר ליה משמונה עשרה טרפות, בדשר החופה את רוב הכרס הוא משב שמעתא דבריש פירקין ובריש פירקין (מבא) פירשת.

רובא ולא הוי טפח פירקין – פירושו: פשיטא דרוב מועיל לכולי קוצת תימה, מאי קא משגי לא צריכא דאיכא טפח במשחה, מהו דתימא עד דמיקרע בה טפח לא היה חרפה? ואמאי: סלקא דעתך למימר היכי? דרובנו תנאל גריס: דאיכא טפח ומשחה, ורובא לפרש, רובא דלא הוי טפח – היינו נבאיה בכל הכרס טפח, ולכך פריך פשוט: פשיטא דלא בני טפח, שהרי אין כבוליה טפחו ומשגי: כגון דאיכא טפח ומשחה, מין דאיכא טפח כבולה טפי מטפח לא מיטרפא עד דמקרע טפח.

לבשתמתח תעמוד על טפח – כשתקף הטלע בחוסי יומתח החוסי יהיה בארכו טפח.

הומח שגממאט בעובי בית הכוסות בעד אחד כשרה – אבל בהמסס, אפילו מיעד אחד שלא נקב ובעד לעבב – טרפה, כך פירש רש"י במקום אחר ושמך לוי, א. ופילו אם תמצא לומר, דאין סברא שיהא טרפה, הואיל ולא ניקב אלא חצי עור, מצינו למימר דכוליה נקב, ודחשיבין שמא דבראי, כן היכי דחשיבין וגיב וטשו בריש פירקין (חולין גמא) למאן דחיש לקמך דרוסה, ואת דקנתי במחנית;

המסס ובית הכוסות שנקבו לחוץ, דמשמע דבעלן נקב מפושל – לאו דוקא לחוץ שיהא מושפל, אלא כלומר לחוץ – כלפי חוץ ולאפואי נקבו לו לתוך הו, ואת דקאמי: מצי אחד כשרה בעובי בית הכוסות, צריך לפרש: אותו צד אחד ממפנים כלפי הדיעה, דאי צד שגממאט כלפי חלל הנוף, אפילו לא ניקב כלל, אלא שבחצי מחט בחלל הנוף – טרפה, דאמי: נקובי נקב ואתאי, ואין נראה לרבינו חם לומר כשרה טרפה בלא ניקב אלא חצי העור של הכרס.

הוא דנקב בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה – ברובאן קיבשה קן, לפי שיש לו שני עורות, וקמסמע על דאף על גב שניקב עור אחד שלה, אפילו לא משגי נמי מצד אחד כשרה.

מצד אחד כשרה – נקט שני משגי צדדין טרפה, אף על גב דמילתא דפשיטא היא, ועד אמר רבינו תב: דאין נמי חרודו הוא, וסלקא דעתך אמאי: אפילו משגי צדדין, כגון שניקב שני העורות – כשרה, לפי ששוכב על גבי המסס ומגובן שם שני עורות, והוי חרין דאיתו דבקות שניקובה וריכסי מעמידין אותה בדשרה, א

משמע לן הכא דטרפה, ואם תאמר: הא אמרינן ב"במה מליקין" (שבת ל"א) גבי גזרו תלת מילי דאישתנו שמייהו, הובלליא רבי כסי בני כסי הובלליא: למאי נפקא מינה – למחט שגממאט בעובי בית הכוסות, והשתא, מאי נפקותא אמאי? ואת ברתייהו אמרינן: מצד אחד כשרה טרפה צדיים צדדין כשרה, והוי כהובלליא ויש לומר:

נדבקא מינה, שלא טעה לפרש מה שאמר מצד אחד כשרה – והו כהובלליא, היינו בהמסס שעתה קורין בית הכוסות. אבל מצד אחד שקרוין עבשי הובלליא, היינו מה שהיו גרילא לקרות בית הכוסות – אפילו מצד אחד טרפה, הואיל וניקב עור שלה, אי נמי, כל שנטע מה שגממאט צדיים טרפה, דהוי שחך שניקב אותו עבשי בית הכוסות, הוא המסס. אבל במה שקרוין עבשי הובלליא, דהוא מה שקרוין מחתלה בית הכוסות – אפילו משגי צדדין כשרה, דהויא כמנ החלותא שניקבה וריכסי מעמידין אותה.

המבוציא יקדריה כסלע, טרפח רוב הוא. **שאם תמתח** – אי היה מושכו ללטרך או לרובו, תמצא בו טפח באותה קדירה, תלת קשייתא – תמרה. **בציפא** – עם אוכל הנשר סביבותיה, כשאוכלין אותה יכנסו אלשה בנקב בדוקא, או בלא ציפא בתרווחה.

בוקי סריקין – כדים רקס, כלומר, דברים שאינן. **תפיסה** – אחזת ידי. **כבדא** – אצבע, כהורא – אפילו בשור גדול די בכך. **סניא דיבי** – *קרשטיי"א בחייל, לשון מורי, והוא עשוי כביס וסותם בראשו. וכך מצינו באלף בית של רבי מנחם: *כבדרייל שאצל"ר. ולשון סניא דיבי – לפי שהוא מקום מאוס וכחוש ואפילו לזאבים, וכל שאר הכרס קרוי חיצינו, ושעורו ברוב. לישנא אחריא שמעתין: מן *צתפצי"א עצמה הוא, מקום שנקבבים שם הטהובים הכרס ומצויאים הפרש, מקום שהשנאי זב, והראשון נראה. **איסתומכא** דכרסא – אני שמעתי *איסתומכ"א בלע, ואינו יודע מהו. מקום צר יש בכרס – שהוא קרוי כרס פירקין, וכל שאר הכרס קרוי חיצינהו. **נפל כרסא כבייא** – הואיל ואינך יודע היכן הוא לא פירשת לנו כלום. **אמר רב אחא** – אני אפוק אותו מן צד, מן המציא ולמשה – ממקום שחברס החלך ומיצר לצד הוושט הוא קרוי פנימי, מפני שחנבא דרופני החוה, ולמשה – כשהבדמה תלויה. מקום שאין בו מילת – מקום יש בכרס חלק שאין שם אותו צמר שגורין ברותחים מן הכרס. **כשר החופה** – פירשתיו ותלין מנב, ר"ה וברשו' והו קרום עד העובר על כל החלל וקרוין לו *טניפא, וישנו מן החוה ועד הירכיסי. והכרס הקרוי *צבצי"א מעוטו נחבא בצלעות החוה, ורובו תחת אותו קרום. ורוב חיצינהו דקאמר מחניתין – רואין כמה יש בו קרום כנגד אותו רוב הכרס, ואם נקרע שם רוב מה שיש שם חרוב כנגד הכרס – טרפה, ואם ממקום שהכרס כלה ולמשה נקרע אותו קרום – כשרה.

היינו דאמרין לקמן: רובא ולא הוי טפח – וואי כבוליה קרום משערינן אן קן בהמה קטנה שאין ברוב שלה יותר מטפח, וכל אמוראי לדעיל קרו פנימית וחיצינהו ככרס עצמה. **מפרעתה** – צד הכרס הרואה את הקרקע הנראה מיד כשפתוחין הבדמה להוציא את המעינים, היינו דמפרש: היכא דפרעי טבחי. בולחו שיבין כרדיבה – סניא דיבי, ואיסתומכא, ומקום שאין בו מילת – כולן באותו צד עומדים: או למעלה או למטה, וכי טרפת לה לכל אותו צד נקבב במשחה הנמצא בו – מן הנהרעדא ומקיימת להו לכולהו. **אמינר** – כהו, הוה, כדאמרין ב"שנים אחוזין" (בבא מציגא טו"ב), "אנא ממרעדא אנא, וסברא לי שומא הדרא לעיל". **דרב אימי אמר רבי יוחנן** – דאמר ר' לוי: "ואינו יודע איזהו מאי – אמריתו עליה הא איכא לספקי בכל הכרס כולו אמר ליה כבר פירשה רב אחא דהיינו מן המצר ולמטה, והוא כנגד מפרעתה היא. ורבי **אבינא** – דאמינר כיס הפנימי בושט הוא. ורבי **מעיבא** – דאמינר: כל הכרס כולו קרוי פנימי, ונידון בנקב שבהו. **מאי** – וכינן דלא אפסיק

הלכתא עבידין לחומרא, וטרפינן בכל הכרס כגון במשחה כבני מערבא. ומיהו, כל הנך טרפות אגן לא טרוחין למיבדקי בתרייהו, דכל מהו דלא מישתבחן אולנין בתר רובא, כדנפקא לן כפרק מהו (חולין כ"א). ומיבדקי בתרייהו (ת"א). ורבי **אבהו** ורבי **אבהו** ובסיכרי דהיא משום דשכיחן בדקתינן אהו, גידלה **מש** – גידלה שומא, כל שנעקר בה וכו' – כלומר, כל היכא דמשתבחא או טפח או רובא – טרפה. **רובא פשיטא** – דרובו כבולה. הכי גרסינן: לא צריכא דהויא טפח ממשו – אי הויה משדו טפי מרובא דהו מיקרע טפח. נקדריה – כמין ארובה עגולה, ורחב

הוא מושכו ללטרך או לרובו, תמצא בו טפח באותה קדירה, תלת קשייתא – תרעני **בציפא** – עם אוכל הנשר סביבותיה, כשאוכלין אותה יכנסו אלשה בנקב בדוקא, או בלא ציפא בתרווחה.

בוקי סריקין – כדים רקס, כלומר, דברים שאינן. **תפיסה** – אחזת ידי. **כבדא** – אצבע, כהורא – אפילו בשור גדול די בכך. **סניא דיבי** – *קרשטיי"א בחייל, לשון מורי, והוא עשוי כביס וסותם בראשו. וכך מצינו באלף בית של רבי מנחם: *כבדרייל שאצל"ר. ולשון סניא דיבי – לפי שהוא מקום מאוס וכחוש ואפילו לזאבים, וכל שאר הכרס קרוי חיצינו, ושעורו ברוב. לישנא אחריא שמעתין: מן *צתפצי"א עצמה הוא, מקום שנקבבים שם הטהובים הכרס ומצויאים הפרש, מקום שהשנאי זב, והראשון נראה. **איסתומכא** דכרסא – אני שמעתי *איסתומכ"א בלע, ואינו יודע מהו. מקום צר יש בכרס – שהוא קרוי כרס פירקין, וכל שאר הכרס קרוי חיצינהו. **נפל כרסא כבייא** – הואיל ואינך יודע היכן הוא לא פירשת לנו כלום. **אמר רב אחא** – אני אפוק אותו מן צד, מן המציא ולמשה – ממקום שחברס החלך ומיצר לצד הוושט הוא קרוי פנימי, מפני שחנבא דרופני החוה, ולמשה – כשהבדמה תלויה. מקום שאין בו מילת – מקום יש בכרס חלק שאין שם אותו צמר שגורין ברותחים מן הכרס. **כשר החופה** – פירשתיו ותלין מנב, ר"ה וברשו' והו קרום עד העובר על כל החלל וקרוין לו *טניפא, וישנו מן החוה ועד הירכיסי. והכרס הקרוי *צבצי"א מעוטו נחבא בצלעות החוה, ורובו תחת אותו קרום. ורוב חיצינהו דקאמר מחניתין – רואין כמה יש בו קרום כנגד אותו רוב הכרס, ואם נקרע שם רוב מה שיש שם חרוב כנגד הכרס – טרפה, ואם ממקום שהכרס כלה ולמשה נקרע אותו קרום – כשרה.

היינו דאמרין לקמן: רובא ולא הוי טפח – וואי כבוליה קרום משערינן אן קן בהמה קטנה שאין ברוב שלה יותר מטפח, וכל אמוראי לדעיל קרו פנימית וחיצינהו ככרס עצמה. **מפרעתה** – צד הכרס הרואה את הקרקע הנראה מיד כשפתוחין הבדמה להוציא את המעינים, היינו דמפרש: היכא דפרעי טבחי. בולחו שיבין כרדיבה – סניא דיבי, ואיסתומכא, ומקום שאין בו מילת – כולן באותו צד עומדים: או למעלה או למטה, וכי טרפת לה לכל אותו צד נקבב במשחה הנמצא בו – מן הנהרעדא ומקיימת להו לכולהו. **אמינר** – כהו, הוה, כדאמרין ב"שנים אחוזין" (בבא מציגא טו"ב), "אנא ממרעדא אנא, וסברא לי שומא הדרא לעיל". **דרב אימי אמר רבי יוחנן** – דאמר ר' לוי: "ואינו יודע איזהו מאי – אמריתו עליה הא איכא לספקי בכל הכרס כולו אמר ליה כבר פירשה רב אחא דהיינו מן המצר ולמטה, והוא כנגד מפרעתה היא. ורבי **אבינא** – דאמינר כיס הפנימי בושט הוא. ורבי **מעיבא** – דאמינר: כל הכרס כולו קרוי פנימי, ונידון בנקב שבהו. **מאי** – וכינן דלא אפסיק

הלכתא עבידין לחומרא, וטרפינן בכל הכרס כגון במשחה כבני מערבא. ומיהו, כל הנך טרפות אגן לא טרוחין למיבדקי בתרייהו, דכל מהו דלא מישתבחן אולנין בתר רובא, כדנפקא לן כפרק מהו (חולין כ"א). ומיבדקי בתרייהו (ת"א). ורבי **אבהו** ורבי **אבהו** ובסיכרי דהיא משום דשכיחן בדקתינן אהו, גידלה **מש** – גידלה שומא, כל שנעקר בה וכו' – כלומר, כל היכא דמשתבחא או טפח או רובא – טרפה. **רובא פשיטא** – דרובו כבולה. הכי גרסינן: לא צריכא דהויא טפח ממשו – אי הויה משדו טפי מרובא דהו מיקרע טפח. נקדריה – כמין ארובה עגולה, ורחב

הוא מושכו ללטרך או לרובו, תמצא בו טפח באותה קדירה, תלת קשייתא – תרעני **בציפא** – עם אוכל הנשר סביבותיה, כשאוכלין אותה יכנסו אלשה בנקב בדוקא, או בלא ציפא בתרווחה.

בוקי סריקין! הכי אמר רב נחמן: מקום הרבק, אפילו ניפל כבולו – פשר, והוא שגנשתי רב כרס הפיסה. **ויכמה?** אמר אבוי: כמלא פטרקא בתוריא. "הכרס הפנימי". אמר רב יהודה אמר רב: העיד נתן בר שליא ריש טבחיא דצפורי לפני רבי משום רבי נתן: אי זו היא כרס הפנימי – סניא דיבי. וכן אמר רבי יהושע בן לוי: סניא דיבי. רבי ימעיאל אמר: איסתומכא דכרסא. רב אסי אמר רבי יוחנן: מקום צר יש בכרס, ואינו יודע איזהו. אמר רב נחמן בר יצחק: נפל פטרקא בכרייא! אמר רב אחא רב רב עזא אמר רב אסי: מן המיצר ולמטה. רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל: **מקום שאין בו מילת**. רבי אבינא אמר גיבא משמיה **דרב: טפח בושט סמוך לכרס** – זו היא כרס הפנימית. אמר **במערבא משמיה דרבי יוסי בר חנינא: כל הכרס כולו** – זו היא כרס הפנימית; **ואיזהו כרס החיצון** – פשר החופה את רוב הכרס. **רבה בר רב הונא אמר: מפרעתה**. מאי מפרעתה? אמר רב אובי: היכא דפרעי טבחיה. **בנהרעדא עבדי** פרה בר רב הונא. אמר ליה **רב אשי לאמימר: כל הני שמעתתא מאי? אמר ליה: בולחו שייבין בדרבה בר רב הונא**. – ודרב אסי אמר **רבי יוחנן, מאי? אמר ליה: כבר פירשה רב אחא בר עזא**. – ודרבי אבינא **ודבני מערבא, מאי? אמר ליה: הני רבאי פליגי**. "רבי יהודה אומר בגדולה" כו'. אמר **רבי גובימן בר יפת אמר רבי לעזר: לא גדולה גדולה ממש, ולא קמנה בקמנה למשור, אלא גדולה שנקרע על טפח ולא הוי רובא** – זו היא שששנינו: **בגדולה טפח; רובא ולא הוי טפח** – זו היא שששנינו: **בקמנה ברובא**. רובא ולא הוי טפח, פשיטא! – לא צריכא, דהויא טפח במשחה; מהו דתימא: עד דמיקרע בה טפח לא הוי טרפה, קא משמע לן. אמר רבי גיבא אמר רבי אסי: נקדריה כסלע – טרפה, שאם תמתח תעמוד על הטפח. אמר רבי חייא בר אבא, לרדיי מפרשא לי מצינא דגנינא אמכרא דנהרעדא: כסלע – פשרה, יתר מכסלע – טרפה. וכמה יתר מכסלע? אמר **רב יוסף: כגון דעילין תלת קשייתא בציפא ברוחקא, כלא ציפא** – בגרונקא. "מקסם ובית הפוסות". הנו **רבנן: מחט שגממאט בעובי בית הכוסות, מצד אחד כשרה, פשרה, כשני צדדים** – טרפה. נמצא עליה קרוט דם ביוע

נדבקא מינה, שלא טעה לפרש מה שאמר מצד אחד כשרה – והו כהובלליא, היינו בהמסס שעתה קורין בית הכוסות. אבל מצד אחד שקרוין עבשי הובלליא, היינו מה שהיו גרילא לקרות בית הכוסות – אפילו מצד אחד טרפה, הואיל וניקב עור שלה, אי נמי, כל שנטע מה שגממאט צדיים טרפה, דהוי שחך שניקב אותו עבשי בית הכוסות, הוא המסס. אבל במה שקרוין עבשי הובלליא, דהוא מה שקרוין מחתלה בית הכוסות – אפילו משגי צדדין כשרה, דהויא כמנ החלותא שניקבה וריכסי מעמידין אותה.

המבוציא יקדריה כסלע, טרפח רוב הוא. **שאם תמתח** – אי היה מושכו ללטרך או לרובו, תמצא בו טפח באותה קדירה, תלת קשייתא – תרעני **בציפא** – עם אוכל הנשר סביבותיה, כשאוכלין אותה יכנסו אלשה בנקב בדוקא, או בלא ציפא בתרווחה.

חלוץ. פרק שלישי - אלו טרפות דן נא עמוד א - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רמט רשי"ה

בירוע שלפני שחיטה - וטרפה. הוגדר *קרושט"א. בירוע שהוא שלשה ימים קודם שחיטה - ואם לקחה בתוך שלשה ימים - היו מקח טעות, וצריך המוכר להחזיר לו מעותיו. לא הוגדר פי המכה - איכא לספקו אי קודם מקח הוי אי לאחר מקח הוי, ועל הטבח שהו מוציא מידו, דמסתמא כל כמה דלא ידוב זוזי לא ידבי ליה חיותא, ועליו לחובא ראה שקודם מקח הוי, דמספיקא לא מפיקין ממונא מחוקיה; למאי נפקא מינה - לא גרסינן. התם ליבא מיד למיסרך - שכל שצמצא נפק בלא מחט, ששהדו יוצא הוא מתקנא בלחלוותי הבשר הדולף, לפי שאין לו היכן לדיבקי. מוסרף הוה סריך - הדם בבחט. רב עיריא שמני - רב עיריא שמני. שלח ליה - אבי דמיתו לביגדי. מפסיר כנסיות אנא - לבית מוציא תלמידים, ומעמידם לילך מבית המדרש. לעילא מרבי רבה - מרבי יהודה הנשיא. רב הונא צפורא רבי ליש מוצאה. מהם שנמצאת עובדי בית הכנסות - מבפנים. מצד אחד - שלא היתה נראית מבחוץ. והפכה - לבית הכנסת לצד החיצון. ומצא על של המחט כנגד פיה מבחוץ קורט דם. אמר אם אין מכה - זו יוצאת לחוץ, דם זה מנן כאן? פרת טריח לחווא גברא - כמה שטרחתו לאוהא איש. על עצמו היה אומר, שטרחתו לא לבא אצלו. לישנא חרינא: טרח טריחה - כמו "טריחה לרשיה" דאמרן לעיל (חולין מהב). כלומר, בחום טרחתי לבא. שאין כאן רוב חדוש. למעלה - בגג. למטה - על הארץ. אין חוששין - הוראלי ולא ראינוה שנפלה - אין חוששין שזאת תרסקו אבריה. הלשונות מעת לעת כדון נפלה ורסקת אברים. דאמרין במהמיתין (חולין נו"א) לא בעוף: אם שחיתה מעת לעת ויחסה - שחיה. וקופצת מאליה לא חוששין להכי. הורא גריא דהוה ליה לרבינא - בגג. וזהו ארובה בגג. לישנא חרינא הוא חושלא - שעוריה קלופים. כאיפומא משום דרבי ארובה למטה בבית. דני - קפץ. משום דאית לה מרדי למסרך. שלא קפצה דרך ארובה אלא בצדדי הגג. מסרבת עצמה בכתלים וקופצת, ומזהינא לא סריכת הכתלים שמסרבת בבניה קצת. והאי לית מרדי למסרך - שהארובה אינה מסוכנה לכותל. דאשרה נפש - אם גבה לה יותר מדאי אינה קופצת. דהוה שדרן כריעה בתרייתא - בגליה האחרונים היו נגררין אחריה. שרינונא **קרנפ"א - חליבתא ברב ימר - דלא משקלוקקן למיבדק שאר הכמות דשגון כריעיהו. וכירם - אילים. מדורו - דאוגנים וכובאים. צימרא חמימותו. כמו (שבת ס"א) "אישתא צימראתא." ונבני נבני - ומשליכין אותם למעלה מבתי החצר ונופלים לארץ. אבותיהו - על מתנין ונפלין, ואין נספדין על גבן שתרפקו חלוליהו. אחרונה - דרך למעלה מן הכותל. ודי חיישין - דלא איכפת להו כל היכי דנפלה. הבה על ראשה - חכפה הפתח. והלכה כל כלי נבנה - והבה על מתניה ולא על הצלעות.

המוציא מחבירו עליו היאה - פירושו: על הילוק הסובא ראה שברשות מוכר נטרפה. אף על פי שלא נתן מעות עדיין - כאן נמצאו ובאן היה. כדאמר בסוף פרק "המודיר" (כתובות ע"ב). והא דקרי ליה מוציא - משום דמסתמא כל כמה דלא ידוב זוזי לא ידבי ליה חיותא. והקשה רב רבני זוש טוב, דגבריה פרק "הוראה בהם" (ט"א). תניא: בדקה עצמה החלוקה, והפאטלת לחברתה - היא טרודה וברחה תולה. והמאשר רב ששת דלענן דינא תנן. דלא מייחביא ברתה לכבס הבגד. ואמאי לא אמרין: אין נמצאו ובאן היה. כמו בני בחמה הדבא ובני מומין דסוף "המודיר"? ויש לומר: דלא דמי, דהאי כדו לקיים המכר ובקדושין - סברא הוא דאמרין בה, שאומר המוכר לוקח: קח פרתך שברשותך נטרפה. והאב אבא לבשל: קח אשתך שברשותך גולד דהומו, ואין לנו לבשל המשעה הוה. אבל יבגו חלוק ליבא למימיה הכי ועוד, גבי חלוק לעולם הוה ברשות הראשונה כדאמרין חלק, שלא בא כל השני בתורת מכר אלא בתורת שאילה, ולא שייך למימיה ברשות שואלה נמצאת ולא ברשות בעלת חלוק. כיון דאיכא מחט מסרך הוה סריך - הוא דהין קרן ליה דבר. תוע. מדקאמר: התם ליבא מרדי למסרך. דגר - נפל - ולא הלך, דללקח פסקין הדלכה - אפילו בדיקה לא בעי. דהוין שגון כריעה בתרייתא - לא בגפילה מרדי. נפל לארעא חוששין - אף על גב דנפילה בעינן עד שיפול מעשרה טפחים. כדאיתא בפרק "שור שנגח את הפרה" (בבא קמא ג"ב). ומכרסא תרתי על ארעא ליבא אלא ארבעה טפחים, כדאמר התם (א"א, כ) מכל מקום חיישין כבא משום דנפיל מחמת ההכאה שנגחון זוזי אהו. בית הרהם אין בו משום אברים - משום דאיכא עירונא דאינו חלק איצטרך ליה לאשמעיהו, דאי לא הכי - פשטא דאזולין בתר רוב דלדותו. ואם תאמא: אם כן, מאי קא מסייע ליה מבין זים אחד דמטמא דביבה? התם ליבא עירונא. אי נמי, כשחיה דריבא אחרין כן יוש לומר: אי איתא דאתרמי ריבא אברים מומת בית הרהם, אם כן היה לנו לחשובו לאונס לענן זיבה. ועוד, דחוב מוכיח שנתרסקו אבריו בבית הרהם, וכעין עירונא הוא. דמסתמא דמחמת כך בא חובב. אלא דאי לעולם אף בו ריסקו אברים. מודה

בירוע שלפני שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם - בירוע שלאחר שחיטה. הגליל פי המכה - בירוע ששלשה ימים קודם שחיטה, לא הגליל פי המכה - המוציא מחבירו עליו הראיה. - ומאי שנא מפל יקובי דעלמא, דאף על גב דליבא דם טריף מר? - התם ליבא מרדי למיסרך; הכא, כיון דאיכא מחט, אי איתא דקודם שחיטה הוא - מיסרך הוה סריך. אמר ליה רב ספרא לאבוי: הוין מר האי צורבא מרגנן דאתא מופערבא, ואמר: רב עיריא שמני, ואמר: מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת עובדי בית הכנסות מצד אחד וטרפה. שלח ליה, לא אתא לגביה. אול הוא לגביה; הוה קאי אאיגרא; אמר: ליה ויחתי מר ויחתי! לא נחית. סליק הוה לגביה, אמר ליה: איפוא לי, וגופא דעובדא הכי הוה? אמר ליה: מפסיר כנסיות אנא לעילא מרבי רבה, והוה רב הונא ציפורא ורבי יוסי מרדא יושבין לפניו, ובאת לפני רבי מחט שנמצאת עובדי בית הכנסות מצד אחד, והפכה רבי ומצא עליה קורט דם וטרפה, ואמר: אם אין שם מכה, קורט דם מנני? אמר ליה: מר טרייה לדהווא גברא, מתניתין היא: המסס ובית הכנסות שניקבו לחוץ! "נפלה מן הגג." אמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה - אין חוששין משום ריפוקן אברים. יהוה גריא דתהו ליה לרבינא דהוה חושלא באיפומא, דגר נפל מאיגרא לארעא; אתיא לקמיה דרב אשי, אמר ליה, הא דאמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה, אין חוששין משום ריפוקן אברים - משום דאית לה מרדי למסרך. והאי לית ליה מרדי למסרך, או דלמא משום דאמרנה נפשה, והאי נמי אמרנה נפשה? אמר ליה: משום דאמרנה נפשה, והאי נמי אמרנה נפשה. והיא אימרתא דתהו פי רב הכיבא דהוין שדרן כריעה בתרייתא, אמר רב ימר: האי שיוגרא נפשה. מתקופ לה רבינא: ודלמא חוט השדרה איפסיק! בנדקה, אשפוחי פרבינא; ואפילו הכי - הלכתא פרב ימר, שגורנא שכית, חוט השדרה לא שכית. אמר רב הונא: זכרים המנגחין זה את זה - אין חוששין משום ריפוקן אברים, אף על גב דמידו וקיימי - צימרא בעלמא הוא דנקט להו; אי נפל לארעא - ודאי חיישין. אמר רב מנשי: הני דכרי דגנבי נבני - אין חוששין משום ריפוקן אברים, ומאי מעמא? פי שדו להו - אמתניהוהו שדו להו, פי היכי דלירחטי קמיהו; אחרונה - ודאי חיישין. והני מילי - דאחרונהוהו מחמת יראה, אבל מחמת תשובה - תשובה מעלייהו הוא דעבדי. אמר רב יהודה אמר רב: הבה על ראשה והלכה לה כלפי זיבה, על זיבה והלכה לה כלפי ראשה, כנגד כל השדרה כולה - אין חוששין משום ריפוקן אברים; ואי שלים חומרא אפליג דגבא - חיישין, ואי אית פה קומרי - חיישין, ואי מתני אפסקיה - חיישין. אמר רב נתנאל: בית הרהם אין בו משום ריפוקן אברים. אמר ליה רבא לרב נתנאל: תיגול בן זים אחר - ממונא

וכן על זיבה והלכה כלפי ראשה והכה על צוארה. ואפילו - לא גרסינן, דדוק לא כפף המטה והכה על כל הצלעות כנגד כל השדרה קאמר. ואי שלים חומרא אפליג דגבא - שיה איה ארוך ככל השדרה, חיישין. קיטרי - במקל שיש בו שיווי ענפים. אפסקיה - בהפסק. כלומר, לרוחב הגב - חיישין לחוט השדרה. בית הרהם - עגל שנולד היום שיצא מבית הרהם צר. אין חוששין - שזאת נדחה ונתרסקו אבריו, ואין צריך לחשוותו מעת לעת.

פרק שלישי - אלו טרפות דף נא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן שיראל" (רש"י ורשב"א)

מודה רבי שמעון לענין קדשים - לא הוה צריך כאן לדבר רבי יוחנן, דבכבר עסקינו, חדלי רחמנא בפטר רחם, וקדשים גופיהו לא ליף רבי שמעון אלא מבכור "לידה" ו"לידה", כדאמר רביש "רצא דופן" (נדה מא), ולרבותא נקט הכא כל קדשים. **עמדה** אינה צריכה מנת לעת אבל בדיקה דאי בעיא - אבל לא עמדה בעיא דאי

מפמא יבויב - אם יצא ממנו זוב. ואי פלקא דעתך יש בו משום ריסקיו אברים - הרי חולה הוא. וזו אחוז משבעה דרכים שזכור בנדק בהן, דוב אינו ממא באונס דכתיב (ויקרא טו): "זב מבשרו" - שיהא בשרו כמות שזוהו, שלם ולא באונס. דרך דופן - על ידי סבס, ובין הוא ובין אמו חזין. ואין לומר שלאחר שמתה הוא הריאזוהו, דקיימא רבנן, דלמסכת נדה (מדא, דוא מית דרישא). עגל שגולד ביום טוב - אין כאן משום מוקצה, שררי מוכן היה אנב אמו. ויחשט אותו בו ביום, אלמא, משום ריסקיו אברים נמי לית בהו. ושזין - הנאי דפליגי במסכת ביצה (כ"ב), גבי בכור שגולד בו מום ביום טוב. ושזין, דאפילו האוסר בגולד בו ביום מום - משום דמוקצה היה, בין השתתף מתמתן איסור קדשים הך, אבל אם גולד היום ומומו עמו - מוכן הוא, שלא יצא נאסר מנולם, דהא נביעא אמו היה מוכן אבא, ומותר, דדבר אינו קדוש עד שישלח, וכשגולד - הרי מומו עמו, וראוי לישחט בחוץ. דרך דופן מי קריש - בכבורה, דבעינן מום לישחט במידי? מודה רבי שמעון - אף על גב דפליגי במסכת נדה (מ"א) גבי יוצא דופן, ואמר: הרי הוא כילוך ויושבת עליו ימי טומאה וטהרה - התם הוא אוטריבאי מ'זאם נקבה תלדי' ויקרא יזא לרבות יוצא דופן, אלא לענין קדשים מודה שאינו קדוש, דכתיב "יש ולר" שם כ"ב) - פרט ליוצא דופן (חולין לה"ב). **הכא במאי עסקינן** - אהו דקתיני מתור בו ביום, עגל חישי לריסקו אברים. כגון שהפריים על גבי קרקע - נעדר לעמוד ותחב פרוסותיו לעמוד, דאמרנין לקמן גבי נפילה. עמדה מנפילתה - אינה צריכה מנת לעת. בית המטבחים - כשמפילין אותו לבריך לשחוט אפילו ממקום גבוה. **דנפל** - אליו המטבחים. קל נגזרוהו? כמו (בבא קמא פ"א) גזת מלבו, "ופליגרידש לאה" שנשמע עוף וילתו כשנפל. **מנא לך בעיא** - דלא חישה לריסקו, צפרינו נועין - כשהוא שוהה ליפול, כל שעה הוא מתחזק בצפרינו עד שאינו נופל מגובה. עמדה - אמנתוהין קאי, שנפלה מן הגג. ועמדה ולא הלכה - אינה צריכה שהייה מנת לעת. **אבל בדיקה בעיא** - בחוט השדרה בשבירת רוב צלעות ובעיקר חוליות, והכא דלא עמדה, אפילו בדקוהו ונמצאת שלמה - טרפה משום החבט, שנתפרקו פרקה וחוליותיה. ואם הלכה - אפילו בדיקה לא בעיא. נעדרה לעמוד - אף על פי שלא פסטה ידה, אלא נתחזקה ורצעה לעמוד. **היכא דנפלה מן הגג** - בלא ידיעה,

מפמא יבויב. ואי פלקא דעתך יש בו משום ריסקיו אברים, אוקרי פאן "מבשרו" - ולא מהמת אונסו! - הכא במאי עסקינן: כגון שיצא דרך דופן, הא שמעו: עגל שגולד ביום טוב - שחטמינן אותו ביום טוב! - הכא נמי: כגון שיצא דרך דופן, תא שמעו: ושזין, שאם גולד הוא ומומו עמו - שזה מן המוקץ! וכי תיבא: הכא נמי שיצא דרך דופן, דרך דופן מי קדוש? והא אמר רבי יוחנן: מודה היה רבי שמעון לענין קדשים שאינו קדוש! - הכא במאי עסקינן? שהפריים על גבי קרקע! ואמר רב נתן: בית המטבחים - אין בו משום ריסקיו אברים. והוא תורא דנפל, ואישתמעא שקל נגזרוהו, על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי אמרי ליה רבנן: מנא לך הא? אמר להו, הכי אמר רב: צפרינו נועין עד שפגיע לארץ. אמר רב יהודה אמר רב: עמדה - אינה צריכה מנת לעת, בדיקה ונאי בעיא; הלכה - אינה צריכה בדיקה. רב הייא בר אשי אמר: אחת זו ואחת זו - צריכה בדיקה. אמר רב ירמיה בר אהא אמר רב: פסטה ידה לעמוד, אף על פי שלא עמדה; עקרה ורלה להלך, אף על פי שלא הלכה. ורב חסדא אמר: נעדרה לעמוד, אף על פי שלא עמדה. והלכתא: היכא דנפלה מן הגג בדלק ידעה, ועמדה ולא הלכה - צריכה בדיקה, ואינה צריכה מנת לעת. ואם הלכה - אפילו בדיקה נמי לא צריכה. אמר אמירא משמיה דרב דימי כונה דרצא: נפילה שאמרו - צריכה בדיקה כנגד בני מעיים. אמר ליה מר וזוטרא, הכי אמרינן משמיה דרב פפא: צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו. אמר ליה רב הונא, מר בר גריה דרב נהמיה לרב אשי: סימנין מאי? אמר ליה: סימנין קשין הן אצל הנפילה. אמר רב יהודה אמר שמואל: עוף שנגחט על פני המים, כיון ששט מלא קומתו - דיו, וקאי אמרן אלא למעלה, אבל למעלה לא למטה - מ'א הוא דאשפול; ואי מ'א וקאי - לית לן בה, ואי שדא ציבי וקדמיה. הא קדמיה. גלמיה מתיה - חיישינן, מ'א מתיה - לית חיישינן, עוף וקעופף - לא חיישינן. אילא ומקרי קומי - חיישינן, לא מקרי קומי - לא חיישינן. כיתנא דעביד כמני - חיישינן; דהאי גיסא ודהאי גיסא - לא חיישינן. אסורייתא - חיישינן. כיתנא דריוק ונפין - לא חיישינן, דיוק ולא נפין - חיישינן; דעביד יודי, כיון דאיפא נביעה מי קמרי - חיישינן. דקתא - חיישינן, דקדקתא - לא חיישינן. נבא - חיישינן, תימחא - לא חיישינן. קוטמא נהילא - לא חיישינן. חול

דאי ידעה - היא אמרינן דאמדה נפשה (לעיל עמוד א). כנגד בני מעין - שמה נקרה רוב החיצונה, או ניקב הוא. ודיקא, כנגד כל החלל - משום שבירת רוב צלעות או עקרת חוליות. חיישינן מאי - מי בעי בדיקה שמה נקרה? עוף שנחבט - ונפל על כרחו על פני הנדה, ויחזק למחש לריסקו. כיון ששט מלא קומתו - הוה ליה דחליכה, שאינה צריכה בדיקה. ואי מ'א וקיי - כגון אונס. לית לן בה - דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי. ואי שיי ציבי - ואם היו קטנים עצים מולכין בנהר. וקדמיה - איהו לציבי מלמעלה למטה, אפילו במאי דלא קיימי - שרי, דכיון דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט. נלימא - פרוש על גבי תורות באור. ומתיה שפיר, ונפל עוף עליו. חיישינן - לריסקו ובעי שדייה, דכיון דמתח שפיר שרי הוא. עוף שנתח שפיר כדמי - אמ נפל על צדי החבילה, ואפילו חלילה. ואפילו חלילה, דאינה נמתחא מ'א, אילא - עוף שנפל ברשת הפרושה באור. אי מוקרי קומי - קשרי חוץ שבעה סמוכין זה על זה. חיישינן - שמה הקשרים סקרוהו. כיתנא דעביד כמני - פשתן חוץ שברשת חבילות. חיישינן - שדרי שרי הוא. דהאי ניסא ודהאי ניסא - אם נפל על צדי החבילה מכאן ומכאן בשמטה. לא חיישינן דבי מנח עליהו משתחט ולא מלק ליה. אסורייתא - חבילות של קנים. כיתנא דריוק (נפין) - חבט "מטוה" בלעז. נפין - חיישינן, דאשקשיא. לא חיישינן - אם שטוח על גבי קרקע ונפל עוף עליו. דיוק ולא נפין - שברי העיטולין מלקין העוף. דעביד ביוז - "דפודיש", אפילו דיוק ונפין חיישינן משום קטרי דייא - ביה. דקתא - נעורת שברי גבעולין ונביעה מן הפשותים שמתפצץ אותו. חיישינן - אם נפל עוף עליו, דקתא - דקתא מן הדוק, אם היא נעורת. לא חיישינן - אם יש ממנה כרי על גבי קרקע ונפל עוף עליו. לא חיישינן, לפי שהיא רכה. נברא - סוב הגולד סביב הדקלים, ומייבשין אותו, וחולק לרצועות ומפשיילן ממנו בחלים. וכל זמן שלא נעשה רצועות הוא קשה. תימחא - לאחר שהקרוהו לרצועות להאי נברא. כמו שערשין לקליפת עץ הקרוי "סמיל". קוטמא נהילא - מרוקך בנפה, נכבש ותעשה קשה. לא נהילא - אינו נכבש; וכל שעה הוא טפוח ואינו קשה.

דאי ידעה - היא אמרינן דאמדה נפשה (לעיל עמוד א). כנגד בני מעין - שמה נקרה רוב החיצונה, או ניקב הוא. ודיקא, כנגד כל החלל - משום שבירת רוב צלעות או עקרת חוליות. חיישינן מאי - מי בעי בדיקה שמה נקרה? עוף שנחבט - ונפל על כרחו על פני הנדה, ויחזק למחש לריסקו. כיון ששט מלא קומתו - הוה ליה דחליכה, שאינה צריכה בדיקה. ואי מ'א וקיי - כגון אונס. לית לן בה - דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי. ואי שיי ציבי - ואם היו קטנים עצים מולכין בנהר. וקדמיה - איהו לציבי מלמעלה למטה, אפילו במאי דלא קיימי - שרי, דכיון דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט. נלימא - פרוש על גבי תורות באור. ומתיה שפיר, ונפל עוף עליו. חיישינן - לריסקו ובעי שדייה, דכיון דמתח שפיר שרי הוא. עוף שנתח שפיר כדמי - אמ נפל על צדי החבילה, ואפילו חלילה. ואפילו חלילה, דאינה נמתחא מ'א, אילא - עוף שנפל ברשת הפרושה באור. אי מוקרי קומי - קשרי חוץ שבעה סמוכין זה על זה. חיישינן - שמה הקשרים סקרוהו. כיתנא דעביד כמני - פשתן חוץ שברשת חבילות. חיישינן - שדרי שרי הוא. דהאי ניסא ודהאי ניסא - אם נפל על צדי החבילה מכאן ומכאן בשמטה. לא חיישינן דבי מנח עליהו משתחט ולא מלק ליה. אסורייתא - חבילות של קנים. כיתנא דריוק (נפין) - חבט "מטוה" בלעז. נפין - חיישינן, דאשקשיא. לא חיישינן - אם שטוח על גבי קרקע ונפל עוף עליו. דיוק ולא נפין - שברי העיטולין מלקין העוף. דעביד ביוז - "דפודיש", אפילו דיוק ונפין חיישינן משום קטרי דייא - ביה. דקתא - נעורת שברי גבעולין ונביעה מן הפשותים שמתפצץ אותו. חיישינן - אם נפל עוף עליו, דקתא - דקתא מן הדוק, אם היא נעורת. לא חיישינן - אם יש ממנה כרי על גבי קרקע ונפל עוף עליו. לא חיישינן, לפי שהיא רכה. נברא - סוב הגולד סביב הדקלים, ומייבשין אותו, וחולק לרצועות ומפשיילן ממנו בחלים. וכל זמן שלא נעשה רצועות הוא קשה. תימחא - לאחר שהקרוהו לרצועות להאי נברא. כמו שערשין לקליפת עץ הקרוי "סמיל". קוטמא נהילא - מרוקך בנפה, נכבש ותעשה קשה. לא נהילא - אינו נכבש; וכל שעה הוא טפוח ואינו קשה.

אין פורטין לא מתבת המזכסין, ולא מכים של גבאיין. ואין נומלין מהם צדקה. אכל נומל הוא מתוד ביתו או מן השוק.

גמרא תני: ישראל שלוח בריבית ועשה תשובה – חייב להחזיר.

[דף מ"ב ע"ב]

מת והניח לפני בניו – עליו הכתוב אומר (איוב כז): יכין וצדיק ילכש.

הניח לפניו פרה או טלית – חייבין להחזיר. אול תנניה לגזיליא. אם היה דבר שיש לו אחריות – חייבין להחזיר.

איזהו דבר שיש לו אחריות? רבי יונתן אומר: בשחניה לפניהן קרקע. ריש לקיש אומר: בשחניה לפניהן גוף הגזילה.

רב אומר: יורש – כמשועבד. כשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדין – כך אינה גובה מיורשין.

שמואל אומר: דאיקני – אינו גובה ממשועבדין, הא מבני חרי – גובה.

ולית היא פליגא על רב? דרב אומר: יורש – כמשועבד, כשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדים, כך אינה גובה מיורשין.

פתר לה: בשחניה לפניהן קרקע.

ואפילו כשמואל, לית היא פליגא? לא כן אומר שמואל: דאיקני – אינו גובה ממשועבדין!

פתר לה: בשחניה לפניהן גוף הגזילה.

גזל טלית ונתנה לאחר – רבי לעזר כשם רבי תייה אומר: מוציאין מראשון ולא משני.

רבי יוחנן אומר כשם רבי ינאי: מוציאין אף מן השני.

רבי בא בר ממל אומר: אף רבי תייה בדיעתיה, דרבי תייה אומר: מוציאין אף משני.

[דף מ"ג ע"א]

נתחלפו פליו בבית האומן – ישתמש בהן ויצא ויבקש את שלו.

בבית האבל או בבית המושטה – אל ישתמש בהן, אלא יצא ויבקש את שלו.

אמר רבי בא בר חנה: לא הוה רבי חייה חכיבי פתר לה אלא כגון הדין בר קורא שכל הנזיל מאצלו – נזיל ברשות, וכל המניח אצלו – מניח ברשות.

הנזבים שבאו במהתרת ועשו תשובה – חייבין להחזיר. עשה אחד מהן תשובה – חייב להחזיר את שלו. ואם היה מוציא ונותן להן – הוא משלם על ידי כולן.

תני: הגזל ומאכיל כניו, בין גדולים בין קטנים – פטורין מלשלם. הניח לפניהן בין גדולים בין קטנים – חייבין לשלם. סומכוס אומר: גדולים – חייבין, קטנים – פטורין. אם אקרו: "אין אנו יודעין אם עשה אבינו השבון באחרונה" – הרי אילו פטורים.

התיב רבי בא בר מפול: הגע עצמו, בשהניח לפניהן קרקע – לא הכל מהן לומר: "אין אנו יודעין מה השבון עשה אבינו באחרונה!"

התיב רב המנונא: הגע עצמו, שהיתה גזילה מפורסמת – לא הכל מהן לומר: "אין אנו יודעין מה עשה אבינו השבון באחרונה!"

התיב רב ששת: אפילו קטנים – נטענין להן בבית דין. מה אית לך למימר? אמר רבי מנא: תיפתר, בשטענו הו, אין אנו יודעין בו, יודעין אנו דעסק אבינו עמד על הדיו חושבנא, ולית נן ידעין מה נפק מדינא.

הלכה ב' מתני' נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר, נטלו חליסטין כסותו ונתנו לו כסות אחרת – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתניאשין מהן.

הפציל מיד הנחר, מיד חליסטין, אם נתניאשו הבעלים – הרי אלו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתניאשו הבעלים – הרי אלו שלו.

אמר רבי יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה או קטן לומר: "מכאן יצא נחיל זה". ומחלה לתוך שדהו ונזיל את נחילו. ואם הויק – משלם מה שהויק.

אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת לתן דמים. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: קוצין ונותן דמים.

גמרא תני: המציל מן הנזקים, מן הדליקה, משונות הים, משלולית הנזר – הרי אילו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתיאשו בעליו – הרי אילו שלו.

רבי היננא בר פפא בשם רבי יוחנן:

[דף מ"ג ע"ב]

מתניתא – בנחיל שגזלו מן ההליכה ובפורח, ובלבד על אתר. אבל אם יצא ונזר – אני אומר: מפני יראה ופיתוי אפרו.

תני: רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תני בית דין הוא, לקוץ זה סוכה ונותן דמים, שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ:

הלכה ג' מתני' המכיר בליו או ספריו ביד אחר, אם יצא לו שם גנבה בעיר – ישבע במה הוציא, ויפול. ואם לאו – לא כל הימנו, שאני אומר: מכרן לאחר ולקחן זה מנו:

גמרא אמר רבי בא בר ממל: בדין הוא שלא ישבע. ולמה אפרו ישבע? שלא יהו בעלי בתים נמפלין לגנבים.

רבי יהושע בן לוי אומר: והוא שיוצא לו שם שנגנבו ספריו.

רב אומר: צריך להביא ראיה שלן עמו באותו הלילה.

אפי אומר: אם טעון לומר מפלוני לקהתים – נאמן.

אתא עובדא קומי רבי נסא, ולא קביל. מה פליגי? אומר, בר נש דעקין תוה, בגין בן לא קביל:

הלכה ד' מתני' זה בא בהביתו של זון וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של דבש, ושפד זה את זינו והציל את הדבש לתוכו – אין לו אלא שקרו. ואם אומר: "אציל את שלד ואתה נותן לי דמי שלי" – חייב לתן לו

גמרא תני: שנים במדבר, ביד זה חבית מים, וביד זה חבית דבש, נסדק חבית מים – תניי בית דין הוא שישפד זה דבשו ויציל את מימיו, שהמים מתחיה במדבר ולא הדבש.

תני: הוּעַל וְעָנִי שְׁעָלוּ לְרֹאשׁ אֵילָן וְשִׁיבְרוּ סוּכָה, בְּזִמְנֵי שְׁדֵרְךָ הוּעַלִין לְעֵלוֹת בְּאֵילָן – פְּטוּרִין, וְאִם לֹא – תַּיִיבִין;

הִלְכָה ה' מִתְנִי' שְׂטָף נִהָר הַמּוֹרוֹ וְהַמּוֹר הַכְּבוֹר, שָׁלוּ יָפָה מְנָה, וְשָׁל חֲבֵרוֹ מֵאֲתֵיב, הַנִּיחַ אֶת שָׁלוּ, וְהִצִּיל אֶת שָׁל חֲבֵרוֹ – אֵין לוֹ אֵלָא שְׁכָרוֹ. אִם אָמַר לוֹ: "אֲצִיל אֶת שְׁלֶךְ וְאֶתָּה נֹתֵן לִי דְמֵי שְׁלִי" – תַּיִיב לִתָּן לוֹ;

גמרא תני: הניח שלו להציל של חבירו, ועלה של חבירו מאיליו – אין נזקק לו כלום. אלא הניח שלו להציל של חבירו, ועלה שלו מאיליו, מהו דנימוך לו נתייאשתי?

נישמעינה מהדא: שטף נהר המורו, והיה צונח ואומר: לא נתייאשתי – ריש לקיש אומר: כל זמן שצונח – לא נתייאש. רבי יוחנן אומר: חזקה מניאש הוא;

[דף מ"ד ע"א]

הִלְכָה ו' מִתְנִי' הַגּוֹזֵל שְׂדֵה מִחֲבֵרוֹ, וְנִטְלוּהָ מִסִּיקִים, אִם מִכַּת מְדִינָה הִיא – אוֹמַר לוֹ: "תְּרֵי שְׁלֶךְ לְפָנֶיךָ", וְאִם מִחֲמַת הַגּוֹזֵן – תַּיִיב לְהַעֲמִיד לוֹ שְׂדֵה. שְׂטָפָה נִהָר – אוֹמַר לוֹ: "תְּרֵי שְׁלֶךְ לְפָנֶיךָ".

הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, אוֹ שְׁלוֹה מִמֶּנּוּ, אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בִּישׁוּב – לֹא יִחְזֹר לוֹ בַּמְדָּבָר. עַל מְנַת לְצַאת בַּמְדָּבָר – יִחְזֹר לוֹ בַּמְדָּבָר;

גמרא אומר רבי יוחנן: והלא אמרו: אין הפרקע נגזלת, ולמה אמרו תייב להעמיד לו שדה? קנס קנסוהו.

נְטֻלוּהָ מִסִּיקִין מִן הַגּוֹזֵן מִחֲמַת הַגּוֹזֵל מַהוּ? דּוּ יָכִיל מִימַר לֵיהּ: מִכָּל מְקוֹם חֵב לִי דִידִי, וּמֵאֵן דְּבָעֵי יִיתֵי וְיִסִּיב מִינִי.

רבי יהושע בן לוי אומר: אין אדם נתפש על חבירו ותייב ליתן לו, אלא בארנון וגולגולת.

רב אומר: יכיל מימר ליה: "את שרי עביטיך מיני".

הִלְכָה ז' מִתְנִי' הַאֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: גְּזֻלְתִּיךָ, וְהִלְוִיתִנִי, הַפְּקָדְתָּה אֲצִילִי, וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם הִחְזַרְתִּי לָךְ וְאִם לֹא הִחְזַרְתִּי לָךְ – תַּיִיב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אָמַר לוֹ: אִינִי יוֹדֵעַ אִם גְּזֻלְתִּיךָ, וְאִם הִלְוִיתִנִי, אִם הַפְּקָדְתָּה אֲצִילִי, וְאִם הַפְּקָדְתָּה – פְּטוּר מִלְּשַׁלֵּם.

גמרא רבי יוחנן אמר: בבא לצאת ידי שמים.

גולתיה, והלוייתני, הפקדנה אצלי, והחזרתני לה, והלה אומר: "איני יודע" – רבי ירמיה סבר מימר: חייב להעמיד לו מן הדין. רבי יוסי סבר מימר: עוד היא לצאת ידי שמים.

"הוצאתי מן הכיס ונתתי לה", והוא אומר: "איני יודע" – רב הונא אמר: אומרין לו: "את לית ידע, אהו ידע"?

הלכה ח' מתני' הגונב טלה מן העדר והחזירה, מת או נגנב – חייב באחריותו. לא ידעו בעלים לא בגנבתו ובחזירתו, מנו את הצאן והיא שלמה – פטור מלשלם.

גמרא אמר רבי יוחנן: אם ידעו הפעלים בגניבה – צריכין לידע בחזרה. לא ידעו בגניבה – אין צריכין לידע בחזרה. ריש לקיש אמר: אף על פי שלא ידעו בגניבה – צריכין לידע

[דף מ"ד ע"ב]

בחזרה.

אמר רבי לעזר: אין תהו כגון החין ברחא – אין צריכין לידע בחזרה. מהו "כגון אהו ברחא"? אית דמרינ: הוטרוא. אית דמרינ: פגדורה. אית דמרינ: תיישא רבא.

הלכה ט' מתני' אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים, ולא משומרי פרות עצים ופרות. אכל לוקחין כלי פשתן בגליל מן הנשים, ועגלים בשרון. וכלן שאמרו: "הטמון" – אסור. ולוקחין ביצים ותרנגולין מכל מקום.

גמרא תני: אין מקבלין פקדונות לא מנשים ולא מעבדים ולא מקטנים.

קיבל מן האשה – יחזיר לה. מתה – יחזיר לבעלה:

הלכה י' מתני' מוכין שהכובם מוציא – הרי אלו שלו. שהפורק מוציא – הרי הן של בעל הבית. הכובם נוטל שלשה חומין והן שלו. יתר מכן – של בעל הבית. ואם היה שחור על גבי לבן – נוטל את הכל והן שלו:

גמרא אבא הושעיה איש טרייא תנה קצר, ותנה עבד ליה תדא איסמדיכו מן הד עמר. דלא יהוין ברייתא אמרינ: מדידן לבש:

הלקה י"א מתני' התייט ששיר מן החוט כדי לתפור בו מטלית שהיא שלש על שלש - תייב להחזיר לבגליו.

מה שחרש מוציא במעצד - הרי אלו שלו. ובכשיל - של בעל הבית. ואם היה עושה אצל בעל הבית - אף הנסורת של בעל הבית:

גמרא תני רבי חייה: מלא מחט. דבי רבי חייה פתרין לה: כפליים כמלוא מחט.

תני בר קפרא: מלא משיכת המחט. דבי רבי ינאי פתרין לה: כמשיכת מחט.

מה, ופליג? מה דתני רבי חייה: מלא מחט - דבי רבי ינאי פתרין לה: כפליים כמלא מחט. מה דתני

בר קפרא: מלא משיכת מחט - דבי רבי ינאי פתרין לה: כפליים כמשיכת מחט.

הדרן עלה הגזול ומאכיל וסליקא לה מסכת בבא קמא

הדרן עלה מסכת בבא קמא והדרה עלן, דעתן עלה מסכת בבא קמא ודעתה עלן, לא נתנשי מנף מסכת בבא קמא ולא תתנשי מנן, לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניה יי אלהינו ואלהי אבותינו, שיתהא תורתה אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר פפא. רביש בר פפא. סורקב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב גא יי אלהינו את דברי תורתה בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאובי תחפמי מצותך, מי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשבח פקודיה, מי בם חייתי: ברוך אתה יי, למדני חסיד: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששימת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שימת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משמימים והם משמימים. אנו משמימים לדברי תורה, והם משמימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניה יי אלהי, בשם שעזרתני לסיים מסכת בבא קמא, כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי, בהתהלכה תנחה אתך, בשכבך תשמור עליה, והקייצות היא תשיחך: מי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימיניה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו ותן, יי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלקה א' מתני' שנים אוחזין בטלית, זה אומר: "אני מצאתיה", וזה אומר: "אני מצאתיה". זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "בלה שלי" – זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלקו.

זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "הציה שלי", האומר: "בלה שלי" – ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים. והאומר: "הציה שלי" – ישבע שאין לו בה פחות מרביע. זה – נוטל שלשה חלקים, וזה – נוטל רביע.

גמרא תני: אדם שאמר לחבירו: "תן לי מנה שאתה חייב לי", אומר לו: "לא היו דברים מעולם". הלך והביא עדים שהחייב לו המשים זוז – רבי הויה רבה אומר: הודיית עדים בהודיית פיו וישבע על השאָר. רבי יוחנן אומר: אין הודיית עדים בהודיית פיו וישבע על השאָר.

אמר רבי לא:

[דף א' ע"ב]

משנים אוחזין בטלית דרבי הויה רובה. מכיון שתפוש בהציה אלא כמי שהביא עדים שהציה שלו ותימר נשבע ונוטל. אוף תדא דמניא לה.

רבה בר מנחם ורב עמרם סליקו הן דרב ביני. אומר ליה: אין מוסרין שבועה לחשוד. אומר ליה: אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו.

פיצד נשבע? רב הונא אומר: "שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות משנה פרוטה".

אמר רבי יוחנן:

[דף ב' ע"א]

אם מוז, שבועת תקנה היא.

ותני: שנים שהיו תופסין בשטר, זה אומר: "שלי ואבד ממני". וזה אומר: "שלי הוא שפרעתיה לך" – ותקיים השטר בחותמיו; דברי רבי. רבן גמליאל אומר: יהלוקו.
אמר רבי לעזר: הפל הולך אחר התפוס בעדים.

אמר רב הסדא: אין שמעתוניה אתיית רבי שמעון.

זה אומר: הצייה שלי, וזה אומר: שלישה שלי – האומר: הצייה שלי – ישבע שאין לו בה פחות מרביע. והאומר: שלישה שלי – ישבע שאין לו בה פחות משתות.

בללו של דבר: אינו נשבע אלא על חצי שהודה:

הלכה ב' מתני' היו שנים רוכבין על גבי בהמה, או שהיה אחד רכוב ואחד מהלך, זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "בלה שלי" – זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלקו. בזמן שהם מודים או שיש להן עדים – חולקין שלא בשבועה:

גמרא אמר רב הונא: תניי תמן: אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה, ואמרת: "אילו – עבדי, ותחמור ותמשאוי – שלי". וזה אומר: "זו – אשתי, וזה – עבדי, ותחמור ותמשאוי – שלי". וזה אומר: "זו – אשתי, וזה – עבדי, ותחמור ותמשאוי – שלי" – צריכה גט משניהם, וצריכה לשהרר את שניהן, ושניהן משהררין זה את זה. בתחמור ובמשאוי – שלשתן שוין:

הלכה ג' מתני' היה רוכב על תבהמה וראה את המציאה, ואמר לחברו: "תניה לי", ונטלה, ואמר: "אני זכיתי בה" – זכה בה. אם משנתנה לו אומר: "אני זכיתי בה בתחילה" – לא אמר כלום.

גמרא אמר רבי יצחק: הדין הילכתא לית שמע מינה כלום, לא מראשה ולא מסיפה.

[דף ב' ע"ב]

היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחברו: תניה לי, נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה. אילו אומר: "זכה לי" – זכה! הוי, לית שמע מינה כלום, לא מרישא ולא מסיפא:

הלכה ד' מתני' ראה את המציאה ונפל לו עליה, ובא אחר ותחזיק בה, זה שתחזיק בה – זכה בה. ראה אותן רצין אחר המציאה, אחר צבי שבור, אחר גזולות שלא פריחו, ואמר: "זכת לי שדי" – זכת

היה צבי רץ בדרךבו, או שהיו הגוזלות מפריהיו, ואמר: "זכת לי שדי" – לא אמר כלום.

גמרא ריש לקיש אמר אבא בהן ברדלייה: אדם זכה במציאה בתוך ארבע אמות שלו.

רבי יוחנן אמר: והוא שתפול לתוך ידו.

מתניתא פליגא על ריש לקיש, נטל מקצת הפיאה וזרק בשאר – אין לו בה כלום! אמר: תיפתר, בשלא אמר: "זכו לי בארבע אמות שלי".

ומור דבתרה, נפל עליה ופרס טליתו עליה – מעבירין אותו ממנה! עוד היא בשלא אמר: "זכו לי בארבע אמות שלי".

והתני רבי חייה: שניהם שהיו מתפתשין בעומר, ובא עני וחטפו מלפניהן – זכה בו. עוד היא בשלא אמר: "זכו לי בארבע אמות שלי".

והתנינן: ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה – זכה בה.

[דף ג' ע"א]

עוד היא בשלא אמר: "זכו לי בארבע אמות שלי".

והתנינן: קרוב לה – מגורשת, קרוב לו – אינה מגורשת, מחצה למחצה – מגורשת ואינה מגורשת! חזקה אמר: בשכר הליבולר היא מתניתא.

התיבון: והקתיב (דברי הימים א כב, יד): ואני בעוניי חכינותי וגו', והיכי? אם בנתונין בתוך ידו – עשיר הוא, אי בשאינן נתונין לתוך ידו – יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו! הוי אומר: בנתונין בתוך ארבע אמות שלו.

[דף ג' ע"ב]

אמר רבי אבין: מהו בעוניי? שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם.

דבר אחר: שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים.

תני: האומר: "זכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה" – לא אמר כלום. יצא שם למציאתו – דבריו קיימין.

בחדא אריסיה דרבי בא בר מינא, סליק לדיקלא, אשפח גוזלין ונסתון, אזל שאיל לרב, לא אמר ליה כלום. אזל חזר אמר רבי בא בר מינא: קשייא - לן הוי תא חזר, ותייתר - מפיאתו.

[דף ד' ע"א]

הלכה ה' מתני' מציאת בנו ובתו הקטנים, ועבדו ושפחתו הפגעים, ומציאת אשתו - הרי אילו שלו. מציאת בנו ובתו הגדולים, ועבדו ושפחתו העברים, מציאת אשתו שגרשה, אף על פי שלא נתן בתבתה - הרי אילו שלהן.

גמרא אמר רבי יוחנן: בשאינן טפולין לאביהן. אבל אם היו טפולין לאביהן - מציאתן שלו.

ריש לקיש אמר: אין אדם זוכה לחבירו במציאה.

אמר רבי ייסא: לא דמר רבי שמעון אבן, אלא דקשיא ליה על חדא דתני רבי הושעיה: השוכר את הפועל לעשות בכל מלאכה - מציאתו לבעל הבית. אמר ריש לקיש: אדם שיש בו רשות לחזור בו - תהא מציאתו לרבו!

מה בין עבדו ושפחתו העברים לעבדו ושפחתו הפגעים? אמר רבי יוחנן: עבדו ושפחתו העברים, הואיל ואינו רשאי לשנותו ממלאכתו - מציאתו לעצמו. עבדו ושפחתו הפגעים, הואיל ורשאי לשנותו ממלאכתו - מציאתו לרבו.

התיבון: הרי אשתו שאינו רשאי לשנות ממלאכתה, ומציאתה שלו! דתנינן תמן: כופה לעשות בצמר ואינו כופה לעשות בדבר אחר!

אמר רבי בא בר מינא, ורבי יסא בשם רבי יוחנן: טעם אחר באשה. מה טעם אחר באשה? רבי חגי אמר: מפני הקטטה. רבי ייסא אומר: שלא תהא מברחת נכסיי בעלה ואומרת: "מציאה הוא".

התיבון: בעדים! לא אסרו זה אלא מפני זה.

מציאת אשתו שגירשה. רבי יוסנא בשם רבי אחא: אדם שגירש אשתו ולא נתן לה כתובתה - חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה.

אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה בן, מציאת אשתו שגירשה! אמר רבי הושעיה: שלא תאמר: הואיל וחיוב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה האחרונה - תהא מציאתה שלו, לפום בן צריך מתניתא.

הַלְלָהּ ו' מתני' מְצָא שְׁטָרֵי חוֹב, אִם יֵשׁ בְּהֶן אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים – לֹא יַחְזִיר. אִם אֵין בְּהֶן אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים – יַחְזִיר, מִפְּנֵי שְׂאִין בֵּית דִּין נִפְרָעִין מִהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף לֹא יַחְזִיר, מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין נִפְרָעִין מִהֶן.

[דף ד' ע"ב]

גמרא תני בשם רבי מאיר: בין שטר שיש בו אחריות נכסים – ובין שטר שאין בו אחריות נכסים – גובה מנכסים בני חורין .

על דעתיה דרבי מאיר, לאי זה דבר הוא מחזיר? לצור על פי צלוחיתו.

רב אמר: יורש – כמשועבד. כלשם שמלוה בעדים אינה נגבית ממשועבדין, כך אינה נגבית מן הירושין.

שמואל אמר: דאיקני – אינו גובה ממשועבדין, הא מבני חרי – גבי. הכא אתמר: גובה, והכא אתמר: אינו גובה! לא דמי מי ששיעבד מקצת למו שלא שיעבד כל עיקר.

אמר רבי לעזר: שאני אומר כתב לקוות ולא לזוה.

[דף ה' ע"א]

אמר רבי לעזר: אם היה הלונה מודה – תרי זה יחזיר.

אמר רבי לעזר: אם היוחזק השטר ביד המלוה – תרי זה יחזיר.

ותיתיהון מתברין.

וחכמים אומרים: בין כף ובין כף – לא יחזיר. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני קינוגיא. רבי יסא בשם רבי יוחנן: אם היה זמנו יוצא לבו ביום – יחזיר.

הַלְלָהּ ז' מתני' מְצָא גִיטֵי נָשִׁים, וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים, דִּיִּיתִיקֵי, מִתְּנָה וְשׁוֹכְרִים – תְּרֵי זֶה לֹא יַחְזִיר, שְׂאֵנִי אֹמְרִים: כְּתוּבִים הִיוּ וְנִמְלָךְ עֲלֵיהֶם שְׂלֵא לִיתְנָן.

גמרא תני: מצא גיטין וכתובות – תרי זה יחזיר. וכתובה – לא היא חזקה.

שטר שְׁלוּהּ בוּ וּפְרָעוּ – לֹא יַחְזִיר וְיִגְבְּהּ בוּ, מִפְּנֵי מִירַע כּוֹחַן שֶׁל לְקוּחוֹת.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: ואפילו לבו ביום.

רבי זירא בעא קומי רבי יסא: הקא את מר: אפילו לבו ביום. והקא את מר: אם זמנא יוצא לבו ביום ויחזיר! אמר ליה: אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום, ואין אדם עשוי לפרוע וללות בו ביום.

רבי חגי בעא קומי רבי יסא: הוא הזמן, והן העדים, והוא המלוה, מהו מפני מרע כוחן של לקוחות? אמר ליה:

[דף ה' ע"ב]

בשלא נשתעבדו נכסים. ויש אומרים: בשלא התמו העדים על אותה המלוה:

הלקה ח' מתני' מצא אגרות שום ואגרות מזון, ושטרי תליצה ומאונין, ושטרי ברורין, וכל מעשה בית דין – הרי זה יחזיר.

מצא בחפיסה או בגלסקמא תכריד של שטרות, או אגדה של שטרות – הרי זה יחזיר. וכמה היא אגדה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד לווה משלשה – יחזיר ללוה. שלשה לווין מאחד – יחזיר למלוה.

מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו – יהא מנח עד שיבוא אליהו. אם יש עמהן סימפון – יעשה מה שבסימפון.

גמרא רב ירמיה בשם רב: אם הנה אישר

[דף ו' ע"א]

הדיינין – הרי זה יחזיר.

רבי חמא אבוי דרבי הושעיה אומר: אשלי דיינין שבגליות, גזלי דיינין שבארץ ישראל .

רב המנונא אומר: נכתבה אונז באחד בנים, ניתן הפסך בעשרה בנים – צריכינן לכתוב: אף על פי שפתבנו כתב באחד בנים, בן נגמר, שיתן הפסך בעשרה בנים.

רב ירמיה בשם רב: סימפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה – פסול, אני אומר: מתעסק הנה בשטרותיו. הא מתחת ידי אחר – כשר.

מִסְכַּת גִּטִּין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַמְבִיא גִט מִסוּרְיָא - כְּמַבִּיא מְחוּצָה לְאַרְצָא. צְרִיךְ שְׂיֵאמֵר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם', מֵעֵבֶר הִירְדָן כְּמַבִּיא מֵאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, וְאִין צְרִיךְ שְׂיֵאמֵר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'.

ב. הַמְבִיא גִט מִמְדִּינַת הַיָּם, וְנִתְּנָהּ לָהּ, וְלֹא אָמְרוּ לָהּ: בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם, אִם נִתְּקִים בְּחוֹתְמֵיּוֹ - כְּשֶׁר. וְאִם לֹא - פְּסוּל. הוּי, לֹא הֶצְרַכּוּ לוֹמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם' לְהַחְמִיר עָלֶיהָ, אֶלָּא לְהַקֵּל עָלֶיהָ.

ג. הַמְבִיא גִט מִמְדִּינַת הַיָּם, וְלֹא נִכְתַּב בְּפָנָיו וְלֹא נִחְתַּם בְּפָנָיו - הֵרִי זֶה מִחֲזִירוֹ לְמִקוּמוֹ, וְעוֹשֶׂה לוֹ בֵּית דִּין, וּמְקִימוֹ בְּחוֹתְמֵיּוֹ, וּמְבִיא, וְאִין צְרִיךְ שְׂיֵאמֵר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם', אֶלָּא אוֹמֵר: שְׁלִיחַ בֵּית דִּין אָנִי, בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ; רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִין שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ בְּגִטִּין.

ד. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים מִמְדִּינָה לְמְדִינָה, חָזְרוּ לוֹמַר מְשֻׁכְּוֹנָה לְשֻׁכְּוֹנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף מִהַגְמוּנָא לְהַגְמוּנָא.

ה. חֹמֶר בְּמְדִינַת הַיָּם שְׂאִין בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל שְׂאִין בְּמְדִינַת הַיָּם, שְׁהַמְבִּיא גִט מִמְדִּינַת הַיָּם, צְרִיךְ שְׂיֵאמֵר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם', אִם יֵשׁ עָלָיו עוֹרְרִין - יִתְּקִים בְּחוֹתְמֵיּוֹ. הַמְבִּיא גִט מֵאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, אִין יָכוֹל לוֹמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם', אִם יֵשׁ עָלָיו עֵדִים - יִתְּקִים בְּחוֹתְמֵיּוֹ.

ו. כִּיצַד אָמְרוּ: 'יִתְּקִים בְּחוֹתְמֵיּוֹ'? עֵדִים שְׂאֵמְרוּ: כְּתַב יְדִינוּ הוּא זֶה, אֲבָל אִין אָנוּ מְכִירִין לֹא אֵת הָאִישׁ וְלֹא אֵת הָאִשָּׁה - כְּשֶׁר. 'אִין כְּתַב יְדִינוּ זֶה', אֲבָל אֲחֵרִים מְעִידִין בְּהֶם שֶׁהוּא כְּתַב יְדָן, אוּ שְׁהִיא כְּתַב יְדָן יוֹצֵא מִמְּקוֹם אַחֵר - כְּשֶׁר.

ז. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עִכּוֹ וּתְחוּמֵיהָ כְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל לְגִטִּין. וּחְכָמִים אוֹמְרִים: עִכּוֹ וּתְחוּמֵיהָ כְּחוּץ לְאַרְצָא לְגִטִּין. מֵעֲשֶׂה בְּאֶחָד מִכְּפָר סָסִי שְׁהִבִּיא גִט לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, אָמַר לוֹ: אֵף אֲתָה צְרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם, שְׁלֹא תִזְקַק לְעֵדִים. לְאַחַר שְׂיֵצֵא, נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָאִי, אָמַר לוֹ: וְהֲלֹא כְּפָר סוּסָאִי מְבַלְעַת בְּתַחוּם אַרְצָא יִשְׂרָאֵל, וּקְרוּבָה לְצִפּוּרֵי יוֹתֵר מֵעִכּוֹ. אָמַר לוֹ: שְׁתַּק בְּנִי, שְׁתַּק! הוּאִיל יוֹצֵא הַדְּבָר בְּהֵתֵר - יֵצֵא.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי שְׁשָׁנֵי עֵדִים כּוֹתֵם - כְּשֶׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מֵעֲשֶׂה שְׁהִבִּיא לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּכְפָר עוֹתְנָאִי גִט אִשָּׁה, וְהָיוּ עֲדָיו כּוֹתֵם וְהַכְּשִׁירוּ.

ט. כָּל שְׁטֻרוֹת הָעוֹלָם בְּעֶרְכָּאוֹת שְׁלֵהֶם, אֵף עַל פִּי שְׁחוֹתְמֵיהֶן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. רַבִּי עֲקִיבָא מְכַשִּׁיר בְּכֻלָּן, וּחְכָמִים פּוֹסְלִין בְּגִטֵּי נָשִׁים וּבְשַׁחְרוּרֵי עֲבָדִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי: כֶּף אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַכְמִים בְּצִידָן, לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וּחְכָמִים עַל כָּל הַשְּׁטֻרוֹת הָעוֹלָם בְּעֶרְכָּאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אֵף עַל פִּי שְׁחוֹתְמֵיהֶן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁהֵם כְּשָׂרִים, וְאֶפְּלוּ גִטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים, לֹא נִחְלְקוּ, אֶלָּא בְּזַמַּן שֶׁנִּעְשָׂה בְּהִדְיוּט, שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא מְכַשִּׁיר בְּכֻלָּן, וּחְכָמִים פּוֹסְלִין, חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים וּשְׁחָרוּרֵי עֲבָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף אֵלוּ כְּשָׂרִים, בְּמִקוֹם שְׂאִין יִשְׂרָאֵל חוֹתְמִין.

י. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲמַרְנוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר, מִפְּנֵי מָה זָכִין לְעֲבָדִים שְׁלֹא בְּפָנָיו? וְהֲלֹא זְכוּת הוּא לְעֶבֶד שְׂיֵצֵא מִתַּחַת יַד רַבּוֹ לְחֵרוֹת! אָמַר לָנוּ: אֵינוּ אֶלָּא חוֹב הוּא לוֹ, שְׂאִם הָיָה עֶבֶד כֹּהֵן - נִמְצָא פּוֹסְלוֹ מִן הַתְּרוּמָה. אֲמַרְנוּ לוֹ: וּמָה אִם יִרְצֶה שְׁלֹא לְזוּנּוֹ וְשְׁלֹא לְפָרְנָסוֹ - הֲרֵשׁוֹת בִּידּוֹ. אָמַר לָנוּ: וּמָה אִם אֵלוֹ עֶבֶד כֹּהֵן שְׁבָרַח, וְאִשְׁתַּ כֹּהֵן שְׁמֻרְדָּה עַל בְּעֻלָּה, הֲלֹא אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה, וְזֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, אֲבָל אִשָּׁה אֵינָה

כן, אלא חוב הוא לה, שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות.

יא. האומר לחברו: 'הולך מנה לפלוני שאני חיב לו, תן מנה זו לפלוני, פקדון שיש לו בידי, הולך מנה זו לפלוני, פקדון שיש לו בידי' - חיב באחריותו, אם בא לחזור - לא יחזור, וחיב. הולך מנה זו לפלוני - תן מנה זה לפלוני, הולך מנה זו לפלוני, הולך שטר מתנה זה לפלוני, תן שטר מתנה זה לפלוני, אם רצה להחזיר - לא יחזיר. הלך ומצאו שמת - יחזור למשלח, ואם מת - יתן ליורשים. זכה מנה זה לפלוני, קבל מנה זו לפלוני, זכה שטר מתנה זה לפלוני, קבל שטר מתנה זה לפלוני, אם רצה לחזור - לא יחזור. הלך ומצאו שמת - יתן ליורשיו. ואם לאחר מיתה זכה - יחזיר למשלח, שאין אדם זוכה, שאין אדם זוכה בכח לאחר מיתה. מי שאמר: 'שא מנה זה לפלוני, טול מנה זה לפלוני, יהא מנה זה לפלוני בידך', ומת, אם רצה להחזיר - לא יחזור, ואין צריך לומר, באומר: - זכה לו. ובאומר: - התקבל לו.

מסכת גיטין פרק שני

א. המביא גט ממדינת הים, ונתנו לה, ולא אמר לה: 'בפני נכתב ובפני נחתם' - הרי זה מקבלו הימנה, אפלו לאחר שלש שנים ויחזור ויתננו לה, ויאמר לה: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ב. נאמנת אשה שתאמר: 'זהו גט שנתת לי'. נקרע - כשר, נתקרע - פסול, נקרע בו קרע של בית דין - פסול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מדבק את הקרעים ונותן לה, ואומר לה: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ג. אחד אומר 'בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם' - פסול. שנים אומרים: 'בפני נכתב, ואחד אומר: 'בפני נחתם' - פסול. רבי יהודה מכשיר בזה.

ד. רבי שמעון אומר: אפלו כתבו היום וחתמו למחר - כשר. כתבו בעיר זו - לא יחתמו בעיר אחרת. ואם חתמו - כשר. כתבו בארץ וחתמו בחוץ לארץ - צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'. כתבו בחוץ לארץ וחתמו בארץ ישראל, אין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ה. כתבו בקליפי אגוזים, בקליפי רמונים, בדם הקרוש, ובחלב הקרוש, על עלי זית, על עלי דלעת, על עלי חרוב, על כל דבר שהוא של קימא - כשר. על עלי חזרין, על עלי כרשין, על עלי בצלים, על עלי ירקות וורדין, על כל דבר שאינו של קימא - פסול. זה הכלל: כתב דבר שהוא של קימא על גבי דבר שאינו של קימא, או בדבר שאינו של קימא על גבי דבר שהוא של קימא - פסול, עד שיכתב בדבר שהוא של קימא, ועל דבר שהוא של קימא.

ו. המקרע על העור כתבנית כתב - פסול. הרושם על העור כתבנית כתב - כשר. רבי יוסי הגלילי אומר: מה ספר מיחד שאין בו רוח חיים, יצא דבר שיש בו רוח חיים. רבי יהודה בן בתירה אומר: מה ספר מיחד שהוא תלוש מן הקרקע, יצא דבר המחובר לקרקע. כתב על קרן הצבי, וחתכו, וחתמו, ונתנו לה - פסול, שנאמר (דברים כד): "וכתב ונתן" - 'מה נתינה בתלוש, אף כתיבה בתלוש'. כתב על קרן פרה, ונתן לה את הפרה, על היד של עבד, ונתן לה את העבד - זכתה בהן.

ז. אמר לה: 'הרי זה גיטיך, והשאך כתבתך'. נתקבלה גטה ונתקבלה כתבתה. 'הרי זה גיטיך, על מנת שתחזיר לי את הניר' - הרי זה מגרשת. 'על מנת שהניר שלי', או שנתנו לה הניר עצמו או שכתבו על ידה - אינה מגרשת.

ח. הכל כשרין לקבל את גטה, חוץ מחרש שוטה וקטן, הכל נאמנים להביא לה את גטה, אפלו בנה, אפלו בתה, ואפילו חמש נשים שאין נאמנות לומר 'מת בעלה' -

רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מגטי נשים, שנאמר (דברים כד, א): "וְכָתַב לָהּ" - 'לשמה'.

יב. גט שאבד ממנו, ומצאו לאחר זמן, אף על פי שמכיר את סימנו - פסול, לפי שאין סימן לגטין. איזהו לאחר זמן? כדי שילך אחר לאותו מקום, אבל נתנו בשדה ובתבה ובמגדל, ונעל בפניו, אבד, אף על פי שמצאו לאחר זמן - כשר.

יג. ועוד שלשה הוסיפו עליהן: את שגדרתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפל עליו מפלת - נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים. בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן - לא תאכל בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח חוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קיים.

יד. הולך גט לאשתי, על מנת שתתן לאבא ולאחי מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, על מנת שתתן לך מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו. אמר לו: הולך גט זה לאשתי, יכול לעשות שליח. את הולך גט זה לאשתי - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו.

מסכת גיטין פרק שלישי

א. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני, ומת - צריך לטול רשות מן היורשין. אלו הן היורשין, רבי אומר: כל שירשו. רבי אליעזר בן יעקב אומר: המלוה מעות את הכהן, ואת הלוי, בפני בית דין, ומתו - מפריש עליהן ברשות אותו שבט. המלוה מעות את העני ומת - מפריש עליהם ברשות כל עניים. רבי אחא אומר: ברשות עניי עולם.

נאמנות להביא גטה. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: אשה עצמה נאמנת להביא גטה, מקל וחמר, ומה צרתה שאין נאמנת לומר 'מת בעלה', נאמנת להביא גטה, היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גטה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון! מה באלו צריכות שיאמרו: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אף היא עצמה שהביאה, צריכה שתאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ט. גט אשה שכתבו שלא לשמה - פסול, שנאמר (דברים כד, א): "וְכָתַב לָהּ" - 'לשמה'. שחרור עבד שכתבו שלא לשמו - פסול, שנאמר (ויקרא יט, ט): "או חפשה לא נתן לה", ולהלן הוא אומר: "וְכָתַב לָהּ" - מה 'לה' האמור להלן לשמה, אף לה האמור כאן לשמה.

י. מגלת סוטה שכתבה שלא לשמה - פסולה, שנאמר (במדבר ה, ל): "וְעִשָּׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת" - 'שיהיו כל מעשיה לשמה'. כתב סופר לשמה, וחתמו עדים לשמה, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה - פסול, עד שיאמר לסופר 'כתוב', ולעדים 'חתמו'. ולא עוד, אלא אפלו כתב בכתב ידו לסופר 'כתוב' ולעדים 'חתמו', אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה - פסול, עד שישמעו את קולו, שיאמר הוא לסופר: 'כתוב' ולעדים 'חתמו'.

יא. לזה ממנו אלף דינר בשטר, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה - הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הלקוחות. משכן לו בית, משכן לו שדה, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה - הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הבאין אחריו. אמר רבי יהודה: מעשה בכך קדרה שהיה כותב טפוסים גטין בערב, ובא מעשה לפני חכמים ופסלו את כלן.

1 שהבעל מקפיד שדוקא הוא בעצמו ימסר לה

את הגט ולא אחר.

שמעון בן גמליאל אומר: אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה. אם אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו - יכול לבטלו, אפלו זה שלא בפני זה.

ז. עבד שנשבה ופדאוהו לשם עבד - ישתעבד, ורבו נותן דמיו. לשם בן חורין - לא ישתעבד, ואין רבו נותן דמיו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין כך ישתעבד, ורבו נותן דמיו. אמר לו רבי שמעון בן גמליאל: כשם שמצוין ישראל לפדות בני חורין, כך מצוים לפדות את העבדים.

ת. איזהו נדר שצריך חקירת חכם? אמר: 'קונם אם אשתי נהנית לי, שגנבה את כוסי, שהקתה את בני'. ונודע שלא הפתו, ושלא גנבה; רבי אליעזר אומר: אף בזה לא יחזיר מפני תקון העולם. במה דברים אמורים? בזמן שנדר ואחר כך גרש, אבל גרש ואחר כך נדר - מתר. נדר לגרש ונמלך - מתר. נדר בנזיר ובקרובן ובשבועה - מתר.

ט. מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר עולמית? שהמוציא את אשתו משום שם רע, ונשאת לאחר וילדה, ואחר כך נמצאו דברים בידים, אמר: 'אלו הייתי יודע שהדברים בדאין, אפלו נתנו לי מאה מנה לא הייתי מגרשה' - נמצא גט בטל והולך ממזר. ומפני מה אמרו המוציא את אשתו משום נדר - לא יחזיר? מפני שמוציא בנדר, ונשאת לאחר וילדה, ואחר כך נמצא נדר בטל, ואמר: 'אלו הייתי יודע שהנדר בטל, אפלו נתנו לי מאה מנה - לא הייתי מגרשה', נמצא גט פסול והולך ממזר.

י. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר? שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות! אומרים לה: 'הוי יודעת, שהמוציא את אשתו משום שם רע - אין יכולה היא שתחזור'. מפני מה אמרו

ב. המלוה מעות את העני והעשיר - אין מפרישין, שאין מפרישין על האבוד, זכה עני במה שבידו. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, מפריש עליהן, בחזקת שהן קימין, ומפריש עליהן כשער הזול, ואין בו משום רבית, ואין שביעית משמטת, ואם בא לחזור - אינו חוזר. ואם נתיאשו הבעלים - אין מפרישין עליהן, לפי שאין מפרישין על האבוד.

ג. האומר: 'הילך מנה ותן לפלוני בן לוי מחלקו', אם רצה לחזור - לא יחזור. קח מנה זו מדמי מעשר שיש לך בידי, והילך דמיו - חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לך בידי - חוששין לתרומת מעשר שבו, והלך ונתנו לאחר - אין לו עליו אלא תרעמת.

ד. המניח פרות להיות מפריש עליהן תרומות ומעשרות. מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קימים, ואינו חושש שמא הרקיבה התבואה, ושמא החמיץ היין, ושמא החלידו המעות. הלך ומצאן שהרקיבו, ושהחמיץ, ושהחלידו - הרי זה חושש לתבואה, כדי שתרקב, וליין כדי שיחמיץ, ולמעות כדי שיחליד. אבדו - הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין.

ה. קדם אצל אשתו, או ששלח אצלה שליח, ואמר לה: 'גט ששלחתי לך אי אפשי שתעשי בו, הרי זה בטל הוא' - דבריו קימים. 'פסול הוא', 'אינו גט' - לא אמר כלום. בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר, ומבטלו, אם בטלו - מבטל; דברי רבי. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין יכול לבטלו, ולא הוסיף על תנאי, שאם כן, מה כח בית דין יפה?

ו. אמר לשנים: תנו גט זה לאשתי, יכול לבטל זה שלא בפני זה; דברי רבי. רבי

המוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר? שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בנדרים! אומרים לה: 'הוי יודעת, שהמוציא את אשתו משום נדר - אין יכולה היא שתחזר'.

יא. המוציא את אשתו משום אילוניות, ונשאת לאחר, והיו לה בנים, והיא תובעת כתבתה מן הראשון. משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, אומרים לה: 'יפה שתיקוניתך מדבוריך'. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: משום אילוניות נותנים לה כתבתה, בחזקת שהיא כשרה.

יב. אין מבליעין דגרי זהב במלחמה מפני סכנות נפשות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין מבריחין את השבוין מפני תקנת השבוים. בראשונה היו אומרים: המטמא ומנסף. חזרו ואמרו: אף המדמע. חזרו לומר: אף המנסף, בשוגג - פטור, במזיד - ח"ב, מפני תקון העולם.

יג. כהנים שפגלו במקדש, שוגגין - פטורין. מזידין - ח"בין, מפני תקון העולם. שליח בית דין שהכה ברשות בית דין, והזיק בשוגג - פטור, במזיד - ח"ב, מפני תקון העולם. רופא אמן שרפא ברשות בית דין והזיק, בשוגג - פטור, במזיד - ח"ב, מפני תקון העולם. המחתך את העבר במעי אשה ברשות בית דין, והזיק, בשוגג - פטור. במזיד - ח"ב, מפני תקון העולם.

יד. ארץ יהודה אין בה משום סקריקין², מפני ישוב המדינה. במה דברים אמורים? בהרוגין שנהרגו לפני המלחמה, ובשעת מלחמה אבל הרוגין שנהרגו מן המלחמה ואילך - יש בו משום סקריקין, גליל - לעולם יש בה משום סקריקין.

טו. הלוקח מן הסקריקין, וחזר ולקח מבעל הבית - מקחו קיים, מבעל הבית, וחזר ולקח מסקריקין - מקחו בטל, ואם עשה לו בעל הבית אחריות - מקחו קיים. זו משנה ראשונה, בית דין שאחריהן אמרו: הלוקח מן הסקריקין - נותן לבעלים רביע. רביע בקרקעות, רביע במעות, ויד בעלים על העליונה, רצו בקרקע - נוטלין, רצו במעות - נוטלין. אימתי? בזמן שאין בידן לקח, אבל אם יש בידם לקח - הן קודמין לכל אדם. רבי הושיב בית דין, ונמנו, שאם שהתה בפני סקריקין שנים עשר חדש - כל הקדם יקח. אבל נותן לבעלים רביע, רביע בקרקע, רביע במעות - יד בעלים על העליונה, אם יש בידן לקח - הן קודמין לכל אדם.

טז. האריסין, והחבורות, והאפוטרופסין - אין בהם משום סקריקין. הבא מחמת חוב³, ומחמת אנפרות⁴ - אין בהם משום סקריקין, ואנפרות עצמה - ממתנת לבעלים כל שנים עשר חדש.

יז. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לקח מן האשה בכתבתה, וחזר ולקח מן האיש - מקחו קיים, מן האיש וחזר ולקח מן האשה - מקחו בטל. אם עשתה לו אשה אחריות

³ עב"ם בעל זרוע שאגם נכסי ישראל וירד לתוך שדהו מחמת שהיה לו חוב על בעל השדה, ויש עדים לעב"ם שיש לו חוב על ישראל זה, או שהישראל עצמו הודה בזה.

⁴ אנפרות - עב"ם שאין הישראל מסור להרגו, אף נטל מפניו העב"ם את שדהו של ישראל במענה שיש לו חוב על ישראל בעל השדה, ואין לו לעב"ם עדים שיש לו חוב על ישראל זה, וגם הישראל אינו מודה שיש לעב"ם חוב עליו.

² גבר אלים ואגם, שלוקח שדות מיד בעליהם בגזלה ובלא דמים.

בכתבתה - מקחה קים. הפעוטות - מקחן
מקח וממכרן ממכר במטלטלין, אבל לא
בקרקות. רבי שמעון בן גמליאל אומר:
לא אמרו פעוטות אלא בהוה. עני שנוטל
בידו ומשליך אחת אחת, מה שתחתיו גזל
גמור.

יח. עיר שיש בה ישראל ועובדי כוכבים -
הפרנסין גובין מישראל ומעובדי כוכבים,
מפני דרכי שלום, ומפרנסין עניי עובדי
כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.
מספידין וקוברין מתי עובדי כוכבים עם
מתי ישראל מפני דרכי שלום. ומבקרין
חולי כותים עם חולי ישראל מפני דרכי
שלום. ומנחמין אבלי כותים עם אבלי
ישראל.

מסכת גטין פ"ק רביעי

א. האשה שאמרה: 'התקבל לי גיטי',
ואשתף אמרה: 'התקבל לי גיטי', 'הילך',
'הולך לה', 'התקבל לה וזכי לה', אם רצה
לחזור - לא יחזור. 'הבא לי גיטי', ואשתף
אמרה 'הבא לי גיטי', 'הילך', 'הולך לה'
ותן לה, 'התקבל לה וזכי לה', אם רצה
לחזור - יחזור; דברי רבי. רבי שמעון בן
גמליאל אומר: הולך לה ותן לה, אם רצה
לחזור - יחזור. 'התקבל לה וזכי לה', אם
רצה לחזור - לא יחזור. רבי אומר: בכלם לא
יחזור, עד שיאמר: 'אי אפשי שתקבל אלא
הולך ותן לה'.

ב. 'הבא לי גיטי', ואשתף אמרה התקבל לי
גיטי. 'התקבל לה גטה' ואשתף אמרה
'התקבל לי גיטי' - 'הולך לה ותן לה',
התקבל לה וזכי לה, אם רצה לחזור -
יחזור. 'שא לי גיטי', 'טול לי גיטי', 'יהא
גיטי לי בידך', האומרת: 'תקבל לי',
'הולך גט אשתך', 'גט בתך', 'גט אחותך',
והלך ונתנו לה - כשר. אמרו לו: 'נכתוב
גט לאשתך?' 'הולך גט אשתך', 'גט בתך',
'גט אחותך', והלך ונתנו לה - פסול, אפלו
הן הראשונים הן האחרונים. או אחד מן

הראשונים ואחד מן האחרונים. אפלו שני
אחים ואחד מצטרף עמהן.

ג. קטנה שיודעת לשמור את גטה - הרי זו
מתגרשת, אבל אין עושה שליח עד שתביא
שתי שערות. איזו היא קטנה? שיודעת
לשמור את גטה, כל שמשמרת גטה ודבר
אחר, ומחזרת לאחר שעה.

ד. האשה שאמרה: 'התקבל לי גיטי
במקום פלוני', וקבל לה במקום אחר -
פסול. ורבי אליעזר מכשיר. הבא לי גיטי
במקום פלוני, והביאו לה במקום אחר -
כשר, בכלם אין מגרשת, עד שיאמר: 'אי
אפשי שתקבלנו לה אלא במקום פלוני'.
האומר: 'תרכו' את אשתי' - כותבין
ונותנין לה. 'הרי זה גטך', ואמרה: 'תנוהו
לפלונני' - אין מגרשת. 'שיקבלנו לי' - הרי
זו מגרשת.

ה. האומר לשנים: 'תנו גט לאשתי', או
לשלושה: 'כתבו גט ותנו לאשתי' - הרי זה
יכתבו ויתנו לה. ואם אינם יודעים -
ילמדו. מכירין את האיש ואין מכירין את
האשה - כותבין ונותנין. מכירין את האשה
ואין מכירין את האיש - כותבין ואין
נותנין. אומר: 'כתבו', ולא אומר 'תנו', אף
על פי שמכירין את שניהם - כותבין ואין
נותנין. ה"ה צורח וצווח מראש ההר: 'כל
השומע קולי יכתב גט לאשתי' - הרי אלו
יכתבו ויתנו.

ו. בריא שאמר: 'כתבו גט לאשתי', ועלה
לראש הגג ונפל - כותבין ונותנין לה, כל
זמן שיש בו נשמה. רבן שמעון בן גמליאל
אומר: אם מעצמו נפל - הרי זה גט. אם
לאחר זמן נפל - כותבין ואין נותנין, שאני
אומר: 'שמא הרוח דחפתו'.

ז. אומר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת
שתמתין לי שתי שנים', וחזור ואמר
לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתתן לי

ב. 'הרי זה גטך מהיום אם מתי מחלי זה', אם מת מחלי זה, ועמד והלך בשוק וקלה ומת - אומדין אותו, אם מחמת חלי הראשון מת - הרי זה גט, ואם לאו - אינו גט. 'זה גטך מהיום אם מתי מחלי זה', ונפל הבית עליו, או הפישו נחש - אינו גט. 'אם לא אעמד מחלי זה', נפל עליו בית, ונשכו נחש - הרי זה גט, שלא עמד מאותו חלי.

ג. האומר לאשתו: 'הרי זה גטך מהיום ולאחר מיתה', רבי אומר: גט, וחקמים אומרים: אינו גט. אם מת, חולצת ולא מתיבמת. וכן האומר לשפחתו: 'הילך גט שחרורך מהיום ולאחר מיתה'. רבי אומר: גט שחרור. וחקמים אומרים: שחרור עבדים כגטי נשים. האומר: 'עשו לעבדי פלוני בן חורין מהיום ולאחר מיתה' - לא אמר כלום. וכופין את היורשין לקיים דברי המת.

ד. 'זה גטך מהיום אם מתי מחלי זה' - ימים שבינתיים, בעלה זכאי במציאתה, במעשה ידיה ובהפדת נדריה, ויורשת ומטמא לה. כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שאין צריכה הימנו גט שני; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: בעילתו תלויה. רבי יוסי אומר: בעילתו ספק, וחקמים אומרים: מגרשת ואינה מגרשת, ובלבד שימות. לא תתיחד עמו, אפלו בנה הקטן, לפי שאינה בושה לשמש כנגדו. ראויה שנתיחדה עמו באפלה, או שישנה עמו במרגלות המטה, אפלו הוא ער והיא ישנה, הוא ישן והיא ערה - אין חוששין שמה נתעסקו בדבר אחר, וחוששין משום זנות, ואין חוששין משום קדושין. רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר: אף חוששין משום קדושין. ראו שנים שנתיחדה עמו - צריכה הימנו גט שני. אחד - אינה צריכה הימנו גט שני. אחד בשחרית ואחד בין הערבים, זה הריה מעשה, ובא ושאל רבי אליעזר בן תדאי

מאתים זוז', לא בטלו דבריו האחרונים את הראשונים, אלא הרשות בידה. רצתה תמתין, רצתה תתן, אמר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתמתין לי שתי שנים', ויחזר ואמר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתמתין לי שלש שנים', בטלו דבריו האחרונים את הראשונים, ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין לתת לה את גטה.

ח. 'הרי זה גטך' על מנת שתבעל לפלוני - הרי זה גט, ואינו חושש שמא תלך ותבעל. 'על מנת שתבעל ותנשא לאבא ולאחי' - הרי זו לא תנשא, ולא תצא. 'על מנת שתבעלי לפלוני', אם נבעלה - הרי זה גט, ואם לאו אינו גט.

ט. 'הרי זה גטך על מנת שתאכלי בשר חזיר', ואם היתה זרה: 'על מנת שתאכלי תרומה', ואם היתה נזירה: 'על מנת שתשתי יין', אם אכלה ושתתה - הרי זה גט. ואם לאו - אינו גט.

י. האומר לאשתו: 'הולך גטך שעה אחת לפני מיתתי', וכן האומר לשפחתו: 'הולך גט שחרורך שעה אחת לפני מיתתי' - הרי אלו לא יאכלו בתרומה, שמה ימות לאחר שעה.

יא. האומר לעשרה: 'כתבו גט ותנו לאשתי', אחד כותב במעמד כלן. 'הולוכו גט לאשתי' - אחד מוליד כלן. 'כלכם הולוכו' - אחד מוליד במעמד כלן, לפיכך אם מת אחד מהן - הרי הגט פסול.

מִסְכַּת גִּטִּין פְּרָק חֲמִישִׁי

א. היה צלוב ומגיד, ורמז לכתב גט לאשתו - כותבין ונותנין לה כל זמן שיש בו נשמה. היה חולה ומשתק, אמרו: נכתוב גט לאשתך? הרפין בראשו, בודקין אותו שלש פעמים, אם אמר על לאו לאו ועל הן הן - דבריו קמיין. וכשם שבודקין אותו לגטין, כך בודקין אותו למקחות, ולמתנות, ולירושות, ולעדות.

לחכמים, ואמרו: אחד הן, ואין צריכה ממנו גט שני.

ה. 'הרי זה גטך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ומת, אם נתנה - אין זקוקה ליבם. ואם לאו - זקוקה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: תתן לאביו ולאחיו או לאחד מן היורשים. 'הרי זה גטך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ונתקרע הגט או שנאבד - מגרשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן. 'לכשתתני לי מאתים זוז, ונתקרע גט או אבד, אם נתנה - הרי זה גט. אם לאו - אינו גט. 'הרי זה גטך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ויחזר ואמר לה: 'הרי זה גטך מעכשיו' - לא אמר כלום. כיצד יעשה? יטלנו מידה ויחזר ויתננו לה.

ו. 'הרי זה גטך על מנת שתשמישי את אבא, ועל מנת שתניקי את בני, שמשותו שעה אחת והניקתו שעה אחת - הרי זה גט. 'על מנת שתניקי את בני' - עשרים וארבעה חדש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שמונה עשר חדש. רבי שמעון בן גמליאל אומר: מניין לתינוק משעת לידתו. 'על מנת שתשמישי את אבא ועל מנת שתניקי את בני' - הרי זו מגרשת מיד, עד שיאמר: 'לא תשמישי ולא תניקי'; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אם נתקם התנאי - מגרשת, ואם לאו - אינה מגרשת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין תנאי בכתיובין שאינו כפול.

ז. 'על מנת שתשמישי את אבא, ועל מנת שתניקי את בני, ומת האב או הבן, הואיל ולא נתקם התנאי - אינו גט; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אף על פי שלא נתקם התנאי, יכולה היא שתאמר לו: 'תן לי אביך ואשמשנו, תן לי את בנה ואניקנו'. 'על מנת שתשמישי את אבא, ואמר האב: 'אי אפשי שתשמשנו, הואיל ולא נתקם התנאי - אינו גט. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם בהקפדה אמר - אינו גט, אם ברצון אמר - הרי זה גט.

ח. 'הרי זה גטך על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים, ונתקרע הגט או אבד, אפלו בתוך שתי שנים - הרי זה גט, שהאומר 'על מנת' כאומר 'מעכשיו' דמי, 'לכשתשמישי את אבא שתי שנים, לכשתניקי את בני שתי שנים, ונתקרע הגט או שאבד בתוך שתי שנים - אינו גט. לאחר שתי שנים - הרי זה גט. 'על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים, ו'על מנת שתניקי את בני שתי שנים, ומת - יתקם התנאי, אפלו לאחר מיתה.

ט. אנטיפרס ביהודה, כפר עותנאי בגליל, בינתים - מטילין אותו לחומרא, מגרשת ואינו מגרשת. 'שאני הולך מיהודה לגליל, והגיע לאנטיפרס, ויחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך מגליל, והגיע לכפר עותנאי ויחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך למדינת הים, והגיע לעכו ויחזר - בטל התנאי. 'שאני מפרש לים הגדול, והגיע למקום שהספינות מפרשות, ויחזר - בטל התנאי.

י. 'הרי זה גטך כל זמן שאעבר מכנגד פניך שלשים יום, ה'יה הולך ובא הולך ובא, הואיל ולא נתיחד עמה - הרי זה גט. ולא תנשא, עד שיעבר מכנגד פניה שלשים יום.

יא. 'הרי זה גטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש, ומת בתוך שנים עשר חדש - לא תנשא. ורבתינו התירו לה לנשא. ואם נתקרע גט או אבד בתוך שנים עשר חדש - אינו גט. 'לאחר שנים עשר חדש' - הרי זה גט. 'הרי זה גטך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ויחזר ואמר לה: 'הרי הן מחולין לך' - לא אמר כלום. כיצד יעשה? יטלם ממנה, ויחזר ויתנם לה, ויאמר: 'הרי הן מחולין לך'.

יב. 'הרי זה גטך על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, 'על מנת שלא תשתי יין לעולם' - אינו גט, שפא תלך, ושפא תשתה. 'על מנת שלא תלכי לבית אביך, מכאן ועד שלשים יום, 'על מנת שלא

כִּינן שְׂיִצָּא מְרֻשׁוֹת הַגֵּג, נִמְחָק אוּ נִשְׂרָף – הָרִי זֶה מִגְרָשֶׁת.

ד. הָרִי זֶה גִטָּךְ, וְנִטְלָתוֹ מִיָּדוֹ, וְהִטִּילְתוּ לָיִם אוּ לְנֹהַר, חֲזוֹר וְאָמַר לֵה: 'שֵׁטֶר פְּסוּל הוּא!' יָנִיר חֶלֶק הוּא! לֹא כָּל הַיָּמָנוּ לְאֶסְרָה.

ה. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגִט יִשָּׁן, שְׁלֹא יֵהָא גִטָּה גְדוּל מִבְּנָה.

ו. כָּתַב לְשֵׁם הַפְּרָכִין, לְשֵׁם הוֹרְכִינוֹס, אוּ שְׁהִיָּה שָׁם שְׁנֵי מְלָכִים עוֹמְדִים, וְכָתַב לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כָּשֶׁר, לְשֵׁם אַבִּי אָבִיו – כָּשֶׁר. לְשֵׁם אָבִי מִשְׁפָּחָה – פְּסוּל. אִם הָיוּ נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ – כָּשֶׁר. גֵּר שְׁשֹׁנָה שָׁמוֹ כָּשֶׁם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים – כָּשֶׁר. וְכֵן אֶתְהָּ אֹמֵר בְּגִיּוּרָת. גִּטִּין הַבְּאִין מִמְדִּינַת הַיָּם, אִף עַל פִּי שְׁשֻׁמוֹתֵיהֶן כְּשֻׁמוֹת הַכּוֹתִיִּם – כָּשֶׁר, מִפְּנֵי שִׁישׁוּרָאֵל שְׁבִמְדִּינַת הַיָּם – שְׁמוֹתֵיהֶן כְּשֻׁמוֹת הַכּוֹתִיִּם.

ז. הִיָּה לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים, אַחַת בְּגִלִּיל וְאַחַת בִּיהוּדָה, וְלוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאַחַד בְּגִלִּיל, גֵּרָשׁ אִשְׁתּוֹ שְׁבִיהוּדָה בְּשֵׁם שְׁבַגְלִיל, וְאִשְׁתּוֹ שְׁבַגְלִיל בְּשֵׁם שְׁבִיהוּדָה – פְּסוּל. וְאִם אָמַר: אֲנִי פְלוֹנִי שְׁבִיהוּדָה עִם הַשֵּׁם שִׁישׁ לִי בְּגִלִּיל. וְנִשׁוּי אֲנִי אִשָּׁה מְגִלִּיל, אוּ שְׁהִיָּה בְּמָקוֹם אַחֵר. נִכְתַּב לְמָקוֹם לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כָּשֶׁר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אֶפְלוֹ כָּתַב שֵׁם דִּיהוּדָה בְּגִלִּיל וְשֵׁם דְּגִלִּיל בִּיהוּדָה – כָּשֶׁר.

ח. כָּל עֲרִיּוֹת שְׁאִמְרוּ צְרוּתֵיהֶן מְתוּרוֹת, הִלְכוּ צְרוּת אֵלוֹ וְנִשְׂאוּ וְנִמְצְאוּ אֵלוֹ אֵילוֹנִית – תִּצָּא מִזָּה וּמִזָּה, וְשִׁלַּשׁ עֲשָׂרֵה דְבָרִים בָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׁאִמְרוּ מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמֵים אוֹמְרִים: אֵין מְמֻזְרִים בִּיבְמָה. הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ, וְהִלְכָה צְרוּתָהּ וְנִשְׂאָת לְאַחֵר, וְנִמְצָאָת זֶה אֵילוֹנִית, תִּצָּא הִיא מִזָּה וּמִזָּה, וְשִׁלַּשָּׁה עֲשָׂר דְבָרִים בָּהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׁאִמְרוּ מִשָּׁם רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמֵים אוֹמְרִים: אֵין מְמֻזְרִים בִּיבְמָה.

תִּשְׁתִּי יֵין מִכָּאֵן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם – הָרִי זֶה גִט, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא תִלְךְ וְשְׁמָא תִשְׁתָּה.

יג. הָרִי זֶה גִטָּךְ עַל מְנַת שְׁלֹא תַעֲלִי בְּאֵילָן זֶה, וְעַל מְנַת שְׁלֹא תַעֲלִי בְּכַתֵּל זֶה, נִקְצָץ הָאֵילָן נִסְתֵּר הַכַּתֵּל – הָרִי זֶה גִט. עַל מְנַת שְׁתַּעֲלִי בְּאֵילָן זֶה, וְשְׁתַּעֲלִי בְּכַתֵּל זֶה, וְנִקְצָץ הָאֵילָן וְנִפְּל הַכַּתֵּל – אֵינוֹ גִט. עַל מְנַת שְׁלֹא תִפְרִיחִי בְּאֹוִיר, וְעַל מְנַת שְׁלֹא תַעֲבְרִי אֶת הַיָּם הַגְּדוּל בְּרַגְלֶיךָ – הָרִי זֶה גִט. עַל מְנַת שְׁתִּפְרִיחִי בְּאֹוִיר, וְעַל מְנַת שְׁתַּעֲבְרִי אֶת הַיָּם הַגְּדוּל בְּרַגְלֶיךָ – הָרִי זֶה אֵינוֹ גִט. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אֹמֵר: כְּזֶה גִט! כָּלֵל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא: כָּל תְּנַאי שְׂאִי אֶפְשָׁר לֵה לַעֲשׂוֹת, וְהִתְנָה עִמָּה, לֹא נִתְכּוֹן זֶה, אֲלֵא לְהַפְלִיגָהּ, בֵּין שְׁאִמְרוּ בְּפָה, וּבֵין שְׁאִמְרוּ בְּשֵׁטֶר. כָּלֵלוֹ שֶׁל דְּבַר: כָּל תְּנַאי מִתְקַיֵּם בְּפָה – נִתְקַיֵּם בְּשֵׁטֶר, כָּל תְּנַאי שְׂאִין מִתְקַיֵּם בְּפָה – אֵין מִתְקַיֵּם בְּשֵׁטֶר.

מִסְכַּת גִּיטִין פְּרָק שִׁישִׁי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: אֶפְלוֹ קָרוֹב לֵה מִיל וְכָא כָּלֵב וְנִטְלוֹ – אֵינָה מְגֻרְשֶׁת. וְאִם לֹאוּ – מְגֻרְשֶׁת. הִיָּה הוּא מִבְּפָנִים וְהִיא מִבְּחוּץ, זָרְקוּ לֵה, כִּינן שְׂיִצָּאָה מֵאֶסְקוּפָה וְלַחוּץ – הָרִי זֶה מִגְרָשֶׁת. הִיָּה הוּא מִבְּחוּץ וְהִיא מִבְּפָנִים וְזָרְקוּ לֵה, כִּינן שְׁנַכְנַס מֵאֶסְקוּפָה וְלַפָּנִים – הָרִי זֶה מִגְרָשֶׁת.

ב. אָמַר לֵה: 'כִּנְסִי שֵׁטֶר חוֹב זֶה', אוּ שְׁמַצָּאתוֹ מֵאַחֲרֵיהָ, קוֹרָאָה וְהָרִי הוּא גִטָּה, וְאַחֵר כֶּךָ אָמַר לֵה: 'הָא גִטָּךְ'. רַבִּי אֹמֵר: גִּט. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: אֵינוֹ גִט, עַד שִׁיאִמְרוּ לֵה בְּשַׁעַת מִתְּנָה – 'הָא גִטָּךְ'. נִתְּנוּ בִּידָה וְהִיא יִשְׁנָה, נִנְעָרָה קוֹרָאָה, וְאַחֵר כֶּךָ אָמַר לֵה: 'הָא גִטָּךְ'. רַבִּי אֹמֵר: גִּט. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: אֵינוֹ גִט, עַד שִׁיאִמְרוּ לֵה בְּשַׁעַת מִתְּנָה: 'הָא גִטָּךְ'.

ג. הִיָּתָה עוֹמְדַת עַל רֹאשׁ הַגֵּג וְזָרְקוּ לֵה, כִּינן שְׁהִגִּיעַ לְאֹוִיר הַגֵּג – הָרִי זֶה מִגְרָשֶׁת. הוּא מְלַמְעֵלָה וְהִיא מְלַמְטָה, וְזָרְקוּ לֵה,

הגלילי ואמר: היכן מצינו האסור לזה ומתיר לזה? האסור - אסור לכל! והמתיר - מתיר לכל! הא למדנו שאין זו פרייתות.

ג. רבי אלעזר בן עזריה אומר: פרייתות - דבר הכורת בינו לבינה, הא למדנו, שאין זו פרייתות. אמר רבי יוסי: רואה אני את דברי רבי אלעזר בן עזריה מדברי בלן. נענה רבי עקיבא ואמר: הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק, והיה לה בנים ונתארמלה או נתגרשה, ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו, לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים? הא למדת, שאין זה פרייתות. דבר אחר, הרי שהיה זה שנאסרה לו כהן ומת, המגרש אלמנה אצלו, וגרושה לכל אדם לא נמצאת? וקל וחומר מה גרושה שהיא קלה, אסורה בשביל צד גרושין שבה, אשת איש שהיא חמורה לא כל שכן? הא למדת, שאין זה פרייתות. אמר לו רבי יהושע: אין משיבין את הארי לאחר מיתה.

ד. דבר אחר, את מי החמירה תורה, כלל גרושה או כלל אלמנה? חמורה גרושה מאלמנה, מה אלמנה קלה נאסרה מן המתיר לה, גרושה חמורה אינו דין שתאסר מן המתיר לה? הא למדנו שאין זו פרייתות.

ה. דבר אחר, הלכה ונשאת לאחר, והיו לו בנים הימנה ומת, כשהיא חוזרת לזה שנאסרה עליו, לא נמצאו בניו של ראשון ממזרים? הא למדנו שאין זו פרייתות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הלכה ונשאת לאחר וגרשה, ואמר לה: הרי את מתרת לכל אדם, היאך זה מתיר מה שאסר הראשון? הא למדנו שאין זו פרייתות.

ו. גט שאין בו זמן, אבא שאול אומר: אפלו כתוב בו: 'אני היום גרשתיך' - כשר. 'כתבו ביום שקרע פלוני שטרותיו' - כשר. גט שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים - כשר, משום רבי אליעזר אמרו: מביא עדים לבית דין, ואין צריך להביא את הגט, וגובה מנכסים משעבדים.

ט. הנותן גט לאשתו, ולא סיהדו; בית שמאי אומרים: פסלה מן הבהונה. הוליק אשתו אצל לבָר, ונטל גטה ונתנו לה, ולא אמר לה: 'הא גטך'. רבי יוסי אומר: אם עסוקין באותו ענין - מגרשת. ואם לאו - אין מגרשת. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המגרש את אשתו, ולנה עמו בפונדקי, משום שאין צריכה הימנו גט שני, על מה נחלקו? על שראוה שנבעלה.

י. גט פשוט שכתוב בו עד אחד, מקשר שכתוב בו שני עדים, עדין מתוכו - תצא היא ושלש עשרה דבר בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחקמים אומרים: אין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם.

יא. איזהו גט קרח? כל שיש בו שבעה קשרים וששה עדים, ששה קשרים וחמשה עדים, חמשה קשרים וארבעה עדים, ארבעה קשרים ושלושה עדים, שלושה קשרים ושני עדים, פחות מכאן - אין משלימין עליו אלא קרובין הראוין להעיד במקום אחר.

מסכת גיטין פרק שביעי

א. המגרש את אשתו ואמר לה: 'הרי את מתרת לכל אדם אלא לפלוני'; רבי אליעזר מתיר לה לנשא לכל אדם חוץ מאותו האיש. ומודה רבי אליעזר שאם נשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה, שמתרת לנשא לזה שנאסרה עליו. לאחר פטירתו של רבי אליעזר, נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו, אלו הן: רבי יוסי הגלילי, ורבי טרפון, ורבי אלעזר בן עזריה, ורבי עקיבא.

ב. נענה רבי טרפון ואמר: הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרת עליו ומת בלא בנים, היאך זה מתיר? לא נמצא זה מתנה על מה שכתוב בתורה? וכל המתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל! הא למדנו, דאין זה פרייתות. נענה רבי יוסי

ז. גט שיש בו מחק, או תלוי מגופו - פסול, שלא מגופו - כשר. אם החזירו מלמטה, אפלו מגופו - כשר. גט שחתמו עליו עדיו, אחר שאלת שלום - פסול, שלא חתמו אלא על שאלת שלום. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של גט - כשר.

ח. כתבו בדרך זה, וחתמו עדיו בדרך שני - פסול. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של גט - כשר.

ט. הרחיק את העדים מן הכתב מלא שתי שיטין - פסול. פחות מכן - כשר. כמה ירחיק את העדים מן הכתב ויהא כשר? כדי שיהו נקרין עמו; דברי רבי. רבי שמעון אומר: מלא שיטה אחת. רבי דוסתאי בן רבי ינאי אומר: מלא חתימת שני עדים.

י. גט שחתמו עליו חמשה עדים, ונמצאו שלשה הראשונים קרובין או פסולין - תתקיים עדות בשאר עדים. גט שכתבו בחמשה לשונות, וחתמו עליו חמשה עדים בחמשה לשונות - פסול. נקרע - כשר. נתקרע - פסול. נקרע בו קרע של בית דין - פסול. נמוק או שהרקב, או שנעשה ככברה - כשר. נמחק או שנשטטש ובבואה שלו קימת, אם יכול לקרות - כשר, אם לאו - פסול.

יא. 'אני עד, חתמתי עד', אם היה כתב ידו יוצא ממקום אחר - כשר. ואם לאו - פסול. רבי שמעון בן גמליאל אומר: תקנה גדולה התקינו שיהו העדים משימין את שמן בגטין.

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן־יִצְחָק בֶּן־קֵהֶת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֵלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:	וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן־יִצְחָק בֶּן־קֵהֶת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֵלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:
--	--

ויקח קרח – פְּרִשָּׁה זוֹ יָפָה נִדְרָשֶׁת בְּמִדְרַשׁ רַבִּי תַנְחוּמָא. וַיִּקַּח קֶרַח – לָקַח אֶת עֲצָמוֹ לְצַד אֶחָד, לִהְיוֹת נִחְלָק מִתּוֹךְ הָעֵדָה לְעוֹרֵר עַל הַפְּהִנָּה. וְזֶהוּ שְׁתַּרְגָּם אוֹנְקְלוֹס: "וַאֲתַפְּלִיג", נִחְלָק מִשָּׂאֵר הָעֵדָה לִהְיוֹת זֵיק בְּמַחְלֶקֶת. וְכֵן: "מָה יִקְחֶךָ לְבָךְ", לֹקַח אוֹתָךְ לְהַפְּלִיגָךְ מִשָּׂאֵר בְּנֵי אָדָם. דָּבָר אַחֵר: וַיִּקַּח קֶרַח – מִשָּׁד רֵאשִׁי סִנְהֶדְרָאוֹת שְׁבָהֶם בְּדָבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "קַח אֶת אֶהֱרֹן"; "קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים". בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי – וְלֹא הַזְכִּיר בֶּן יַעֲקֹב, שְׁבַקְשׁ רַחֲמִים עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִזְכָּר שְׁמוֹ עַל מַחְלֶקֶתְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּקִהְלֶם אֵל תַּסַּד כְּבָדִי". וְהֵיכָן נִזְכָּר שְׁמוֹ עַל קֶרַח בְּהַתְּיַחֵסֵם עַל הַדּוֹכָן בְּדָבָרֵי הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "בֶּן אֲבִיסָף בֶּן קֶרַח בֶּן יִצְחָק בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי בֶּן יִשְׂרָאֵל". וְדָתָן וְאַבִּירָם – בְּשִׁבְלֵי שְׁהִיָּה שְׁבִיט רְאוּבֵן שְׂרוּי בְּחֻנְיָתָם תִּימְנָה, שְׁכֵן לִקְהַת וּבְנֵי הַחֹנִים תִּימְנָה, נִשְׁתַּתְּפוּ עִם קֶרַח בְּמַחְלֶקֶתוֹ; אוֹי לְרִשְׁעֵי אוֹיֵי לְשִׁכְנוֹ. וְמָה רָאָה קֶרַח לְחַלֵּק עִם מִשָּׁה נִתְקַנָּא עַל נְשִׂאוֹתָיו שֶׁל אֵלִיָּאָב בֶּן עֲזִיָּאל, שֶׁמְנַהֵג מִשָּׁה נְשִׂיאַ עַל בְּנֵי קֵהֶת עַל פִּי הַדְּבָרִים. אָמַר קֶרַח: אַחֵי אֲבָא אַרְבָּעָה הֵי, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּבְנֵי קֵהֶת" וְגוֹמַר. עִמָּרֶם הַבְּכוֹר, נִטְלוּ שְׁנֵי בְּנָיו גְּדֻלָּה: אֶחָד מְלָךְ, וְאֶחָד כְּהֵן גְּדוֹל; מִי רְאוּי לְטַל אֶת הַשְּׂנִיָּה לֹא אָנִי, שְׂאֲנִי בֶּן יִצְחָק שֶׁהוּא שְׂנֵי לְעִמָּרֶם וְהוּא מְנַהֵג נְשִׂיאַ אֶת בֶּן אַחֵיו הַקָּטָן מִפְּלֶם; הַרְיֵנִי חוֹלֵק עֲלָיו וּמִבְּטֵל אֶת דְּבָרָיו. מָה עָשָׂה עִמָּד וְכִנְס מְאִתָּם וְחִמְשִׁים רֵאשִׁי סִנְהֶדְרָאוֹת, רַבֵּן מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן שְׁכֵנָיו, וְהֵם אֵלִיצוֹר בֶּן שִׁדְיָאוֹר וְחִבְרִיּוֹ וְכִיּוֹצָא בּוֹ; שֶׁנֶּאֱמַר: "נְשִׂיאַ עֵדָה קְרִיאַי מוֹעֵד", וְלִהְלֹן הוּא אוֹמֵר: "אַלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה"; וְהַלְבִּישׁוֹן טְלִיתוֹת שְׁפָלָן תְּכֵלֶת. כָּאוֹ וְעִמָּדוֹ לִפְנֵי מִשָּׁה; אָמְרוּ לוֹ: טְלִית שְׁפָלָה שֶׁל תְּכֵלֶת, חֲבִיבַת בְּצִיצִית אוֹ פְטוּרָה אָמַר לָהֶם: חֲבִיבַת. הַתְּחִילוּ לְשַׁחֵק עֲלָיו: אֲפֹשֶׁר טְלִית שֶׁל מִין אַחֵר – חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָה, זוֹ שְׁפָלָה תְּכֵלֶת – לֹא תִפְטָר אֶת עֲצָמָה. בְּנֵי רְאוּבֵן – דָּתָן וְאַבִּירָם וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת.

וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאִתָּים נְשִׂיאַי עֵדָה קְרִיאַי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שָׂם:	וַיִּקְמוּ לְאַפֵּי מֹשֶׁה וְגוֹבְרִיאַ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאִתָּן וְחֲמִשִּׁין רַבְרָבֵי כֹנְשֵׁתָא מְעָרְעֵי זְמָן אַנְשֵׁין דְּשָׂמָא:
--	--

וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לְכֶם פִּי כָל־הָעֵדָה כָּלֶם קְדוּשִׁים וּבְתוֹכֶם י־הִנֵּה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֵהֶל י־הִנֵּה:	וַאֲתַכְּנִישׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וְאָמְרוּ לַהוֹן סָגִי לְכוּן אַרִי כָל כֹּנְשֵׁתָא כּוּלְהוֹן קְדִישִׁין וּבִינֵיהוֹן שְׂרִיאַ שְׁכִינְתָא דִּי וּמְדִין אִתּוֹן מִתְרַבְּרִין עַל קֵהֶלָא דִּי:
---	--

רב לכם – הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדְּאֵי לִקְחֶתֶם לְעֲצָמְכֶם גְּדֻלָּה. כָּלֶם קְדוּשִׁים – כָּלֶם שְׁמַעוּ דְּבָרִים בְּסִינֵי מִפִּי הַגְּבוּרָה. וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ – אִם לִקְחֶת אִתָּה מַלְכוּת, לֹא הִנֵּה לָךְ לְבָרֵר לְאַחִיךָ כְּהֵנָּה לֹא אַתָּם לְבַדְכֶם שְׁמַעְתֶּם בְּסִינֵי: "אֲנָכִי ה' אֶל־לְהִיךָ"; כֵּל הָעֵדָה שְׁמַעוּ.

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו:	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל אַפּוֹהִי:
--	--

ויפל על פניו – מִפְּנֵי הַמַּחְלֶקֶת. שֶׁכָּבַד זֶה בְּיָדָם סְרַחוּן רַבִּיעִי: חֲטָאוּ בְּעַגְלָה, "וַיַּחַל מֹשֶׁה"; בְּמַתְאוּנָנִים, "וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה"; בְּמַרְגְּלִים, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' וְשָׁמַעוּ מִצְרַיִם"; בְּמַחְלֶקֶתוֹ שֶׁל קֶרַח נִתְרַשְׁלוּ יְדָיו. מִשָּׁל לְכוּן מְלָךְ שֶׁסְרַח עַל אֲבִיו, וּפִיסַ עֲלָיו אוֹהֲבוֹ פַעַם וּשְׂתִים וְשָׁלֵשׁ. כְּשֶׁסְרַח רַבִּיעִית, נִתְרַשְׁלוּ יְדָי הָאוֹהֵב הַהוּא; אָמַר: עַד מָתַי אֶטְרִים עַל הַמְּלָךְ שְׂמָא לֹא יִקְבַּל עוֹד מִמֶּנִּי.

וַיִּדְבֹר אֶל־קֶרַח וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֵר וַיִּדַע י־הִנֵּה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקְּדוּשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו:	וּמְלִיל עִם קֶרַח וְעִם כָּל כֹּנְשֵׁתִיהַ לְמִימַר בְּצַפְרָא וַיְהוֹדַע יֵי יֵת דְּכָשֵׁר לִיהַ וַיֵּת דְּקְדִישׁ וַיִּקְרִיב לְקַדְמוֹהַ וַיֵּת דִּיתְרַעֵי בֵיהַ יִקְרִיב לְשִׁמוּשִׁיהַ:
--	---

בְּקֶר וַיִּדַע וְגוֹמַר – עֲתָה עַת שְׁכָרוֹת הוּא לָנוּ, וְלֹא נִכּוֹן לְהִרְאוֹת לְפָנָיו. וְהוּא הִנֵּה מִתְּפַנּוֹן לְדַחוּתָם, שְׂמָא יַחְזְרוּ בְּהֶם. בְּקֶר וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ – לְעַבּוּדַת לִוְיָהּ, וְאֵת הַקְּדוּשׁ – לְכַהֲנָה, וְהַקְּרִיב – אוֹתָם אֵלָיו. וְהַסְּרָגוּם מוֹכִיחַ בֶּן: "וַיִּקְרִיב לְקַדְמוֹהַי", "וְקְרִיב לְשִׁמוּשִׁיהַ". וּמִדְרָשׁוֹ: בְּקֶר. אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: גְּבוּלוֹת חֵלֶק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ; יְכוּלִים אַתֶּם לְהַפִּךְ בְּקֶר לְעָרֵב כֵּן תוּכְלוּ לְבַטֵּל אֶת זוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בְּקֶר וַיִּבְדַּל", כֹּף "וַיִּבְדַּל אֶהֱרֹן לְהַקְדִישׁוֹ" וְגוֹמַר.

זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ־לְכֶם מַחְתּוֹת קֶרַח וְכָל־עֲדָתוֹ:	דָּא עֲבִידוּ סְבוּ לְכוּן מַחְתָּנָן קֶרַח וְכָל כֹּנְשֵׁתִיהַ:
---	---

זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ לְכֶם מַחְתּוֹת – מָה רָאָה לוֹמַר לָהֶם כֹּף אָמַר לָהֶם: בְּדַרְכֵי הַגּוֹיִם יֵשׁ גִּימוּסִים הַרְבֵּה וְכוּמָרִים הַרְבֵּה, וְכָלֶם מִתְקַבְּצִים בְּבֵית אֶחָד. אָנוּ אֵין לָנוּ אֵלָא ה' אֶחָד, אָרוֹן אֶחָד וְתוֹרָה אַחַת וּמִזְבֵּחַ אֶחָד וְכַהֵן גְּדוֹל אֶחָד; וְאַתֶּם מְאִתָּם וְחִמְשִׁים אִישׁ מִבְּקָשִׁים כְּהֵנָּה גְּדוּלָה אַף אָנִי רוֹצֵה בְּכֹף הַא לְכֶם תְּשִׁימִישׁ חֲבִיב מִכָּל, הִיא הַקְּטָרֶת הַחֲבִיבָה מִכָּל הַקְּרִבְנוֹת, וְסַם הַמָּנָת נִתּוֹן בְּתוֹכוֹ, שְׁבִיב נִשְׂרָפוּ נְדָב וְאֲבִיהוּא. לְפִיכֹף הַתְּרָה בְּהֶם, "וְהִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוּשׁ", כְּבָר הוּא בְּקַדְשׁוֹ, וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שְׂמִי שְׂיִבְחַר הוּא הַקְּדוּשׁ אֵלָא אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: הַרְיֵנִי אוֹמֵר לְכֶם, שְׁלֹא תִתְחַבְּבוּ; מִי שְׂיִבְחַר בּוֹ – יֵצֵא חַי, וְכָלֶם אוֹבְדִים. מַחְתּוֹת – פְּלִים שְׁחוּתֵין בְּהֶם גְּחָלִים, וַיֵּשׁ לָהֶם בֵּית יָד.

וּתְנֶנּוּ בְהֶן אֲשׁ וְשִׁימוּ עֲלֵיהֶן קִטְרֹת לִפְנֵי י-הוָה וְהָיוּ בְהֶן אִישׁתָּא וְשׁוּ עֲלֵיהֶן קִטְרֹת בּוֹסְמִין קָדָם מִחֵר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר י-הוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ יְיָ מִחֵר וַיְהִי גּוֹבְרָא דִּיתְרַעִי יְיָ הוּא קְדִישׁ סְגִי לְכוּן רַב-לְכֶם בְּנֵי לֵוִי:

רַב לְכֶם בְּנֵי לֵוִי – דְּבַר גְּדוֹל אֲמַרְתִּי לְכֶם. וְלֹא טַפְשִׁים הִיוּ, שְׂכַף הַתְּרָה בְּהֶם וְקָבְלוּ עֲלֵיהֶם לְקָרֵב אֶלָּא הֵם חֲטָאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם, שְׁנָאֲמַר: "אֵת מַחְתּוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשׁוֹתָם". וְקָרַח שְׂפִקֵּחַ הָיָה, מָה רָאָה לְשִׁטּוֹת זֶה עֵינָיו הִטְעִיתוּ: רָאָה שְׁלִשְׁלֹת גְּדוּלָּה יּוֹצֵאָה מִמֶּנּוּ, שְׁמוּאֵל, שְׁשִׁקּוּל כְּגֹדֵד מִשָּׁה וְאֶהְרֹן, אָמַר: בְּשִׁבִּילֹי אֲנִי נִמְלֵט; וְעֹשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִשְׁמֵרוֹת עוֹמְדוֹת לְבְנֵי בְּנָיו, כָּלָם מִתְנַבְּאִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁנָאֲמַר: "כָּל אֵלֶּה בְּנִים לְהִימָן". אָמַר: אֲפֹשֶׁר כָּל הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת עֲתִידָה לְעֹמֵד מִמֶּנִּי וְאֲנִי אֶדְם לְכַף נִשְׁתַּחֲוֶה לְבֹא לְאוֹתָהּ חֲזָקָה, שְׁשִׁמַּע מִפִּי מִשָּׁה שְׂכָלָם אוֹבְדִים וְאֶחָד נִמְלֵט, אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ – טַעַה וְתָלָה בְּעַצְמוֹ. וְלֹא רָאָה יָפָה, לְפִי שְׂבָנָיו עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וּמִשָּׁה הָיָה רוֹאֶה. תְּנַחוּמָא. רַב לְכֶם – דְּבַר גְּדוֹל נְטִלְתֶם בְּעַצְמְכֶם, לְחַלֵּק עַל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח שְׁמַעוּ-נָא בְּנֵי לֵוִי:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח שְׁמַעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי – הַתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ דְּבָרִים רַפִּים. כִּינּוּן שְׂרָאָהוּ קִשָּׁה עֲרָף, אָמַר: עַד שְׁלֵא יִשְׁתַּחֲפוּ וְשָׂאֵר הַשִּׁבְטִים וַיֵּאבְדוּ עִמּוֹ, אֲדַבֵּר גַּם אֶל כָּלָם; הַתְּחִיל לְזַרְזֵי בְּהֶם: שְׁמַעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי.

הַמְעַט מִכֶּם כִּי-הִבְדִּיל א-לֵהִי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לְעֵבֹד אֶת-עֲבֹדַת מִשְׁכַּן י-הוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם:

וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה – לְשִׁיר עַל הַדּוֹכָן.

וַיִּקְרַב אֹתָהּ וְאֶת-כָּל-אֶחָיוּ בְּנֵי-לֵוִי אִתָּהּ וּבִקְשַׁתֶּם גַּם-כְּהֻנָּה:

וַיִּקְרַב אֹתָהּ – לְאוֹתוֹ שְׁרוֹת שְׁהַרְחִיק מִמֶּנּוּ שְׂאֵר עַדַת יִשְׂרָאֵל.

לָכֵן אֹתָהּ וְכָל-עַדַתְהָ הַנּוֹעְדִים עַל-י-הוָה וְאֶהְרֹן מֵה-הוּא כִּי תִלְוֶנוּ עֲלָיו:

לָכֵן – בְּשִׁבִּיל כָּהֵן, אֹתָהּ וְכָל עַדַתְהָ הַנּוֹעְדִים אִתָּהּ – עַל ה', כִּי בְשִׁלְיָחוֹתוֹ עֲשִׂיתִי לְמַת כְּהֻנָּה לְאֶהְרֹן, וְלֹא לָנוּ הוּא הַמַּחְלֶקֶת הַזֶּה.

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתָו וְלְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה:

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה וְגוֹמֵר – מִכָּאֵן שְׁאִין מַחְזִיקִין בַּמַּחְלֶקֶת, שְׁהָיָה מֹשֶׁה מְסוּר אַחֲרֵיהֶם לְהַשְׁלִימָם בְּדַבְרֵי שְׁלוֹם. לֹא נַעֲלֶה – פִּיחֶם הַכְּשִׁילָם, שְׁאִין לְהֶם אֶלָּא וְרִידָה.

הַמְעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי-תִשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ גַם-הַשְׁתַּחֲרַר:

הַזְעִיר אָרִי אֲסִיקְתָּנָא מֵאַרְעַ עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבַשׁ לְקַטְלוֹתָנָא בַּמִּדְבָּרָא אָרִי מִתְרַבְּתָא עֲלֵנָא אַף אֶתְרַבְּרָא:

שְׁנִי

אַף לֹא אֶל-אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִבִּיאָתָנוּ וְתַתָּן-לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֶם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה:

וְתַתָּן לָנוּ – הַדְּבַר מוֹסֵב עַל לֹא הָאֲמוֹר לְמַעֲלָה, כְּלוּמַר: לֹא הִבִּיאָתָנוּ וְלֹא נָתַתָּ לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם. אָמַרְתָּ לָנוּ: "אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֵנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ" וְגוֹמֵר; מִשָּׁם הוֹצֵאתָנוּ, וְלֹא אֶל אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִבִּיאָתָנוּ, אֶלָּא גִזַּרְתָּ עֲלֵינוּ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר, שְׁאֲמַרְתָּ לָנוּ: "בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְלוּ כְּגָרִיכֶם". הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֶם תִּנְקַר וְגוֹמֵר – אֲפִילוּ אֹתָהּ שׁוֹלֵם לְנַקֵּר אֶת עֵינֵינוּ אִם לֹא נַעֲלֶה אֵלָיו, לֹא נַעֲלֶה. הָאֲנָשִׁים הָהֶם – כָּאֲדָם הַתּוֹלָה קָלְלָתוֹ בַּחֲבָרוֹ.

וַיַּחַדְר לַמֹּשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל-יְהוָה אֵל-תִּפְּן אֵלַי- מִנְחָתְךָ אֶל-תִּפְּן אֵלַי- מִנְחָתְךָ לֹא תִמּוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי וְלֹא תִרְעַתִּי אֶת-אֶחָד מֵהֶם: וַתִּקְרֵף לַמֹּשֶׁה לַחֲדָא וַאֲמַר קָדָם יְיָ לֹא תִקְבִּיל בְּרַעְוֵא קוֹרְבָנְהוֹן לֹא תִמְרָא דְחַד מִנְהוֹן שְׂטֵרִית וְלֹא אֲבֵאִישִׁית לְחַד מִנְהוֹן:

וַיַּחַדְר לַמֹּשֶׁה מְאֹד – נִצְטַעַר עַד לְמֵאֵד. אֵל תִּפְּן אֵל מִנְחָתְךָ. לְפִי פְשׁוּטוֹ: הַקְטָרֶת שֶׁהֵם מְקַרְבִּין לְפָנָיִךָ מִחַר, אֵל תִּפְּן אֵלֶיךָ. וּמְדַרְשׁוֹ, אָמַר: יוֹדַע אֲנִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּתַמִּידֵי צְבוּר; חֵלֶקֶם לֹא יִקְבַּל לְפָנָיִךָ לְרַצוֹן, תִּנְיָחֲנּוּ הָאֵשׁ וְלֹא תִאֲכַלְנּוּ. לֹא תִמּוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי – לֹא תִמּוֹרוּ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם נִטְלָתִי. אֲפֹלוּ כִשְׁהִלְכַתִּי מִמְדִּינָן לְמִצְרַיִם וְהִרְפַּכְתִּי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בְּנֵי עַל הַחֲמוֹר, וְהִיָּה לִי לְטַל אוֹתוֹ הַחֲמוֹר מִשְׁלָהֶם, לֹא נִטְלָתִי אֲלֵא מִשְׁלִי. וְתַרְגּוּם אוֹנְקֵלוֹס "שְׂטֵרִית", לְשׁוֹן אֲרָמִי; כִּד נִקְרֵאת אֲנַגְרֵא שֶׁל מְלֶךְ, שְׂחִנוֹר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קְרַח אַתָּה וְכָל-עֲדַתְךָ הָיוּ לִפְנֵי י-הוָה אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחַר: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְקַרַח אַתָּה וְכָל כְּנִשְׁתְּךָ הָיוּ זְמִינִין לְקָדָם יְיָ אַתָּה וְאַנּוּן וְאַהֲרֹן מִחַר:

וְהֵם – עֲדַתְךָ.

וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וּנְחִתָּם עָלֵיהֶם קְטָרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי י-הוָה אִישׁ מִחֶתְתּוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאתִים מִחֶתֶת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ: וְסָבוּ גִבּוֹר מִחֶתִיתִיָּה וְתַתְּנוּן עָלֵיהוֹן קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין וְתִקְרְבוּן קָדָם יְיָ גִבּוֹר מִחֶתִיתִיָּה מֵאֵתוֹן וְחֲמִשִּׁין מִחֶתְתְּךָ וְאַתָּה וְאַהֲרֹן גִּבּוֹר מִחֶתִיתִיָּה:

וְהִקְרַבְתֶּם וְגוֹמַר אִישׁ מִחֶתְתּוֹ – הַחֲמִשִּׁים וּמֵאתִים אִישׁ שְׂבָכָם.

וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ עָלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֵיהֶם קְטָרֶת וַיַּעֲמִדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: וְנָסִיבוּ גִבּוֹר מִחֶתִיתִיָּה וַיִּהְיוּ עָלֵיהוֹן אִישְׁתָּא וְשׁוּיָאוּ עָלֵיהוֹן קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין וְקָמוּ בְתַרְע מִשְׁפָּן זְמָנָא וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

וַיִּקְהַל עָלֵיהֶם קְרַח אֶת-כָּל-הָעֵדָה אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּרְא כְבוֹד-י-הוָה אֶל-כָּל-הָעֵדָה: וְכַנְיֵשׁ עָלֵיהוֹן קְרַח יֵת כָּל כְּנִשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁפָּן זְמָנָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דֵינִי לְכָל כְּנִשְׁתָּא:

וַיִּקְהַל עָלֵיהֶם קְרַח – בְּדַבְרֵי לְצַנוּת. כָּל הַלִּילָה הַהוּא הִלָּף אֲצֵל הַשְּׂבָכִים וּפְתָה אוֹתָם: כְּסָבוּרִין אַתֶּם שְׁעָלִי לְבַדִּי אֲנִי מִקְפִּיד אִינִי מִקְפִּיד אֲלֵא בְשִׁבִּיל כְּלָכֶם אֵלוּן וְנוֹטְלִין כָּל הַגְּדֵלוֹת, לוֹ הַמְלָכוֹת וְלֹאֲחֵיו הַכְּהֵנָה עַד שְׁנַתְּפָתוּ כְּלָם. וַיִּרְא כְבוֹד ה' – כָּא בְעַמּוּד עָנּוּ.

שְׁלִישִׁי פְרָשֶׁת עֲנֵשׁ עֲדַת קְרַח

וַיַּדְבֵּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר:

הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֲכַלְהָ אַתֶּם פְּרָגַע: אַתְּפָרְשׁוּ מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא הָדָא וְאַשִׁיזִי יִתְהוֹן כְּשַׁעָה:

וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל א-לֵהִי הָרוּחַת לְכָל-בְּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יִחַטָּא וְעַל כָּל-הָעֵדָה תִּקְצָף: וְנִפְּלוּ עַל אִפְּיָהוֹן וַאֲמָרוּ אֵל אֱלֹהֵי רוּחֵיָא לְכָל בְּשָׂרָא גּוֹבְרָא חַד יַחֻב וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא יְהִי רוּגְזָא:

אֵל א-לֵהִי הָרוּחַת – יוֹדַע מִחֻשְׁבוֹת. אִין מְדַתְךָ כְּמַדַּת בְּשָׂר וְדָם. מְלֶךְ בְּשָׂר וְדָם שְׁפָרְחָה עָלָיו מְקַצַּת מְדִינָה – אִינּוּ יוֹדַע מִי חוֹטָא, לְפִיכְךָ כְּשֶׁהוּא כּוֹעֵס, נִפְרָע מִכָּלֶם; אֲבָל אַתָּה – לְפָנָיִךָ גְלוּיּוֹת כָּל הַמִּחֻשְׁבוֹת, וַיּוֹדַע אַתָּה מִי חוֹטָא. הָאִישׁ אֶחָד – הוּא חוֹטָא, וְאַתָּה עַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצָף אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יָכֵה אֲמַרְתֶּם; אֲנִי יוֹדַע וּמוֹדִיעַ מִי חַטָּא וּמִי לֹא חַטָּא.

וַיַּדְבֵּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל-הָעֵדָה לֵאמֹר הִעָלוּ מִסְבֵּיב לְמִשְׁפַּחַת קְרַח דָּתוֹ וְאַבְיָרָם: מְלִיל עִם כְּנִשְׁתָּא לְמִימַר אֲסַתְּלִקוּ מִסְּחוֹר סְחוֹר לְמִשְׁכָּנָא דְקְרַח דָּתוֹ וְאַבְיָרָם:

הִעָלוּ וְגוֹמַר – כְּתַרְגּוּמוֹ: "אֲסַתְּלִקוּ" מִסְּבִיבוֹת מִשְׁפָּן קְרַח.

וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיִּלָּךְ אֶל-דָּתוֹ וְאַבְיָרָם וַיִּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְקָם מֹשֶׁה וַאֲזַל לְוֹת דָּתוֹ וְאַבְיָרָם וַאֲזַלוּ בְתַרוּהֵי סְבִי יִשְׂרָאֵל:

וַיִּקָּם מֹשֶׁה – כְּסָבוֹר שְׁיִשְׂאוּ לוֹ פָּנָיִם, וְלֹא עָשׂוּ.

ומליל עם פגשתא למימר זורו כען מעלוי משפני
גובריא חייביא האליו ולא תקרבון בכל דילהון דלמא
תלקון בכל חוביהון:

ויזבר אל-העדה לאמר סורו נא מעל אהלי
האנשים הרשעים האלה ואל-תגעו בכל-אשר
להם פן-תספו בכל-חטאתם:

ואסתלקו מעלוי משפנא דקרח דתו ואבירם מסחור
סחור ודתו ואבירם נפקו קימין בתרע משפניהון
ונשיהון ובניהון וטפלהון:

ויעלו מעל משפן-קרח דתו ואבירם מסביב ודתו
ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם
וטפם:

יצאו נצבים – בקומה זקופה לחרף ולגזף, כמו "וינצב ארבעים יום" דגלית. ונשיהם ובניהם וטפם – בא וראה כמה קשה המחלקת; שְׁהַרִי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שְׁיָבִיא שְׁמֵי שְׁעָרוֹת, ובית דין של מעלה עד עֲשָׂרִים שָׁנָה; וכאן אָבְדוּ אִף יוֹנְקֵי שְׁ-דִים.

ואמר משה בדא תדעון ארי יי שלחני למעבד ית כל
עובדיא האליו ארי לא מרעותי:

ויאמר משה בזאת תדעון כִּי-י-הוה שלחני לעשות
את כל-המעשים האלה כִּי-לא מלבי:

לעשות את כל המעשים האלה – שעשיתי על פי הדבור, למת לאהרון כהנה גדולה, ובניו סגני כהנה, ואליצפון נשיא הקהתי.

אם פמותא דכל אנשא ימותון אליו וסעורא דכל
אנשא יסתער עליהון לא יי שלחני:

אם-פמות כל-האדם ימתון אלה ופקדת כל-האדם
יפקד עליהם לא י-הוה שלחני:

לא ה' שלחני – אלא אני עשיתי הכל מדעתי, ובדין הוא חולק עלי.

ואם בריאה יברא יי ותפתח ארעא ית פומה ותבלע
יתהון וית כל דילהון וייתתון כד חיינ לשאול ותדעון
ארי ארגיזו גובריא האליו קדם יי:

ואם-בריאה יברא י-הוה ופצתה האדמה את-פיה
ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו חיים שאלה
וידעתם כִּי נאצו האנשים האלה את-י-הוה:

ואם בריאה – מדשה. יברא ה' – להמית אותם במיתה שלא מת בה אדם עד הנה; ומה היא הבריאה ופצתה האדמה את פיה ותבלעם; אז וידעתם כִּי נאצו הם את ה', ואני – מפני הגבורה אמרתי. ורבותינו פרשו: אם בריאה פה לארץ מששת ימי בראשית, מוטב; ואם לאו, יברא ה'.

ונה פד שיצי למללא ית כל פתגמיא האליו
ואתבזעת ארעא דתחותיהון:

ויהי ככלתו לדבר את כל-הדברים האלה ותבקע
האדמה אשר תחתיהם:

ופתחת ארעא ית פומה ובלעת יתהון וית אנש בתיהון
וית כל אנשא דלקרח וית כל קנינא:

ותפתח הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-בתיהם
ואת כל-האדם אשר לקרח ואת כל-הרכוש:

ונחתו אנון וכל דילהון כד חיינ לשאול ותפת עליהון
ארעא ואבדו מגו קהלא:

וירדו הם וכל-אשר להם חיים שאלה ותכס עליהם
הארץ ויאבדו מתוך הקהל:

וכל ישראל דבסתריהון ערקו לקלהון ארי אמרו
דלמא תבלענא ארעא:

וכל-ישראל אשר סביבתיהם גסו לקלם כִּי אמרו
פן-תבלענו הארץ:

גסו לקלם – בשביל הקול היוצא על בליעתו.

ואישתא נפקת מן קדם יי ואכלת ית מאתו ותמשין
גוברא מקרבי קטורת בוסמיא:

ואיש יצאה מאת י-הוה ותאכל את החמשים
ומאתים איש מקרבי הקטרת:

ומליל יי עם משה למימר:

ויזבר י-הוה אל-משה לאמר:

אימר לאלעזר בר אהרון כהנא ויפריש ית מחתינתא
מבין השרפה ואת-האש זרה-הלאה כִּי קדשו:
אתקדשא:

אמר אל-אלעזר בר-אהרון הפלו ויגרם את-המחתת
מבין השרפה ואת-האש זרה-הלאה כִּי קדשו:

ואת האש – שבתוך המחתות. זרה הלאה – לארץ מעל המחתות. כִּי קדשו – המחתות, ואסורין בהנאה, שְׁהַרִי עֲשָׂאוֹם כְּלֵי שֵׁרֶת.

את מחתות החטאים האלה בנפשתי ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח פי הקריבה לפני-הנה ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל: **החטאים האלה בנפשתי – שנעשו פושעים בנפשותם, שנחלקו על הקדוש ברוך הוא. רקעי – רדודין. פחים – טסים מרדדין, טינבי"ש בלעז. צפוי למזבח – למזבח הגדול. ויהיו לאות – לזכרון, שיאמרו: אלו היו מאותן שנחלקו על הנהגה ונשכחו.**

ויקח אלעזר הפהן את מחתות הנחשת אשר הקריבו השרפים וירקעום צפוי למזבח: **ויקח אלעזר הפהן את מחתות הנחשת אשר הקריבו השרפים וירקעום צפוי למזבח: וירדדו ויניחו חופאה למזבח:**

זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרבו איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני-הנה ולא יתקרב ובעדתו פאשר דבר-הנה ביד-משה לו: **זכרון לבני ישראל בדיל דלא יקרבו גבר חילוני דלא מזרעא דאהרן הוא לאסקא קטורת בוסמין קדם יי ולא יתקרב ובעדתו פאשר דבר-הנה ביד-משה לו:**

ולא יתקרב – כדי שלא יתקרב פאשר דבר ה' ביד משה לו – כמו 'עליו'; על אהרן דבר אל משה, שיהיה הוא ובניו פתנים; לפיכך "לא יקרבו איש זר אשר לא מזרע אהרן" וגומר. וכן כל "לי" ו"לו" ו"להם" הסמוכים אצל דבור, פתרוןם כמו 'על'. ומדרשו: על קרבן; ומהו ביד משה ולא כתב 'אל משה' רמז לחולקים על הנהגה, שלוקין בצרעת כמו שלקה משה בידו, שנאמר: "ויציאה והנה ידו מצרעת כשלג". ועל כן לקח עזיהו בצרעת.

וילנו פל-עדת בני-ישראל ממחלת על-משה ועל-אהרן לאמר אתם המתם את-עם-הנה: **וילנו פל-עדת בני-ישראל ממחלת על-משה ועל-אהרן לאמר אתם המתם את-עם-הנה:**

ויהי בהקהל העדה על-משה ועל-אהרן ויפנו אליהם מועד והנה כסו הענו וירא כבוד-הנה: **ויהי בהקהל העדה על-משה ועל-אהרן ויפנו אליהם מועד והנה כסו הענו וירא כבוד-הנה:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד: **ויבא משה ואהרן אל-פני אהל מועד:**

וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וַיֹּמַר – אָסֹז אֶת הַמִּלְאָךְ וְהַעֲמִידוּ עַל כְּרַחוּ. אָמַר לוֹ הַמִּלְאָךְ: הִנֵּחַ לִי לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתִי. אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה צָנְנִי לַעֲכָב עַל יָדְךָ. אָמַר לוֹ: אֲנִי שְׁלוּחוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְאַתָּה שְׁלוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ: אִין מֹשֶׁה אֹמֵר כְּלוּם מְלַבּוֹ אֶלָּא מִפִּי הַגְּבוּרָה; אִם אִין אַתָּה מְאָמִין, הָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, בֵּא עִמִּי וּשְׂאֵל. וְזֶהוּ שְׂנַאָמַר: "וַיֵּשֶׁב אֶהְרֹן אֶל מֹשֶׁה". דָּבַר אַחֵר: לָמָּה בַקְּטָרֶת לְפִי שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל מְלִיזִים וּמְרַנְנִים אַחֵר הַקְּטָרֶת, לוֹמַר: סֵם הַמִּנֹּת הוּא עַל יָדוֹ מֵתוֹ נָדָב וְאָבִיהוּא; עַל יָדוֹ נִשְׂרָפוּ חַמְשִׁים וּמֵאֲמִים אִישׁ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּרְאוּ שְׁעוֹצָר מַגֵּפָה הוּא, וְהַסְטָא הוּא הַמַּמִּית.

וַיְהִיו הַמַּתִּים בַּמַּגֵּפָה אַרְבַּעַה עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מְלַבְּד הַמַּתִּים עַל-דְּבַר-קִרְחָה: וְהָיוּ דְמִיתוּ בְּמוֹתָנָא אַרְבַּעַת עָשָׂר אֶלְפִין וּשְׁבַע מֵאָה בַר מְדִמִּיתוּ עַל פְּלוּגָתָא דְקִרְחָה:

וַיֵּשֶׁב אֶהְרֹן אֶל-מֹשֶׁה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נִעְצְרָה: וְתָב אֶהְרֹן לִנְת מֹשֶׁה לְתַרַע מִשְׁפַּח זְמָנָא וּמוֹתָנָא אַתְּכְלִי:

חַמִּישִׁי וַיְדַבֵּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: פְּרִשֵׁת פְּרִיחַת הַמָּטָה וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דָּבַר | אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאַתֶּם מִטָּה מִטָּה לְבֵית אָב מֵאַתְּ כָּל-נְשִׂיאֵיהֶם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת אִישׁ אֶת-שְׂמוֹ תִכְתֹּב עַל-מִטָּהוּ: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסָב מְנַהוֹן חוּטְרָא חוּטְרָא לְבֵית אָבָא מִן כָּל רַבְרַבְנֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן תְּרִי עָשָׂר חוּטְרִין גְּבַר יֵת שְׁמִיָּה תִכְתֹּב עַל חוּטְרִיָּה:

וְאֵת שְׁם אֶהְרֹן תִּכְתֹּב עַל-מִטָּה לְגִי כִּי מִטָּה אֶחָד לְרֵאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: וְיֵת שְׁמָא דְאֶהְרֹן תִּכְתֹּב עַל חוּטְרָא דְלוֹי אַרִי חוּטְרָא חַד לְרִישׁ בֵּית אֲבֹתָהוֹן:

כִּי מִטָּה אֶחָד – אַף עַל פִּי שְׁחֻלְקֵתִים לְשִׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת, מִשְׁפַּחַת כְּהֵנָּה לְבַד וְלוֹיָהּ לְבַד, מִכָּל מְקוֹם שֶׁבָט אֶחָד הוּא.

וְהִנַּחְתֶּם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְפָנַי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֲנֹעַד לְכֶם וְשָׁמָּה: וְתַצְנַעְנֹן בְּמִשְׁפַּח זְמָנָא קָדָם סִדְהוּתָא דְאֲזַמִּין מִימְרֵי לְכוּן תְּמַן:

וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבַחֲרֶנּוּ מִטָּהוּ יִפְרַח וְהִשְׁפִּיתִי מִעָלַי אֶת-תְּלֻבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מְלִינָם עָלֵיכֶם: וְיִהִי גוֹבְרָא דְאֲתֵרְעִי בֵּיהּ חוּטְרִיָּה יְנַעֲי וְאֲנִיחַ מִן קְדָמִי יֵת תּוֹרְעָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְאֲנֹן מִתְרַעְמִין עָלֵיכוּן:

וְהִשְׁפִּיתִי – כְּמוֹ "וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם"; "וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שִׁכְכָה".

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו | כָּל-נְשִׂאֵיהֶם מִטָּה לְנְשִׂיאֵי אֶחָד מִטָּה לְנְשִׂיאֵי אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהְרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ לִיָּה כָּל רַבְרַבְנֵיהוֹן חוּטְרָא לְרַבָּא חַד חוּטְרָא לְרַבָּא חַד לְבֵית אֲבֹתָהוֹן תְּרִי עָשָׂר חוּטְרִין וְחוּטְרָא דְאֶהְרֹן בְּגוֹ חוּטְרִיָּהוֹן:

בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם – הֵנִיחַ בְּאֲמַצְעוֹ; שְׁלֵא יֵאמְרוּ: מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחוֹ בְּצַד שְׁכִינָה פִּרְחָה.

וַיַּנַּח מֹשֶׁה אֶת-הַמִּטּוֹת לְפָנָי י-הוָה בְּאֹהֶל הָעֵדוּת: וְאֲצַנַע מֹשֶׁה יֵת חוּטְרִיָּא קָדָם יִי בְּמִשְׁפַּחָא דְסִדְהוּתָא:

וַיְהִי מִמְחֻרָת וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל-אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פִּרְחָ מִטָּה-אֶהְרֹן לְבֵית לְגִי וַיִּצָּא פִּרְחָ וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים: וְהָיָה בְּיוֹמָא דְבִתְרוּהִי וְעָאֵל מֹשֶׁה לְמִשְׁפַּחָא דְסִדְהוּתָא וְהָא יֵעָא חוּטְרָא דְאֶהְרֹן לְבֵית לְוִי וְאִפִּיק לְבָלְבִין וְאֲנִיץ נִץ וְכַפִּית שְׁגָדִין:

וַיִּצָּא פִּרְחָ – כְּמִשְׁמַעוֹ. צִיץ – הוּא חֲנֻטַת הַפָּרִי כְּשֶׁהִפְרַח נּוֹפֵל. וַיִּגְמַל שְׁקָדִים – כְּשֶׁהִפְרָה הַפָּרִי, הִפְרָה שְׁקָדִים; לְשׁוֹן "וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל" וְלְשׁוֹן זֶה מְצוּי בְּפָרִי הָאֵילָן, כְּמוֹ: "וּבִסֵּר גָּמַל יִהְיֶה נֹצֵה". וְלָמָּה שְׁקָדִים הוּא הַפָּרִי הַמְּמַהֵר לְהִפְרִישׁ מִכָּל הַפְּרוּת; אַף הַמְּעוֹרָר עַל הַכְּהֵנָּה – פְּרַעְנוֹתוֹ מְמַהֵר לְבֵא, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּעוֹזָה: "וְהִצְרַעַת וְרָחָה בְּמִצְחוֹ". תְּרַגּוּמוֹ "וְכַפִּית שְׁגָדִין"; כְּמִין אֲשֶׁכּוֹל שְׁקָדִים יַחַד, כְּפּוֹתִים זֶה עַל זֶה.

וַיִּצָּא מֹשֶׁה אֶת-כָּל-הַמִּטּוֹת מִלְּפָנָי י-הוָה אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטָּהוּ: וְאִפִּיק מֹשֶׁה יֵת כָּל חוּטְרִיָּא מִן קָדָם יִי לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתַּמּוּדְעוּ וַיְנַסִּיבוּ גְבַר חוּטְרִיָּה:

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה הִשָּׁב אֶת-מַטֵּה אֱהֲרֹן לִפְנֵי הָעֲדוּת לְמִשְׁמַרְתָּ לְאוֹת לְבְנֵי-מִרְי וְתִכַּל תְּלוּנֹתָם מֵעֲלֵי וְלֹא יָמָתוּ:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲתִיב יְת חוּטְרָא דְאַהֲרֹן קָדָם סְהֵדוּתָא לְמַטְרָא לְאַת לְעֲמָא סְרַבְנָא וְיִסּוּפּוֹן תּוֹרְעַמְתְּהוֹן מִן קָדְמֵי וְלֹא יָמוּתוּן:

לְמִשְׁמַרְתָּ לְאוֹת – לְזַכְרוֹן, שְׂבֻסְחַרְתִּי בְּאַהֲרֹן לִכְהֵן, וְלֹא יִלְוּנוּ עוֹד עַל הַהֶהָרָה. וְתִכַּל תְּלוּנֹתָם – כְּמוֹ 'וְתִכְלָה תְּלוּנֹתָם'. לְשׁוֹן זֶה – שֵׁם מִפְעֵל יַחֲדֵי לְשׁוֹן נִקְבָּה, כְּמוֹ 'תְּלוּנֹתָם', מוֹרְמוֹרְדִי"ץ | בְּלַעַז..

וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְתִיה פִּן עֲבַד:

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֹתוֹ כִּן עָשָׂה:

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גִּוְעָנוּ אֲבָדְנוּ פְּלָנוּ אֲבָדְנוּ:

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה לְמִימַר הָא מַנְנָא קְטִילַת תְּרַבָּא הָא מַנְנָא בְּלַעַת אַרְעָא הָא מַנְנָא מִיתוּ בְּמוֹתָנָא:

כָּל הַקָּרֵב | הַקָּרֵב אֶל-מִשְׁכַּן יְ-הוָה יָמוּת הָאֵם תָּמָנוּ לְגֹוע:

כָּל דְקָרִיב מִקָּרֵב לְמִשְׁכַּנָּא דִּי מָאִית הָא אֲנַחְנָא סִיפִין לְמָמַת:

כָּל הַקָּרֵב הַקָּרֵב וְגוֹמֵר – אִין אָנוּ יְכוּלִין לְהִיּוֹת זַהֲרִין בְּכָה; פְּלָנוּ רְשָׁאִין לְהַכְּנֵס לְחֻצֵר אַהֵל מוֹעֵד, וְאַחַד שְׂיִקְרִיב עֲצָמוּ יוֹתֵר מִחֻבְרִין וְיִכְנֹס לְתוֹךְ אַהֵל מוֹעֵד – יָמוּת. הָאֵם תָּמָנוּ לְגֹוע – שְׂמָא הַפְּקָרְנוּ לְמִיתָה

וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-אַהֲרֹן אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית־אָבִיךָ אָתָּה תִשָּׂאוּ אֶת-עֹנֵן הַמִּקְדָּשׁ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ תִשָּׂאוּ אֶת-עֹנֵן כְּהֵנֹתְכֶם:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְאַהֲרֹן אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ עֲמֹד תְּסַלְחוּן עַל חוּבֵי מִקְדָּשְׁךָ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ עֲמֹד תְּסַלְחוּן עַל חוּבֵי כְּהוֹנֵתְכוּן:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַהֲרֹן – לְמֹשֶׁה אָמַר שְׂיִאמַר לְאַהֲרֹן, לְהַזְהִירוֹ עַל תְּקִנַת יִשְׂרָאֵל שְׂלֵא יִכְנֹסוּ לְמִקְדָּשׁ. אָתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ – הֵם בְּנֵי קֵהַת אָבִי עֲמָרָם. תִּשָּׂאוּ אֶת עֹן הַמִּקְדָּשׁ – עֲלֵיכֶם אֲנִי מֵטִיל עֲנֵשׁ הַנְּזִירִים שְׂיִחַטְאוּ בְּעִסְקֵי הַדְּבָרִים הַמְּקַדְּשִׁים הַמְּסוּרִים לָכֶם, הוּא אַהֵל וְהָאָרוֹן וְהַשְּׁלֶחֶן וְכֻלֵי הַקֹּדֶשׁ; אִתְּם תִּשְׁבּוּ וְתִזְהִירוּ אֶת כָּל זֶר הַבָּא לְגַע. וְאָתָּה וּבְנֵיךָ – הַכֹּהֲנִים. תִּשָּׂאוּ אֶת עֹן כְּהֵנֹתְכֶם – שְׂאִינְהָ מְסוּרָה לְלוּיִם; וְתִזְהִירוּ הַלוּיִם הַשּׁוֹגְגִים, שְׂלֵא יִגְעוּ אֲלֵיכֶם בַּעֲבוּדְתְּכֶם.

וְגַם אֶת-אַחֵיךָ מִטֵּה לֹאִי שִׁבְטֵי אָבִיךָ הַקָּרֵב אָתָּה וְיִלְוּנוּ עֲלֵיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ אָתָּה לִפְנֵי אַהֵל הָעֲדֻת:

וְאַף יְת אַחַדְךָ שִׁבְטָא דְלוּי שִׁבְטָא דְאַבּוּךָ קָרִיב לְוֹתְךָ וְיִתּוּסְפוּן עֲלֵךְ וַיִּשְׁמְשׁוּנְךָ וְאָתָּה וּבְנֵיךָ עֲמֹד קָדָם מִשְׁכַּנָּא דְסֵהֲדוּתָא:

וְגַם אֶת אַחֵיךָ – בְּנֵי גְרִשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי. וְיִלְוּנוּ – וְיִתְסַבְּרוּ אֲלֵיכֶם, לְהַזְהִיר גַּם אֶת הַנְּזִירִים מִלְּקָרֵב אֲלֵיכֶם. וַיִּשְׁרְתוּךָ – בְּשִׁמִּירַת הַשְּׂעָרִים, וְלִמְנוּת מִהֵם גִּזְרִין וְאַמְרָפְלוּן.

וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמַרְתָּ כָּל-הָאֵהֶל אַף אֶל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא יָמָתוּ גַם-הֵם גַּם-אַתֶּם:

וַיִּטְרוּן מִטְרְתְּךָ וּמִטְרַת כָּל מִשְׁכַּנָּא בְּרַם לְמַנִּי קוּדְשָׁא וְלִמְדַבְּחָא לֹא יִקְרְבוּן וְלֹא יָמוּתוּן אַף אֲנָנוּן אַף אֲתוּן:

וְנִלְוּנוּ עֲלֵיךָ וְשִׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתָּ אַהֵל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֵהֶל וְזֶר לֹא-יִקְרַב אֲלֵיכֶם:

וְיִתּוּסְפוּן עֲלֵךְ וַיִּטְרוּן יְת מִטְרַת מִשְׁכַּן זְמָנָא לְכָל פּוֹלְחָן מִשְׁכַּנָּא וְחִילּוּנֵי לֹא יִקְרַב לְוֹתְכוּן:

וְזֶר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם – אֲתַכֶּם אֲנִי מִזְהִיר עַל כֹּה.

וַיִּשְׁמְרְתֶם אֶת מִשְׁמַרְתָּ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמַרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קִצְף עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְתִטְרוּן יְת מִטְרַת קוּדְשָׁא וְיְת מִטְרַת מְדַבְּחָא וְלֹא יְהִי עוֹד רוּגְזָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְלֹא יְהִי עוֹד קִצְף – כְּמוֹ שְׂהִיָּה כְּכַר, שְׂנֵאמַר: "כִּי יֵצֵא הַקִּצְף".

וְאֲנִי הִנֵּה לְקַחְתִּי אֶת-אַחֵיכֶם הַלוּיִם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים לִי-הוּא לְעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת אַהֵל מוֹעֵד:

וְאֲנָא הָא קָרִיבִית יְת אַחֵיכֹן לִינוּאֵי מַגּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכוּן מִתְּנָא יְהִיבִין קָדָם יְיָ לְמַפְלַח יְת פּוֹלְחָן מִשְׁכַּן זְמָנָא:

לָכֶם מִתְּנָה נְתֻנִים – יְכוּל לְעֲבוּדְתְּכֶם שֶׁל הַדְּיוּט תְּלִמוּד לֹמַר: 'לֵה', כְּמוֹ שְׂמַפְרֵשׁ לְמַעְלָה, לְשִׁמְרַת מִשְׁמַרְתָּ, גִּזְרִין וְאַמְרָפְלוּן.

וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אֲתִיף תִּשְׁמְרוּ אֶת־פְּהִינְתְּכֶם לְכָל־דְּבַר
הַמְּזֻבָּח וְלַמִּבֵּית לַפְּרֹכֶת וְעַבְדְּתֶם עֲבַדְתֶּם מִתְּנֶה אִתְּוֹ
אֶת־פְּהִינְתְּכֶם וְהִנֵּר הַקָּרֵב יוֹמֵת:

עֲבַדְתֶּם מִתְּנֶה – בְּמִתְנֶה נִתְּתִיהֶ לְכֶם.

וְאַתָּה וּבְנֵיךָ עִמָּךְ תִּטְרוּן יֵת פְּהִינְתְּכוֹן לְכָל פִּתְגָם מִדְּבַחַא
וְלִמְגִיו לַפְּרוֹכֶתָא וְתִפְלַחוֹן פּוֹלְחֵן מִתְּנֶה אִתְּוֹ יֵת
פְּהִינְתְּכוֹן וְחִילוֹנֵי דִיקָרֵב יִתְקַטִּיל:

וּמִלִּיל יֵי עִם אֲהֵרֹן וְאַנָּה הָא יִהְיֵית לָךְ יֵת מִטְרַת
אִפְרָשׁוֹתֵי לְכָל קוֹדֶשֶׁיָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ יִהְיֵיתְנוֹן
לְרַבּוֹ וּלְבְנֵיךָ לְקִיָם עָלֵם:

וַיְדַבֵּר יְיָ־הַיְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ אֶת־
מִשְׁמַרְתִּי תְרוֹמֹתַי לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּתִים
לְמִשְׁחָה וּלְבְנֵיךָ לְחֶק־עוֹלָם:

וְאַנִּי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ – בְּשִׁמְחָה. לִשְׂוֹן שִׁמְחָה הוּא זֶה, כְּמוֹ: "הִנֵּה הוּא יוֹצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרָאָךְ וְשִׂמַח בְּלִבּוֹ". מִשָּׁל לְמִלְךָ שֶׁנִּמְן שָׂדֶה לְאוֹהֲבוֹ, וְלֹא
כֹּתֵב וְלֹא חֹתֵם וְלֹא הַעֲלָה בְּעַרְפְּאִיו. בָּא אֲחִיד וְעָרַעַר עַל הַשָּׂדֶה. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: כָּל מִי שִׁירְצָה – יָבֵא וְיַעֲרַעַר לְנִגְדָךְ, הַרִינִי כּוֹתֵב וְחֹתֵם לָךְ
וּמַעֲלָה בְּעַרְפְּאִיו. אַף כָּאֵן, לְפִי שֶׁבָּא קִרְחָ וְעָרַעַר כְּנֶגֶד אֲהֵרֹן עַל הַפְּהִינָה, בָּא הַכְּתוּב וְנִתְּנוֹ לוֹ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת כְּהֵנָה בְּכִרִית מְלַח עוֹלָם.
וְלִכְךָ נִסְמְכָה פְּרִשָׁה זֹו לְכָאֵן. מִשְׁמַרְתִּי תְרוֹמֹתַי – שְׂאֵתָה צְרִיף לְשִׁמְרוֹן בְּטִהְרָה. לְמִשְׁחָה – לְגִדְלָה.

דִּין יִהִי לָךְ מִקְדָּשׁ קוֹדֶשֶׁיָא מוֹתֵר מִן אִישְׁתָּא כָּל
קוֹרְבָנֵהוֹן לְכָל מִנְחָתְהוֹן וְלְכָל חֲטוֹתְהוֹן וְלְכָל
אֲשָׁמֵהוֹן דִּיתִיבּוֹן גְּדָמֵי קוֹדֶשׁ קוֹדֶשֶׁיָא דִּילָךְ הוּא
וְדְבָנֵךְ:

זֶה־יִהְיֶה לָּךְ מִקְדָּשׁ הַקְּדוֹשִׁים מוֹ־הָאֵשׁ כָּל־קָרְבָּנִם
לְכָל־מִנְחָתָם וְלְכָל־חֲטָאתָם וְלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר
יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים לָּךְ הוּא וּלְבְנֵיךָ:

מִן הָאֵשׁ – לְאַחַר הַקְּטֹרֶת הָאֵשִׁים. כָּל קָרְבָּנִם – כָּגוֹן וּבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר. מִנְחָתָם חֲטָאתָם וְאֲשָׁמָם – כְּמִשְׁמַעוֹן. אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי – זֶה גִּזְלֵ הַגֵּר.

בְּקֹדֶשׁ קוֹדְשִׁים תֵּאכְלֵנוּ כָּל־זָכָר יֹאכֵל אִתּוֹ קֹדֶשׁ
קוֹדֶשֶׁיָא יִהִי לָךְ:

בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים תֵּאכְלֵנוּ כָּל־זָכָר יֹאכֵל אִתּוֹ קֹדֶשׁ
יִהְיֶה־לָּךְ:

בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים תֵּאכְלֵנוּ וְגוֹמֵר – לְמַד עַל קֹדְשֵׁי קְדוֹשִׁים, שְׂאִין נֵאכְלִין אֵלָא בְּעִזְרָה וְלִזְכְּרֵי כְּהֵנָה.

וְזֶה־לָּךְ תְרוֹמַת מִתְּנֶם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ
לָךְ יִהְיֵיתְנוֹן וּלְבְנֵיךָ וְלְבָנֹתֶיךָ לְחֶק־עוֹלָם כָּל־טְהוֹר
בְּבֵיתְךָ יֹאכֵל אִתּוֹ:

וְזֶה־לָּךְ תְרוֹמַת מִתְּנֶם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ
נִתְּתִים וּלְבְנֵיךָ אֲתִיף לְחֶק־עוֹלָם כָּל־טְהוֹר
בְּבֵיתְךָ יֹאכֵל אִתּוֹ:

תְרוֹמַת מִתְּנֶם – הַמּוֹרֵם מִן הַתּוֹדָה וּמִהַשְׁלָמִים וּמֵאֵיל נְזִיר. לְכָל תְּנוּפֹת – שֶׁהָרִי אֵלּוֹ טְעוּנִין תְּנוּפָה. כָּל טְהוֹר – וְלֹא טְמֵאִים; כָּל טְהוֹר,
קְרִיבוֹת אֲשֶׁתּוֹ.

כָּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לִי־הַיְהוָה לָךְ נִתְּתִים:

כָּל טוֹב מִשַׁח וְכָל טוֹב חֶמֶר וְעִבּוֹר רֵישִׁיתְהוֹן דִּיתְנוֹן
קְדָם יֵי לָךְ יִהְיֵיתְנוֹן:

רֵאשִׁיתָם – הִיא תְרוּמָה גְדוֹלָה.

כָּפֹרִי כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לִי־הַיְהוָה לָךְ
יִהְיֶה כָּל־טְהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֵנוּ:

כָּפֹרִי כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לִי־הַיְהוָה לָךְ
יִהְיֶה כָּל־טְהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֵנוּ:

כָּל חֶרְמָא בְּיִשְׂרָאֵל דִּילָךְ יִהִי:

כָּל־חֶרְמָא בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יִהְיֶה:

כָּל פֶּתַח וְלִדָּא לְכָל בְּשָׂרָא דִיקָרְבוֹן קְדָם יֵי בְּאַנְשָׁא
וּבְבַעֲרָא יִהִי לָךְ בְּרַם מִפְּרָק תְּפָרוּק יֵת בּוֹכְרָא דְאַנְשָׁא
וְיֵת בּוֹכְרָא דְבַעֲרָא מְסַאָבָא תְּפָרוּק:

כָּל־פֶּטֶר וְרָחֵם לְכָל־בְּשָׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִי־הַיְהוָה
בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה יִהְיֶה־לָּךְ אִף | פְּדָה תְּפָדָה אֵת בְּכוֹר
הָאֲדָם וְאֵת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תְּפָדָה:

וּפּוֹרְקָנִיָּה מִבֵּר יִרְחָא תְּפָרוּק בְּפוֹרְסָנִיָּה כֶּסֶף חֲמִישׁ
סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁיָא עֲשָׂרִין מְעִין הוּא:

וּפְדוּיוֹ מִבְּוֹן־תְּדִשׁ תְּפָדָה בְּעָרְפָךְ כֶּסֶף חֲמִישָׁת
שְׁקָלִים בְּשָׁקֵל הַקְּדוֹשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הוּא:

אָךְ בְּכוּר־שׁוּר אִו־בְּכוּר פֶּשֶׁב אִו־בְּכוּר עֵז לֹא תִפְדֶּה
קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֵלְבָם
תִּקְטִיר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח לִי־הוּא:
בָּרֶם בּוֹכֵרָא דְתוֹרָא אִו בּוֹכֵרָא דְאִמְרָא אִו בּוֹכֵרָא דְעִזָּא
לֹא תִפְרוּק קוֹדֶשׁא אֲנוּן יְת דְמֵהוּן תִּזְרוּק עַל מִדְבַּחָא
וְיְת תִּרְבֵּהוּן תִּפְסִיק קוּרְבּוֹן לְאִתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יְיָ:

וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוּק הַיָּמִין לָךְ
יִהְיֶה:
וּבְשָׂרָהוּן יְהִי לָךְ פִּתְדִיָּא דְאִרְמוּתָא וּכְשָׂקָא דְנִמְיָנָא
דִּילָךְ יִהְיֶה:

פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוּק הַיָּמִין – שֶׁל שְׁלָמִים, שְׁנֵאֲכָלִים לַפְּהָנִים, לְנִשְׁיָהֶם וּלְבִנְיָהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם, לְשָׁנֵי יָמִים וּלְיֵלֶה אֶחָד; אִף הַבְּכוּר נֹאכַל לְשָׁנֵי יָמִים וּלְיֵלֶה אֶחָד. לָךְ יִהְיֶה – בָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד: וְהוֹסִיף לָךְ הַכְּתוּב הַנִּזְכָּר אֶתְרַת, שֶׁלֹּא תֹאמַר: פְּחֹזָה וְשׂוּק שֶׁל תּוֹדָה, שְׂאִינוּ נֹאכַל אֶלָּא לְיוֹם וּלְיֵלֶה.

כָּל ׀ תְּרוּמַת הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לִי־הוּא נְתַתִּי לָךְ וּלְבִנְיָךְ וּלְבִנְתֶיךָ אֶתְךָ לַחֶק־עוֹלָם
בְּרִית מְלַח עוֹלָם הוּא לְפָנַי יְיָ־הוּא לָךְ וּלְזַרְעֶךָ אֶתְךָ:
כָּל אִפְרָשׁוֹת קוֹדֶשׁיָא דִּיפְרָשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יְיָ
יִהְיֶה לָךְ וּלְבִנְךָ וּלְבִנְתֶךָ עִמָּךְ לְקִים עָלֶם קִים מְלַח
עֲלֵמָא הִיא קָדָם יְיָ לָךְ וּלְבִנְךָ עִמָּךְ:

כָּל תְּרוּמַת הַקְּדָשִׁים – מִחֲבֻתָּהּ שֶׁל פְּרִשָׁה זוֹ, כָּלְלָהּ בַּתְּחִלָּה וּכְלָלָהּ בְּסוּף, וּפְרַט בְּאֲמֻצָּע. בְּרִית מְלַח עוֹלָם – כֶּרֶת בְּרִית עִם אֱהֲרֹן בְּדָבָר הַבְּרִיא וּמִתְקַיֵּם וּמְבְרִיא אֶת אֲחֵרִים. בְּרִית מְלַח – כְּבָרִית הַכְּרוּתָה לְמְלַח, שְׂאִינוּ מְסָרִיחַ לְעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר יְיָ־הוּא אֶל־אֱהֲרֹן בְּאַרְצָם לֹא תִחַלַּק לֹא־
יִהְיֶה לָךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֵלְקָךְ וּנְחֻלְתֶךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:
וַיֹּאמֶר יְיָ לְאֱהֲרֹן בְּאַרְעֵהוּן לֹא תִחַסְיוּן וְחוֹלֵק לֹא יִהְיֶה לָךְ
בִּינְיָהוּן מִתְּנֹן דִּיהֶבִית לָךְ אֲנִין חוֹלְקֶךָ וְאִתְסַנְתֶךָ בְּגוֹ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְחַלֵּק לֹא יִהְיֶה לָךְ בְּתוֹכָם – אִף בְּבִגְדָה.

פְּרִשַׁת הַמַּעֲשֵׂר

שְׁבִיעִי

וּלְבִנְי לֹוִי הִנֵּה נְתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה
חֲלָף עֲבַדְתֶּם אֲשֶׁר־הֵם עֲבָדִים אֶת־עַבְדְּתָא אֱהֵל
מוֹעֵד:
וּלְבִנְי לֹוִי הִנֵּה נְתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה
חֲלָף פּוֹלְחֵנְהוּן דְּאֲנוּן פְּלַחִין יְת פּוֹלְחֵן מִשְׁפַּח זְמָנָא:

וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד לְשֹׂאת
חַטָּא לְמוֹת:
וְלֹא יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּח זְמָנָא לְקַבְּלָא
חֻבָּא לְמָמַת:

וְעַבְד הַלְוִי הוּא אֶת־עַבְדְּתָא אֱהֵל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ
עוֹנָם חֲקַת עוֹלָם לְדַרְתִּיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
יִנְחֻלוּ נַחֲלָה:
וּפְלַחִין לִינוּאִי אֲנוּן יְת פּוֹלְחֵן מִשְׁפַּח זְמָנָא וְאֲנוּן
יִקְבְּלוּן חוּבֵיהוּן קִים עָלֶם לְדַרְיִכוּן וּבְגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא יִחַסְנוּן אִתְסַנְתֶּנָּא:

וְהֵם – הַלְוִיִּם, יִשְׂאוּ עוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁעָלֵיהֶם לְהַזְהִיר הַנְּרִים מִגְּשַׁת אֱלֹהִים.

כִּי אֶת־מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לִי־הוּא
תְּרוּמָה נְתַתִּי לְלוּיִם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אֶמְרַתִּי לָהֶם
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֻלוּ נַחֲלָה:
אֲרִי יְת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יְיָ
אִפְרָשׁוּתָא יִהְיֶה לְלִינוּאִי לְאִתְסַנְתֶּנָּא עַל כֵּן אֶמְרִית לְהוּן
בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַסְנוּן אִתְסַנְתֶּנָּא:

אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה – הַכְּתוּב קָרָא וְתְרוּמָה, עַד שֶׁיִּפְרָשׁ מִמֶּנּוּ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר.

וַיְדַבֵּר יְיָ־הוּא אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וְאֶל־הַלְוִיִּם תִּדְבַר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נְתַתִּי לָכֶם מֵאֵתָם
בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְיָ־הוּא מַעֲשֵׂר מִן־
הַמַּעֲשֵׂר:
וְעִם לִינוּאִי תִמְלִיל וְתִימַר לְהוּן אֲרִי תִסְבוּן מִן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל יְת מַעֲשֵׂרָא דִּיהֶבִית לְכוּן מִנְהוּן בְּאִתְסַנְתֶּכוּן
וְתִפְרָשׁוּן מִנְיָה אִפְרָשׁוּתָא קָדָם יְיָ מַעֲשֵׂרָא מִן
מַעֲשֵׂרָא:

**וּנְחָשׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן־הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־
הַיָּקֵב:** וַיִּתְחַשְׁבֵי לְכוּן אַפְרָשׁוּתְכוֹן כַּעֲבוּרָא מִן אַדְרָא
וּכְמִלְאָתָא מִן מַעְצָרְתָא:

וּנְחָשׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֶּרֶן – תְּרוּמַת מַעְשֵׁר שְׁלַכֶם אֲסוּרָה לְזָרִים וּלְטַמְאִים, וְסִיבִין עָלֶיהָ מִימָה וְחֻמְשׁ, כְּתֻרֻמָּה גְדוּלָּה, שְׁנִקְרָאת 'רֵאשִׁית דָּגָן מִן הַגֶּרֶן'. וּכְמִלְאָה מִן הַיָּקֵב – כְּתֻרֻמַת תִּירוּשׁ וַיִּצְהַר הַנְּטִילַת מִן הַיָּקֵבִים. מִלְאָה – לְשׁוֹן בְּשׁוּל תְּבוּאָה שְׁנִתְמַלְאָת. יָקֵב – הוּא הַבּוֹר שְׁלִפְנֵי הַגַּת, שְׁהֵינן יוֹרֵד לְתוֹכוֹ. וְכַל לְשׁוֹן 'יָקֵב' – תְּפִירַת קַרְקַע הוּא; וְכוּ: "יָקֵבֵי הַמֶּלֶךְ" – הוּא יָם אוֹקֵינּוֹס, תְּפִירָה שְׁחָפַר מִלְכוּ שֶׁל עוֹלָם.

**כִּן תְּרִימוּ גַם־אֶתֶם תְּרוּמַת יְ-הוָה מִכֶּל מַעְשְׁרֵי־תִיכֶם
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּתֶם מִמֶּנּוּ אֶת־
תְּרוּמַת יְ-הוָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:** כִּן תְּפָרְשׁוּן אַף אֶתְּוֹן אַפְרָשׁוּתָא קָדָם יְיָ מִכֶּל
מַעְשְׁרֵי־כּוֹן דְּתַסְבוּן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִתְּנוּן מִגִּיּוּתָא יְת
אַפְרָשׁוּתָא קָדָם יְיָ לְאַהֲרֹן כֹּהֵנָא:

כִּן תְּרִימוּ גַם אֶתֶם – כְּמוֹ שִׁישְׁרָאֵל מְרִימִים מִגֶּרְנָם וּמִיָּקֵבֵיהֶם, תְּרִימוּ גַם אֶתֶם מִמַּעְשֵׁר שְׁלַכֶם, כִּי הוּא נִחְלַתְכֶם.

**מִכֶּל מִתְּנִיתִיכֶם תְּרִימוּ אֶת כָּל־תְּרוּמַת יְ-הוָה מִכֶּל־
חֲלָבֹו אֶת־מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ:** מִכֶּל מִתְּנַתְּכוֹן תְּפָרְשׁוּן יְת כָּל אַפְרָשׁוּתָא קָדָם יְיָ מִכֶּל
שׁוּפְרִיָּה יְת קוּדְשִׁיָּה מִגִּיּוּתָא:

מִכֶּל מִתְּנִיתִיכֶם תְּרִימוּ אֶת כָּל תְּרוּמַת ה' – בְּתֻרֻמָּה גְדוּלָּה הַכְּתוּב מְדַבֵּר; שְׂאֵם הַקֳּדִים לְוִי אֶת הַכֹּהֵן בְּכָרִי, וְקִבַּל מַעְשְׁרוֹתָיו קָדָם שְׂיִטֵּל כֹּהֵן תְּרוּמָה גְדוּלָּה מִן הַכָּרִי, צָרִיד לְהַפְרִישׁ הַלְוִי מִן הַמַּעְשֵׁר תַּחֲלָה – אֶחָד מִחֻמְשִׁים, לְתֻרֻמָּה גְדוּלָּה, וַיִּחְזֹר וַיַּפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעְשֵׁר.

**וְאִמְרַת אֱלֹהִים בְּהַרְיַמְכֶם אֶת־חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ וּנְחָשׁב
לְלוּיִם כְּתֻבּוּאָת גֶּרֶן וּכְתֻבּוּאָת יָקֵב:** וְתִימַר לְהוֹן בְּאַפְרָשׁוּתְכוֹן יְת שׁוּפְרִיָּה מִגִּיּוּתָא וַיִּתְחַשְׁבֵי
לְלוּיָאֵי כַּעֲלַלַת אַדְרָא וּכַעֲלַלַת מַעְצָרְתָא:

בְּהַרְיַמְכֶם אֶת חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ – לְאַחַר שִׁתְּרִימוּ תְּרוּמַת מַעְשֵׁר מִמֶּנּוּ, וַיִּחְשַׁב הַמוֹתֵר לְלוּיִם חֲלִין גְּמוּרִין, כְּתֻבּוּאָת גֶּרֶן לְיִשְׂרָאֵל. שְׂלֵא תֹאמַר: הוּאִיל וּקְרָאוּ הַכְּתוּב תְּרוּמָה, שְׁנֹאמַר: "כִּי אֶת מַעְשֵׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יְרִימוּ לַה' תְּרוּמָה", יְכוּל יְהֵא כְּלוֹ אֲסוּר תְּלֻמוּד לֹאמַר: "וּנְחָשׁב לְלוּיִם כְּתֻבּוּאָת גֶּרֶן"; מַה שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲלִין, אַף שֶׁל לְוִי חֲלִין.

**וְאִכְלִיתֶם אֹתוֹ בְּכָל־מְקוֹם אֶתֶם וּבֵיתְכֶם כִּי־שָׁכַר הוּא
לָכֶם חֲלָף עֲבַדְתֶּם בְּאֶהֱל מוֹעֵד:** וְתִיכְלוּן יְתִיָּה בְּכָל אֶתְר אֶתְוֹן וְאַנְשׁ בְּתִיכּוֹן אַרִי אַגְרָא
הוּא לְכוּן חֲלָף פּוּלְחָנְכוֹן בְּמִשְׁכַּן זָמְנָא:

בְּכָל מְקוֹם – אֶפְלוּ בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת.

**וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֲטָא בְּהַרְיַמְכֶם אֶת־חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ
וְאֶת־קִדְשֵׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלִלוּ וְלֹא תִמּוּתוּ:** וְלֹא תִקְבְּלוּן עָלוּהֵי חוּבָא בְּאַפְרָשׁוּתְכוֹן יְת שׁוּפְרִיָּה
מִגִּיּוּתָא וְיְת קוּדְשִׁיָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלִלוּן וְלֹא תִמּוּתוּן:

וְלֹא תִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֲטָא וְגוֹמַר – הָא אִם לֹא תְרִימוּ, תִּשְׂאוּ חֲטָא. וְלֹא תִמּוּתוּ – הָא אִם תַּחֲלִלוּ, תִּמּוּתוּ.

לב אֲחֵרֵי הַדְּבָרִים וְהֶאֱמַתְּ הָאֱלֹהִים בְּאֵי סִנְחָרִיב
מֶלֶךְ-אַשּׁוּר וַיָּבֵא בִיהוּדָה וַיִּתֵּן עַל-הָעָרִים
הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבַקְעָם אֱלֹהֵי: וַיִּרְא יַחְזֻקֶיהוּ כִּי-
בָא סִנְחָרִיב וּפָנָיו לְמַלְחָמָה עַל-יְרוּשָׁלַם: וַיִּנְעַץ
עִם-שָׂרָיו וַגְּבִרָיו לְסַתּוֹם אֶת-מִימֵי הָעֵינֹת אֲשֶׁר
מִחוּץ לָעִיר וַיַּעֲזְרוּהוּ: וַיִּקְבְּצוּ עִם-רָב וַיִּסְתַּמּוּ
אֶת-כָּל-הַמַּעֲיָנוֹת וְאֶת-הַנְּחָל הַשּׁוֹטָף בְּתוֹךְ-
הָאָרֶץ לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמִצְאוּ מַיִם
רַבִּים: וַיִּתְחַזַּק וַיִּכְּן אֶת-כָּל-הַחֹמֶה הַפְּרוּצָה
וַיַּעַל עַל-הַמַּגְדָּלוֹת וְלַחֻצָה הַחֹמֶה אַחֲרַת וַיִּתְחַזַּק
אֶת-הַמְּלוֹא עֵיר דָּוִד וַיַּעַשׂ שְׁלַח לָרֶב וּמַגְנִים:
וַיִּתֵּן שָׂרֵי מַלְחָמוֹת עַל-הָעָם וַיִּקְבְּצֵם אֱלֹהֵי אֶל-
רְחוֹב שָׁעַר הָעִיר וַיִּזְכָּר עַל-לִבָּבָם לֵאמֹר: יַחְזֻקוּ
וְאַמְצוּ אֶל-תִּירָאוֹ וְאֶל-תַּחַתּוֹ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וּמִלִּפְנֵי כָל-הַהֲמוֹן אֲשֶׁר-עִמּוֹ כִּי-עִמָּנוּ רַב מִעִמּוֹ:
עִמּוֹ זָרוּעַ בְּשָׂר וְעִמָּנוּ י-הוָה א-לֹהֵינוּ לְעֲזָרָנוּ
וְלִהְלָחֵם מִלְחַמָּתָנוּ וַיִּסְמְכוּ הָעָם עַל-דְּבָרֵי
יַחְזֻקֶיהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה: אַחֲרַי זֶה שְׁלַח סִנְחָרִיב
מֶלֶךְ-אַשּׁוּר עֲבָדָיו יְרוּשָׁלַיִמָה וְהוּא עַל-לִכְיִישׁ
וְכָל-מַמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל-יַחְזֻקֶיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַל-
כָּל-יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר
סִנְחָרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל-מָה אַתֶּם בֹּטְחִים וַיִּשָּׁבִים
בְּמִצּוֹר בִּירוּשָׁלַם: הֲלֹא יַחְזֻקֶיהוּ מִסִּית אַתְּכֶם
לְתַת אַתְּכֶם לְמוֹת בְּרָעַב וּבְצָמָא לֵאמֹר י-הוָה
א-לֹהֵינוּ יִצְיָלָנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר: הֲלֹא-הוּא
יַחְזֻקֶיהוּ הַסִּיר אֶת-בְּמַתָּיו וְאֶת-מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר
לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַם לֵאמֹר לִפְנֵי מִזְבַּח אֲחָד
תִּשְׁתַּחֲוּ וְעָלְיוֹ תִקְטְרוּ: הֲלֹא תִדְעוּ מָה עָשִׂיתִי
אֲנִי וְאַבוֹתַי לְכָל עַמֵּי הָאָרְצוֹת הַיְכוֹל יָכֹלוּ א-לֹהֵי
גוֹי הָאָרְצוֹת לְהַצִּיל אֶת-אַרְצָם מִיָּדִי: מִי בְּכָל-
א-לֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְרַיְמוּ אֲבוֹתַי אֲשֶׁר
יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת-עַמּוֹ מִיָּדִי כִּי יוֹכֵל א-לֹהֵיכֶם
לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי: וְעַתָּה אֶל-יִשְׂרָאֵל אַתְּכֶם
חֻזְקֶיהוּ וְאֶל-יִסָּיִת אַתְּכֶם כִּזְאֵת וְאֶל-תַּאֲמִינוּ לוֹ
כִּי-לֹא יוֹכֵל כָּל-א-לֹהֵי כָל-גּוֹי וּמִמְלָכָה לְהַצִּיל
עִמּוֹ מִיָּדִי וּמִיָּד אֲבוֹתַי אִף כִּי א-לֹהֵיכֶם לֹא-יִצְיָלוּ
אֶתְכֶם מִיָּדִי: וְעוֹד דְּבָרוֹ עֲבָדָיו עַל-י-הוָה
הָא-לֹהִים וְעַל יַחְזֻקֶיהוּ עֲבָדָיו: וַיִּסְפְּרוּ כְתָב

לְחַרְף לִי-הוּא א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֵאמֹר עָלְיוֹ לֵאמֹר
כֹּה-לֹהֵי גוֹיֵי הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר לֹא-הִצִּילוּ עִמָּם מִיָּדִי
כִּן לֹא-יִצְיָלוּ א-לֹהֵי יַחְזֻקֶיהוּ עִמּוֹ מִיָּדִי: וַיִּקְרָאוּ
בְּקוֹל-גָּדוֹל יְהוּדִית עַל-עַם יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר עַל-
הַחֹמֶה לִירָאָם וּלְבַהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת-הָעִיר:
וַיִּזְכְּרוּ אֶל-א-לֹהֵי יְרוּשָׁלַם כְּעַל א-לֹהֵי עַמֵּי
הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאֲדָם: וַיִּתְפַּלֵּל יַחְזֻקֶיהוּ
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁעִיהוּ בֶן-אַמוּץ הַנְּבִיא עַל-זָאֵת וַיִּזְעַקוּ
הַשָּׁמַיִם: וַיִּשְׁלַח י-הוָה מַלְאַךְ וַיִּכְחַד כָּל-גִּבּוֹר
חַיִל וַנְּגִיד וְשָׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּשְׁבּוּ בְּבִשְׁת
פָּנִים לְאַרְצוֹ וַיָּבֵא בֵית א-לֹהֵיו וּמִיִּצְיָאֵי מַעְיוֹ שָׁם
הִפִּילָהוּ בְּחָרִב: וַיִּוָּשַׁע י-הוָה אֶת-יַחְזֻקֶיהוּ
וְאֵת יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם מִיָּד סִנְחָרִיב מֶלֶךְ-אַשּׁוּר
וּמִיָּד-כָּל יוֹשְׁבֵי מִסְבֵּיב: וַיִּרְבִּים מִבְּיָאִים מִנְּחָה
לִי-הוּא לִירוּשָׁלַם וּמַגְדָּנוֹת לִיַחְזֻקֶיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וַיִּנְשָׂא לְעֵינָי כָּל-הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי-כֵן: וַיִּבְרָא הַיָּם
חֲלָה יַחְזֻקֶיהוּ עַד-לְמוֹת וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-י-הוָה וַיֹּאמֶר
לוֹ וּמוֹפֵת גָּתוֹ לוֹ: וְלֹא-כִגְמַל עָלְיוֹ הַשִּׁיב
יַחְזֻקֶיהוּ כִּי גָבַהּ לָבוֹ וַיִּהְיֶה עָלְיוֹ קֶצֶף וְעַל-יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם: וַיִּפְגַּע יַחְזֻקֶיהוּ בְּגָבָהּ לָבוֹ הוּא וַיּוֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם וְלֹא-בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף י-הוָה בֵּימֵי
יַחְזֻקֶיהוּ: וַיִּהְיֶה לִיַחְזֻקֶיהוּ עֲשָׂר וְכַבּוֹד הַרְבֵּה
מְאֹד וְאַצְרוֹת עָשָׂה-לוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאַבֹּן יְקָרָה
וּלְבִשְׂמִיִם וּלְמַגְנִים וּלְכָל כְּלֵי חַמְדָּה: וַיִּמְסַפְּנוֹת
לְתַבּוּאֵת דָּגוֹ וּתְיִרוֹשׁ וַיִּצְהָר וְאַרְוֹת לְכָל-בַּהֲמָה
וּבַהֲמָה וְעֲדָרִים לְאַנְרֹת: וַיַּעֲרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה-
צֹאן וּבָקָר לָרֶב כִּי גָתוֹ-לוֹ א-לֹהִים רְכוֹשׁ רַב
מְאֹד: וְהוּא יַחְזֻקֶיהוּ סַתֵּם אֶת-מוֹצָא מִימֵי גִיחוֹן
הָעֲלִיּוֹן וַיִּישָׁרֵם לְמַטֵּה-מַעֲרָבָה לְעִיר דָּוִד וַיִּצְלַח
יַחְזֻקֶיהוּ בְּכָל-מַעֲשָׂהוּ: וַיִּכְן בְּמִלְיָצֵי אֲשֶׁרֵי בְּכָל
הַמְּשַׁלְחִים עָלְיוֹ לְדָרֵשׁ הַמוֹפֵת אֲשֶׁר הִיָּה בְּאָרֶץ
עֲזָבוֹ הָא-לֹהִים לְנַסּוֹתוֹ לְדַעַת כָּל-בְּלִבָּבוֹ: וַיִּתֵּר
דְּבָרֵי יַחְזֻקֶיהוּ וַחֲסִדָּיו הִגָּם כְּתוּבִים בְּחֻזּוֹן
יִשְׁעִיהוּ בֶן-אַמוּץ הַנְּבִיא עַל-סֵפֶר מַלְכֵי-יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יַחְזֻקֶיהוּ עִם-אַבְתָּיו וַיִּקְבְּרוּהוּ
בְּמַעְלֵה קְבָרֵי בְנֵי-דָוִד וְכַבּוֹד עָשׂוּ-לוֹ בְּמוֹתוֹ
כָּל-יְהוּדָה וַיִּשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וַיִּמְלֹךְ מִנְּשֵׂה בְנוֹ
תַחְתָּיו:

לג בן־שתיים עשרה שנה מנשה במלכו וחדשים
וחדש שנה מלך בירושלם: ויעש הרע בעיני
י־הנה פתעבות גזלים אשר הוריש י־הנה מפני
בני ישראל: וישב ויבן את־הבמות אשר נתן
יחזקיהו אביו ויקם מזבחות לבעלים ויעש
אשרות וישתחו לکل־צבא השמים ויעבד אתם:
ובנה מזבחות בבית י־הנה אשר אמר י־הנה
בירושלם יהיה־שמי לעולם: ויבן מזבחות לכל־
צבא השמים בשמי חצרות בית־י־הנה: והוא
העביר את־בגיו באש בגי בן־הנם ועוגן ונחש
וכשה ועשה אוב וידעוני הרבה לעשות הרע
בעיני י־הנה להכעיסו: וישם את־פסל הסמל
אשר עשה בבית הא־להים אשר אמר א־להים
אל־דויד ואל־שלמה בנו בבית הנה ובירושלם
אשר בחרתי מפל שבטי ישראל אשים את־שמי
לעולם: ולא אסיר להסיר את־רגל ישראל מעל
האדמה אשר העמדתי לאבותיכם רק א־ם
ישמרו לעשות את כל־אשר צויתים לכל־התורה
והחקים והמשפטים ביד־משה: וניתע מנשה
את־יהודה וישבי ירושלם לעשות רע מן־הגזלים
אשר השמיד י־הנה מפני בני ישראל: וידבר
י־הנה אל־מנשה ואל־עמו ולא הקשיבו: ויבא
י־הנה עליהם את־שרי הצבא אשר למלך אשור
וילקדו את־מנשה בחקים ויאסרהו בנחשתיים
ויוליכהו בבלה: ויכהצר לו חלה את־פני י־הנה
א־להיו ויפגע מאד מלפני א־להי אבתיו:
וינתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנתו וישיבהו
ירושלם למלכותו וידע מנשה כי י־הנה הוא
הא־להים: ויאתרי־כן בנה חומה חיצונה לעיר־
דויד מערבה לגילחון בנחל ולבוא בשער הדגים
וסבב לעפל ויגביהה מאד וישם שרי־חיל בכל־
הערים הבצרות ביהודה: וינסר את־א־להי הנגר
ואת־הסמל מבית י־הנה וכל־המזבחות אשר בנה
בהר בית־י־הנה ובירושלם וישלך תוצה לעיר:
ויבן את־מזבח י־הנה ויזבח עליו זבחי שלמים
ותודה ויאמר ליהודה לעבד את־י־הנה א־להי
ישראל: אבל עוד העם זבחים בבמות רק
לי־הנה א־להיהם: ויתר דברי מנשה ותפלתו

אל־א־להיו ודברי החזים המזבחים אליו בשם
י־הנה א־להי ישראל הנם על־דברי מלכי
ישראל: ונתפלתו והערתו לו וכל־חטאתו ומעלו
והמקמות אשר בנה בהם במות והעמיד
האשרים והפסלים לפני הפנעו הנם פתובים על
דברי חוּזי: וישכב מנשה עם־אבתיו ויקברהו
ביתו וימלך אמון בנו תחתיו: ובן־עשרים
ושתיים שנה אמון במלכו ושתיים שנים מלך
בירושלם: ויעש הרע בעיני י־הנה כאשר עשה
מנשה אביו ולכל־הפסילים אשר עשה מנשה
אביו זבח אמון ויעבדם: ולא נכנע מלפני י־הנה
כהפנע מנשה אביו כי הוא אמון הרבה אשמה:
ויקשרו עליו עבדיו ומיתתו בביתו: ויפכו עם־
הארץ את כל־הקשרים על־המלך אמון וימליכו
עם־הארץ את־יאשיהו בנו תחתיו:

לד בן־שמונה שנים יאשיהו במלכו ושלשים
ואחת שנה מלך בירושלם: ויעש הישר בעיני
י־הנה וילך בדרכי דויד אביו ולא־סר ימין
ושמאול: ובשמונה שנים למלכו והוא עוזנו
זער החל לדרוש לא־להי דויד אביו ובשתיים
עשרה שנה החל לטהר את־יהודה וירושלם מן־
הבמות והאשרים והפסלים והמסכות: וינתצו
לפניו את מזבחות הבעלים והתמנים אשר־
למעלה מעליהם גזע והאשרים והפסלים
והמסכות שבר והזק ויזרק על־פני הקברים
הזבחים להם: ויעצמות פהנים שרף על־
מזבחותם ויטהר את־יהודה ואת־ירושלם:
ובערי מנשה ואפרים ושמעון ועד־נפתלי
[במרבתיהם] סביב: וינתן את־המזבחות ואת־
האשרים והפסלים פתת להזק וכל־התמנים גזע
בכל־ארץ ישראל וישב לירושלם: ובשנת
שמונה עשרה למלכו לטהר הארץ והבית שלח
את־שפן בן־אצליהו ואת־מעשיהו שר־העיר
ואת יואח בן־יואחז המזפיר לחזק את־בית
י־הנה א־להיו: ויבאו אל־חלקיהו | הפהן הגדול
וינתנו את־הפסו המובא בית־א־להים אשר
אספו־הלויים שמרי הסף מיז מנשה ואפרים
ומפל שארית ישראל ומפל־יהודה ובנימן

וַיָּשׁוּבוּ יְרוּשָׁלַם: וַיִּתְּנוּ עֲלֵי־נֶד עֲשֵׂה הַמְּלֶאכֶה
הַמְּפַקְדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלֶאכֶה
אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה לְבָדוֹק וּלְחִזְקָה הַבַּיִת:
וַיִּתְּנוּ לְחַרְשִׁים וּלְבָנִים לְקִנּוֹת אַבְנֵי מַחְצָב
וְעֹצִים לְמַחְבְּרוֹת וּלְקִרּוֹת אֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר
הִשְׁתִּיתוּ מֶלֶכִי יְהוּדָה: וַיְהִי אֲנָשִׁים עֹשִׂים בְּאֻמוֹנָה
בַּמְּלֶאכֶה וְעַלֵּיהֶם מְפַקְדִים יָחַת וְעַבְדֵיהֶו הַלְוִיִם
מִן־בְּנֵי מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמִשְׁלֵם מִן־בְּנֵי הַקְּהֹתִים
לְנֻצַח וְהַלְוִיִם כָּל־מִבִּין בְּכָל־יְשִׁיר: וְעַל הַסְּבָלִים
וּמְנַצְחִים לְכָל עֲשֵׂה מְלֶאכֶה לְעִבּוּדָה וְעִבּוּדָה
וּמְהַלְוִיִם סוֹפְרִים וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעָרִים:
וַיְהִי וַיֵּצֵא אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוֹבָא בֵּית יְהוָה מִצֵּא
חִלְקִיהֶו הַפְּהֶן אֶת־סֹפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:
וַיֵּצֵן חִלְקִיהֶו וַיֹּאמֶר אֶל־שֹׁנן הַסּוֹפֵר סֹפֵר
הַתּוֹרָה מִצָּאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֶּן חִלְקִיהֶו אֶת־
הַסֶּפֶר אֶל־שֹׁנן: וַיָּבֵא שֹׁנן אֶת־הַסֶּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַיֵּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כָּל אֲשֶׁר־גִּתָּן
בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים: וַיִּתְּיָכוּ אֶת־הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בְּבֵית־יְהוָה וַיִּתְּנוּהוּ עֲלֵי־נֶד הַמְּפַקְדִים
וְעֲלֵי־נֶד עוֹשֵׂי הַמְּלֶאכֶה: וַיִּנְגַד שֹׁנן הַסּוֹפֵר לְמֶלֶךְ
לֵאמֹר סֹפֵר גִּתָּן לִי חִלְקִיהֶו הַפְּהֶן וַיִּקְרָא־בו שֹׁנן
לְבָנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבַר־הַתּוֹרָה
וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: וַיֵּצֵן הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיהֶו וְאֶת־
אֲחִיקָם בֶּן־שֹׁפָן וְאֶת־עֲבֹדוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֶת א שֹׁנן
הַסּוֹפֵר וְאֶת עֲשִׂיָה עֲבַד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: לָכוּ
דַּרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בְּעָדֵי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל
וּבִיהוּדָה עַל־דְּבַר־הַסֶּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא פִּי־גְדוּלָה
חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְרוּ
אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־הַפְּתוּב עַל־
הַסֶּפֶר הַזֶּה: וַיִּלְךְ חִלְקִיהֶו וְאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל־
חִלְדָה הַנְּבִיאָה אִשָּׁת א שְׁלֵם בֶּן־תְּקֵהַת בֶּן־תְּסֵרֶה
שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנָה
וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ פְּזָאת: וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח
אֲתֶכֶם אֵלַי: כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יּוֹשְׁבָיו אֶת כָּל־הָאֱלֹהֹת
הַפְּתוּבוֹת עַל־הַסֶּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לְפָנָי מֶלֶךְ
יְהוּדָה: וַתַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֹא־לֵהִים

אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְּעִיסֵנִי בְּכָל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְתַתִּיר
חֲמַתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכָּבֵה: וַיֹּאֲל־מֶלֶךְ יְהוּדָה
הַשְׁלַח אֶתְכֶם לְדַרְוֹשׁ בִּי־הוּהָ כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
שָׁמַעְתָּ: וַיֵּצֵן רַךְ־לִבָּבָה וַתִּפְּנַע א מִלְּפָנָי אֱלֹהִים
בְּשִׁמְעָה אֶת־דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יּוֹשְׁבָיו
וַתִּפְּנַע לְפָנָי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּבְךְ לְפָנָי וְגַם־
אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה: הִנְנִי אֲסַפֵּךְ אֶל־אֲבוֹתֶיךָ
וְנִאֲסַפְתָּ אֶל־קְבָרוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאִינָה
עֵינֶיךָ בְּכָל הַרְעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וְעַל־יּוֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר: וַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ וַיִּצְאֶה אֶת־כָּל־זַקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם:
וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וַיֵּשְׁבִי
יְרוּשָׁלַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִם וְכָל־הָעָם מִגְּדוֹל וְעַד־
קָטָן וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹתֵיהֶם אֶת־כָּל־דְּבַר־סֹפֵר הַבְּרִית
הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה: וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל־עַמּוּדוֹ
וַיִּכְרַת אֶת־הַבְּרִית לְפָנָי יְהוָה לְלַכֵּת אֶתְרִי יְהוָה
וְלִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתָיו וְעֲדוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לִבָּבוֹ
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר־הַבְּרִית הַפְּתוּבִים
עַל־הַסֶּפֶר הַזֶּה: וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא
בִּירוּשָׁלַם וּבְנֵי־מִן וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כְּבְרִית
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: וַיִּסֹּר יֹאשִׁיָהוּ אֶת־
כָּל־הַתְּעֻבוֹת מִכָּל־הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲבֹד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל לְעִבּוֹד אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יְמֵיָיו לֹא סָרוּ מֵאֶתְרִי יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵיהֶם:

לֵה וַיַּעֲשׂ יֹאשִׁיָהוּ בִירוּשָׁלַם פֶּסַח לִי־הוּהָ
וַיִּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:
וַיַּעֲמֵד הַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמֹרוֹתָם וַיִּתְּזוּם לְעִבּוֹדַת
בֵּית יְהוָה: וַיֹּאמֶר לְלוֹיִם הַמְּבִינִים לְכָל־יִשְׂרָאֵל
הַקְּדוֹשִׁים לִי־הוּהָ תָּנוּ אֶת־אֲרוֹן־הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית
אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אִינוּ־לָכֶם
מִשָּׂא בַפֶּתַף עֲתָה עֲבַדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת
עַמּוּד יִשְׂרָאֵל: וְהִכִּינוּ לְבַיִת־אֲבוֹתֵיכֶם
כַּמִּחְלְקוֹתֵיכֶם בְּכֹתֵב דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבַמִּכְתָּב
שְׁלֹמֹה בְּנוֹ: וַיַּעֲמְדוּ בַקֹּדֶשׁ לְפָלוּגַת בֵּית הָאֲבוֹת
לְאֲחִיכֶם בְּנֵי הָעָם וַחֲלַקְתָּ בֵּית־אֲב לְלוֹיִם: וַיִּשְׁחָטוּ
הַפֶּסַח וְהַתְּקֵדְשׁוּ וְהִכִּינוּ לְאֲחִיכֶם לַעֲשׂוֹת כְּדָבָר־

י-הוּהוּ בְּיַד-מֹשֶׁה׃ וַיָּרָם יְאֹשִׁיָּהוּ לְבְנֵי הָעָם צֹאן
כְּבָשִׂים וּבְנֵי-עֲזִים הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכָל-הַנּוֹמְצֵא
לְמִסְפָּר שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּבָקָר שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים אֵלֶּה
מֵרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׂרְיוּ לְגִדְבָה לָעָם לַפְּהַגִּים
וּלְלוּיִם הִרְיָמוּ חִלְקִיָּה וְזַכְרְיָהוּ וַיַּחֲיֵאל נְגִידֵי בֵּית
הָא-לֹהִים לַפְּהַגִּים נָתְנוּ לַפְּסָחִים אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת וּבָקָר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ וְכֹנְנִיָּהוּ וְשִׁמְעֵיָהוּ
וְנַתְנָאל אֶחָיו וַחֲשַׁבְיָהוּ וַיעִיָּאל וַיִּזְבְּדוּ שְׂרֵי
הַלוּוִים הִרְיָמוּ לְלוּוִים לַפְּסָחִים חֲמִשָּׁת אֲלָפִים
וּבָקָר חֲמִשׁ מֵאוֹת׃ וַתִּפְּוֹן הָעֲבוּדָה וַיַּעֲמְדוּ
הַפְּהַגִּים עַל-עַמְדָם וְהַלוּוִים עַל-מַחְלְקוֹתָם כַּמִּצְוֹת
הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַפְּהַגִּים מִיָּדָם
וְהַלוּוִים מִפְּשִׁיטִים׃ וַיִּסְּרוּ הָעֹלָה לְתַתָּם
לְמַפְלְגוֹת לְבֵית-אָבוֹת לְבְנֵי הָעָם לְהַקְרִיב לִי-הוּהוּ
כַּפָּתוּב בְּסֹפֶר מֹשֶׁה וְכֹן לְבָקָר׃ וַיִּבְשְׁלוּ הַפֶּסַח
בְּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְהִקְדָּשִׁים בְּשָׁלוֹ בַּסִּירוֹת וּבְדוֹדִים
וּבְצִלְחֹת וַיִּרְיָצוּ לְכָל-בְּנֵי הָעָם׃ וַאֲחֵר הַכִּינוּ
לָהֶם וּלְפַהַגִּים כִּי הַפְּהַגִּים בְּנֵי אֶהְרֹן בְּהַעֲלוֹת
הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד-לְגִילְיָה וְהַלוּוִים הַכִּינוּ לָהֶם
וּלְפַהַגִּים בְּנֵי אֶהְרֹן׃ וְהַמִּשְׁרָרִים בְּנֵי-אֶסָף עַל-
מַעֲמָדָם כַּמִּצְוֹת דָּוִד וְאֶסָף וְהִימָן וַיִּדְתוּן חוֹזְנֵה
הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁעָרִים לְשַׁעַר וְשַׁעַר אֵין לָהֶם לְסוּר
מֵעַל עַבְדָּתָם כִּי-אֲחִיָּהֶם הַלוּוִים הַכִּינוּ לָהֶם׃
וַתִּפְּוֹן כָּל-עֲבוּדַת י-הוּהוּ בַיּוֹם הַהוּא לַעֲשׂוֹת
הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת עֲלוֹת עַל מִזְבֵּחַ י-הוּהוּ כַּמִּצְוֹת
הַמֶּלֶךְ יְאֹשִׁיָּהוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הַנּוֹמְצֵאִים
אֶת-הַפֶּסַח בַּעֲת הַהִיא וְאֶת-חַג הַמִּצְוֹת שִׁבְעַת
יָמִים׃ וְלֹא-נַעֲשֶׂה פֶסַח כָּמֵהוּ בְּיִשְׂרָאֵל מִיָּמֵי
שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל-מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא-עָשׂוּ כַּפֶּסַח
אֲשֶׁר-עָשָׂה יְאֹשִׁיָּהוּ וְהַפְּהַגִּים וְהַלוּוִים וְכָל-יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל הַנּוֹמְצֵא וַיּוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם׃ בְּשִׁמּוֹנָה
עָשָׂרֶה שָׁנָה לְמַלְכוּת יְאֹשִׁיָּהוּ נַעֲשֶׂה הַפֶּסַח הַזֶּה׃
אֲחֵרִי כָל-זֹאת אֲשֶׁר הִכִּין יְאֹשִׁיָּהוּ אֶת-הַבַּיִת
עָלָה נָכוּ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם לְהַלְחֵם בְּכַרְכַּמִּישׁ עַל-פָּרַת
וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ יְאֹשִׁיָּהוּ׃ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו
מִלְאָכִים לֵאמֹר מַה-לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא-
עָלִיךָ אֶתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל-בַּיִת מַלְחָמָתִי וְא-לְהִים
אָמַר לְבַהֲלֵנִי חֲדַל-לָךְ מֵא-לְהִים אֲשֶׁר-עָמִי וְאֶל-

יִשְׁחַתְּדוּ׃ וְלֹא-הִסֵּב יְאֹשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִלְּמוֹן כִּי
לְהַלְחֵם-בּוֹ הַתַּחֲפָשׁ וְלֹא שָׁמַע אֶל-דְּבָרֵי נָכוּ מִכִּי
א-לֹהִים וַיָּבֵא לְהַלְחֵם בְּבַקְעַת מְגִדּוֹ׃ וַיִּירוּ הַיָּרִים
לְמֶלֶךְ יְאֹשִׁיָּהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי
הִחֲלִיתִי מֵאֵד׃ וַיַּעֲבִירוּהוּ עַבְדָּיו מִן-הַמָּרְכָבָה
וַיִּרְפִּיבֵהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר-לוֹ וַיּוֹלִיכֵהוּ
יְרוּשָׁלַם וַיָּמַת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל-יְהוּדָה
וַיְרוּשָׁלַם מִתְאַבְּלִים עַל-יְאֹשִׁיָּהוּ׃ וַיִּקְוֹנוּ
יְרֵמְיָהוּ עַל-יְאֹשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָל-
הַשָּׂרִים וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל-יְאֹשִׁיָּהוּ עַד-
הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחָק עַל-יִשְׂרָאֵל וְהַגָּם כַּתוּבִים עַל-
הַקִּינוֹת׃ וַיִּנְתֵּר דְּבָרֵי יְאֹשִׁיָּהוּ וַחֲסִדָּיו כַּפָּתוּב
בַּתּוֹרַת י-הוּהוּ׃ וַיִּזְדַּבְּרוּ הָרַאשֻׁנִים וְהַאֲחֵרִים
הַגָּם כַּתוּבִים עַל-סֹפֶר מַלְכֵי-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה׃

לו וַיִּקְחוּ עִם-הָאָרֶץ אֶת-יְהוֹאָחָז בֶּן-יְאֹשִׁיָּהוּ
וַיִּמְלִיכֵהוּ תַּחַת-אָבִיו בִּירוּשָׁלַם׃ בֶּן-שְׁלוֹשׁ
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם׃ וַיִּסְּרֵהוּ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלַם
וַיַּעֲנֵשׁ אֶת-הָאָרֶץ מֵאָה כַּפֶּר-כֶּסֶף וְכֶפֶר זָהָב׃
וַיִּמְלֶךְ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם אֶת-אֱלִיקִים אֶחָיו עַל-יְהוּדָה
וַיְרוּשָׁלַם וַיִּסָּב אֶת-שָׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת-יּוֹאָחָז
אֶחָיו לְקַח נָכוּ וַיָּבִיֵאֵהוּ מִצְרַיִמָּה׃ בֶּן-עֶשְׂרִים
וַחֲמִשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאֶחָת עָשָׂרֶה שָׁנָה
מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וַיַּעֲשׂ הָרַע בְּעֵינֵי י-הוּהוּ א-לֹהֵיו׃
וְעָלָיו עָלָה גְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֹּאסְרֵהוּ
בְּנַחֲשָׁתִים לְהַלִּיכוֹ בָּבֶלָה׃ וּמִכְּלִי בֵּית י-הוּהוּ
הִבִּיא גְבוּכַדְנֶאֶצַּר לְבָבֶל וַיִּתְּנֵם בְּהִיכְלוֹ בְּבָבֶל׃
וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוֹיָקִים וַתַּעֲבַתּוּ אֲשֶׁר-עָשָׂה
וְהַנּוֹמְצֵא עָלָיו הַגָּם כַּתוּבִים עַל-סֹפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וַיְהוּדָה וַיִּמְלֶךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַחְתָּיו׃ בֶּן-שְׁמוֹנָה
שָׁנִים יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וְעֶשְׂרֶת
יָמִים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וַיַּעֲשׂ הָרַע בְּעֵינֵי י-הוּהוּ׃
וְלַתְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ גְּבוּכַדְנֶאֶצַּר וַיָּבֵאֵהוּ
בָּבֶלָה עִם-כְּלֵי חַמְדַּת בֵּית-י-הוּהוּ וַיִּמְלֶךְ אֶת-
צְדַקְיָהוּ אֶחָיו עַל-יְהוּדָה וַיְרוּשָׁלַם׃ בֶּן-עֶשְׂרִים
וְאֶחָת שָׁנָה צְדַקְיָהוּ בְּמָלְכוֹ וְאֶחָת עָשָׂרֶה שָׁנָה
מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם׃ וַיַּעֲשׂ הָרַע בְּעֵינֵי י-הוּהוּ א-לֹהֵיו
לֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא מִכִּי י-הוּהוּ׃ וְגָם

בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ אַשּׁוּר הַשְּׂבִיעִי בֵּן-לֵהִים
וַיִּקְשׁ אֶת-עַרְפוֹ וַיֹּאמֶן אֶת-לִבּוֹ מִשׁוּב אֶל-
יְ-הוָה אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ־גַּם כָּל-שָׂרֵי הַפְּהָגִים
וְהָעָם הָרַבּוּ לְמַעַל-מַעַל כָּכֵל תַּעֲבֹת הַגּוֹיִם
וַיִּטְמְאוּ אֶת-בַּיִת יְ-הוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלַם:
וַיִּשְׁלַח יְ-הוָה אֱ-לֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם בְּיַד
מַלְאָכָיו הַשָּׁכֵם וְשָׁלַח כִּי-חָמַל עַל-עַמּוֹ וְעַל-
מַעֲוֹנָו: ־וַיִּהְיוּ מַלְעָבִים בְּמַלְאָכֵי הָאֱ-לֹהִים וּבוֹזִים
דְּבָרָיו וּמַתְעַתְעִים בְּנֹבְאָיו עַד עֲלוֹת חַמַּת יְ-הוָה
בְּעַמּוֹ עַד-לְאֵין מִרְפָּא: ־וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת-מֶלֶךְ
כַּשְׁ-דִּים וַיַּהַרְג בַּחֲוָרֵיהֶם בַּחֲרָב בְּבַיִת מִקְדָּשָׁם
וְלֹא חָמַל עַל-בָּתוּר וּבַתוּלָה זָקֵן וַיִּשְׁשׁ הַכֹּל נִתַּן
בְּיָדוֹ: ־כֹּל כָּלֵי בַיִת הָאֱ-לֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְטָנִים
וְאַצְרוֹת בַּיִת יְ-הוָה וְאַצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו הַכֹּל

הָבִיא בָבֶל: ־וַיִּשְׂרְפוּ אֶת-בַּיִת הָאֱ-לֹהִים וַיִּנְתְּצוּ
אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְכָל-אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ בְּאֵשׁ
וְכָל-כְּלֵי מַחְמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית: ־וַיַּגְלֵל הַשָּׂאֲרִית מִן-
הַחֲרָב אֶל-בָּבֶל וַיִּהְיוּ-לָוּ וּלְבָנָיו לְעַבְדִּים עַד-מֶלֶךְ
מַלְכוּת פָּרַס: ־לְמַלְאוֹת דְּבַר יְ-הוָה בְּפִי יְרֵמְיָהוּ
עַד-רִצְתָהּ הָאָרֶץ אֶת-שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל-יְמֵי הַשָּׁמָה
שָׁבָתָה לְמַלְאוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה: ־וּבְשָׁנַת אַחַת
לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלוֹת דְּבַר יְ-הוָה בְּפִי יְרֵמְיָהוּ
הַעֵיר יְ-הוָה אֶת-רוּחַ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס וַיַּעֲבֵר-קוֹל
בְּכָל-מַלְכוּתוֹ וְגַם-בְּמִכְתָּב לְאָמֹר: ־כֹּה-אָמַר
כוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל-מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נִתַּן לִי
יְ-הוָה אֱ-לֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא-פָקֵד עָלַי לְבָנוֹת-לוֹ
בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי-בְּכֶם מִכָּל-עַמּוֹ
יְ-הוָה אֱ-לֹהֵי עַמּוֹ וַיַּעַל:

תָּם וְנִשְׁלָם

הַשְּׁבִיחַ לְבוֹרֵא עוֹלָם

סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ

אִוִּי־הִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְ-הוָה וַיֹּאמֶר יְ-הוָה
אֶל-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵאמֹר: ־מֹשֶׁה
עַבְדִּי מָת וְעַתָּה קוּם עֲבֵר אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה
וְכָל-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם
לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל: ־כָּל-מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף-רַגְלֶכֶם
בּוֹ לָכֶם נִתְּתָיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-מֹשֶׁה: ־מִהַמְדָּבָר
וְהַלְבָנוֹן הַזֶּה וְעַד-הַנְּהָר הַגָּדוֹל נְהַר-פָּרַת כָּל אֶרֶץ
הַחִתִּים וְעַד-הַיַּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה
גְּבוּלְכֶם: ־לֹא-יִתְצַב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ
כַּאֲשֶׁר הִיָּתִי עִם-מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אֲרַפֶּךָ וְלֹא
אֲעֻזְבֶּךָ: ־יִתְּנָה וַאֲמִן כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת-הָעָם הַזֶּה
אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבוֹתֶם לָתֵת לָהֶם:
יִרְקַח חֵזֶק וַאֲמִן מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַתּוֹרָה
אֲשֶׁר צִוָּךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי אֶל-תְּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין
וּשְׁמֹאוֹל לְמַעַן תִּשְׁפִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ: ־לֹא-
יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם
וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַפְּתוּב בּוֹ כִּי-
אִז תִּצְלִיחַ אֶת-דְּרָכְךָ וְאִז תִּשְׁפִּיל: ־הִלֹּא צִוִּיתִיךָ

חֵזֶק וַאֲמִן אֶל-תְּעַרְץ וְאַל-תִּחַת כִּי עַמָּךְ יְ-הוָה
אֱ-לֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ: ־וַיַּצֵּו יְהוֹשֻׁעַ אֶת-שִׁטְרֵי
הָעָם לֵאמֹר: ־עֲבְרוּ וּבְקֶרֶב הַמַּחֲזֶנֶה וְצִוּוּ אֶת-
הָעָם לֵאמֹר הִכִּינוּ לָכֶם צִידָה כִּי בְעוֹד וְשָׁלַשֶׁת
יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לְבוֹא לְרִשְׁתַּת
אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם
לְרִשְׁתָּהּ: ־וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שָׁבֹט הַמְּנַשֶּׁה
אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: ־זְכוּר אֶת-הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה
אֶתְכֶם מֹשֶׁה עַבְדִּי-הוָה לֵאמֹר יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם
מִנִּית לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת: ־גִּישְׁיֶכֶם
טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעֲבְרוּ חַמְשִׁים לְפָנַי אַחֲיֶכֶם
כֹּל גְּבוּרֵי הַחִיל וְעֹזְרֵתֶם אוֹתָם: ־עַד אֲשֶׁר-יָבִיחַ
יְ-הוָה לְאַחֲיֶכֶם כָּכֵם וַיִּרְשׁוּ גַם-הֵמָּה אֶת-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר-יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם וּשְׁבַתְתֶּם לְאָרֶץ
יְרִשְׁתֶּכֶם וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁר וְנָתַן לָכֶם מֹשֶׁה
עֶבֶד יְ-הוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ: ־וַיַּעֲנוּ
אֶת-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר-צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאַל-

כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ בְּלֶךְ: כֹּכֵל אֲשֶׁר־שָׁמְעוּ אֶל־
מֹשֶׁה כִּן נִשְׁמַע אֵלָיךְ וְכִן יְהִי־יְהוָה אֶל־לִיךָ
עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה: כֹּל־אִישׁ אֲשֶׁר־
יִמְרָה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר־
תִּצְוֶנוּ יוֹמֵת רַק תִּזְקַ וְאַמְצִ:

ב וַיִּשְׁלַח יְהוָה בְּיַד־נֹזֵן מִן־הַשָּׁמַיִם שְׁנַיִם־
אֲנָשִׁים מִרְגָּלִים חֲרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וְאֶת־יְרִיחוֹ וְיִלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זֹנֶה וּשְׁמָה
רָחַב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה: וַיִּנְאָמֶר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר
הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹר
אֶת־הָאָרֶץ: וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחַב לֵאמֹר
הֲוָצִיאי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלָיךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתְךָ
כִּי לַחֲפֹר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־
שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנֵנּוּ וַתֹּאמֶר וְכִן בָּאוּ אֵלַי
הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִי־ן הָמָּה: וַיְהִי הַשָּׁעַר
לְסָגוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אָנֹּה
הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מֵהָר אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁיָגוּם:
וְהָיָא הַעֲלֹתָם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם בַּפִּשְׁתִּי הַעֵץ
הַעֲרֻכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג: וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם
דָּרָד הַיִּרְדּוֹן עַל הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשָּׁעַר סָגַר אַחֲרָי
כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרְדָפִים אַחֲרֵיהֶם: וְהָמָּה טָרַם
יִשְׁכְּבוּן וְהָיָא עֲלֵתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג: וַתֹּאמֶר
אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לְכֶם אֶת־
הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגּוּ כָל־
יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: כִּי שָׁמְעוּ אֶת אֲשֶׁר־
הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מִי יַם־סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם
מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשֹׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר
בָּעֶבֶר הַיִּרְדּוֹן לְסִיחֹן וּלְעוֹג אֲשֶׁר הִחָרְמְתֶם אוֹתָם:
וַיִּנְשָׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֹנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רִוַח בְּאִישׁ
מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֶל־לֵהִיכֶם הוּא אֶל־לֵהִיבֵם בְּשָׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת: וַיַּעֲתָה הַשְּׁבָעוּ־נָא לִי
בִּי־הוּא כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד וְעָשִׂיתֶם גַּם־אִתָּם
עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֲמַת: וַיְהִי־חֵיתֶם
אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אֲחֵי־יִתִּי וְאֶת
כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מִמָּוֶת:
וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נִפְשָׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם
לֹא תִגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת־יְהוָה לָנוּ
אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֲמַת: וַתִּוְרַדְם

בַּחֲבֹל בְּעַד הַחֲלוֹן כִּי בֵיתָה בְּקִיר הַחוֹמָה וּבַחֹמָה
הָיָא יוֹשְׁבֹת: וַתֹּאמֶר לָהֶם הִתְרָה לְכוּ פִן־יִפְגְּעוּ
בְּכֶם הָרְדָפִים וְנַחֲבַתֶּם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד
שׁוֹב הָרְדָפִים וְאַחַר תִּלְכוּ לְדָרְכְכֶם: וַיֹּאמְרוּ
אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נִקִּים אֲנַחְנוּ מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר
הִשְׁבַּעְתָּנוּ: וַהֲגָה אֲנַחְנוּ בָּאִים בְּאָרֶץ אֶת־תִּקְוַת
חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִקְשְׁרֵי בַחֲלוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדְתָנוּ בּוֹ
וְאֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ וְאֶת־אֲחֵיךָ וְאֶת כָּל־בֵּית
אָבִיךָ תִאֲסֹפֵי אֵלָיךָ הַבְּיָתָה: וַיְהִי־לָהּ כָּל אֲשֶׁר־יָצָא
מִדְּלַתִּי בֵיתְךָ הַחַוְצָה דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נִקִּים
וְכֹל אֲשֶׁר יְהִי אִתְּךָ בַּבַּיִת דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ אִם־יָד
תִּהְיֶה־בוֹ: וְאִם־תִּגִּידֵי אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהִינֵנוּ נִקִּים
מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: וַתֹּאמֶר כְּדַבְּרֵיכֶם
כִּן־הוּא וַתִּשְׁלַחְם וַיִּלְכוּ וַתִּקְשֶׁר אֶת־תִּקְוַת הַשָּׁנִי
בַחֲלוֹן: וַיִּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הִתְרָה וַיִּשְׁבּוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת
יָמִים עַד־שָׁבוּ הָרְדָפִים וַיִּבְקְשׂוּ הָרְדָפִים בְּכָל־
הַדָּרָד וְלֹא מָצְאוּ: וַיִּשְׁבּוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיִּרְדּוּ
מֵהָהָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוָה בְּיַד־וַיִּסְפְּרוּ־
לוֹ אֶת כָּל־הַמַּצָּאוֹת אוֹתָם: וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוָה
כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיַד־נוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְגַם־נִמְגּוּ כָל־
יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵינוּ:

הלכות שבת פרק כד

כד, א יש דברים שחן אסורין בשבת, אף על פי שאינן דומין למלאכה, ואינם מביאין לידי מלאכה; ומפני מה נאסרו משום שנאמר "אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצך ביום קדשי" , ונאמר "וכבדתו מעשות דרכיה, ממצוא חפצך ודבר דבר". לפיכך אסור לאדם להלך בחפציו בשבת, ואפלו לדבר בהן, כגון שיידבר עם שתפו מה ימכר למחר או מה יקנה, או היאך יבנה בית זה, ובאי זו סחורה ילך למקום פלוני כל זה וכיוצא בו, אסור: שנאמר "ודבר דבר", דבור אסור; והרחור מתר.

כד, ב אסור לאדם לפקד גנותיו ושדותיו בשבת, כדי לראות מה הן צריכין, או היאך הן פרותיהן שהרי זה מהלך, לעשות חפצו. וכן אסור לאדם שיצא בשבת עד סוף התחום וישב שם עד שתחשך, כדי שיהיה קרוב לעשות חפציו במוצאי שבת שהרי נמצא הלכו בשבת, לעשות חפציו.

כד, ג במה דברים אמורים, בשחשיך על התחום לעשות דבר שאסור לעשותו בשבת; אבל אם החשיך לעשות דבר שמותר לעשותו בשבת, הרי זה מותר. ביצד: אין מחשיבין על התחום להביא פרות מחפרין, או לשפר פועלין; אבל מחשיך הוא לשמר פרות, שהרי מותר לשמר בשבת. ומחשיך להביא בהמה או פרות תלושין: שתבהמה קורא לה והיא באה, אף על פי שהיא חוץ לתחום; ופרות תלושין אלו היו שם מחצות, היה מותר להביאן בשבת. וכן אומר אדם לחברו, לפרך פלוני אני הולך למחר, שאם היו שם פרגנים, היה הולך לשם בשבת. וכן כל פיוצא בזה.

כד, ד מותר לאדם לומר לפועל, הנראה שתעמד עמי לערב; אבל לא יאמר לו, היה נכון לי לערב שנמצא עושה חפצו בשבת. ואסור

לרוץ ולדלג בשבת, שנאמר "מעשות דרכיך" שלא יהא הלוכך בשבת כהלוכך שלאח. ויורד אדם בור ושיח ומערה, אפלו הן מאה אמה; ומטפס ויורד ושותה, ומטפס ועולה. ואסור להרבות בשיחה בטלה בשבת, שנאמר "ודבר דבר" שלא יהא דבורך שלאח כדבורך שלשבת.

כד, ה מתר לרוץ בשבת לדבר מצוה, כגון שירוצו לבית הכנסת, או לבית המדרש; ומחשיבין השבונות שלמצוה, ומודדין מדידה שלמצוה, כגון מקוה לידע אם יש פשעור, או בנדר לידע אם מקבל טמאה. ופוסקין צדקה לעניים. והולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואפלו לתרטיאות וטרקלין שלגזיזים, לפקח על עסקי רבים בשבת. ומשדכין על התינקת לארס, ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אמנות. ומבקרין חולין, ומנחמים אבלים; והנכנס לבקר את החולה, אומר שבת היא מלזעק, ורפואה קרובה לבוא. ומחשיבין על התחום לפקח על עסקי פלה, ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין. ואומר לו לך למקום פלוני, לא מצאת שם הבא ממקום פלוני, לא מצאת במנה הבא במאתים ובלבד שלא יזכר לו סכום מקח. שכל אלו וכיוצא בהן מצוה הן, ונאמר "עשות חפצך": חפצך אסורין, חפציו שמים מתרין.

כד, ו מפליגין בים הגדול בערב שבת, לדבר מצוה; ופוסק עמו לשבת, ואינו שובת. ומפירין נדרים בשבת, בין לצרף שבת בין שלא לצרף שבת; ונשאלין לחכם על נדרים שחן לצרף השבת ומתירין, אף על פי שהיה להן פנאי להתירן קדם השבת: שדברים אלו, דברי מצוה הן.

כד, ז אין עונשין בשבת; אף על פי שהעניש מצות עשה, אינה דוחה שבת. ביצד הרי שנתחייב בבית דין מלקות או מיתה, אין

מלקין אותו ואין ממתין אותו בשבת: שנאמר "לא תבערו אש, בכל משבתיכם, ביום, השבת" זו אזהרה לבית דין, שלא ישרפו בשבת מי שנתחייב שרפה; והוא הדין, לשאר ענייניו.

כד, ה מתר לאדם לשמר פרותיו בשבת, בין תלושים בין מחבריין; ואם בא אדם לטל מהן, או בהמה וחייה לאכל מהן גוער בהן ומכה בהן, ומרחיק. והלא דבר זה מחפציו הוא, ולמה הוא מתר מפני שלא נאסר אלא להקנות לעצמו חפצים שאינן עתה מצויים, או להשתפר ולהרויח ולהטפל בהנאה שתבוא לידו; אבל לשמר ממנו שפבר בא לידו, עד שיעמוד כמות שהוא מתר: הא למה זה דומה, לנועל ביתו מפני הגנבים.

כד, ט המשמר זרעיו מפני העופות, ומקשאו ומדלעיו מפני החיה לא יספק ולא ירמז, בדרך שעושה בחל: גזרה, שמא יטל צרור ויזרק ארבע אמות ברשות הרבים.

כד, י כל הדברים שהן אסורין משום שבת, לא גזרו עליהן בין השמשות, אלא בעצמו שליום הוא, שהן אסורין; אבל בין השמשות, מתריין: והוא, שיהיה שם דבר מצוה או דחק. כיצד: מתר לו בין השמשות לעלות באילן או לשוט על פני המים, להביא לולב או שופר; וכן מוזיד מן האילן או מוציא מן הכרמלית, ערוב שעשה. וכן אם היה טרוד ונתפז, ונצרך לדבר שהוא משום שבת בין השמשות הרי זה מתר. אבל אם לא היה שם דחק, ולא דבר מצוה אסור. לפיכך אין מעשרין את חודאי בין השמשות, אף על פי שאסור הפרשת המעשר בשבת משום שבת; אבל מעשרים את הדמאי.

כד, יא קטן שעשה בשבת דבר שהוא משום שבת, כגון שתלש מעצין שאינו נקוב, או טלטל בכרמלית אין בית דין מצוין להפרישו.

וכן אם הניחו אביו, אין ממתין בידו.

כד, יב אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת, בדרך שהוא עושה בחל. ומפני מה נגעו באסור זה אמרו, ומה אם הזהירו נביאים וצווי שלא יהיה הלוחך בשבת כהלוחך בחל, ולא שיחת השבת פשיחת החל, שנאמר "ודבר דבר"; קל והמר, שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחל כדרי שלא יהיה פיום חל בעיניו, ויבוא להגביה ולתקן פלים מפנה לפנה, או מבית לבית, או להצניע אבנים וכיוצא בהן: שהרי הוא בטל ויושב בביתו, ויבקש דבר שיתעסק בו; ונמצא שלא שבת, ובטל הטעם שנאמר בתורה "למען ינוח".

כד, יג ועוד, פשיכר ויטלטל פלים שמלאכתן לאסור, אפשר שיתעסק בהן מעט, ויבוא לידי מלאכה. ועוד, מפני שמקצת העם אינם בעלי אמניות, אלא בטליון כל ימיהו, כגון הפילין ויושבי קרנות, שפל ימיהן הן שובתים ממלאכה; ואם היה מתר להלך ולדבר ויטלטל בשאר הימים, נמצא שלא שבת שבתה הנפרת; לפיכך שבתה מדברים אלו, היא שבתה השווה בכל אדם. ומפני דברים אלו, נגעו באסור הטלטול; ואסרו שלא יטלטל אלא פלים הצריך להם, כמו שיתבאר.

הלכות שבת פרק כה

כה, א יש פלי שמלאכתו לחת, והוא הפלי שמותר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו כגון פום לשנות בו, וקערה לאכל בה, וספין לחתך בו בשר ופת, וקרדם לפצע בו אגוזים, וכיוצא בהן.

כה, ב ויש פלי שמלאכתו לאסור, והוא הפלי שאסור לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו כגון מכתשת ורחים וכיוצא בהן, שאסור לכתש ולטחן בשבת.

כה, ג כל פלי שמלאכתו לחת בין היה שלעין,

או שְׁלֹחֶרֶם, או שְׁלֹאֲכֹן, או שְׁלֹמֶתְכֶת מִתָּר
לְטַלְטֵלוֹ בַּשַּׁבָּת, בֵּין בַּשָּׂבִיל עֲצָמוֹ שְׁלֹפְלִי, בֵּין
לְצַרֵּף מְקוֹמוֹ, בֵּין לְצַרֵּף גּוֹפּוֹ. וְכָל כְּלִי
שֶׁמְלֹאֲכֶתוֹ לְאִסוּר בֵּין הָיָה שְׁלֵעִין, או שְׁלֹחֶרֶם,
או שְׁלֹאֲכֹנִים, או שְׁלֹמֶתְכֶת מִתָּר לְטַלְטֵלוֹ
בַּשַּׁבָּת, בֵּין לְצַרֵּף גּוֹפּוֹ, בֵּין לְצַרֵּף מְקוֹמוֹ; אֲבָל
בַּשָּׂבִיל עֲצָמוֹ שְׁלֹפְלִי, אִסוּר.

כֹּה־ר פִּינֵד: מְטַלְטֵל הוּא אֶת הַקְּעֵרָה שְׁלֵעִין
לְאֲבֹל בָּהּ, או לִישָׁב בַּמְּקוֹמָהּ; או כְּדֵי שֶׁלֹּא
תִּגָּנֵב, וְזֶה הוּא בַּשָּׂבִיל עֲצָמוֹ. וְכֵן אִם טַלְטֵל
אוֹתָהּ מִן הַחֲמוּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִיבָשׁ וְתִשְׁבֵּר, או
מִן הַגְּשָׁמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְפַּח וְתִפְסַד הָרִי זֶה
טַלְטֵלוֹ בַּשָּׂבִיל עֲצָמוֹ; וּמִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁמְלֹאֲכֶתָהּ
לְהִתָּר.

כֹּה־ה וְכֵן מְטַלְטֵל הוּא חֲרָחִים או הַמְּכַתְּשֵׁת
לְשֹׁבֵר עֲלֶיהָ אֲגוּזִים, או לְעֹלוֹת עֲלֶיהָ לַמַּטָּה וְזֶה
הוּא לְצַרֵּף גּוֹפּוֹ; או לִישָׁב בַּמְּקוֹמָהּ. אֲבָל אִינוּ
מְטַלְטֵלָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁבֵּר, וְלֹא כְּדֵי שֶׁלֹּא
תִּגָּנֵב. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

כֹּה־ו וְכָל שְׂאִינוֹ כְּלִי כְּגוֹן אֲבָנִים, וּמְעוֹת,
וְקָנִים, וְקוֹרוֹת, וְכִיּוּצָא בְּהֵן אִסוּר לְטַלְטֵלָן.
אֲבָן גְּדוֹלָה או קוֹרָה גְּדוֹלָה אִם עַל פִּי שְׂחִיא
נִטְּלָת בַּעֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם אִם יֵשׁ תּוֹרֵת כְּלִי
עֲלֶיהָ, מְטַלְטֵלִים אוֹתָהּ. דִּלְתוֹת הַבַּיִת אִם עַל פִּי
שְׂחִין כְּלִים, לֹא הוֹכְנֵנו לְטַלְטוּלוֹ; לְפִיכֶּה אִם
נִתְּפָרְקוּ, אִפְלוּ בַּשַּׁבָּת אִין מְטַלְטֵלִין אוֹתָן. וְכֵן
הַעֲפָר וְהַחֹל וְהַמֵּת, אִין מְזִיזִין אוֹתָן מִמְּקוֹמָן;
וְכֵן שְׂמוֹנָה חֵי חֲרִי הוּא כְּאֲבָן, וְאִסוּר לְטַלְטֵלוֹ.

כֹּה־ז מִתָּר לְטַלְטֵל הַכְּלִי, אִפְלוּ שֶׁלֹּא לְצַרֵּף
תְּשֻׁמִּישׁוֹ, אִלָּא לְעֲשׂוֹת בּוֹ מְלֹאכָה, שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה
לְשִׁמּוּשָׁהּ. פִּינֵד נוֹטֵל אָדָם קָרְנָם לַפְּצֵעַ בּוֹ
אֲגוּזִים, קָרְדִים לְחֹתֶף בּוֹ דְּבִלָּה, מְגַרָה לְגוּר בָּהּ
אֶת הַגְּבִינָה, מְגַרָפָה לְגַרָף בָּהּ אֶת הַגְּרָגְרוֹת, אֶת
הַרְחַת וְאֶת הַמְּזֹלֵג לְתֵת עָלָיו אֲבָל לְקַטֵּן, אֶת
הַכּוֹשׁ וְאֶת הַכְּדִפְדִּי לְדַחֵף בּוֹ, מִחַט שֶׁלְּסַקְּאִין

לְפַתַּח בּוֹ אֶת הַדְּלֵת, אֶת הַמְּכַתְּשֵׁת לִישָׁב
עָלֶיהָ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

כֹּה־ח וּמְטַלְטֵל אָדָם מִחַט שֶׁלִּיד הַשְּׁלֵמָה, לְטַל
בָּהּ אֶת הַקּוּץ; אֲבָל אִם נִטֵּל הַקְּצֵה הַנִּקְוֵב שֶׁלָּהּ,
או הַקְּצֵה הַחֹד אִין מְטַלְטֵלִין אוֹתָהּ. וְאִם הָיְתָה
גְּלוּם וְעֵדִין לֹא נִקְבָּה, מִתָּר לְטַלְטֵלָהּ.

כֹּה־ט כָּל כְּלִי שֶׁמְקַפִּיד עָלָיו שֶׁמֵּא יִפְחָתוּ דְּמִיו
כְּגוֹן כְּלִים הַמְּקַצִּים לְסַחֲרָה, וְכִלִּים הַיִּקְרִים
בִּיּוֹתָר שֶׁמְקַפִּיד עֲלֵיהֶן שֶׁמֵּא יִפְסְדוּ אִסוּר
לְטַלְטֵלָן בַּשַּׁבָּת; וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא מְקַצֵּה מַחֲמַת
חֶסְרוֹן כִּים, כְּגוֹן הַמְּסַר הַגְּדוּל, וְיִתְד
שְׁלִמְחֵרְשָׁה, וְסַפִּין שְׁלִטְפָחִים, וְחֶרֶב
שְׁלֹאֲשַׁכִּים, וְחֲצִין חֲחֵרְשִׁים, וְקָרְנָם הַבְּשָׁמִים,
וְכִיּוּצָא בְּהֵן.

כֹּה־י כָּל כְּלִי שֶׁהַקְּצֵה מַחֲמַת הָאִסוּר, אִסוּר
לְטַלְטֵלוֹ כְּגוֹן נֵר שֶׁהַדְּלִיקוֹ בּוֹ בַּשַּׁבָּת, וְהַמְּנֹרָה
שֶׁהָיָה הֵנֵר עָלֶיהָ, וְשֶׁלְּחָן שֶׁהָיָה עָלָיו מְעוֹת. אִם
עַל פִּי שֶׁכִּבָּה הֵנֵר, או שֶׁנִּפְלוּ הַמְּעוֹת אִסוּר
לְטַלְטֵלָן: שֶׁכָּל כְּלִי שֶׁהָיָה אִסוּר לְטַלְטֵלוֹ בֵּין
הַשְּׂמִשׁוֹת נֶאֱסָר לְטַלְטֵלוֹ כָּל הַשַּׁבָּת כְּלָהּ, אִם
עַל פִּי שֶׁחֲלָף דְּבַר שֶׁגָּרַם לוֹ הָאִסוּר. אֲבָל כְּלִי
הַמְּקַצֵּה מַחֲמַת מֵאוֹם כְּגוֹן נֵר יִשָּׁן שֶׁלִּנְפֵט,
וְכִלֵי הַצּוּאָה, וְכִיּוּצָא בְּהֵן מִתָּר לְטַלְטֵלָן
בַּשַּׁבָּת, אִם הִצְרָף לָהֶן.

כֹּה־יא כָּל הַכְּלִים הַנִּטְּלִין בַּשַּׁבָּת שֶׁנִּתְּפָרְקוּ
דִּלְתוֹתֵיהֶן, כְּגוֹן דִּלְתוֹת תְּבָה וּמְגַדֵּל בֵּין
שְׁנֵת פָּרְקוּ בַּשַּׁבָּת, בֵּין שְׁנֵת פָּרְקוּ קֶדֶם הַשַּׁבָּת
מִתָּר לְטַלְטֵל אוֹתָן דִּלְתוֹת. וְכֵן כָּל הַכְּלִים
הַנִּטְּלִין בַּשַּׁבָּת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בֵּין קֶדֶם שַׁבָּת, בֵּין
בַּשַּׁבָּת שֶׁכָּרִיחַן נִטְּלִין: וְהוּא, שִׁיחֵיו עוֹשִׂין
מֵעִין מְלֹאכָה; פִּינֵד שְׁכָרִי עָרְבָה לְכַסּוֹת בְּהֵן
אֶת פִּי הַחֲבִית, שְׁכָרִי זְכוּכִית לְכַסּוֹת בְּהֵן אֶת
פִּי הַפֶּה, וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה. אֲבָל אִם אִין
הַשְּׁכָרִים רְאוּיִין לְמְלֹאכָה כָּלֵל, אִסוּר לְטַלְטֵלָן.
כֹּה־יב כָּל כְּסוּיֵי הַכְּלִים, נִטְּלִים בַּשַּׁבָּת וְהוּא,

שִׁישׁ תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיָּהוּ. הָיָה כְּלֵי מַחְבֵּר בְּקִרְקַעוֹ
כְּגוֹן חֲבִית הַטְּמוּנָה בְּאָרְץ אִם יֵשׁ לְכַסּוּי שְׂלֵה
בֵּית אַחִיזָה, מְטַלְטֵלִין אוֹתוֹ; וְאִם לֹא, אֵין
מְטַלְטֵלִין אוֹתוֹ. וְכֵן כְּסוּיֵי הַקְּרָקְעוֹת, כְּגוֹן
בּוֹרוֹת וְחֲרִיצוֹן אֵין מְטַלְטֵלִין כְּסוּי שְׂלֵהוֹן, אֶלֶּא
אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בֵּית אַחִיזָה. כְּסוּי הַתְּנוּרָה אֵף עַל
כֵּי שְׂאִין לוֹ בֵּית אַחִיזָה, מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ.

כִּהְיָה שְׁנֵי דְבָרִים, אֶחָד אֲסוּר לְטַלְטְלוֹ וְאֶחָד
מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ, וְהָן סְמוּכִים זֶה לְזֶה אוֹ זֶה עַל זֶה
אוֹ זֶה בְּזֶה, וּבְזִמְנֵן שְׂמַטְטֵלִין אֶחָד מֵהֶן יִטְלַטֵּל
הַשְּׁנַיִם אִם הָיָה צָרִיךְ לְדַבֵּר שְׂמַתֵּר לְטַלְטְלוֹ,
מְטַלְטְלוֹ וְאֵף עַל כֵּי שְׂדַבֵּר הָאֲסוּר מְטַלְטֵל עִמּוֹ;
וְאִם הָיָה צָרִיךְ לְטַלְטֵל דְּבַר הָאֲסוּר, לֹא
יִטְלַטְּלֵנוּ בְּאוֹתוֹ דְּבַר הַמִּתֵּר.

כִּהְיָה בִּיצֵד: פְּנֵה שְׁחִיתָה טְמוּנָה בְּתֶכֶן, וְחֲרָרָה
שְׁחִיתָה עַל גְּבִי הַגְּחָלִים תּוֹחֵכֵן בְּבוֹשׁ אוֹ
בְּכַדְכַד וְנוֹטְלִין, וְאֵף עַל כֵּי שְׁחִיתָה וְחֲגָחִים
נִנְעָרִים בְּשַׁעַת גְּטִילָה; וְכֵן לַפֶּת אוֹ צְנוּנוֹת
שְׁחִיו טְמוּנִים בְּעַפְרָה, וּמִקְצַת הָעֵלִים מְגֻלִים
שׂוֹמְטֵן בְּשִׁבְתָּה בְּעֵלָה שְׂלֵהוֹן, וְאֵף עַל כֵּי שְׁחִיעַפְרָה
נִנְעָרָה. אֲבָל אִם הָיָה כְּפָר אוֹ תִינוֹק עַל גְּבִי
הָאֶבֶן, אוֹ עַל גְּבִי הַקּוֹרָה לֹא יִטְלַטֵּל הָאֶבֶן אוֹ
הַקּוֹרָה, בְּכַפָּר אוֹ בְּתִינוֹק שִׁישׁ עֲלֶיהָ. וְכֵן כָּל
כִּיּוּצָא בְּזֶה.

כִּהְיָה נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ שִׁישׁ לוֹ גְּעֻגֻעִין
עֲלָיו, וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ; אֲבָל לֹא יִנְרָ שְׂאָם יִפֹּל
הַיָּנֵר, יִטְלַטְּנוּ הָאֵב בְּיָדוֹ. כִּלְפָלָה שְׁחִיתָה
נְקוּבָה, וְסִתָּם נִקְבַּ שְׂלֵה בְּאֶבֶן מִתֵּר לְטַלְטְלָהּ,
שְׁחִירֵי הָאֶבֶן נִעֲשֶׂת כְּדָפוֹן. הִיתָה הַכְּלָפָלָה מְלֵאָה
פְּרוֹת, וְהָאֶבֶן בְּתוֹךְ הַפְּרוֹת אִם הָיוּ הַפְּרוֹת
רְטֹבִים כְּגוֹן עֲנָבִים וְתֵתִים, נוֹטֵל אוֹתָהּ כְּמֹת
שְׁחִיא: שְׂאָם יִנְעָר הַפְּרוֹת, יִטְנִפוּ בְּעַפְרָה;
וּבְמִקּוֹם הַכְּסֵד, לֹא גָזְרוּ.

כִּהְיָה טוֹ חֲבִית שְׂשֻׁכָה אֶבֶן עַל פִּיהָ מִטָּה עַל צְדָהּ,
וְהִיא נוֹפֶלֶת; הִיתָה בֵּין חֲחִבִיּוֹת, מִגְּבִיחָהּ

לְמִקּוֹם אַחֵר וְהָאֶבֶן עֲלֶיהָ, וּמִטָּה עַל צְדָהּ שָׂם,
וְהָאֶבֶן נוֹפֶלֶת. וְכֵן הַשּׁוֹכַח מְעוֹת עַל הַכֶּרֶם,
וְצָרָף לְכַר נוֹעֵר אֶת הַכֶּרֶם, וְהָן נוֹפְלוֹת; וְאִם
צָרָף לְמִקּוֹם הַכֶּרֶם, נוֹטֵל אֶת הַכֶּרֶם וְהַמְּעוֹת עֲלָיו.
אֲבָל אִם הִנִּיחַ הַמְּעוֹת מְעַרְבֵי שִׁבְתָּה עַל הַכֶּרֶם,
אוֹ הִנִּיחַ הָאֶבֶן עַל כֵּי חֲחִבִיּוֹת חֲרִי אֶלּוֹ אֲסוּרִין
לְטַלְטְלוֹ, וְאֶפְלוֹ נִפְלוֹ הַמְּעוֹת וְהָאֶבֶן: שְׁחִירֵי
נִעֲשׂוּ כְּסִים לְדַבֵּר הָאֲסוּר.

כִּהְיָה הָאֶבֶן שְׂבִקְרוּיָהּ אִם מְמַלְאִין בָּהּ, וְאִינָהּ
נוֹפֶלֶת, חֲרִי הִיא כְּמִקְצַת הַקְּרוּיָהּ, וּמִתֵּר
לְמַלְאוֹת בָּהּ; וְאִם לֹא, אֵין מְמַלְאִין בָּהּ. כְּגַד
שְׂעֵל הַקְּנָה, שׂוֹמְטוֹ מִן הַקְּנָה.

כִּהְיָה פְּרוֹת שְׂאָסוּר לְאֶבֶן כְּגוֹן פְּרוֹת שְׂאִינָם
מְעַשְׂרִין, אֶפְלוֹ הָן חֲיִבִין בְּמַעֲשֵׁר מִדְּבָרֵיהֶם,
אוֹ מְעַשֵּׁר רֵאשׁוֹן שְׂלֵה נְטִלָה תְּרוּמָתוֹ, אוֹ
תְּרוּמָה טְמֵאָה, אוֹ מְעַשֵּׁר שְׁנֵי וְהִקְדֵּשׁ שְׂלֵה
נִכְדוֹ כְּחִלְפָתָן אֲסוּר לְטַלְטְלוֹ; אֲבָל חֲדָמָאֵי,
הוֹאִיל וְרֵאשׁוֹי לְעֲנִיִים, וְכֵן מְעַשֵּׁר שְׁנֵי וְהִקְדֵּשׁ
שְׂפָדִין, אֵף עַל כֵּי שְׂלֵה נָתַן חֲחָמֵשׁ מִתֵּר
לְטַלְטְלוֹ.

כִּהְיָה מְטַלְטֵל יִשְׂרָאֵל הַתְּרוּמָה, אֵף עַל כֵּי
שְׂאִינָה רֵאשׁוֹי לוֹ; וּמְטַלְטֵלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם
הַטְּהוֹרָה אוֹ עִם הַחֲלִין, אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּכֵלֵי
אֶחָד. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשְׁחִיתָה הַטְּמֵאָה
לְמִטָּה, וְהָיוּ פְּרוֹת הַמְּטַנְכִין בְּקִרְקַע שְׂאָם יִנְעָר
אוֹתָן, יִפְסְדוּ. אֲבָל אִם הָיוּ אֲגוּזִים וְשִׁקְדִים
וְכִיּוּצָא בְּהֵן נוֹעֵר הַכְּלֵי, וְנוֹטֵל הַטְּהוֹרָה אוֹ
הַחֲלִין; וּמִנִּיחַ הַטְּמֵאָה. וְאִם הָיָה צָרִיךְ לְמִקּוֹם
הַכְּלֵי בֵּין שְׁחִיתָה לְמַעֲלָה בֵּין שְׁחִיתָה לְמִטָּה,
מְטַלְטֵל הַכֵּל כְּאֶחָד.

כִּהְיָה מִדְּבַר שְׂלֵה אֲבָנִים שְׁחִישׁ עֲלָיו מְכַעֵד יוֹם
אִם לְמָרוֹם, מִתֵּר לִישֵׁב עֲלֶיהֶן לְמַחֲרָ; וְאִם לְאוֹ,
אֲסוּר. חֲרִיּוֹת שְׂלֵה שְׂגָרָדִין לְעֲצִים, וְנִמְלָךְ
עֲלֵיהֶן מְעַרְבֵי שִׁבְתָּה לִישִׁיבָה מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ; וְכֵן
אִם יִשֵׁב עֲלֵיהֶן מְעַרְבֵי שִׁבְתָּה, מִתֵּר לְטַלְטְלוֹ.

כה, בא תקש שעל המטה לא ינענעו בידו, אבל מנענעו בגופו; ואם היה מאכל בהמה, מתר לטלטלו. וכן אם היה עליו פר או סדין וכיוצא בהן מנענעו בידו, שהרי נעשה פמי שישב עליו מבעוד יום. המכנים קפה שלעפר לביתו אם יחד לה קרן זוית מערב שבת מטלטלו בשבת, ועושה בו כל צרכיו.

כה, כב אסור לבטל פלי מהכנו, מפני שהוא כסותר. פי' לא יתן פלי תחת הגר בשבת, לקבל את השמן הנוטף שהשמן שבגרה, אסור לטלטלו, וכשיפיל לפלי, יאמר טלטול הפלי שהיה מתר; וכן כל כיוצא בזה. לפיכך אין נותנין פלי תחת התרנגולת לקבל פי' לא יתן פלי תחת הגר בשבת, וכן פוסק הפלי על כל דבר שאסור לטלטלו, שהרי לא בטלו: שאם יחפין, וטלנו.

כה, כג נותנין פלי תחת הדלה; ואם נתמלא הפלי שופך ושונה, ואינו נמנע: והוא, שיהיה הדלה ראוי לרחיצה. אבל אם אינו ראוי, אינו נותן; ואם נתן, מתר לטלטלו בפנים המאוסין שבו: שאין עושין גרף שרעי, לכתחלה.

כה, כד חבית שלטבל שגשפרה, מביא פלי ומניח תחתיה: הואיל ואם עבר ותקנו, מתקן הרי הוא כמתקן. ונותנין פלי תחת הגר לקבל ניצוצות, מפני שאין בהן ממש, ומתר לטלטל הפלי. קורה שגשפרה אין סומכין אותה בספל, או בארובות המטה: אלא אם בן היו רוחים, וכל זמן שיחפין וטלם כדי שלא יבטל פלי מהכנו. ופורסין מחצלת על גבי אבנים בשבת; או על גבי פורת דבורים בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתבון לצוד: שהרי נוטלה בכל עת שירצה. וכופין את הסל בשבת לפני האפרוחים, בשביל שיעלו עליו וירדו שהרי מתר לטלטלו, כשירדו מעליו. וכן כל כיוצא בזה.

כה, כה בהמה שנפלה לבור או לאמת המים אם יכול לתן לה פרנסה במקומה, מפרנסין אותה עד מוצאי שבת. ואם לאו, מביא פרים וכסתות ומניח תחתיה; ואם עלתה, עלתה: ואם על פי שפטל פלי מהכנו, שהרי משליכו לבור לתוך המים מפני צער בעלי חיים, לא גזרו. ואסור להעלותה, בידו. וכן אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר, אבל דוחין אותן עד שיפנסו; ומרדין עגלים וסוּחיים. תרנגולת שפרחה, אין מרדין אותה, מפני שהיא נשמטת מן היר, ונמצאו אנפיה נתלשין; אבל דוחין אותה, עד שתפנס.

הלכות שבת פרק כו

כו, א כל פלי האורה, וחדלים וקנים שלו מתר לטלטלן כפלי שמלאכתו לאסור: חוץ מכבד העליון וכבד התחתון לפי שאינן נטליו, מפני שהן תקועין. וכן העמודים שלאורה אסור לטלטלו, שמא יתקן הגמזות שלהן. ושאר פלי האורה, מתרין.

כו, ב מכבדות שלתמרה, וכיוצא בהן שמכבדין בהן הקרקע הרי הן כפלי שמלאכתו לחתר, שהרי מתר לכבד בשבת. לבנים שגשפרו מן הפנין הרי הן כפלי שמלאכתו לחתר, מפני שראויין להסב עליהן, שהרי שפין אותן, ומתקנין אותן; ואם צבר אותן הרי הקצם, ואסור לטלטלם.

כו, ג חרס קטנה מתר לטלטלה אפלו ברשות הרבים, הואיל וראויה היא בחצר לכסות בה פי פלי קטן. מגופת חבית שנתפתתה היא ושבריה, מתר לטלטלה; ואם זרקה לאשפה מבעוד יום, אסור לטלטלה. פלי שנתרעע לא יתלש ממנו חרס לכסות בו, או לסמך בו.

כו, ד מתר להכניס לבית הפסא, שלוש אבנים מקרזלות לקנח בהן; וכמה שעורן, כמלוא היר. אבל אדמה שהיא קרובה להתפרה, אסור

לְטַלְטֵלָהּ לְקַנְחָה בָּהּ. וּמִתֵּר לְהַעֲלוֹת הָאֲבָנִים לְגַג, לְקַנְחָה בָּהֶן; יִרְדּוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים, וְנִשְׁתַּקְעוּ בְּטִיט אִם רְשׁוּמָן נָכַר, מִתֵּר לְטַלְטֵלָן. אָבֵן שְׂיִישׁ עָלֶיהָ טַנְוָה, שׁוֹדֵאֵי לְקַנְחָה הִיא מִתֵּר לְטַלְטֵלָהּ, וְאִפְלוּ הִיא גְדוּלָה.

כּוּחַ הָיָה לְפָנָיו צָרוּר וְחָרָם, מִקַּנְחָה בְּצָרוּר; וְאִם הָיָה חָרָם מֵאֲגָנֵי פְלִים, מִקַּנְחָה בְּחָרָם. הָיָה לְפָנָיו צָרוּר וְעֹשָׁבִים אִם הָיָה עֹשָׁבִים רַפִּים, מִקַּנְחָה בָּהֶן; וְאִם לָאוּ, מִקַּנְחָה בְּצָרוּר.

כּוּי שְׂיָרִי מִחֲצֵלְאוֹת שְׁפֵלוּ הָרִי הֵן כְּכֹלִי שְׁמֹלְאֲכֵתוֹ לְחֵתֵר, מִפְּנֵי שְׂרָאוּיִין לְכַסּוֹת בָּהֶן הַטַּנְוָה; אָבֵל שְׂיָרִי בְּגָדִים שְׂאִין בָּהֶן שְׁלוֹשׁ עַל שְׁלוֹשׁ אֲסוּר לְטַלְטֵלָן, שְׂאִינָן רָאוּיִין לֹא לְעַנְיִים וְלֹא לְעֹשִׂירִים. שְׂבָרִי תַנּוּר מִתֵּר לְטַלְטֵלָן, וְהָרִי הֵן כְּכֹל חֲפָלִים שְׁמֹלְאֲכֵתָן לְחֵתֵר. פִּירָה שְׁנִשְׁמַטָּה אַחַת מִיִּרְכּוּתֶיהָ אֲסוּר לְטַלְטֵלָהּ, שְׂמֹא יִתְקַע.

כּוּי סָלַם שְׁלַעֲלִיָּה אֲסוּר לְטַלְטֵלוֹ, שְׂאִין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי. וְשְׁלֹשׁוֹבָה, מִתֵּר לְחִטּוֹתָו; אָבֵל לֹא יוֹלִיכוּ מִשׁוֹבָבָה לְשׁוֹבָבָה שְׁלֹא יַעֲשֶׂה בְּדַרְךָ שְׁהוּא עוֹשֶׂה בַחַל, וְיִבּוֹא לְצוּד. קָנָה שְׁמוֹסְקִין בּוֹ חַיִּיתִים אִם יֵשׁ עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי, הָרִי הוּא כְּכֹלִי שְׁמֹלְאֲכֵתוֹ לְאֲסוּר; קָנָה שְׁחֵתְקִינוּ בַעַל חַבִּית לְחַיִּיתִים פּוֹתַח וְנוֹעַל בּוֹ אִם יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו, הָרִי הוּא כְּכֹלִי שְׁמֹלְאֲכֵתוֹ לְחֵתֵר.

כּוּחַ דָּלַת שְׁחֵיָה לָהּ צִיר, אִתָּה עַל פִּי שְׂאִין לָהּ עֲתָה צִיר, שְׁחֵכִינָה לְסֵתֵם בָּהּ מְקוּם מִקַּנְחָה, וְהִיא נִגְרָרַת שְׁנוֹטְלִין אוֹתָהּ וְסוֹתְמִין בָּהּ, וְכֵן חֲדָקִים שְׁסוֹתְמִין בָּהֶן חֲפָרְצָה, וְכֵן מִחֲצֵלְתֵי הַנִּגְרָרַת בְּזָמָן שְׁקִשׁוּרִין וְתִלְוִיִין בַּפּוֹתֵל, סוֹתְמִין בָּהֶן; וְאִם לָאוּ, אִין נוֹעֲלִין בָּהֶן. וְאִם הָיָה גְבוּחִים מַעַל הָאָרֶץ, נוֹעֲלִין בָּהֶן.

כּוּט דָּלַת שְׁהִיא לֹחַ אַחַד, שְׁשׁוּמְטִין אוֹתָהּ וְנוֹעֲלִין בָּהּ אִם לֹא הָיָה לָהּ לְמַטָּה כֵּן כְּמוֹ אֲסַקְפָּה, שְׁמוֹכִיחַ עָלֶיהָ שְׁהִיא כְּלִי מוֹכֵן לְנַעֲיִלָה

אִין נוֹעֲלִין בָּהּ; וְכֵן נִגְרָ שְׂיִישׁ בְּרֵאשׁוֹ קְלֶסְטֵרָה, שְׁמוֹכֵחַת עָלָיו שְׁהוּא כְּלִי מוֹכֵן לְנַעֲיִלָה, וְאִינּוּ קוֹרָה בְּשֵׁאֵר הַקּוֹרוֹת נוֹעֲלִין בּוֹ בַשֶּׁבֶת.

כּוּי נִגְרָ שְׂאִין בְּרֵאשׁוֹ קְלֶסְטֵרָה אִם הָיָה קִשׁוּר וְתִלְוִי בְּדֵלֶת, נוֹעֲלִין בּוֹ; וְכֵן אִם הָיָה נִטְלָל, וְאִגְדוֹדוֹ עֲמוּ. אָבֵל אִם הָיָה אִגְדוֹדוֹ קְבוּעַ בְּדֵלֶת, וְהָיָה הַנִּגְרָ נִשְׁמַט כְּמוֹ קוֹרָה, וּמְנִיחִין אוֹתוֹ בְּזוּיֹת, וְחֹזְרִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ בַעַת שְׂרוֹצִין הָרִי זֶה אֲסוּר לְנַעַל בּוֹ; שְׂאִין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי, וְאִינּוּ אִגְדוּד, וְאִין בּוֹ אִגְדָּה לְחֹכֵיחַ עָלָיו.

כּוּי אִם מְנוֹרָה שְׁלַחֲלִיזוֹת, בֵּין גְּדוּלָה בֵּין קְטַנָּה אִין מְטַלְטֵלִין אוֹתָהּ, שְׂמֹא יַחֲזִירָה בַשֶּׁבֶת. הָיָה בָּהּ חֲדָקִים, וְהִיא נִרְאִית כְּבַעֲלַת חֲלִיזוֹת אִם הָיָה גְדוּלָה הַנְּטִלָּה בְּשֵׁתֵי יָדַיִם, אֲסוּר לְטַלְטֵלָהּ; הִיתָה קְטַנָּה מְזוּז, מִתֵּר לְטַלְטֵלָהּ.

כּוּי בַּמְנַעֵל שְׁעַל גְּבֵי הָאֲמוּם, שׁוּמְטִין אוֹתוֹ בַשֶּׁבֶת. מְכַבֵּשׁ שְׁלִבְעָלֵי בָתִּים מִתִּירִין, אָבֵל לֹא כּוֹכְשִׁין; וְשְׁלִבְכּוֹסִין לֹא יִנַּע בּוֹ, מִפְּנֵי שְׁהוּא מִקַּנְחָה מִחֲמַת חֶסְרוֹן פִּיס. וְכֵן גְּזִי צִמֵּר אִין מְטַלְטֵלִין אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁהוּא מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן; לְפִיכָּךְ אִם יַחֲדוּ לְתַשְׁמִישׁ, מִתֵּרִין. וְהַשְּׁלַחִין מִתֵּר לְטַלְטֵלָן, בֵּין הָיָה שְׁלִבְעַל חַבִּית אוֹ שְׁלֵאֲמוֹן; מִפְּנֵי שְׂאִינּוּ מִקְפִּיד עֲלֵיהֶם.

כּוּי גַּל כָּל דְּבָר מְטַנְוָה, כְּגוֹן רֵאֵי וְקִיָּא וְצוּאָה וְכִיּוּצָא בָּהֶן אִם הָיָה בְּחֵצֵר שְׂיִישׁ בֵּין בָּהּ, מִתֵּר לְחוֹצִיאָן לְאֲשַׁפָּה אוֹ לְבֵית חֲפְסָא; וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא גְרָף שְׁלָרְעִי. וְאִם הָיָה בְּחֵצֵר אַחֲרַת כּוּפִין עֲלֵיהֶן כְּלִי, כְּדִי שְׁלֹא יֵצֵא חֶקְטָן וְיִתְלַכְלַךְ בָּהֶן. רַק שְׁעַל חֶקְרָקַע דוֹרְסוֹ לְפִי תַמּוּ, וְהוֹלָהּ. וּמְטַלְטֵלִין כְּנוֹנָא, מִפְּנֵי אֲפָרוֹ, אִתָּה עַל פִּי שְׂיִישׁ עָלָיו שְׂבָרִי עֲצִים, מִפְּנֵי שְׁהוּא כְּגַרְף שְׁלָרְעִי. וְאִין עוֹשִׂין גְרָף שְׁלָרְעִי לְכַתְחֵלָהּ, בַּשֶּׁבֶת; אָבֵל אִם נַעֲשֶׂה מֵאֲלָיו, אוֹ שְׁעֵבֵר וְעֲשֶׂהוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ.

כּוּי דְּשָׁמֵן שְׂיִוּצָא מִתַּחַת הַקּוֹרָה שְׁלִבֵּית חֲפֵד

בשבת, וכן תמרים ושקדים המוכנים לסחורה
מתר לאכלם בשבת; ואכלו אוצר שלתבואה,
או תבואה צבורה מתחיל להסתפק ממנה
בשבת: שאין שם אכל שהוא מקצה בשבת
כלל, אלא הכל מוכן הוא. חוץ מגרורות
וצמוקין שבמקצה, בזמן שמיבשים אותם;
הואיל ומסריחות בנתיבם, ואינם ראויין
לאכילה חרי הן אסורין בשבת, משום מקצה.
חבית שנתגלתה, ואבטיח שנשברה אף על פי
שאינן ראויין לאכילה, נוטלין ומניחין במקום
המצנע. פיוצא בן, קמיע שאינו ממחה אף על
פי שאין יוצאין בו, מטלטלין אותו. מותר
השמן שבגב, ושפקערה שהדליקו בהן באותה
שבת אסור להסתפק ממנו באותה שבת, מפני
שהוא מקצה מחמת אסור.

כ"ט אוצר שלתבואה או שלבדי יין אף על
פי שמתר להסתפק ממנו, אסור להתחיל בו
לפנותו אלא לדבר מצוה, כגון שפנהו להכנסת
אורחין, או לקבץ בו בית המדרש. וכיצד
מפנין אותו: כל אחד ואחד ממלא ארבע או
חמש קפות, עד שגומריין; ולא יכדו קרקעיתו
שלאוצר, כמו שבארנו, אלא נכנס ויוצא בו,
ועושה שביל ברגלו בכניסתו וביציאתו.

כ"ט כל שהוא ראוי למאכל בהמה ותייה ועוף
המצויין, מטלטלין אותו בשבת. פיצד:
מטלטלין את התרמוס היבש, מפני שהוא
מאכל לעזים אבל לא את הלח; את החצב,
מפני שהוא מאכל לעבאים; את החרדל, מפני
שהוא מאכל ליונים; את העצמות, מפני שהן
מאכל לפלבים. וכן כל הקלפין והגרעין
הראויין למאכל בהמה, מטלטלין אותן.
ושאינן ראויין אוכל את האכל, וזורקן
לאחוריו; ואסור לטלטלין. ומטלטלין בשר
תפוח, מפני שהוא מאכל לחיה. ומטלטלין
בשר חי, בין תפל בין מליח, מפני שראוי
לאדם. וכן דג מליח; אבל התפל, אסור

לטלטלו.

כ"י אין מטלטלין שכרי זבובית, אף על פי
שהן מאכל לנעמיות, ולא חבלי זמורות, אף
על פי שהן מאכל לפילים, ולא את הלוח, אף
על פי שהוא מאכל לעורבים מפני שאין אלו
וכיוצא בהן מצויין, אצל רב בני אדם.

כ"ח חבלי קש וחבלי עצים וחבלי זרדין אם
התקינן למאכל בהמה, מטלטלין אותן; ואם
לאו, אין מטלטלין אותן. חבלי סיאה ואזוב
וקרנית הכניסן לעצים, אין מסתפק מהם
בשבת; למאכל בהמה, מסתפק מהן. וכן
באמיתא, וכן בפיוגם; וכן בשאר מיני תבלין.

כ"ט אין גורפין מאכל מלפני הפטם, בין
באבוס שלבלי בין באבוס שלקרקע; ואין
מסלקין לצדדין, מפני הראי: גזרה, שמא ישוח
גמות. ונוטלין מלפני החמור, ומניחין לפני
השור; אבל אין נוטלין מלפני השור, ומניחין
לפני החמור מפני שהמאכל שלפני השור
מטנף ברירו, ואין ראוי למאכל בהמה אחרת.
וכן עלים שריחם רע ומאוס, ואין בהמה
אוכלתן אסור לטלטלין. לפיכך תלי שלדגים,
אסור לטלטלו; ושלבשר, מתר. וכן כל פיוצא
בזה.

כ"ב אף על פי שאסור לטלטל את המת
בשבת, סבין אותו ומדיחין אותו ובלבד, שלא
יזיזו בו אבר. ושומטין את הפר מתחתיו, כדי
שיהיה מטל על החול, בשביל שימתין.
ומביאין פלי מקר וכלי מתכות, ומניחין לו על
פרסו, כדי שלא תפוח; ופוקקין את נקביו,
שלא יפנס בהן הרוח. וקושרין את הלחי לא
שיעלה, אלא שלא יוסיף; ואין מאמצין את
עיניו בשבת.

כ"בא מת המטל בהמה מניח עליו כפר או
תינוק, ומטלטלו. וכן אם נפלה דלקה בחצר
שיש בה מת, מניח עליו כפר או תינוק; ואם

אין שם פּכר וְלֹא תִינּוֹק, מִצִּילִין אוֹתוֹ מִן הַדִּלְקָה מִכֹּל מְקוֹם שָׁמָּה יָבוֹא לְכַבּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּהוּל עַל מָתוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁרָף. וְלֹא הִתִּירוּ לְטַלְטֵל בְּכִפּר אוֹ תִינּוֹק, אֲלֵא לְמַת בְּלִבָּר, מִפְּנֵי שְׂאֵדָם בָּהוּל עַל מָתוֹ.

כּוֹכַב הָיָה מִטַּל בַּחֲמָה, וְאִין לָהֶם מְקוֹם לְטַלְטֵלוֹ, אוֹ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַזִּיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ בְּאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, וְיֹושְׁבִים מִשְׁנֵי צַדְדָיו; חֵם לָהֶם מִלְמַטָּה, זֶה מְבִיא מִטָּתוֹ וְיֹושֵׁב עָלֶיהָ, וְזֶה מְבִיא מִטָּתוֹ וְיֹושֵׁב עָלֶיהָ; חֵם לָהֶם מִלְמַעְלָה, זֶה מְבִיא מִחֻצְלַת וּפּוֹרֵם עַל גְּפוֹ, וְזֶה מְבִיא מִחֻצְלַת וּפּוֹרֵם עַל גְּפוֹ; זֶה זֹקֵף מִטָּתוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְזֶה זֹקֵף מִטָּתוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ; וְנִמְצְאָת מְחַצְּהָ עֲשׂוּיָה מֵאֵלֶיהָ שֶׁהָרִי מִחֻצְלַת זֶה וּמִחֻצְלַת זֶה, גְּגִיחִין סְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ; וּשְׁנֵי קְצוֹתֵיהֶם עַל הַקְּרָקַע, מִשְׁנֵי צַדֵּי הַמַּת.

כּוֹכַב מַת שֶׁהִסְרִיחַ בְּבֵיתוֹ, וְנִמְצָא מִתְּבוּזָה בֵּין הַחַיִּים, וְהֵם מִתְּבוּזִים מִמְּנוֹ מִתָּר לְהוֹצִיאֹ לְכַרְמְלִית: גְּדוֹל כְּבוֹד הַפְּרִיזוֹת, שֶׁדוּחָה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַת־וֹרָה, שֶׁהוּא "לֹא תִסּוּר, מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ". וְאִם הָיָה לָהֶן מְקוֹם אַחֵר לְצֵאת לֹא, אִין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֲלֵא מִנִּיחִין אוֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ, וְיֹוצְאִין הֵם.

הַלְבוֹת שֶׁבַת פֶּרֶק כּוֹ

כּוֹכַב הַיּוֹצֵא חוּץ לְתַחֲוֹם הַמְּדִינָה בַּשְּׁבַת לֹקָה, שֶׁנֶּאֱמַר "אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" : מְקוֹם זֶה, הוּא תַחֲוֹם הָעִיר. וְלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה, שֶׁעוֹר לְתַחֲוֹם זֶה; אֲבָל חֲכָמִים הֶעֱתִיקוּ שֶׁתַּחֲוֹם זֶה, הוּא חוּץ לְשָׁנִים עֶשֶׂר מִיֵּל בְּנֶגֶד מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וּבֶךָ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לֹא תֵצְאוּ חוּץ לְמַחֲנֵה. וּמִדְּבָרֵי סוֹפְרִים, שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם חוּץ לָעִיר, אֲלֵא עַד אֶלְפִים אֲמָה; אֲבָל חוּץ לְאֶלְפִים, אֲסוּר שְׂאֵלְפִים, הוּא מִגְּרֵשׁ הָעִיר.

כּוֹכַב נִמְצְאָת לְמַד, שֶׁמִּתָּר לְאָדָם בַּשְּׁבַת לְחַלֵּף אֶת כָּל הָעִיר כְּלָה, אֲפִלוּ הָיְתָה כְּנִינָה, בֵּין

שֶׁהָיְתָה מִקְּפַת חוֹמָה, בֵּין שְׁלֹשׁ הָיְתָה מִקְּפַת. וְכֵן מִתָּר לוֹ לְחַלֵּף חוּץ לָעִיר אֶלְפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ מְרַבְּעוֹת כְּטַבְּלָה מְרַבְּעַת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁפָּר אֶת הַזִּוּיוֹת. וְאִם יֵצֵא חוּץ לְאֶלְפִים, מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרַדּוֹת עַד שָׁנִים עֶשֶׂר מִיֵּל; אֲבָל אִם יֵצֵא וְהִרְחִיק מִן הָעִיר יִתֵּר עַל שָׁנִים עֶשֶׂר מִיֵּל, אֲפִלוּ אֲמָה אַחַת לֹקָה מִן הַתּוֹרָה.

כּוֹכַב הַמְּחַלֵּף חוּץ לְתַחֲוֹם לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טַפְּחִים, כְּגוֹן שֶׁקָּפִץ עַל גְּבֵי עַמּוּדִים שֶׁגְּבוּחִין עֲשָׂרָה וְאִין בְּכָל אֶחָד מֵהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה חָרִי זֶה סָפֵק, אִם יֵשׁ תַּחֲוֹמִין לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה; אֲבָל אִם חָלַף עַל מְקוֹם שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה חָרִי זֶה כְּמַחֲלָף עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ אֲסוּר תַּחֲוֹמִין שָׁם.

כּוֹכַב מִי שֶׁשָּׁבַת בְּדִיר שֶׁכְּמִדְּבָר, אוֹ כְּסֹהַר, אוֹ בְּמַעְרָה, וְכִיֵּצֵא בְּהֵן מְרִשּׁוֹת הַיְחִיד מִחֻלֵּף אֶת כְּלָה, וְחוֹצָה לָהּ אֶלְפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ בְּרַבּוּעַ; וְכֵן הַשּׁוֹבֵת בְּכַקְעָה. אֲפִלוּ הָיָה יָשׁוּן בַּשָּׁעָה שֶׁנִּכְנַס הַשָּׁבַת, שֶׁלֹּא קָנָה שְׁבִיתָה יֵשׁ לוֹ לְחַלֵּף מִמְּקוֹמוֹ אֶלְפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ בְּרַבּוּעַ. הָיָה מְחַלֵּף בְּכַקְעָה, וְאִינוּ יוֹדְעַת תַּחֲוֹם הַשְּׁבַת מִחֻלֵּף אֶלְפִים פְּסִיעוֹת בִּינּוֹנִיּוֹת, וְזֶה הוּא תַּחֲוֹם הַשְּׁבַת.

כּוֹכַב הַמְּחַלֵּף אֶלְפִים אֲמָה שֵׁישׁ לוֹ לְחַלֵּף, וְשֶׁלְמָה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ דִּיר אוֹ סֹהַר אוֹ מַעְרָה אוֹ בְּתוֹךְ הַמְּדִינָה אִינוּ מְחַלֵּף אֲלֵא עַד סוֹף מִדָּתוֹ; וְאִין אוֹמְרִין הוֹאִיל וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ רִשּׁוֹת הַיְחִיד, מְחַלֵּף אֶת כְּלָה. בְּפִנֵּי דְבָרִים אֲמוּרִים, בַּשְּׁבִילָתָה מִדָּתוֹ בְּמִקְצַת הָעִיר, אוֹ בְּמִקְצַת הַמַּעְרָה; אֲבָל אִם הָיְתָה אוֹתָהּ רִשּׁוֹת הַיְחִיד מְבִלְעַת בְּתוֹךְ אֶלְפִים אֲמָה שְׁלוֹ תַחֲשֵׁב לוֹ כֵּל אוֹתָהּ הָרִשּׁוֹת פְּאַרְבַּע אֲמוֹת, וּמִשְׁלֵמִין לוֹ אֶת הַשָּׂעָר.

כּוֹכַב פִּינֵצָה: חָרִי שֶׁהָיָה אֶלְפֵי אֲמָה מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ, אוֹ מִחוּץ לָעִיר, עַד מְדִינָה אוֹ מַעְרָה

שִׁישׁ בְּאַרְבֵּה אֵלֶּף אֵמָה, אוֹ פָחוֹת מֵאֵלֶּף מִחֲלָף;
אֵת כָּל הַמְדִינָה אוֹ הַמְעָרָה שְׂפָנֵע בָּהּ, וּמִחֲלָף;
חֹצֵה לָּהּ אֵלֶּף אֵמָה פָּחוֹת אַרְבַּע אֲמוֹת. אֲבָל
אִם הָיָה בַּמְדִינָה אוֹ בַּמְעָרָה שְׂפָנֵע בָּהּ בְּתוֹךְ
מִדְתּוֹ, אֵלֶּף אֵמָה וְאֵמָה אֵינּוּ מִחֲלָף בָּהּ אֵלֶּא
אֵלֶּף אֵמָה בְּלִבָּר, שֶׁהוּא תִּשְׁלוֹם אֲלָפִים שְׁשִׁישׁ
לוֹ.

כֹּזֵב מִי שֶׁכִּלְתָּה מִדְתּוֹ בַּחֲצֵי הָעִיר אַף עַל פִּי
שְׂאֵינּוּ מִחֲלָף אֵלֶּא עַד סוֹף מִדְתּוֹ, מִתֵּר לְטַלְטֵל
בְּכָל הָעִיר עַל יְדֵי זְרִיקָה. וְכֵן מִי שֶׁשָּׁבַת
בְּבִקְעָה, וְהִקְיִפוּהוּ גֹזִיִּים מִחֲצֵה בַּשָּׁבַת אֵינּוּ
מִחֲלָף בָּהּ אֵלֶּא אֲלָפִים אֵמָה לְכָל רוּחַ, אַף עַל
פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַמְּחֻצָּה; וּמִתֵּר לוֹ לְטַלְטֵל בְּכָל
הַמְּחֻצָּה עַל יְדֵי זְרִיקָה, אִם הִקְיִפוּהָ לְשֵׁם דִּירָה.
כֹּזֵחַ מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ לְכַנֵּס לַמְדִינָה, בֵּין
שֶׁהָיָה בָּא בַּיָּם בֵּין שֶׁהָיָה בָּא בַּחֲרֵבָה אִם נִכְנֵס
בְּתוֹךְ אֲלָפִים אֵמָה קְרוֹב לָעִיר, קֶדֶם שֶׁיִּכְנֵס
הַשָּׁבַת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַמְדִינָה אֵלֶּא
בַּשָּׁבַת, חָרִי זֶה יִכְנֵס וְיִחְלָף אֵת כָּלָה וְחֹצֵה לָּהּ
אֲלָפִים אֵמָה לְכָל רוּחַ.

כֹּזֵט הָיָה בָּא לַמְדִינָה וַיִּשֶׁן בַּדֶּרֶךְ, וְלֹא נִעְזֵר
אֵלֶּא בַּשָּׁבַת, וּכְשֶׁנִּעְזֵר, מֵצֵא עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ
הַתְּחוּם חָרִי זֶה יִכְנֵס לָּהּ, וְיִחְלָף אֵת כָּלָה וְחֹצֵה
לָּהּ אֲלָפִים אֵמָה לְכָל רוּחַ; מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ הִיָּתָה
לְחֲלָף לַמְדִינָה זֶה, וְלִפְיָקָה קָנָה שְׁבִיתָה עִם בְּנֵי
הַמְדִינָה כְּמוֹתֵן שְׁחָרִי נִכְנֵס עִמָּהֶן בַּתְּחוּם.

כֹּזִי מִי שֶׁיֵּצֵא חוּץ לַתְּחוּם, אֲפִלּוּ אֵמָה אֶחָת
לֹא יִכְנֵס: שֶׁהָאַרְבַּע אֲמוֹת שְׁשִׁישׁ לוֹ לְאָדָם,
תְּחִלָּתָן מִמְּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ; לְפִיָּקָה בֵּינוֹן
שֶׁיֵּצֵא חוּץ מִתְּחוּמוֹ אֵמָה אוֹ יֵתֵר, יֵשֵׁב
בְּמִקְוָמוֹ, וְאִין לוֹ לְחֲלָף אֵלֶּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע
אֲמוֹת, מֵעַמִּידֵת רִגְלָיו וְלַחוּץ. וְכֵן מִי שֶׁחֲשִׁיף
חוּץ לַתְּחוּם הַמְדִינָה, אֲפִלּוּ אֵמָה אֶחָת חָרִי זֶה
לֹא יִכְנֵס לָּהּ: אֵלֶּא יִחְלָף מִמְּקוֹם שֶׁנִּכְנֵס עָלָיו
הַשָּׁבַת וְהוּא עוֹמֵד בּוֹ, אֲלָפִים אֵמָה בְּלִבָּר. וְאִם

כִּלְתָּה מִדְתּוֹ בְּמִקְצַת הָעִיר, מִחֲלָף עַד סוֹף
מִדְתּוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוֹ. הִיָּתָה רִגְלוֹ אֶחָת בְּתוֹךְ
הַתְּחוּם, וְרִגְלוֹ אֶחָת חוּץ לַתְּחוּם חָרִי זֶה יִכְנֵס.
כֹּזִי, יֵא מִי שֶׁיֵּצֵא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ כְּגוֹן
שֶׁחֹצֵיאוּהוּ גֹזִיִּים אוֹ רוּחַ רָעָה, אוֹ שֶׁשָּׂנֵג וַיֵּצֵא
אִין לוֹ אֵלֶּא אַרְבַּע אֲמוֹת. חֹזֵר לְדַעְתּוֹ, אִין לוֹ
אֵלֶּא אַרְבַּע אֲמוֹת; הַחֲזִירוּהוּ, כְּאִלּוּ לֹא יֵצֵא.
וְאִם נִתְּנָהוּ בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד כְּגוֹן שְׁנֵתְנָהוּ
גֹזִיִּים בְּדִיר וְסַחַר וּמְעָרָה, אוֹ בְּעִיר אַחֲרַת יֵשׁ
לוֹ לְחֲלָף אֵת כָּלָה; וְכֵן אִם יֵצֵא לְאַחַד מֵאֵלּוּ
בַּשָּׂנֵגָה, וְנִזְכָּר וְהוּא בְּתוֹכָן מִחֲלָף אֵת כָּלָה.

כֹּזִיב יֵצֵא חוּץ לַתְּחוּם לְדַעְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁחֹזֵר
שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ, כְּגוֹן שֶׁחֲזִירוּהוּ גֹזִיִּים אוֹ רוּחַ
רָעָה אִין לוֹ אֵלֶּא אַרְבַּע אֲמוֹת; וְכֵן אִם יֵצֵא
חוּץ לַתְּחוּם לְדַעְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ רִשׁוֹת
הַיְחִיד, כְּגוֹן דִּיר וְסַחַר אִין לוֹ אֵלֶּא אַרְבַּע
אֲמוֹת. הַמְּפָרֵשׁ בַּיָּם הַגְּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא
חוּץ לַתְּחוּם שֶׁשָּׁבַת בּוֹ, מִחֲלָף אֵת כָּל הַסְּפִינָה
כָּלָה, וּמִטְּלֵטֵל בְּכָלָה.

כֹּזִיג מִי שֶׁיֵּצֵא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ, וְהִקְפָּה
בַּמְּחֻצָּה בַּשָּׁבַת יֵשׁ לוֹ לְחֲלָף כָּל אוֹתָהּ הַמְּחֻצָּה:
וְהוּא, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה יֵתֵר עַל אֲלָפִים אֵמָה. וְאִם
הָיָה תְּחוּם שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מִבְּלָע מִקְצַתוֹ בְּתוֹךְ
הַמְּחֻצָּה שְׁנַעֲשֵׁת שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ הוֹאִיל וַיֵּשׁ לוֹ
לְחֲלָף אֵת כָּל הַמְּחֻצָּה, חָרִי זֶה נִכְנֵס לַתְּחוּמוֹ;
וְכֵינוֹן שֶׁיִּכְנֵס, חָרִי הוּא כְּאִלּוּ לֹא יֵצֵא.

כֹּזִיד כָּל מִי שֶׁאִין לוֹ לִזְנוּ מִמְּקוֹמוֹ, אֵלֶּא בְּתוֹךְ
אַרְבַּע אֲמוֹת אִם נִצְרָף לְנִקְבֵיו, חָרִי זֶה יֵצֵא
וּמִרְחִיק וְנִפְנָה וְחֹזֵר לְמִקְוָמוֹ. וְאִם נִכְנֵס
לְמִקְצַת תְּחוּם שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, בָּעֵת שֶׁיִּרְחִיק
לְחֻפְנֹת הוֹאִיל וְנִכְנֵס יִכְנֵס, וְכְּאִלּוּ לֹא יֵצֵא:
וְהוּא, שֶׁלֹּא יֵצֵא בְּתִחְלָה לְדַעְתּוֹ; אֲבָל אִם יֵצֵא
לְדַעְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנֵס, אִין לוֹ אֵלֶּא אַרְבַּע
אֲמוֹת.

כֹּזִיט כָּל מִי שֶׁיֵּצֵא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין כְּגוֹן

העדים שבאין להעיד על ראית הלבנה, וכיוצא בהן ממי שמתר לו לצאת לדבר מצוה יש לו אלפים אמה לכל רוח, באותו מקום שהגיע לו; ואם הגיע למדינה הרי הוא פאנשי העיר, ויש לו אלפים אמה לכל רוח חוץ למדינה.

כז, טז היה יוצא ברשות, ואמר לו והוא הולך בדרך כבר נעשת המצוה שיצאת לעשותה יש לו ממקומו, אלפים אמה לכל רוח; ואם היה מקצת תחום שיצא ממנו ברשות, מבליע בתוך אלפים שיש לו ממקומו הרי זה חוזר למקומו, ובאלו לא יצא. וכל היוצאין להציל נפשות ישראל מיד גויים, או מן הנחר, או מן המפלת יש להם אלפים אמה לכל רוח, במקום שהצילו; ואם היתה יד הגויים תקיפה, והיו מפתדים לשבת במקום שהצילו הרי אלו חוזרין בשבת למקומן, ובכלי זינן.

הלכות שבת פרק כח

כה, א כל בית דירה שהוא יוצא מן המדינה אם היה בינו ובין המדינה שבועים אמה ושני שלישי אמה, שהוא צלע בית סאתים המרבעת, או פחות מזה הרי זה מצטרף למדינה, ונחשב ממנה; ובשמודדין לה אלפים אמה לכל רוח, מודדין חוץ מבית דירה זה.

כה, ב היה בית זה קרוב למדינה בשבועים אמה, ובית שני קרוב לבית ראשון בשבועים אמה, ובית שלישי קרוב לשני בשבועים אמה, וכן עד מהלך פמה ימים הרי הכל במדינה אחת; ובשמודדין, מודדין מחוץ לבית האחרון; והוא שיהיה בית דירה זה, ארבע אמות על ארבע אמות או יתר.

כה, ג וכן בית הכנסת שיש בו בית דירה לחזניו, ובית עבודה זרה שיש בו בית דירה לפומרינו, והאוצרות שיש בהן בית דירה, והגשר והקבר שיש בהן בית דירה, ושלוש מחצות שאין עליהן תקרה ויש בהן ארבע

אמות על ארבע אמות, והפרגניו, והבית הבנוי בים, ושתי מחצות שיש עליהן תקרה, והמערה שיש בנין על פיה ויש בה בית דירה כל אלו מצטרפין עמה, אם היו בתוך שבועים אמה ושירים; ומאותו הבית היוצא, רואין כאלו חוט מתוח על פני כל המדינה, ומודדין חוץ לאותו החוט, אלפים אמה.

כה, ד ואלו, שאין מצטרפין עמה שתי מחצות שאין עליהן תקרה, אף על פי שדרין ביניהן; והגשר והקבר ובית הכנסת ובית עבודה זרה והאוצרות, שאין בהן בית דירה; והבור והשיח והמערה והשובה, ובית שבספינה: כל אלו וכיוצא בהן, אין מצטרפין עמה.

כה, ה היו שתי עירות זו סמוכה לזו אם יש ביניהן מאה וארבעים ואחת ושליש, כדי שיהיה שבועים אמה ושירים לזו ושבועים אמה ושירים לזו חושבין שתיהן בעיר אחת; ונמצאת כל עיר מהן, מהלכת את כל העיר השניה והוצה לה אלפים אמה. היו שלושה כפרים משלשין אם יש בין האמצעי ובין כל אחד מן החיצונים, אלפים אמה או פחות מפאן, ובין השנים החיצונים, מאתים שלוש ושמונים פחות שלישי, כדי שיהיה בין כל אחד מהן ובין האמצעי בשתראה אותו כאלו הוא ביניהן, מאה אמה וארבעים ואחת ושליש הרי שלשתן במדינה אחת, ומודדין להם אלפים אמה לכל רוח מחוץ לשלשתן. עיר שהקפה ולבסוף ישבה, מודדין לה מישיבתה; וישבה ולבסוף הקפה, מודדין לה מחומותיה.

כה, ו עיר שהיתה ארוכה או מרבעת, הואיל ויש לה ארבע זויות שוות, מניחין אותה כמות שהיא, ומודדין לה אלפים אמה לכל רוח מארבע רוחותיה; היתה עגולה, עושין לה זויות, ורואין אותה כאלו היא בתוך מרבע; ומודדין חוץ מצלעות אותה מרבע אלפים אמה לכל רוח שנמצא משתפר הזויות.

כהו וכן אם היתה משלשת, או שיש לה צלעות רבות מרבעין אותה, ואחר כך מודדין חוץ למרבע אלפים אמה לכל רוח; וכשהוא מרבעה, מרבעה פרבוע העולם, כדי שתהא כל רוח ממנה משוכה פנגד רוח מרוחות העולם, ומכוננת פנגדה. היתה רחבה מצד אחד, וקצרה מצד אחד רואין אותה כאלו היא פלה רחבה. היתה עשויה כמין גם, או שהיתה עשויה פקשת אם יש בין שני ראשיה, פחות מארבעת אלפים אמה מודדין לה מן היתר, ורואין את כל הרחב שבין היתר והקשת כאלו היא מלא בתיים; ואם היה בין שני ראשיה, ארבעת אלפים אין מודדין לה, אלא מן הקשת. כהח עיר שיושבת על שפת הנחל אם יש לפניו רקח רחב ארבע אמות על שפת הנחל, כדי שיעמדו עליה וישתמשו בנחל נמצא הנחל בכלל העיר, ומודדין לה אלפים אמה משפת הנחל השניה, ויעשה הנחל פלו בכלל המדינה, מפני הרקה הפנויה מצדה. ואם אין שם רקח, אין מודדין להן אלא מפתח בתיהן; ונמצא הנחל, נמדד מן האלפים שלהם. כהט יושבי צריפין, אין מודדין להן אלא מפתח בתיהן; ואם יש שם שלוש הצרות שלשני שני בתיים, הקבעו פלם, ומרבעין אותה ונותנין להם אלפים אמה לכל רוח, כשאר העירות.

כהי אין מודדין אלא בחבל שלחמשים אמה, לא פחות ולא יתר; ובחבל שלפשתן, כדי שלא ימוש יותר. הגיע לגיא אם היה רחבו חמשים אמה, שיכול להבליעו בחבל המדה מבליעו; והוא שיהיה בעמקו, פחות מארבעת אלפים.

כהי, במה דברים אמורים, שהיה חוט המשקלת יורד פנגדה, שאי אפשר להשתמש בו; אבל אם אין חוט המשקלת יורד פנגדה, אינו מבליעו, אלא אם פן היה עמקו אלפים,

או פחות מכאן.

כהיב היה גיא מעקם מקדד ועולה, מקדד ויורד; היה גיא רחב מחמשים, שאינו יכול להבליעו הולך למקום שהוא יכול להבליעו, ומבליעו, וצופה פנגד מדתו, וחוזר.

כהיג הגיע לפותל, אין אומרים יקב את הפותל; אלא אומד רחבו, והולך לו. ואם אפשר להשתמש בו, מודדו מדידה יפה; ואם היה חוט המשקלת יורד פנגדה, מודד רחבו מדידה יפה.

כהיד הגיע לחר אם היה חר המתלקט ממנו גבה עשרה טפחים בארך חמש אמות, מבליעו וחוזר למדתו; ואם היה גבוה הרבה, עד שיתלקט ממנו עשרה טפחים מתוך משך ארבע אמות, אומדו, והולך לו. אם אינו יכול להבליעו, פגון שהיה רחבו יתר מחמשים מקדדו מעט מעט; וזה הוא שאמרו, מקדדין בהרים.

כהטו כיצד מקדדין בהרים או בגיאיות שאינו יכול להבליעו; אוחזין שנים חבל שלארבע אמות, העליון אוחו קצתו פנגד מרגלותיו, והתחתון אוחו בקצה השני פנגד לבו; וחוזר העליון לעמד במקום התחתון, והתחתון יורד ומרחיק ממנו מדת החבל; וכן מתגלגלים והולכין, עד שמודדין את פלו. וכשילך המודד להבליע את החר או הגיא, לא יצא חוץ לתחום שלא יראו אותו העוברים, ויאמרו מדת תחומין פאה לכאן.

כהטז אין סומכין אלא על מדידת אדם ממחה, שהוא יודע מדת הקרקע. היו לנו תחומי שפת מחזקין, ובא ממחה ומדה, רפה בתחום מהן, ומעט בתחום שומעין לו בתחום שרפה; וכן אם באו שנים ממחין, ומדדו התחום, אחד רפה, ואחד מעט שומעין למרבה; ובלבד שלא ירפה, יתר ממדת אלכסונה שלעיר.

כח, יז פיצד: בעת שירבה זה נאמר שמוא
הראשון מקרן אלכסון שלעיר מדר האלפים,
ולפיכך מעט מדרתו, ונמצא צלע התחום בינו
ובין המדינה, פחות מאלפים; וזה האחרון,
מדר אלפים מצלע המדינה: ואין מחזיקין על
הראשון, שטעה ביתר על זה. לפיכך אם רבה
זה האחרון יתר על הראשון, אפלו בחמש
מאות ושמונים בקרוב שומעין לו; ביתר על
זה, אין שומעין לו.

כח, יח אפלו עבר, אפלו שפחה נאמנין לומר
עד כאן תחום השבת; ונאמן הגדול לומר,
זכור אני שעד כאן היינו באים בשבת
בשחיית קטן, וסומכין על עדותו בדבר זה:
שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל,
מפני ששעור אלפים מדבריהם.

הלכות שבת פרק כט

כט, א מצות עשה מן התורה, לקדש יום השבת
בדברים שנאמר "זכור את יום השבת,
לקדשו", פלומר זכרהו זכירת שבת וקדושו;
וצריך לזכרהו בכניסתו, וכיצאיתו בכניסתו
בקדוש היום, וכיצאיתו בהבדלה.

כט, ב וזה הוא נסח קדוש היום: ברוך אתה ה'
אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו
ורצה בנו; ושבת קדשו באהבה וברצון
הנחילנו זכרון למעשה בראשית, תחלה
למקראי קדש, וזכר ליציאת מצרים: כי בנו
בחרת ואותנו קדשת מכל העמים, ושבת
קדשך באהבה וברצון הנחלתנו. ברוך אתה
ה', מקדש השבת.

כט, ג וזה הוא נסח תהבדלה: ברוך אתה ה'
אלהינו מלך העולם, המבדיל בין קדש לחל,
ובין אור לחשך, ובין ישראל לגוים, ובין יום
השביעי לששת ימי המעשה. ברוך אתה ה',
המבדיל בין קדש לחל.

כט, ד עיקר תקדוש, בלילה; אם לא קדש בלילה,

בין פשוטג בין במזיד מקדש וחולף, כל היום
כלו. ואם לא הבדיל בלילה מבדיל למחר,
ומבדיל וחולף עד סוף יום רביעי; אבל אינו
מברך על האור, אלא בלילי מוצאי שבת
בלבד.

כט, ה אסור לאדם לאכול או לשתות יין,
משקדש היום עד שיקדש. וכן משיצא היום,
אסור לו להתחיל לאכול ולשתות,
מלאכה, או לטעם פלום עד שיבדיל; ולשתות
חמים, מתר. שכח או עבר, ואכל ושתה קדם
שיקדש או קדם שיבדיל חרי זה מקדש ומבדיל,
אחר שאכל.

כט, ו מדברי סופרים לקדש על היין, ולהבדיל
על היין. ואף על פי שהבדיל בתפלה, צריך
להבדיל על הכוס; ומאחר שיבדיל ויאמר בין
קדש לחל, מתר לו לעשות מלאכה, אף על פי
שלא הבדיל על הכוס. ומברך על היין תחלה,
ואחר כך מקדשו; ואינו נוטל את ידיו, עד
שיקדש.

כט, ז פיצד הוא עושה: לזקח פום שהוא מחזיק
רביעית או יתר, ומדיחו מבפנים ושוטפו
מבחוץ, וממלאהו יין, ואוחזו בימינו, ומגביהו
מן הקרקע טפח או יתר, ולא יסיע בשמאל.
ומברך על הגפן, ואחר כך מקדשו; ומגבה
פשוט בכל ישראל, לקרות בתחלה פרשת
"ויבלו", ואחר כך מברך על היין, ואחר כך
מקדשו. ושותה מלוא לגמיו, ומשקה כל בני
חבורה; ואחר כך נוטל ידיו, ומברך המוציא
ואוכל.

כט, ח אין קדוש, אלא במקום סעודה. פיצד:
לא יקדש בבית זה, ויאכל בבית אחר; אבל
אם קדש בזוית זו, אוכל בזוית שניה. ולמה
מקדשין בבית הכנסת, מפני האורחין
שאוכלין ושותין שם.

כט, ט היה מתאנה לפת יותר מן היין, או שלא

היה לו יין הרי זה נוטל ידיו תחלה, ומברך המוציא, ומקדש, ואחר כך בוצע ואוכל. ואין מברילין על הפת, אלא על הכוס.

כטי, מי שנתפון לקדש על היין בלילי שבת, ושכח ונטל ידיו קדם שיקדש הרי זה מקדש על הפת, ואינו מקדש על היין אחר שנטל ידיו לפעודה. ומצודה לברך על היין ביום השבת, קדם שיסעד סעודה שניה; וזה הוא הנקרא קדושא רבא. מברך בורא פרי הגפן בלבד, ושותה, ואחר כך יטל ידיו, ויסעד, ואסור לו לאדם שיטעם פלום, קדם שיקדש. וגם קדוש זה, לא יהיה אלא במקום סעודה.

כטי, יא יש לו לאדם לקדש על הכוס ערב שבת מבעוד יום, אף על פי שלא נכנסה השבת; וכן מבריל על הכוס מבעוד יום, אף על פי שעדין היא שבת: שמצות זכירה לאמרה בין בשעת פניסתו ויציאָתו, בין קדם לשעה זו במעט.

כטי, יב מי שהיה אוכל בערב שבת, וקדש עליו היום והוא בתוך הפעודה פורס מפה על השלחן, ומקדש; וגומר סעודתו, ואחר כך מברך ברכת המזון. היה אוכל בשבת, ויצא השבת והוא בתוך סעודתו גומר סעודתו, ונטל ידיו, ומברך ברכת המזון על הכוס, ואחר כך מבריל עליו; ואם היה בתוך השתייה פוסק ומבריל, ואחר כך חוזר לשתייתו.

כטי, יג היה אוכל וגמר אכילתו עם הכנסת שבת, מברך ברכת המזון תחלה; ואחר כך מקדש על כוס שני, ולא יברך ויקדש על כוס אחד שאין עושין שתי מצוות בכוס אחד: שמצות קדוש היום ומצות ברכת המזון, שתי מצוות שלתורה הן.

כטי, יד אין מקדשין אלא על היין הראוי לנסף על גבי המזבח; לפיכך אם נתערב בו דבש או שאור, אפלו פטפת חרדל בחבית גדולה אין מקדשין עליו: כך אנו מורין, בכל המערב; ויש

מי שמתיר לקדש עליו, ואומר לא נאמר היין הראוי לנסף על גבי המזבח אלא להוציא יין שריחו רע, או מגלה, או מבשל שאין מקדשין על אחד מהן.

כטי, טו יין שטעמו טעם חמין אף על פי שריחו ריח יין, אין מקדשין עליו. וכן שמרים שנתן עליהן מים אף על פי שיש בהן טעם יין, אין מקדשין עליהן: כמח דברים אמורים, בשנתן על השמרים שלוש מים, והוציא פחות מארבעה; אבל אם הוציא ארבעה הרי זה יין מזוג, ומקדשין עליו.

כטי, טז פלי שהיה מלא יין, אפלו מחזיק כמה רביעיות אם שתה ממנו מעט, הרי זה פגמו, ונכסל, ואין מקדשין על השאר: מפני שהוא בשורי פוסות.

כטי, יז יין שריחו ריח חמין, וטעמו טעם יין מקדשין עליו; וכן יין מזוג. ויין צמוקים, מקדשין עליו והוא שיהיו צמוקים שיש בהן לחלוחית, שאם ידרך אותן יצא מהן דבש. וכן יין חדש מגתו, מקדשין עליו; וסוחט אדם אשכול שלענבים, ומקדש עליו בשעתו. מדינה שרב יינה שכר אף על פי שהוא פסול לקדוש מתר להבריל עליו, הואיל והוא חמר המדינה.

כטי, יח פשם שמקדשין בלילי שבת, ומברילין במוצאי שבת; כך מקדשין בלילי ימים טובים, ומברילין במוצאי יום הכפורים שפלים שבתות ה' הן. ומברילין במוצאי ימים טובים לחלו שלמועד, ובמוצאי שבת ליום טוב; אבל אין מברילים במוצאי יום טוב, לשבת.

כטי, יט נסח קדוש יום טוב: פרוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון, בחר בנו ויגדלנו, רצה בנו ויפאָרנו; ותתן לנו ה' אלהינו באהבה, מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, את יום

טוב מקרא קדש הזה, את יום חג המצות הזה
או חג השבועות, או חג הסוכות, זמן חרותנו
או זמן מתן תורתנו, או זמן שמחתנו,
באהבה, וזכר ליציאת מצרים: כי בנו בחרת
ואתנו קדשת מכל העמים, ומועדי קדשך
בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך אתה ה',
מקדש ישראל והזמנים. ואם חל להיות בשבת
מזכיר השבת וחותם בדרך שחותם בתפלה,
מקדש השבת וישראל והזמנים.

כט, כ בראש השנה אומר: ותתן לנו ה' אלהינו
באהבה, את יום טוב מקרא קדש הזה, את יום
הזכרון הזה, וזכרון תרועה באהבה, וזכר
ליציאת מצרים: כי בנו בחרת ואתנו קדשת
מכל העמים, ודברך אמת וקיים לעד. ברוך
אתה ה', מלך על כל הארץ, מקדש ישראל ויום
הזכרון. ואם חל להיות בשבת חותם מקדש
השבת וישראל ויום הזכרון, בדרך שחותם
בתפלה.

כט, כא בלילי יום טוב, מקדש על חיון בשבת;
ואם אין לו יין, או שהיה מתאוה לפת מקדש
על הפת. וכן ביום טוב מקדש קדושא רבא,
בדרך שמקדש בשבת.

כט, כב כיצד מברכין בלילי יום טוב שחל
להיות באחד בשבת: בתחלה מברך על הגפן,
ואחר כך מקדש קדוש יום טוב, ואחר כך
מברך על הנר, ואחר כך מבדיל וחותם
בהבדלה, המבדיל בין קדש לקדש; ואחר כך
מברך שהחיינו.

כט, כג כל לילי יום טוב, ובליל יום הכפורים
אומרים שהחיינו; ובשביעי שלפסח, אין
מברכין שהחיינו, מפני שאינו רגל בפני עצמו,
וכבר ברך על הזמן בתחלת הפסח.

כט, כד סדר הבדלה במוצאי שבת שניברך על
חיון, ואחר כך על תבשמים, ואחר כך על הנר.
וכיצד מברך על הנר, בורא מאורי האש.

ואחר כך מבדיל.

כט, כה אין מברכין על הנר, עד שיאותרו
לאורו, כדי שיכיר בין מטבע מדינה זו,
למטבע מדינה אחרת; ואין מברכין על הנר
שלגויים, שסתם מסבתן לעבודה זרה, ואין
מברכין לא על הנר שלעבודה זרה, ולא על
הנר שלמתים.

כט, כו ישראל שהדליק מגזי, או גזי מישראל
מברכין עליו; גזי מגזי, אין מברכין עליו. היה
מהלך חוץ לפרך, וראה אור אם רב אנשי
הפרך גויים, אינו מברך; ואם רב ישראל,
מברך. אור שלכבשן, ושלתנור, ושלכירים
לבתחלה לא יברך עליו; הנחלים אם פשיכנים
קוסם ביניהן דולק מאליו, מברכין עליהן. אור
שלבית המדרש אם יש שם אדם חשוב
שמדליקים בשבילו, מברך עליו; שלבית
הכנסת אם יש שם חזן שהוא דר שם, מברכין
עליו. ואבוקה לתבדלה, מצוה מן המבחר. ואין
מחזירין על האור, בדרך שמחזירין על כל
המצוות; אלא אם בא לו, מברכין עליו.

כט, כז אור שהדלק בשבת לחולה ולחיה,
מברכין עליו במוצאי שבת. אור שהקדח מן
העצים ומן האבנים, מברכין עליו במוצאי
שבת שהיא היתה תחלת בריתו בידי אדם.
אבל אין מברכין עליו במוצאי יום הכפורים,
שאין מברכין במוצאי יום הכפורים אלא על
אור ששבת; אף על פי שהדלק לחולה או לחיה
ביום הכפורים, מברכין עליו שחרי שבת
מעבודה.

כט, כח יום טוב שחל להיות באמצע שבת,
אומר בהבדלה, המבדיל בין קדש לחל ובין
אור לחשך ובין ישראל לגויים ובין יום
השביעי לששת ימי המעשה, בדרך שאומר
במוצאי שבת שסדר הבדלות הוא מונה. ואינו
צריך לברך לא על תבשמים, ולא על הנר; וכן

אינו צריך לברך על הפשמים, במוצאי יום הכפורים.

כט, כט ולמה מברכים על הפשמים במוצאי שבת, מפני שהנפש דואבת ליציאת השבת, משמחין אותה ומישבין אותה, בריח טוב.

הלכות שבת פרק ל

לא ארבעה דברים נאמרו בשבת שנים בתורה, ושנים מדברי סופרים והן מפרשין על ידי הנביאים: שבתורה "זכור", ו"שמור"; ושנתפרשו על ידי הנביאים, כבוד וענוה, שנאמר "וקראת לשבת ענג, לקדוש ה' מכבוד".

לב איזה הוא כבוד זה שאמרו חכמים שמוצה על אדם לרחץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת, מפני כבוד השבת. ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש, מניח להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת, ומתעטפים; ואומרים, בואו ונצא לקראת שבת המלך.

לג ומכבוד השבת, שילבש פסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החל, במלבוש השבת; ואם אין לו להחליף, משלשל טליתו כדי שלא יהא מלבושו במלבוש החל. ועזרא תקן שיהו העם מכבדים בחמישי, מפני כבוד השבת.

לד אמור לקבץ סעודה ומשתה בערב שבת, מפני כבוד השבת. ומתר לאכל ולשתות, עד שתחשך; ואף על פי כן מכבוד השבת שימנע אדם מן המנחה ומעלה מלקבץ סעודה, כדי שיבגס לשבת פשהוא מתאנה לאכל.

לה מסדר אדם שלחנו בערב השבת, ואף על פי שאינו צריך אלא לבזית, וכן מסדר שלחנו במוצאי שבת, ואף על פי שאינו צריך אלא לבזית כדי לכבודו בכניסתו, וביציאתו. וצריך לתקן ביתו מפעוד יום, לכבוד השבת; ויהיה

בר הלוק, ושלחן ערוה, ומטה מצעת שכל אלו לכבוד שבת הן.

לו אף על פי שיהיה אדם חשוב ביותר, ואין הרבו לקח דברים מן השוק, ולא להתעסק במלאכות שפניות חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו, שזה הוא כבודו. חכמים הראשונים מהם מי שהיה מפצל העצים, לבשל ברוח; ומחן מי שהיה מבשל, או מולח בשר, או גודל פתילות, או מדליק נרות; ומחן מי שהיה יוצא וקונה דברים שהוא צריך לשבת ממאכל ומשקה, אף על פי שאין הרבו בכף. וכל המרבה בדבר זה, הרי זה משפח.

לז איזה הוא ענוה: זה שאמרו חכמים שצריך לתקן תבשיל שמן ביותר, ומשקה מבשם, הכל לשבת הכל לפי ממונו שלאדם. וכל המרבה בהוצאת שבת ובתקון מאכלים רבים וטובים, הרי זה משפח. ואם אין ידו משגת, אפלו עשה שלק וכיוצא בו משום כבוד השבת הרי זה ענג שבת; ואינו חייב להצר לעצמו, ולשאל מאחרים כדי להרבות במאכל שבת: אמרו חכמים הראשונים, עשה שבתך כהל, ואל תצטרך לבריות.

לח מי שהיה ענג ועשיר, והרי כל ימיו בשבת צריך לשנות מאכל שבת, ממאכל החל. ואם אי אפשר לשנות, משנה זמן האכילה: אם היה רגיל להקדים, מאחר; ואם היה רגיל לאחר, מקדים.

לט חייב אדם לאכל שלוש סעודות בשבת אחת ערבית, ואחת שחרית, ואחת במנחה. וצריך להזהר בשלוש סעודות אלו, שלא יפחת מהן כלל; ואפלו עני המתפרנס מן הצדקה, סועד שלוש סעודות. ואם היה חולה מרב האכילה, או שהיה מתענה פטור משלוש סעודות. וצריך לקבץ כל סעודה משלשתן על חינוך, ולבצע על שתי כפרות. וכן, פימים

לִי אֲכִילֶת בְּשָׂר וְשֵׁתִית יַיִן בַּשַּׁבָּת, עֲנוּהָ הוּא לָהּ וְהוּא, שֶׁהִיְתָה יָדוּ מִשָּׁנָת. וְאָסוּר לְקַבֵּעַ סְעוּדָה עַל הַיַּיִן בַּשַּׁבָּת וּבַיָּמִים טוֹבִים, בְּשַׁעַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ; אֲלָא כִּן הוּא מְנַחֵג הַצְּדִיקִים יִתְפַּלֵּל אָדָם בַּשַּׁבָּת שֶׁחֲרִית וּמוֹסָף בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, וְיָבֹוא לְבֵיתוֹ וְיִסְעֵד סְעוּדָה שְׁנִיָּה, וְיִלְךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְרָא וְיִשְׁמַע עַד הַמְּנַחָה, וְיִתְפַּלֵּל מְנַחָה; וְאַחַר כֵּן יִקַּבֵּעַ סְעוּדָה שְׁלִישִׁית עַל הַיַּיִן, וְיֵאכֵל וְיִשְׁתֶּה עַד מוֹצְאֵי שַׁבָּת.

לִי אָסוּר לֹא לְאָדָם שְׁיַחֲלֹךְ בְּעַרְפֵי שַׁבָּתוֹת, יוֹתֵר מִשְׁלוֹשׁ פְּרָסָאוֹת מִתְחִלַּת הַיּוֹם: כִּדִּי שְׁנַיִע לְבֵיתוֹ וְעוֹד הַיּוֹם רַב, וְיִכִּין סְעוּדָה לַשַּׁבָּת שְׁחָרֵי אֵין אֲנָשִׁי בֵיתוֹ יוֹדְעִין שֶׁהַיּוֹם יָבֹוא, כִּדִּי לְחַכִּין לוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לֹמַר, אִם הָיָה מִתְאַרְחָ אֲצֵל אַחֵרִים שְׁחָרֵי מִבֵּישׁוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא חִבְּנֵנוּ לָהֶן דְּבַר חֲרָאוֹי לְאוֹרְחֵין.

לִיב אָסוּר לְהַתְעַנּוֹת, וְלִזְעַק וְלְהַתְחַנּוֹן וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בַּשַּׁבָּת; וְאִפְלוּ בְּצָרָה מִן הַצָּרוֹת, שֶׁהַצָּרוֹר מִתְעַנֵּין וּמִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֵין מִתְעַנֵּין וְלֹא מִתְרִיעִין בַּשַּׁבָּת, וְלֹא בַיָּמִים טוֹבִים: חוּץ מִעִיר שֶׁחֲקִיפּוּהָ גּוֹיִים אוֹ נְהַר, אוֹ סְפִינָה הַמְּטַרְפֶּת בַּיָּם שֶׁמִּתְרִיעִין עֲלֵיהֶן בַּשַּׁבָּת לְעוֹד אוֹתָן, וּמִתְחַנְּנִין וּמִבְקָשִׁין עֲלֵיהֶן רַחֲמִים.

לִיג אֵין צָרִיךְ עַל עִירוֹת שְׁלִגּוֹיִים, פְּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה יָמִים קִדָּם הַשַּׁבָּת, כִּדִּי שְׁתַּתִּישׁב דַּעַת אֲנָשִׁי הַמְּלַחֲמָה עֲלֵיהֶן, וְלֹא יִהְיוּ מְבַהֲלִים וּטְרוּדִים בַּשַּׁבָּת. וּמִפְּנֵי זֶה אֵין מִפְּלִיגִין בְּסְפִינָה, פְּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה יָמִים קִדָּם הַשַּׁבָּת, כִּדִּי שְׁתַּתִּישׁב דַּעַתוֹ עָלָיו קִדָּם הַשַּׁבָּת, וְלֹא יִצְטַעַר יוֹתֵר מִדִּי; וְלִדְבַר מְצוּהָ, מִפְּלִיג בַּיָּם אִפְלוּ בְּעַרְבַּ שַׁבָּת, וּפּוֹסֵק עִמּוֹ לַשַּׁבָּת, וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת. וּמִצָּר לְצִידוֹן, וּכְיוּצָא בְּהֵן אִפְלוּ לְדַבַּר חֲרָשׁוֹת, מִתֵּר לְהַפְּלִיג בְּעַרְבַּ שַׁבָּת; וּמִקּוֹם שְׁנַחְגּוֹ שֶׁלֹּא יִפְּלִיגוּ בְּעַרְבַּ שַׁבָּת כֻּלָּל, אֵין

לִי ד תִּשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, מִעֲנָג שַׁבָּת הוּא; לְפִיכֵן עוֹנֵת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים הַבְּרִיאִים, מִלִּילֵי שַׁבָּת לְלִילֵי שַׁבָּת. וּמִתֵּר לְבַעַל בְּתוּלָה לְכַתְּחִלָּה בַּשַּׁבָּת, וְאֵין בְּזָה מְשׁוּם חוֹבֵל וְלֹא מְשׁוּם צַעַר לָהּ.

לִטו הַשַּׁבָּת וְעַבּוּדָה זָרָה כָּל אַחַת מִשְׁתִּיחָן, שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד שְׂאָר כָּל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה; וְהַשַּׁבָּת הִיא הָאוֹת שְׁפִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבִינֵינוּ, לְעוֹלָם. לְפִיכֵן כָּל הָעוֹבֵר עַל שְׂאָר הַמְּצוּוֹת, חָרִי הוּא כְּכֻלָּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל; אֲבָל מִחֲלַל שַׁבָּת בְּפִרְהֻסָּה, חָרִי הוּא פְּעוּבֵד עַבּוּדָה זָרָה וּשְׁנֵייהֶם כְּגוֹיִים, לְכָל דְּבָרֵיהֶם.

לִטז לְפִיכֵן מִשַּׁבַּח הַנְּבִיא וְאוֹמַר, "אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת, וּבֵן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מִחֲלָלוֹ . . .". וְכָל הַמְּשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהַלְבָּתָהּ, וּמְכַבְּדָהּ וּמְעַנְנָהּ כְּפִי בּוֹחוֹ כְּכָר מִפְּרָשׁ בְּקַפְלָה שְׂכָרוֹ פְּעוֹלָם הַזֶּה, יִתֵּר עַל הַשְּׂכָר הַצָּפוֹן לְעוֹלָם תְּבֵא, שְׁנַאֲמַר "אִז, תִּתְעַנֵּג עַל ה', וְחֲרַפְּתִיָּהּ, עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ; וְהֵאכְלִתִּיָּהּ, נְחִלַּת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי ה', דְּבַר".

14 JUN	ראשון Sunday	כט 29	בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא קמא מג תוספתא: גטין א נ"ך: דברי הימים ב לג רמב"ם: שבת כד	יום כפור קטן	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:25..... סו"ז תפלה - גר"א	10:01..... פג"א
				9:41..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:28..... שקיעה

15 JUN	שני Monday	ל 30	בבלי: חולין מו ירושלמי: בבא קמא מד תוספתא: גטין ב נ"ך: דברי הימים ב לג רמב"ם: שבת כה	א' דראש חודש תמוז	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:25..... סו"ז תפלה - גר"א	10:01..... פג"א
				9:41..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:28..... שקיעה

16 JUN	שלישי Tuesday	א 1	בבלי: חולין מז ירושלמי: בבא מציעא א תוספתא: גטין ג נ"ך: דברי הימים ב לד רמב"ם: שבת כו	ב' דראש חודש תמוז	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:25..... סו"ז תפלה - גר"א	10:01..... פג"א
				9:42..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:29..... שקיעה

17 JUN	רביעי Wednesday	ב 2	בבלי: חולין מח ירושלמי: בבא מציעא ב תוספתא: גטין ד נ"ך: דברי הימים ב לה רמב"ם: שבת כז	ג' דראש חודש תמוז	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:26..... סו"ז תפלה - גר"א	10:02..... פג"א
				9:42..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:29..... שקיעה

18 JUN	המישי Thursday	ג 3	בבלי: חולין מט ירושלמי: בבא מציעא ג תוספתא: גטין ה נ"ך: דברי הימים ב לו רמב"ם: שבת כח	ד' דראש חודש תמוז	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:26..... סו"ז תפלה - גר"א	10:02..... פג"א
				9:42..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:29..... שקיעה

התחלות מחזור ג של לימוד בייך יומי - פרק אחד ליום

19 JUN	ששי Friday	ד 4	בבלי: חולין נ ירושלמי: בבא מציעא ד תוספתא: גטין ו נ"ך: יהושע א רמב"ם: שבת כט	ה' דראש חודש תמוז	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:10..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:34..... פג"א
				10:26..... סו"ז תפלה - גר"א	10:02..... פג"א
				9:42..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:29..... שקיעה

Candle Lighting 8:12 הדלקת הנרות

20 JUN	שב"ק Shabbos	ה 5	בבלי: חולין נא ירושלמי: בבא מציעא ה תוספתא: גטין ז נ"ך: יהושע ב רמב"ם: שבת ל	קרח, פרק ד	
				5:25..... נץ החמה	4:12..... עלות השחר
				9:11..... סו"ז קר"ש - גר"א	8:35..... פג"א
				10:26..... סו"ז תפלה - גר"א	10:02..... פג"א
				9:43..... צה"כ לשיטת ר"ת	8:30..... שקיעה

Shabbos Ends 9:43 זמן מוצש"ק